

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3

(กันยายน - ธันวาคม 2566)

NAKHON LAMPANG
BUDDHIST'S JOURNAL

N B J

ISSN: 2350-9953 (Print)

ISSN: 2672-9830 (Online)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

Volume 12 No.3 (September – December 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช้ความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบที่มีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง
ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

Volume 12 No.3 (September – December 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

■ **ที่ปรึกษา**

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.

พระสุวรณ์เมธาภรณ์, ผศ.

พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระโสภณวชิราภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระราชเชมมากร, รศ.ดร.

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระราชธรรมมาลังการ

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี

■ **บรรณาธิการ**

■ **ผู้ช่วยบรรณาธิการ**

■ **กองบรรณาธิการ**

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูโสภณวีรบัณฑิต, ผศ.

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.

พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองอธิการฝ่ายกิจการนิสิต

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษาผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง

นางสาวจิรัชนา กานต์ เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยพะเยา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รองศาสตราจารย์ ดร.อธิปัติ บุญมาก
รองศาสตราจารย์ วิภาวรรณ ปัญจรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุขันธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ข้าราชการบำนาญ

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ออกแบบปก นายเกรียงศักดิ์ ปินใจ

นิติกร อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำฉบับ
ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหานพดล สุวณณเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
รองศาสตราจารย์ ฉวีวรรณ สุวรรณภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา จิรภักพงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาอินทรวงศ์ อิศรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.ดอนสัน ปงผาบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิตา ปัญจจริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ดร.เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกศ	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชศรี เกียรติบุตร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตี ศรีตันทิพย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
อาจารย์ ชัยวัช จารุทรธนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริขวัญ ปัญญาเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ภาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศรา สว่างวงศ์	อาจารย์พิเศษ มจร.วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ดร.อณิษฐา หาญภักดีนิยม	กรมการพัฒนาชุมชน

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความเป็นจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 13 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย (Research Articles) 12 บทความ และ บทความวิชาการ (Academic Article) 1 บทความ

บทความวิจัย (Research Articles) 12 บทความ ได้แก่

1.ระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มอัครน้ำจาง โดย หัสยา วงศ์วัน การศึกษานี้เป็นบทความวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษากลุ่มอัครน้ำจาง และเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้งานของเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำหรือขาดแคลนแรงงานในการรดน้ำต้นไม้ การประเมินประสิทธิภาพการทำงานได้ทำการทดลองการรดน้ำต้นไม้โดยวิธีการวัดค่าความชื้นในดิน ในพื้นที่การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอัครน้ำจาง ผลการวิจัยพบว่าระบบการควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินช่วยลดปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 65.22 เปอร์เซ็นต์ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.174 เปอร์เซ็นต์ ช่วยประหยัดปริมาณน้ำในการรดน้ำต้นไม้ โดยปริมาณน้ำที่ใช้ไปในแต่ละวันจะใช้หลักการวัดค่าความชื้นในดิน ใช้น้ำน้อยกว่าระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการปลูกพืชผัก อีกทั้งส่งผลให้การเจริญเติบโตของพืชผักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลผลิตที่มีคุณภาพจำหน่ายในท้องตลาด

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่และน่าน โดย เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 400 คน และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ปัจจัยที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4 Ps ปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสาร และปัจจัยการตัดสินใจซื้อ ในวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 45 ปีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท ซึ่งพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ระยะเวลาสูงสุดที่เป็นลูกค้าในการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 36.30 โดย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ประเภทของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เคยซื้อ ส่วนใหญ่เป็นอาหาร ร้อยละ 32.80 แหล่งที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ร้านขายของฝาก ร้อยละ 27.10 และมีความถี่ในการใช้/ซื้อบริการผลิตภัณฑ์ชุมชน ซื้อ 1 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 49.50 ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านผลิตภัณฑ์ \bar{X} คือ 4.09 S.D. คือ 0.548 ด้านราคา \bar{X} คือ 4.11 S.D. คือ 0.642 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย \bar{X} คือ 3.96 S.D. คือ 0.621 ด้านการส่งเสริมการตลาด \bar{X} คือ 3.97 S.D. คือ 0.679

3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งใน จังหวัดปทุมธานี โดย กฤตภาคิน มิ่งโสภา และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน ซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิที่เป็นสัดส่วน และวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยด้านที่มีแรงจูงใจมาก ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.32$) และน้อยที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.15$) 2) ความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความผูกพันมากคือ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า การยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร ($\bar{X} = 4.25$) และน้อยที่สุดคือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ($\bar{X} = 4.00$)

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดปทุมธานี โดย วนิตา นาควิเชตร และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,507 คน มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 323 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ทุกข้อ ค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง .226 -.869 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ ได้แก่ ความผูกพันต่อเนือง ความผูกพันบรรทัดฐาน ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุนมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้ก็มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 โดย หลิว ฐัฐลัก การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2) เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านเดินทางสะดวกและรวดเร็ว รองลงมา ได้แก่ เมื่อท่านทำผิดก็มีเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษา และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ปฏิบัติงานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ 2. ปัจจัยค้ำจุนและปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มากที่สุดได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. พุทธศิลป์กรรมบำบัด: สร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาสู่ชุมชนวัดสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดย สุขชัย สิริวิภูล และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนา 2. เพื่อศึกษาคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง 3. เพื่อบูรณาการลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนากับการบำบัดชุมชน เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนามกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) ลวดลายที่นำมาประดับตกแต่ง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงส่วนกลาง ลายในกลุ่มนี้ ได้แก่ ลวดลายที่เป็นลายกนกต่าง ๆ ส่วนลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดบ่งบอกถึงศิลปกรรมล้านนาโดยแท้ คือ เป็นลักษณะลวดลายถึงธรรมชาติ กิ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวิธีการของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแบบไทยใหญ่หรือพม่าคือลวดลายดอกบัวแบบพินัยักษ์ 2) ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนายังเกี่ยวข้องในด้านสำนึกทางประวัติศาสตร์ของชุมชน มีความเหมาะสมและสอดคล้องและเป็นที่ยอมรับในทุกๆด้านของทั้งสมาชิก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ผลงานลวดลายทางพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่นำไปใช้สู่ชุมชนบ้านสามขา จะเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการใช้เป็นหลักการบำบัดบรรเทาทุกข์แก่สมาชิกชุมชน 3) วัตถุประสงค์การสร้างสรรคัลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาเพื่อให้ส่งผลในด้านการบำบัดในการสร้างเสริมความสุขตามหลักพละ 5 โดยปัจจัยที่สำคัญคือด้านความเชื่อทางพระพุทธศาสนา, ภูมิศาสตร์ที่ตั้ง,สังคมประเพณี, ชาติพันธุ์ และเทคโนโลยี

7. แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดย ฌญาพัทร์ ธีญญกิจ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมี ได้แก่ 1. ปัญหาด้านการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชน 2. ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และ ปัญหาด้านรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษพบว่า มี 4 แนวทาง ได้แก่ หนึ่ง รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ต้องยกเลิกการกีดกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การบังคับแห่งกฎหมาย และต้องให้เสถียรภาพทางการเมืองนโยบาย สอง เทศบาลนครแหลมฉบังต้องหันกลับมาสนใจกับการผลักดันและขับเคลื่อนตนเองเข้าสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ สาม กฎหมายและระเบียบต้องปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจุบันและพื้นที่ และต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น และสี่ ประชาชนต้องมีความเข้มแข็งในระดับรากฐานของชุมชน และต้องมีการรับรู้สิทธิและสิทธิพิเศษของการเป็นเมืองพิเศษ แนวทางความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครแหลมฉบัง ได้แก่ ถนนชำรุดเสียหาย การจราจรติดขัด การจัดการขยะ ประชากรแฝง ชุมชนแออัด น้ำท่วมขัง สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ มลพิษจากอุตสาหกรรมและท่าเรือ การทุจริตภายในหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์และการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพอ การทำงานของหน่วยงานที่ล่าช้า ขาดการลงพื้นที่ดูแลประชาชนและชุมชน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารงานของเทศบาลนครแหลมฉบัง ส่วนผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปรับให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ การได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุข การรองรับเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต การได้รับบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาความร่วมมือระหว่างเทศบาลและประชาชนในพื้นที่ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของชุมชน และการยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบัง

8. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน โดย ชลกานต์ โตะทองนพคุณ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

วิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน และศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่านจำนวนทั้งสิ้น 134 คน ใช้รูปแบบการแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ใช้สถิติหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุงานไม่เกิน 2 ปี สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คุณภาพชีวิตของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่าคุณภาพชีวิตทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยค่าตอบแทน มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.89 รองลงมา คือ ปัจจัยสภาพการทำงานมีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.85 และ น้อยที่สุด คือ ปัจจัยโอกาสความก้าวหน้า มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

9. การยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี :
กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ โดย จำลอง แสนเสนา และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี วิธีการวิจัยแบบผสมผสานแบบรับลูกต่อกันระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจในแง่เชิงปริมาณโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์เชิงตีความทางสังคมจำนวน 8 คน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์คือ ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตตำบลพวาและตำบลสามพี่น้องไม่ยอมรับยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

10. รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดย อนุชา พลทะกุล และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย 2) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 10 รูป/คน ผู้ร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ 15 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. การสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชแบบกลุ่มด้วยระบบพืชอาศัยพืช อาทิ การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงแสงแดด การปลูกพืชไร่แปลงศัตรูพืช อาทิ ตะไคร้ ปอเทือง ดาวเรือง มะละกอ การไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลงในการทำเกษตร การใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ลดการเผาวัชพืช ไม่เบียดเบียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

เพื่อนบ้าน ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นการทำเกษตรเชิงวิถีพุทธ ควรซื้อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นด้านการไม่ใช้สารเคมีกับพืชผักที่ปลูกหรือนำไปจำหน่าย 2. กลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธ การวิเคราะห์สออาร์เกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ จุดแข็ง 1) ศูนย์เรียนรู้ 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ทุนกายภาพ 4) ด้านผู้นำ 5) ด้านผู้ตาม 6) ผักปลอดสารพิษ 7) เครือข่ายในการสนับสนุน โอกาส 1) เครือข่ายชุมชน 2) การท่องเที่ยวชุมชน 3) แปรรูปผลผลิต 4) โฮมสเตย์วิถีวัฒนธรรม เป้าหมาย 1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ 2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ 3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ 4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ 5) ตลาดครบวงจร และผลลัพธ์ 1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม 3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ 4) การเงินดี 5) สุขภาพดี 6) ชุมชนมีรายได้ 7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ 8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร” และ 3. รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่ยั่งยืนปลอดภัย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท ตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการรับประทานพืชผักปลอดภัย ควรเริ่มจากครอบครัว ขยายไปสู่ชุมชน สังคม และประเทศ ซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมการรับประทานผักปลอดสารพิษ

11. รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง โดย สุขุมาล ทองดี และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ 2) จัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้รับบริการ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า 1. การจัดการธุรกิจสปาควรมีการวางแผนการและกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้าทำงาน กำหนดคุณสมบัติของพนักงาน ในด้านงบประมาณลงทุนในสัดส่วนที่เหมาะสมตามขนาดของสถานประกอบการ คำนวณหน่วยต้นทุน ด้านการตลาดมุ่งเน้นคุณภาพ การจัดทำเมนูสปาที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์บริษัทท่องเที่ยว การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีความปลอดภัย และ 2. รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มีรูปแบบการจัดการ 2 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ (2) ด้านการจัดการด้านการตลาด (7Ps) พบว่า สิ่งสำคัญต่อการให้บริการเป็นอันดับแรก คือ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์และทักษะการให้บริการ และ 3. การประเมินรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ พบว่า คุณภาพของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

12. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดย ปิยนุช อุดมเกียรติสกุล และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และ (3) เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษทุกวิชา ในภาคเรียนที่ 1/2566 ของโรงเรียนเอกชนที่เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 270 คน จากสถาบันการศึกษาเอกชน 5 แห่ง ในจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .22-.09 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าอยู่ระหว่าง .75-.92 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation) ผลการวิจัยพบว่า (1) วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและการเรียนรู้โดยลำพังมีนัยสำคัญสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ส่วนอีก 4 วิธีการเรียนรู้ที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำ ถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อย (2) กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ผู้เข้าร่วมการศึกษามักใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์พุทธิปัญญาตามด้วยกลยุทธ์อภิปรายกัน กลยุทธ์ความจำ กลยุทธ์การทดแทน กลยุทธ์ทางสังคม และที่ใช้น้อยสุดได้แก่กลยุทธ์ประเภทอารมณ์ (3) ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่าผู้ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยสายตาสามารถควบคุมอารมณ์และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้ดี นั่นคือสามารถควบคุมระดับความวิตกกังวล และสามารถจูงใจตนเองได้ ส่วนผู้เรียนที่ใช้วิธีการฟังจะเป็นผู้ที่รู้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผลและมีผล และสามารถแปลความหมายเพื่อนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ยังพบอีกว่านักเรียนมีปัญหาในการใช้กลยุทธ์อภิปรายกันร่วมกับกลยุทธ์การเรียนรู้อื่นๆ และกลยุทธ์ดังกล่าวถูกนำมาใช้โดยผลการปราศจากการไตร่ตรอง

บทความวิชาการ (Academic Article) 1 บทความ ได้แก่

13. แนวทางในการป้องกันไฟป่าบริเวณพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดย นพดล ศาลาคาม และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันไฟป่า 2) เพื่อที่จะไปปรับใช้และเสนอเป็นแนวนโยบายในการป้องกันและดูแลปัญหาการเกิดไฟป่าในบริเวณพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รวบรวมนำเสนอและสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อที่จะทำการถอดบทเรียนและสร้างแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการเกิดไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผลการจากศึกษาพบว่า ปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งการถอดบทเรียนในพื้นที่หนึ่งเพื่อเอาไปใช้ในอีกพื้นที่หนึ่งนั้นไม่สามารถที่จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความแตกต่างกันในเรื่องของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ แต่อย่างไรก็ดีผู้เขียนได้เสนอหลักการเชิงทฤษฎี โดยให้นำเอาแนวความคิดที่ว่าด้วยการสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่ไปปรับใช้ในแต่ละพื้นที่

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เลือกให้ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของท่าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงคุณภาพวารสารนี้ให้ดียิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดี

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง)

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย: (Research Articles)

- ระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มฮักน้ำจาง..... 1 – 15
CONTROL OF WATERING PLANTS AUTOMATIC SYSTEM CASE STUDY HUG
NAM JANG
หัสยา วงศ์วัน
Hussaya wongwan
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่และน่าน..... 16 - 30
THE FACTORS OF MARKETING MIX AND PERCEPTION CHANNELS THAT
INFLUENCE COMMUNITY PRODUCT PURCHASE DECISIONS UTTARADIT,
PHRAE AND NAN PROVINCES
เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง, สุกัญญา สุจาคำ, ชัชวาล ภาณุศุภนิรันดร์ และ กมลวรรณ มั่งคั่ง
Paumsak Pantang, Sukanya Suchakam, Chatchavan Panusupanirun
and Kamonwan Mangkang
- แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน
มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี..... 31 – 50
THE WORK MOTIVATION THAT AFFECTING THE EMPLOYEE ENGAGEMENT OF
SUPPORT PERSONNEL IN PRIVATE UNIVERSITY AT PATHUMTHANI PROVINCE
กฤตภาคิน มิ่งโสภา, บุษกร วัฒนบุตร และ วิโรจน์ หมื่นเทพ
Krittapakhin Mingsopa, Busakorn Watthanabut and Wirete Muemthep
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชน
ในจังหวัดปทุมธานี..... 51 - 66
FACTORS INFLUENCING RETENTION OF ACADEMIC PERSONNEL
IN PRIVATE UNIVERSITIES IN PATHUMTHANI
วนิดา นาควิเชตร, บุษกร วัฒนบุตร และ วิโรจน์ หมื่นเทพ
Wanida Nakwichet, Busakorn Watthanabut and Wirete Muentep

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 67 - 78
FACTORS INFLUENCING EMPLOYEES' RETENTIONBANGPAKOK-RANGSIT 2
หลิว รู้หลัก
Liu Rooluk
- พุทธศิลป์กรรมบำบัด: สร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาสู่ชุมชนวัดสามขา
ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง 79 - 98
BUDDHIST ART THERAPY: CREATE LANNA BUDDHIST ART PATTERNS INTO
SAM KHA TEMPLE COMMUNITY HUA SUEA SUB DISTRICT, MAE THA DISTRICT,
LAMPANG PROVINCE
สุชัย สิริวิภูกุล, เทพประวิณ จันทร์แรง, ปรุฒม์ บุญศรีตัน และ กตัญญู เรือนตุ่น
Suchai Siraveekul, Thepprawin Chanraeng, Parut Boonsritun and
Katanyou Ruentoon
- แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ 99 - 113
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF A SPECIAL LOCAL
ณญาพัทธ์ ธัญญกิจ
Chayaphat Thanyakit
- ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร
ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน 114 - 129
THE RELATIONSHIP BETWEEN QUALITY OF LIFE AND OPERATIONAL
EFFECTIVENESS OF PERSONNEL IN BAN LUANG PROVINCIAL ADMINISTRATION
OFFICE, NAN PROVINCE
ชลกานต์ โต๊ะทองนพคุณ, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร และ จิตาภา ธีรศิริกุล
Chornrakarn Totongnoppacun, Chanchai Chitlaoarporn and
Jidapa Thirasirikul
- การยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี:
กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ 130 - 142
ADOPTION OF INDUSTRIAL INNOVATION FOR LOCAL DEVELOPMENT OF
CHANTHABURI PEOPLE: A CASE STUDY OF GOLD MINING INDUSTRY
จำลอง แสนเสนาะ, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, พรทิวา อาชีวะ และ ขวัญศิริ เจริญทรัพย์
Chamlong Saensanoh, Chaiyon Praditsil, Porntiwa Archeewa and
Kwansiri Charoensup

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้า
ปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี 143 - 155
A MODEL FOR CREATING A NETWORK OF BUDDHIST AGRICULTURAL
DEVELOPMENT AND SAFE PRODUCT MANUFACTURING PROCESSES FOR
COMMUNITY-BASED ECONOMIC DEVELOPMENT IN PHETCHABURI PROVINCE
อนุชา พละกุล, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และ ดาวนภา เกตุทอง
Anucha Bhalakula, Phrasamu Arkom Arkamatheero and Dawnapa Ketnotg
 - รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตลำปาง 156 - 172
THE MODEL OF HEALTH SPA BUSINESS MANAGEMENT
IN THAILAND NATIONAL SPORTS UNIVERSITY: LAMPANG CAMPUS
สุขุมาล ทองดี และ ณภัทร ส่องมหาชัย
Sukhuman Thongdee and Napat Songmahachai
 - ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 173 - 186
THE RELATIONSHIP BETWEEN LEARNING METHODS AND LEARNING
STRATEGIES OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN PRIVATE SCHOOL,
PATHUMTHANI PROVINCE
ปิยนุช อุดมเกียรติสกุล, สีนกาญจน์ สังข์สกฤตภรณ์ และ ประสิทธิ์ นาคปทุมสวัสดิ์
Piyanut Udomkiatsakul, Sinakarn Sangsakrit and Prasit Nakpathumswat
- บทความวิชาการ: (Academic Article)**
- แนวทางในการป้องกันไฟป่าบริเวณพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น 187 - 197
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.....
GUIDELINES FOR PREVENTING FOREST FIRES IN THE AREA WANG NOK AEN
SUBDISTRICT, WANG THONG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE
นพดล ศาลาคาม, ประจักษ์ สุวรรณเดช และ โชติ บดีรัฐ
Noppadon salakam, Prajak Suwannadeat and Chot Bodeerat

ภาคผนวก

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ใบสมัครสมาชิก

ระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มอัยน้ำจาง

CONTROL OF WATERING PLANTS AUTOMATIC SYSTEM

CASE STUDY HUG NAM JANG

¹หัตถยา วงศ์วัน

¹Hussaya wongwan

¹คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

¹Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: xbonus3@gmail.com

Received:2023-08-29

Revised:2023-10-25

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มอัยน้ำจาง และเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้งานของเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำหรือขาดแคลนแรงงานในการรดน้ำต้นไม้ การประเมินประสิทธิภาพการทำงานได้ทำการทดลองการรดน้ำต้นไม้โดยวิธีการวัดค่าความชื้นในดิน ในพื้นที่การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอัยน้ำจาง ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าระบบการควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินช่วยลดปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 65.22 เปอร์เซ็นต์ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.174 เปอร์เซ็นต์ ช่วยประหยัดปริมาณน้ำในการรดน้ำต้นไม้ โดยปริมาณน้ำที่ใช้ไปในแต่ละวันจะใช้หลักการวัดค่าความชื้นในดิน ใช้น้ำน้อยกว่าระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการปลูกพืชผัก อีกทั้งส่งผลให้การเจริญเติบโตของพืชผักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลผลิตที่มีคุณภาพจำหน่ายในท้องตลาด

คำสำคัญ: ระบบควบคุม; การรดน้ำต้นไม้; อัตโนมัติ

Abstract

The goal of the current study is to create an automated system for controlling plant watering. The Hug Nam Jang group is the case study used as a model to be applied by farmers who lack labor or water for their plants. In the Huk Nam Jang Group Community Enterprise's organic vegetable producing area, an experiment measuring soil moisture was carried out on plants to assess work efficiency. The experiment's findings demonstrate that an automatic plant watering control system based on soil moisture measurement principles

can lower monthly average water use by up to 65.22 percent, or an average daily water use of up to 2.174 percent, thereby conserving water for plant watering. The principle of measuring soil moisture is used to determine how much water is needed each day. By using less water than the system that sets a timer every 12 hours, enough water is provided to grow vegetables and produce consistently high-quality produce that can be sold in the market.

Keywords: Control System; Watering Plants; Automatic

บทนำ

การพัฒนาการทำเกษตรของประเทศไทยได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดจากการทำเกษตรเพื่อยังชีพการทำเกษตรแบบผสมผสานจนกระทั่งมาสู่การทำเกษตรแบบเชิงการค้าซึ่งทั้งหมดสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรเศรษฐกิจ สังคมและด้วยเหตุผลที่การจัดการเกษตรเป็นการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยหลายอย่าง que เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้เช่นการเปลี่ยนแปลงสภาพดินฟ้าอากาศการขึ้นลงของราคาสินค้าเกษตรตลอดจนความต้องการและการแข่งขันในการผลิตสินค้าเกษตรดังนั้นความจำเป็นในการจัดการหรือการตัดสินใจนั้นจึงมีความสำคัญหากการจัดการไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องอาจจะทำให้เกิดการขาดทุนหรือเสียหายได้แต่ถ้าหากเกษตรกรมีการบริหารจัดการที่ดีและตัดสินใจที่ถูกต้องจะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรได้ (Department of Agricultural Extension Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2013)

น้ำเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการเพาะปลูกพืช เกษตรกรจึงจำเป็นต้องหาแหล่งน้ำรวมถึงการจัดการน้ำให้มีเพียงพอต่อความต้องการของพืชแต่ละชนิดที่ปลูก เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการระบบการให้น้ำแก่พืชที่ดีจะต้องสนองความต้องการน้ำของพืชแต่ละชนิดได้อย่างเพียงพอตลอดช่วงการเพาะปลูก ในปัจจุบันมีการพัฒนานำเอาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งมาใช้กับระบบควบคุมการรดน้ำให้กับพืชแบบอัตโนมัติ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกร ช่วยให้ใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้น้ำเท่าที่พืชต้องการ ลดภาระค่าจ้างแรงงานในการรดน้ำให้แก่พืชและช่วยลดความเสียหายของพืชอันเนื่องมาจากการขาดน้ำ หรือน้ำเกินความต้องการของพืชและสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว (Torasa, 2023)

การเกษตรดั้งเดิมและการเกษตรดิจิทัล (Digital Agriculture) ถือเป็นความต่างในด้านกลยุทธ์ วิธีการและเทคโนโลยี ที่จะสามารถเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวได้ ปัญหาในภาคการเกษตรปัจจุบัน (เกษตรดั้งเดิม) มักมีปัญหที่พบบ่อย เช่น เป็นการเกษตรโดยอาศัยธรรมชาติมักประสบปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม คุณภาพผลผลิตไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด มีการใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต

ส่วนมูลค่าสินค้าหรือราคาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดจากพ่อค้าคนกลางปัญหาหนี้สินที่เกิดมาจากผลสืบเนื่องมาจากปัญหาอื่น ๆ เป็นต้น การเกษตรดิจิทัล คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการการผลิต ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ เพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูล ในการสนับสนุนการตัดสินใจ รวมถึงการสร้างระบบในการตรวจสอบย้อนกลับ การเกษตรดิจิทัล เป็นการสร้างระบบโดยการออกแบบแพลตฟอร์มขึ้นมาเพื่อให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกและมีการบันทึกข้อมูล ของเกษตรกรในทุกกระบวนการ ขั้นตอนการผลิตรวมทั้งการบริการข้อมูลต่าง ๆ ไปยังเกษตรกร เช่น สภาพดิน ฟ้า อากาศ ราคาสินค้า หรือ ความต้องการผลผลิตหรือวัตถุดิบ นอกจากนั้นต้องพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐาน เพื่อให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นได้คุณภาพ (Thuanthong et al. 2017)

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) เป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่ป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน การประกอบการเพื่อการจัดการ"ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากรผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่เป็นน้องไว้ใจกัน) โดยลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชน เป็นหลัก 3) ริเริ่มสร้างสรรค์ป็นนวัตกรรมของชุมชน 4) ป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล 5) มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างป็นระบบ 6) มีกระบวนการเรียนรู้ป็นหัวใจ และ 7) มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมายหรือช่ยวิสาหกิจชุมชน นั่นคือคณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

โดยกลุ่มฮักน้ำจาง ตั้งอยู่ 39/2 หมู่ 4 ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ดำเนินกิจกรรมการทำเกษตรอินทรีย์ ปลูกผักพื้นบ้านและพืชผักทั่ว ๆ ไป เพื่อบริโภคและจำหน่าย มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 50 คนเรือ่น การดำเนินกิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษ มักจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอยู่เสมอ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ค่าความชื้นในดินไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชผัก ส่งผลให้พืชผักไม่มีคุณภาพดังนั้นหากเราสามารถพัฒนาระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้กลุ่มฯ มีน้ำใช้ได้เพียงพอต่อการปลูกพืชผักในภาคฤดูร้อน ทำให้การเจริญเติบโตของพืชผักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลผลิตที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งยังช่วยประหยัดแรงงานการรดน้ำอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษากลุ่มฮักน้ำจาง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้งานของเกษตรกร

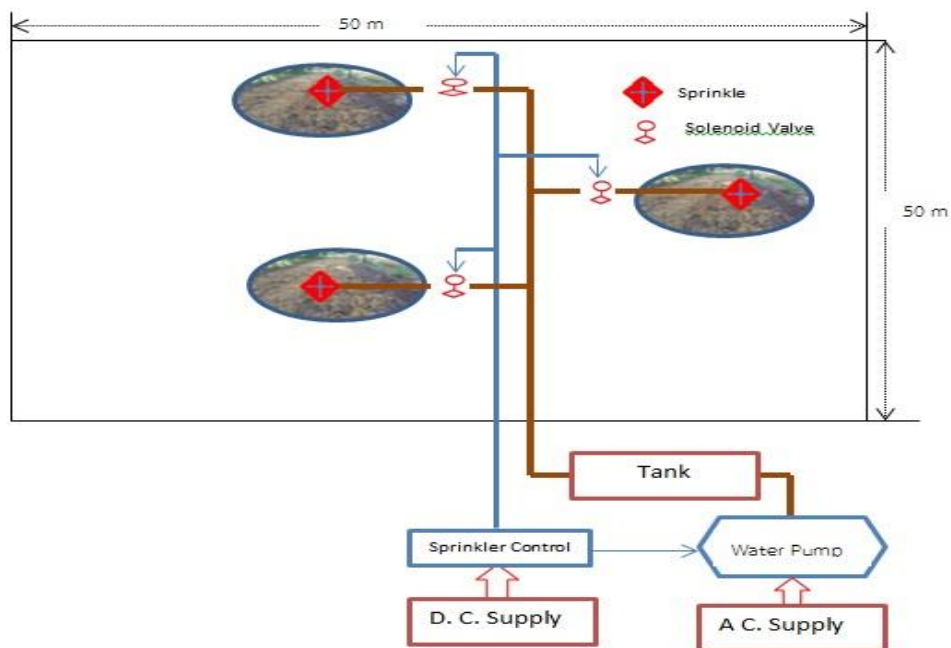
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการควบคุมสปริงเกอร์สำหรับการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติได้ทำการออกแบบโครงสร้าง ของระบบ ทั้งหมด ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่ใช้ควบคุมการทำงาน ซึ่งจะเป็นวงจรในส่วนของ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ สำหรับการพัฒนาขั้นตอนวิธีเพื่อให้แต่ละส่วนเหล่านั้นมีการอินเทอร์เฟส และสามารถทำงานร่วมกันอย่าง ถูกต้องโดยสามารถควบคุมการรดน้ำต้นไม้ได้ตามที่ต้องการ สำหรับรายละเอียดต่างๆ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 โครงสร้างของระบบการควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติได้ทำการออกแบบโครงสร้าง ของระบบ ทั้งหมดเพื่อควบคุมการทำงานโดยประกอบด้วยหัวสปริงเกอร์สำหรับการจ่ายน้ำ (Sprinkle) โซลีนอยด์วาล์ว (Solenoid Valve) และตัววัดความชื้นในดิน (Soil Moisture Sensor) ซึ่งจะทำการติดตั้งที่ ตำแหน่งของการรดน้ำต้นไม้ทุกต้นที่อยู่ในสวนการเกษตร โดยทำการวางระบบเครือข่ายด้วยบัส แบบเอ็นโค๊ด เดอร์และดีโค๊ดเดอร์เพื่อเชื่อมต่อวงจรทั้งหมดเข้ากับส่วนควบคุมการทำงาน ได้แก่ วงจรควบคุมสปริงเกอร์ หรือวงจรควบคุมปั้มน้ำ และแทงค์น้ำ

รูปภาพที่ 1 สปริงเกอร์สำหรับการจ่ายน้ำ

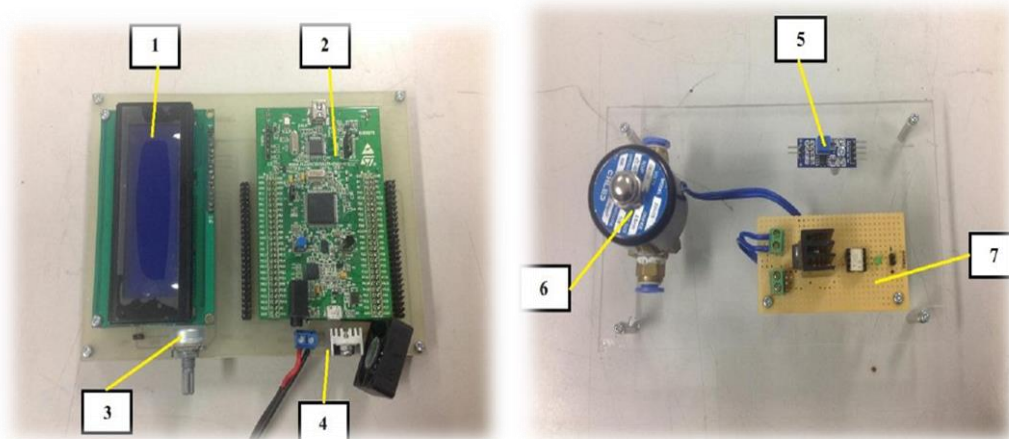

รูปภาพที่ 2 วงจรควบคุมสปริงเกอร์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบวงจรควบคุมการทำงานโดยภาพรวม การควบคุมปั้มน้ำและโซลินอยด์วาล์ว เพื่อจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ ได้ทำการออกแบบเพื่อควบคุมการทำงานทั้งหมดโดยจะมีส่วนต่างๆ กันหลายส่วนโดยระบบที่ ออกแบบจะใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์ทำการประมวลผลและตัดสินใจการทำงานของระบบทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 3.2 การควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ จะมีการใช้ระบบบัสแบบเอ็นโค้ดเดอร์ และดีโค้ดเดอร์มาทำการรับส่งสัญญาณในระยะทางไกล ซึ่งในที่นี้ได้แก่วงจรเอ็นโค้ดเดอร์ (Encoder Circuit) และวงจรดีโค้ดเดอร์ (Decoder Circuit) ส่วนวงจรฐานเวลาจริง (Real Time Clock) ใช้สำหรับการสร้างฐานเวลา สำหรับควบคุมเวลาในการรดน้ำต้นไม้เมื่อมีการตั้งเวลาการรดน้ำต้นไม้แบบล่วงหน้า วงจรสวิตช์เมตริกซ์และวงจรแสดงผลแบบแอลซีดีใช้สำหรับการป้อนค่า อินพุทและแสดงผลเมื่อมีการตั้งค่าเวลาต่างๆ กัน วงจรควบคุมรีเลย์ใช้สำหรับควบคุมปั้มน้ำเพื่อจ่าย น้ำไปตามท่อ และควบคุมโซลินอยด์วาล์วเพื่อจ่ายน้ำให้หัวสปริงเกอร์เพื่อรดน้ำให้กับต้นไม้เมื่อมี เงื่อนไขตรงตามที่กำหนดไว้

ในการควบคุมการทำงานได้มีการแบ่งวงจรออกเป็นสองส่วนคือวงจร ภาครับและวงจรภาคส่ง การสร้างระบบบัสผ่านสายน้ำสัญญาณจำนวนสองเส้น เพื่อรับส่งข้อมูลในระยะทางไกล วงจรฐานเวลาจริง และวงจรควบคุมรีเลย์ สำหรับการแยกสัญญาณเพื่อส่งสัญญาณโดยแสงไปควบคุมให้ทำหน้าที่ควบคุมปั้มน้ำและโซลินอยด์วาล์วโดยผ่านรีเลย์ จึงจะสามารถควบคุมการจ่ายน้ำให้กับ ต้นไม้ได้ตามต้องการ โดยวงจรภาครับและวงจรภาคส่งจะประกอบด้วยอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีการทำงาน ใกล้เคียงกัน โดยจะแตกต่างกันที่วงจรภาคส่งจะมีวงจรควบคุมรีเลย์ควบคุมปั้มน้ำให้จ่ายน้ำไปตาม ท่อ ส่วนวงจรภาครับจะมีวงจรของการอินเตอร์เฟสกับ

ตัววัดความชื้นในดินเพิ่มเข้ามา และมีวงจรควบคุมรีเลย์ควบคุมโซลินอยด์วาล์วให้จ่ายน้ำไปที่หัวสปริงเกอร์ เมื่อ ประกอบอุปกรณ์เสร็จแล้วจะได้กล่องวงจรภาครับและภาคส่ง

รูปภาพที่ 3 ชุด Socket Microcontroller และจอ LCD แสดงผล

หมายเลข 1 จอ LCD แสดงผล

หมายเลข 2 บอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ STM32F4-DISCOVERY

หมายเลข 3 VR สำหรับปรับค่าความสว่างของ จอ LCD แสดงผล

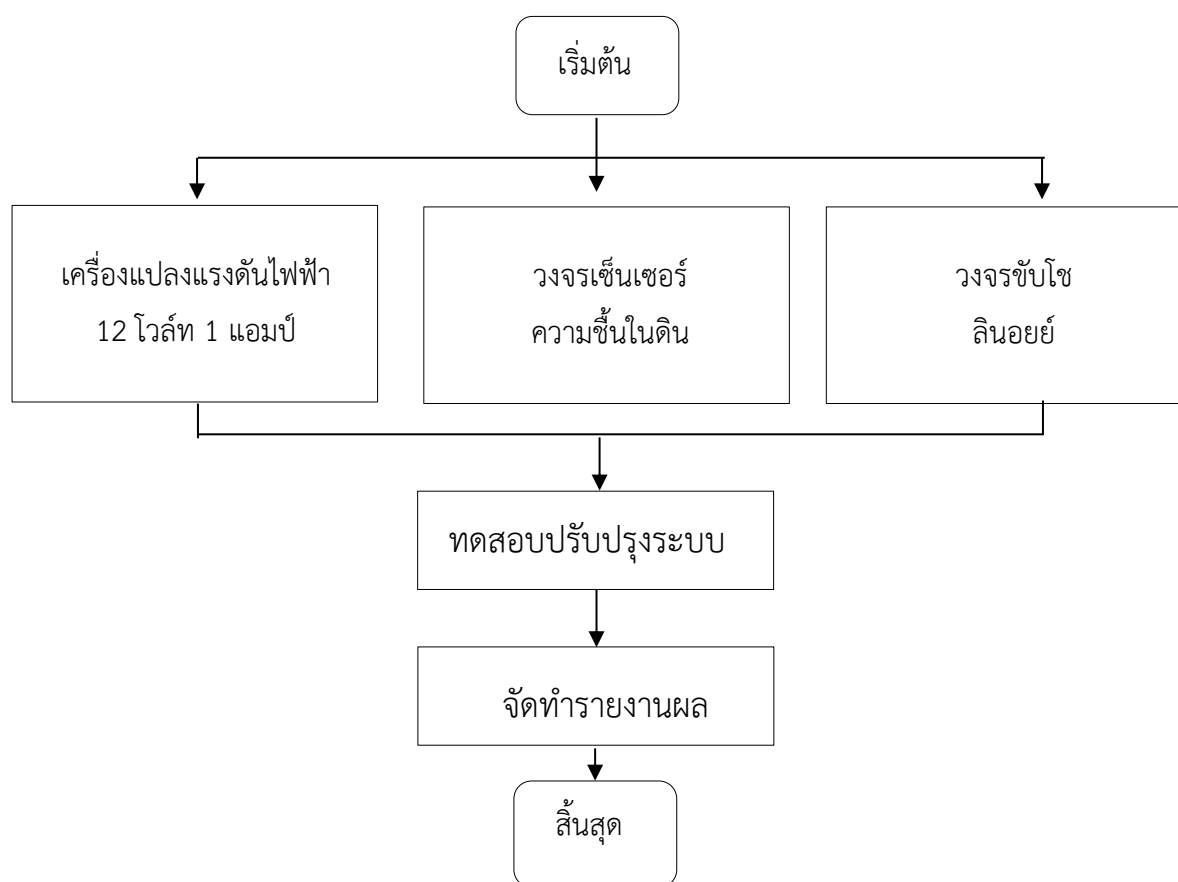
หมายเลข 4 วงจรแปลงแรงดันขนาด +5VDC

หมายเลข 5 เซนเซอร์วัดความชื้นในดิน

หมายเลข 6 Solenoid valve

หมายเลข 7 บอร์ดไดร์ Solenoid valve

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาขั้นตอนวิธีของวงจรภาครับและวงจรภาคส่ง การพัฒนาขั้นตอนวิธีการทำงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาฮาร์ดแวร์เพื่อที่จะควบคุมการทำงานของวงจรทั้งหมดให้สามารถทำงานได้ตามต้องการ ในโครงการวิจัยนี้ ได้พัฒนาขั้นตอนวิธีการทำงานของวงจรภาครับและวงจรภาคส่ง ดังรูปภาพที่ 4

รูปภาพที่ 4 ขั้นตอนการทำงานของวงจร

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเตรียมอุปกรณ์และประดิษฐ์ระบบควบคุมการรดน้ำ ในการจัดเตรียมการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในแปลงผัก จำนวน 2 แปลง โดยการรดน้ำแบบดั้งเดิม คือ แปลงที่ 1 และการใช้อุปกรณ์ในการรดน้ำโดยใช้ระบบรดน้ำอัตโนมัติ แปลงที่ 2 โดยทดลองกับผัก 2 ชนิด คือ ผักกวางตุ้ง และผักชี เพื่อดูการเจริญเติบโต โดยใช้ระยะเวลา 30 วัน ดังรูปภาพ ที่ 5

รูปภาพที่ 5 ชนิดของผักในแปลงทดลอง ผักกวางตุ้ง และผักชี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มฮักน้ำจาง ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. การทดลองเพื่อหาอัตราความถูกต้องของการควบคุมการทำงาน การทดลองเพื่อหาอัตราความถูกต้องของการควบคุมการทำงานของระบบตั้งเวลาในการควบคุมการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ ในการทดลองระบบการตั้งเวลาจะทำการทดลองโดยการตั้งเวลาเพื่อทดสอบ การเปิดปิดน้ำผ่านโซลินอยด์วาล์วที่เวลาต่างๆ กัน แสดงให้เห็นว่าการควบคุมการจ่ายน้ำด้วยการตั้งเวลาสามารถทำการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ได้อย่างถูกต้องที่เวลาต่างๆ ดังนั้น อัตราความถูกต้องของการควบคุมการจ่ายน้ำด้วยระบบการตั้งเวลามีค่าโดยเฉลี่ยคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การทดลองเพื่อหาอัตราความถูกต้องของการควบคุมการทำงานของการควบคุมการจ่ายน้ำด้วยหลักการวัดค่าความชื้นภายในดิน ในการทดลองนี้ ทำโดยติดตั้งตัววัดความชื้นในดิน และทำการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสียงเตือนด้วยการใช้ Buzzer แสดงการทำงานเมื่อค่าความชื้นในดินลดลงและไม่เพียงพอต่อความต้องการของต้นไม้ ระบบการควบคุมการทำงานที่ถูกต้องจะต้องมีการสั่งให้โซลินอยด์วาล์วทำการ ON แล้วจึงทำการจ่ายน้ำออกมา และเมื่อต้นไม้ได้รับความชื้นเพียงพอแล้วระบบควบคุมการทำงานจะต้องทำการ OFF เพื่อให้โซลินอยด์วาล์วหยุดทำงานสำหรับการหยุดการจ่ายน้ำ โดยมีเงื่อนไขการทดลองและมีผลการทดลองต่างๆ กัน แสดงให้เห็นว่าการควบคุมการจ่ายน้ำด้วยหลักการวัดค่าความชื้นภายในดินสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องทุกครั้งที่มีการทดสอบ ดังนั้นอัตราความถูกต้องของการควบคุมการจ่ายน้ำด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินอัตโนมัติ มีค่าโดยเฉลี่ยคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ดังตารางที่ 1

ค่าความชื้นของดินที่ทดสอบ (ร้อยละ)	จำนวนครั้งที่ทดสอบ	จำนวนครั้งที่เปิด/ปิดได้ ถูกต้อง
20	8	8
30	8	8
40	8	8
50	8	8
60	8	8
70	8	8

ตารางที่ 1 การควบคุมการจ่ายน้ำด้วยหลักการวัดค่าความชื้นภายในดิน

2. การทดลองเพื่อหาค่าการประหยัดปริมาณน้ำ การทดลองนี้ทำโดยการทดลองการรดน้ำให้กับต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง และทดลองการรดน้ำให้กับต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน โดยมีระยะเวลาของการทดลองทั้งหมด 30 วัน ในระยะเวลาทุกๆ 1 วันจะมีการบันทึกปริมาณการใช้น้ำ ตามตารางที่ 2

พารามิเตอร์	ค่าที่ใช้ในการทดลอง
อายุ	2 ปี
ปริมาณน้ำที่ต้องการในหนึ่งวันต่อหนึ่งต้น	150 ลิตร
ถังน้ำ	ความจุ 1,000 ลิตร
หัวสปริงเกอร์	ขนาด ½ นิ้ว รัศมีการฉีดน้ำ 75 ซม.
อัตราการไหลของน้ำ (ลิตรต่อชั่วโมง)	192 ลิตร/ชั่วโมง
ค่าความชื้นของดินที่พืชต้องการ	65 %
เซนเซอร์วัดค่าความชื้นที่ทดสอบ	รุ่น SEN0114 ของบริษัท Robot Wiki
ตำแหน่งการวางเซนเซอร์	ห่างจากโคนต้นไม้ 75 ซม. และฝังลงใต้ดินลึก 20 ซม
ระยะเวลาที่ทดสอบ	30 วัน

ตารางที่ 2 ค่าพารามิเตอร์สำหรับการทดลองเพื่อหาค่าการประหยัดน้ำ

นอกจากนี้ปริมาณน้ำที่ใช้ไปในแต่ละวันของการรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน จะมีค่าไม่เท่ากันเนื่องจากในพื้นที่ดินของพืชผักแต่ละต้นจะมีค่าความชื้นที่แตกต่างกันซึ่งทำให้เกิดความต้องการน้ำที่แตกต่างกันด้วย บางวันค่าความชื้นในดินของพืชผักหลายๆ ต้นมีค่ามาก ปริมาณความต้องการน้ำและการใช้น้ำของวันนั้นจึงมีค่าต่ำ ในบางวันสภาพของแสงแดดที่ร้อนอบอ้าวจะทำให้พืชผัก ต้นมีค่าความชื้นน้อยลง ดังนั้นความต้องการใช้น้ำของพืชผักในวันนั้นจึงมีค่าสูงขึ้น สามารถทำการหาการใช้น้ำปริมาณน้ำในหนึ่งเดือนได้ ดังนั้นการรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินสามารถลดการใช้ ปริมาณน้ำได้มากกว่าการควบคุมการจ่ายน้ำต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลา โดยสามารถลดปริมาณการ ใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 61.22 เปอร์เซ็นต์ และลดปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.04 เปอร์เซ็นต์

3. การทดลองเพื่อหาค่าการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ทำโดยการทดลองการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง และทำการทดลองการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน โดยมีระยะเวลา ของการทดลองจำนวน 30 วัน โดยทุกครั้งที่มีการสูบน้ำจะมีการบันทึกค่ากำลังงานไฟฟ้า เพื่อ การเขียนกราฟจนกระทั่งครบจำนวน 30 วัน จากนั้นจึงนำผลของการใช้กำลังงานไฟฟ้าทั้งหมดที่ได้รับจากการทดลองทั้งสองมาทำการเปรียบเทียบผลของการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ในการทดลองนี้ได้มีการกำหนดสมการเพื่อหาค่าจำนวนของหน่วยไฟฟ้าที่ใช้งาน การรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน

สามารถลดการใช้กำลังไฟฟ้าได้มากกว่าการรดน้ำต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลา โดยสามารถลดการใช้กำลังไฟฟ้าโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 65.22 เพอร์เซ็นต์ และคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.174 เพอร์เซ็นต์ ผลการทดลองทั้งหมดที่กล่าวมาสามารถสรุปตามตารางที่ 3

รายการ	การรดน้ำต้นไม้ด้วยระบบตั้งเวลา	การรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดความชื้น
การใช้น้ำเฉลี่ยต่อวัน	3,300 ลิตร	1,280 ลิตร
การใช้น้ำเฉลี่ยต่อเดือน	99,000 ลิตร	38,390 ลิตร
การใช้กำลังไฟฟ้าเฉลี่ยต่อวัน	0.22 หน่วย	0.09 หน่วย
การใช้กำลังไฟฟ้าเฉลี่ยต่อเดือน	6.6 หน่วย	2.56 หน่วย
คิดเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยต่อวัน	0.63 บาท	0.24 บาท
คิดเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยต่อเดือน	18.90 บาท	7.20 บาท

ตารางที่ 3 สรุปผลการใช้ปริมาณน้ำและกำลังไฟฟ้า

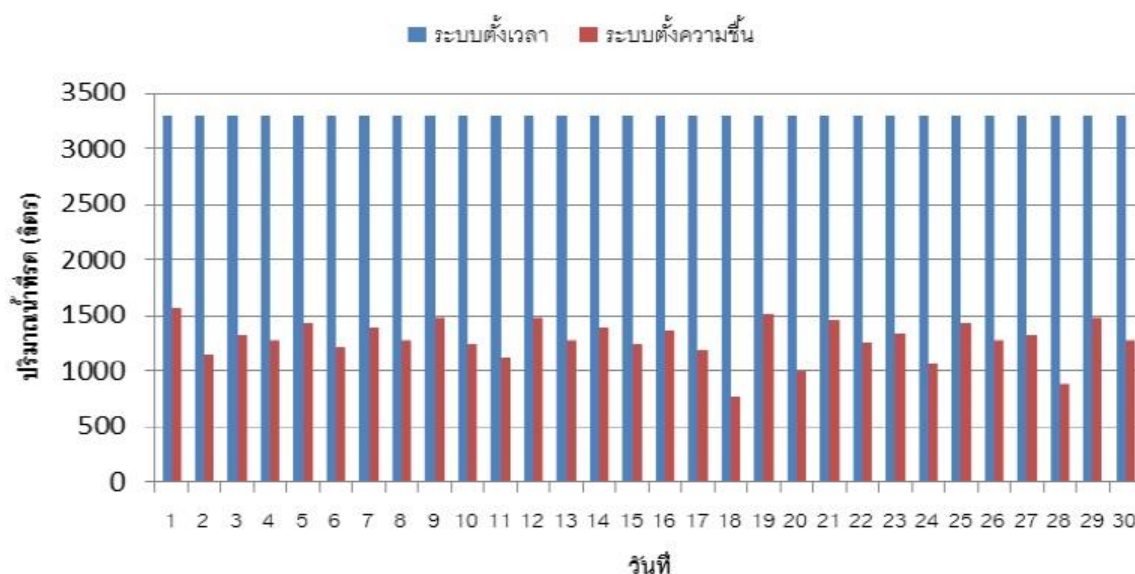
สำหรับการพิจารณาในด้านค่าใช้จ่ายทั้งหมดของการลงทุนเพื่อการรดน้ำต้นไม้ด้วยวิธีการต่างๆ กันนั้น สามารถทำให้ทราบถึงความคุ้มค่าของการนำไปใช้งานจริงในพื้นที่การเกษตรสำหรับการปลูกพืชผักที่มีพื้นที่ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ความสำเร็จของการลงทุนในการรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินเมื่อทำการเปรียบเทียบกับวิธีการรดน้ำต้นไม้ด้วยวิธีการใช้คนจะมีความคุ้มค่าที่ระยะเวลามากกว่า 7.2 เดือนขึ้นไป ($65,080/9,000 = 7.2$ เดือน) ส่วนความสำเร็จของการลงทุนในการรดน้ำต้นไม้ด้วยวิธีการตั้งเวลาเมื่อทำการเปรียบเทียบกับวิธีการรดน้ำต้นไม้ด้วยวิธีการใช้คนจะมีความคุ้มค่าที่ระยะเวลามากกว่า 6.5 เดือนขึ้นไป ($58,040/9,000 = 6.5$ เดือน) ตามตารางที่ 4

ค่าใช้จ่าย	ระบบตั้งเวลา	ระบบตั้งความชื้น	ระบบที่ใช้คน
ค่าติดตั้งระบบทั้งหมด	58,460	65,080	10,780
ค่าไฟฟ้า/เดือน	18.90	7.33	18.90
ค่าจ้างคนสวน 1 คน/เดือน	-	-	9,000
ความคุ้มค่าของการลงทุน	≥ 6.5 เดือน	≥ 7.2 เดือน	-

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบต้นทุนของการรดน้ำต้นไม้ด้วยวิธีการต่างๆ ต่อพื้นที่หนึ่งไร่

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้งานของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรสามารถนำระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ ไปใช้เป็นแนวทางในการทำการเกษตรได้ ซึ่งระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ สามารถช่วยเกษตรกรได้ ดังนี้

1. สามารถใช้ระบบควบคุมการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ โดยสามารถตั้งเวลาการควบคุมการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ได้อย่างถูกต้อง และในปริมาณที่เหมาะสม
2. ช่วยประหยัดปริมาณน้ำในการรดน้ำต้นไม้ โดยปริมาณน้ำที่ใช้ไปในแต่ละวันจะใช้หลักการวัดค่าความชื้นในดิน ใช้น้ำน้อยกว่าระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง ดังภาพที่ 6

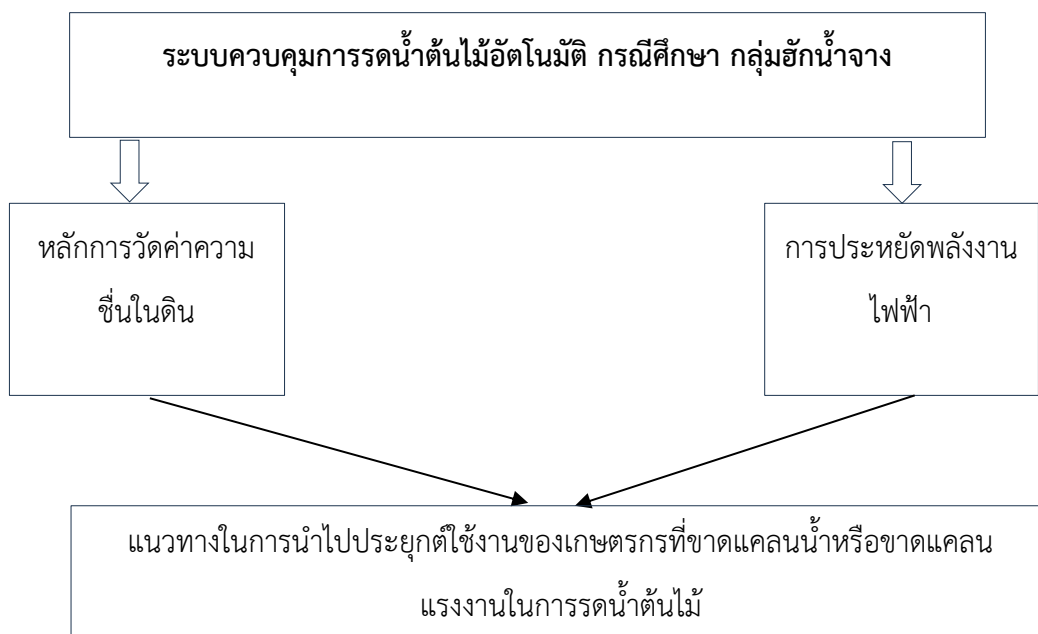
ภาพที่ 6 เปรียบเทียบปริมาณน้ำระบบตั้งเวลา กับระบบวัดค่าความชื้น

3. สามารถนำระบบมาใช้ช่วยการประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยการจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลาทุก 12 ชั่วโมง การจ่ายน้ำให้กับต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน สามารถลดการใช้กำลังไฟฟ้าได้มากกว่าการรดน้ำต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลา ทำให้ทราบถึงความคุ้มค่าของการนำไปใช้งานจริงในพื้นที่การเกษตรสำหรับการปลูกพืชผักที่มีพื้นที่ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ช่วยลดการใช้ไฟฟ้าและช่วยให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย ระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา กลุ่มอัญน้ำจาง ได้องค์ความรู้จากการวิจัย คือ การรดน้ำต้นไม้ด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน สามารถลดการใช้กำลังไฟฟ้าได้มากกว่าการรดน้ำต้นไม้ด้วยระบบการตั้งเวลา จากผลการทดลองระบบรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติช่วยให้ประหยัดน้ำในการรดน้ำ

ต้นไม้โดยใช้งานแรงงานคน ระบบรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติช่วยเพิ่มผลผลิต และเพิ่มคุณภาพพืชผักที่เกษตรกรเพาะปลูก และช่วยลดภาระแรงงานในภาคเกษตรกร

รูปภาพที่ 7 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระบบการควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินช่วยลดปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 65.22 เปอร์เซ็นต์ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.174 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการปลูกพืชผัก อีกทั้งยังส่งผลให้การเจริญเติบโตของพืชผักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (Torasa, 2023) กล่าวว่า การกำหนดค่าความชื้นในดิน สำหรับใช้เป็นค่าในการกำหนดการควบคุมการเปิดและปิดโซเลนอยด์วาล์วเพื่อหาค่าที่เหมาะสมในการนำไปใช้งานในแต่ละพื้นที่การรดน้ำด้วยการควบคุมการเปิดปิดโซเลนอยด์วาล์วอัตโนมัติทำให้สามารถลดระยะเวลาการรดน้ำโดยใช้แรงงานคนลงได้ ทำให้สามารถใช้แรงงานคนไปทำงานอย่างอื่นภายในสวนได้ และสอดคล้องกับ (Thongpan and Thiangpak, 2016) พบว่า ระบบรดน้ำอัตโนมัติผ่านเครือข่ายเซ็นเซอร์ไร้สายประกอบไปด้วยสามส่วนหลักคือ ส่วนที่ติดต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ทำหน้าที่ในการสั่งเปิดปิดวาล์วน้ำแบบบังคับเอง ส่วนที่สองเป็นส่วนที่ควบคุมการเปิดปิดวาล์วน้ำ และส่วนที่สามเป็นส่วนที่วัดค่าความชื้นและส่งข้อมูลบอกส่วนควบคุมวาล์วน้ำให้ทำการรดน้ำอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ (Thongdonmuean et al. 2022) พบว่า ต้นแบบจำลองเครื่องรดน้ำในความชื้นที่เหมาะสมสำหรับแปลงผัก การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวิจัยนี้และได้จัดทำอุปกรณ์มาช่วยพัฒนาในการช่วยรดน้ำ โดยได้นำเซนเซอร์มา

พัฒนาและปรับปรุงให้ควบคุมการทำงานของสปริงเกอร์ให้เหมาะสมกับแปลงต้นหอม ซึ่งเซนเซอร์สามารถควบคุมความชื้นได้ตามวัตถุประสงค์และแม่นยำอย่างแท้จริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระบบการควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน สามารถช่วยประหยัดปริมาณน้ำในการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ ช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kanesom et al. 2021) พบว่า การนำระบบควบคุมการรดน้ำมาใช้ ทำให้มีประสิทธิภาพดีกว่าการรดน้ำแบบเดิมของเกษตรกร และมีความสะดวกสบายในการใช้งานมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ (Sumonphan and Boonroddit, 2012) พบว่า การควบคุมระบบเครือข่ายเซ็นเซอร์ไร้สายเพื่อประยุกต์ใช้กับการรดน้ำดินและต้นไม้อัตโนมัติ เป็นอุปกรณ์ราคาถูกลงและประหยัดพลังงานทำให้สะดวกในการติดตั้งและบำรุงรักษาได้ง่ายและสะดวก สอดคล้องกับ (Nannae, Phonrahatsidikun, Jina, and Panpaeng, 2020) พบว่า ระบบรดน้ำกระเทียมโดยระบบควบคุมช่วยลดต้นทุนในการผลิตและประหยัดเวลา ทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนควบคุมการผลิต และเก็บเกี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

งานวิจัยนี้ได้ทำการทดลองระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง และเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้งานของเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำหรือขาดแคลนแรงงานในการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ ระบบควบคุมการรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติที่พัฒนามีการรดน้ำพืชผักด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดิน ประเมินประสิทธิภาพการทำงานได้ทำการทดลองเปรียบเทียบกับระบบรดน้ำพืชผักโดยวิธีการตั้งเวลาในพื้นที่การปลูกผักปลอดสารพิษ ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าระบบการควบคุมการรดน้ำพืชผักอัตโนมัติด้วยหลักการวัดค่าความชื้นในดินช่วยลดปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยต่อเดือนได้ถึง 65.22 เปอร์เซ็นต์ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันได้ถึง 2.174 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการปลูกพืชผัก อีกทั้งส่งผลให้การเจริญเติบโตของพืชผักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลผลิตที่มีคุณภาพจำหน่ายในท้องตลาด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1 พบว่า ในการทดลองระบบรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ ควรจะมีการทดลองโดยใช้เซนเซอร์วัดความชื้นชนิดที่มีหัววัดเป็นสแตนเลสที่มีความคงทนต่อสภาพการกัดกร่อน และระบบพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของงานวิจัยมีมากยิ่งขึ้นและจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้งานในด้านการเกษตรต่างๆ ด้วย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2 พบว่า ควรพัฒนาปรับปรุงระบบเพื่อรองรับการใช้งานเกษตรกร ขยายผลไปสู่ทำเกษตรในรูปแบบอื่นๆ ที่เหมือนหรือคล้ายกันภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย เพื่อผู้ใช้งานและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการวางแผน และจัดสรรงบประมาณพัฒนาคุณภาพการเพาะปลูกสามารถนำข้อมูลไปใช้งานบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาต่อยอดเพิ่มเติมให้ระบบรดน้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดแรงงานคนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบค่าจากเซนเซอร์ที่นำมาใช้งานกับอุปกรณ์วัดที่ได้มาตรฐาน เพื่อควบคุมคุณภาพของระบบ

2.2. ควรมีการศึกษาควรเพิ่มจำนวนเซนเซอร์วัดความชื้นในดินให้มากกว่านี้ เพื่อให้สามารถวัดความชื้นในดินได้ทั่วถึง

References

Department of Agricultural Extension Ministry Of Agriculture And Cooperatives. (2013).

Development Of Agriculture In Thailand. Retrieved July 17, 2023, from

<https://www.doae.go.th/%e0%b8%81%e0%b8%a3%e0%b8%a1%e0%b8%aa%e0%b9%88%e0%b8%87%e0%b9%80%e0%b8%aa%e0%b8%a3%e0%b8%b4%e0%b8%a1%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b9%80%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%95%e0%b8%a3-%e0%b8%a3%e0%b8%b1%e0%b8%81/>.

Kanesom, P. et al. (2021). *National Research Conference on Science and Technology handrakasem Rajabhat University*. Faculty of Science: Chandrakasem Rajabhat University.

Nannae, A., Phonnrhatsidkun, A., Jina, N., & Panpaeng, S. (2020). *Report following the National Conference on Science, Technology and Innovation*. Faculty of Science: Maejo University.

Sumonphan, E., & Boonroddit, S. (2012). *System for controlling watering of plants by Check humidity via SIGBI protocol* (Research Report). Tak: University Rajamangala Technology Lanna.

Thongdonmuan, N. et al. (2022). *14th National Academic Conference, Nakhon Pathom Rajabhat University*. Nakhon Pathom Rajabhat University.

- Thongpan, N., & Thiangpak, T. (2016). Automatic Watering System Via Wireless Sensor Network. *Journal of Information Technology Management and Innovation*. 3(1), 35-43.
- Thuanthong, P. et al. (2017). *Management Of Intelligent Agricultural Systems*. (Research Report). Bangkok : King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Torasa, C. (2023). Automatic Watering System Using The Internet Of Things For Palm Oil Plantations. *Academic Journal of Industrial Technology*. 11(1), 1-11.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่และน่าน
THE FACTORS OF MARKETING MIX AND PERCEPTION CHANNELS THAT
INFLUENCE COMMUNITY PRODUCT PURCHASE DECISIONS UTTARADIT,
PHRAE AND NAN PROVINCES

¹เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง, ²สุกัญญา สุจาคำ, ³ชัชวาล ภาณุคุณิรินทร์, และ ⁴กมลวรรณ มั่งคั่ง
¹Paumsak Pantang, ²Sukanya Suchakam, ³Chatchavan Panusupanirun
and ⁴Kamonwan Mangkang

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

¹Faculty of Management Sciences Uttaradit Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: paumsak@gmail.com

Received:2023-09-27

Revised:2023-11-09

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 400 คน และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ปัจจัยที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4 Ps ปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสาร และปัจจัยการตัดสินใจซื้อ ในวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 45 ปีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท ซึ่งพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ระยะเวลาสูงสุดที่เป็นลูกค้าในการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 36.30 โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เคยซื้อ ส่วนใหญ่เป็นอาหาร ร้อยละ 32.80 แหล่งที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ร้านขายของฝาก ร้อยละ 27.10 และมีความถี่ในการใช้/ซื้อบริการผลิตภัณฑ์ชุมชน ซื้อ 1 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 49.50 ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านผลิตภัณฑ์ \bar{X} คือ 4.09 S.D. คือ 0.548 ด้านราคา \bar{X} คือ 4.11 S.D. คือ 0.642 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย \bar{X} คือ 3.96 S.D. คือ 0.621 ด้านการส่งเสริมการตลาด \bar{X} คือ 3.97 S.D. คือ 0.679

ส่วนปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านสื่อสารโดยบุคคล มีค่า \bar{X} คือ 4.04 S.D. คือ 0.687 ด้านสื่อออนไลน์ \bar{X} คือ 3.95 S.D. คือ 0.877 ด้านสื่อเฉพาะกิจ \bar{X} คือ 3.81 S.D. คือ 0.803 ด้านสื่อมวลชน \bar{X} คือ 3.69 S.D. คือ 1.012

คำสำคัญ: การรับรู้ข่าวสาร; การตัดสินใจซื้อ; ส่วนประสมการตลาด; ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

Community products are made from locally available materials and have distinctive qualities that reflect the local way of life and can be marketed in both domestic and foreign markets. Furthermore, it enhances competitiveness, addresses poverty, and allocates revenue. This study uses a sample group of 400 community product purchasers and use questionnaires to gather data in order to investigate the marketing mix elements and news perceptions that affect the decision to purchase community products in the provinces of Uttaradit, Phrae, and Nan. Personal, 4Ps marketing mix, news perception channels, and purchasing decision factors are the components that were examined in this study. Statistics were employed in data analysis to determine the frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

According to the study's findings, most women who purchase community products are between the ages of 41 and 45, are unmarried, hold a bachelor's degree, and work for private companies. Monthly income ranges from 20,001 to 25,000 baht. The greatest duration of being a customer in purchasing community products was less than a year, accounting for 36.30 percent of the overall customer behavior when choosing to buy community items. Food made up the majority of the communal products that were previously purchased—32.80%.

Souvenir shops are the preferred location for purchasing community items, making up 27.10 percent of the market. Furthermore, 49.50 percent of consumers use and purchase community products once a month. Each item was found to be at a high level with regard to the marketing mix criteria. 4.09 S.D. is the product side \bar{x} , and 0.548 IS Pricing side \bar{x} = 4.11, S.D. = 0.642. Distribution routes have \bar{x} = 3.96 S.D. = 0.621, whereas marketing promotion has \bar{x} = 3.97 S.D. = 0.679.

Keywords: Awareness; Purchasing Decisions; Marketing Mix; Community Products

บทนำ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP วิสาหกิจชุมชน SMEs การส่งเสริมการค้าและการลงทุน นอกจากนี้ ยังอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและพัฒนาการท่องเที่ยว และพัฒนาส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและอุตสาหกรรมเกษตร การพัฒนาที่ยั่งยืน และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี Pantang (2021) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนก็สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเคยทำทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย 2) “ปรับปรุงจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับ อนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560–2564) ได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต โดยเน้นการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งการสร้างสังคมผู้ประกอบการที่ผลิตได้ขายเป็นโดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคอย่างรวดเร็วและมาตรฐานสากลของสินค้าและบริการที่สูงขึ้นรวมถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพัฒนาระบบและกลไกตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสเศรษฐกิจให้คนในชุมชนและท้องถิ่นและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ที่มุ่งพัฒนาชุมชน โดยมีพื้นที่ที่ให้การส่งเสริมในกรอบการวิจัยนี้คือ จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดอุดรดิตถ์ อย่างไรก็ตามความสำคัญของผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ที่เป็นหนึ่งในปัจจัย 4 พื้นฐานที่เป็นความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นการเลือกซื้อ

ผลิตภัณฑ์จะต้องอาศัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการสื่อสารโดยบุคคล สื่อออนไลน์ สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อ จึงทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับ ส่วนประสมการตลาด การรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 3 จังหวัด โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มใช้แบบประเมินสถานภาพของผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการโดย อ้างอิงจากแบบฟอร์มของกรมการพัฒนาชุมชน (พช.) และผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการได้มีการลงพื้นที่เพื่อทำการ การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews) หัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกเพื่อประเมินสถานภาพการดำเนินงาน ปัญหาที่พบในการดำเนินงานและสภาพการ ปัจจุบัน และมีการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากลุ่ม และ ผลิตภัณฑ์ ตามข้อมูลที่ได้รับ และเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ปัญหาตรงกับ วัตถุประสงค์จึงมีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการซื้อ ผลิตภัณฑ์ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน โดย แบบสอบถามได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ตรวจสอบ เครื่องมือจากนั้นปรับแก้ นำไปใช้เป็นเครื่องมือการวิจัย โดยประชากรเป็นผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนเนื่องจาก ไม่ทราบขนาดประชากร กลุ่มตัวอย่างจึงได้ใช้วิธีการคำนวณใช้สูตร Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น

95% ที่ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยกำหนดให้เลือกเก็บตัวอย่างจาก ทั้ง 3 กลุ่ม จาก 3 จังหวัด ในภาคเหนือ ได้แก่ อุตรดิตถ์ แพร่ และน่าน จังหวัดละ 134 ชุด ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล จากผู้ที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม และจะเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ สามารถพบผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้ทั่วไปและอยู่ในแหล่งชุมชน โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้เพื่อนำไปเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวน

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแนบพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง 2) ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อการแจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล จากผู้ที่สมัครใจตอบแบบสอบถามและจะเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ 3) เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ทำการรวบรวมแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยแบ่งได้ดังนี้ ตอนที่ 1 และ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน และพฤติกรรมของลูกค้า โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา โดยการหาความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 3-5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยวิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results) หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ผลการวิจัยจึงมีการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมการคืนข้อมูล โดยการจัดอบรมให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อปรับกลยุทธ์ โดยการอบรมที่สอดคล้องกับผลการวิจัยให้กับกลุ่ม และติดตามผลการใช้กลยุทธ์ใหม่

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีสินค้าที่หลากหลายตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาเป็นชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.12$) และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.07$)

ปัจจัยด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชนมีหลากหลายราคาให้เลือกซื้อ อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือราคาสินค้าของผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.15$)

ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องขั้นตอนในการติดต่อซื้อ-ขายมีความสะดวกและรวดเร็วอยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาเป็นการตกแต่งสถานที่ขายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความสวยงาม ($\bar{X} = 3.99$) สถานที่ของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีความกว้างขวาง สะดวกสบาย ($\bar{X} = 3.98$)

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องพนักงานขายหรือพ่อค้าแม่ค้า มีความใส่ใจดูแลลูกค้า อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือพนักงานขายสินค้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.02$) และชุมชนมีการส่งเสริมการขายสินค้า ($\bar{X} = 3.98$) ตามตารางที่ 1

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์			
1. ท่านเห็นว่าผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีสินค้าที่หลากหลายตรงกับความต้องการของท่าน	4.27	0.762	มาก
2. ท่านเห็นว่า การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ	4.07	0.745	มาก
3. ท่านเห็นว่าบรรจุกฎหมายของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีสี สันสวยงามและมีคำอธิบายครบถ้วนมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ	4.05	0.776	มาก
4. ท่านเห็นว่าชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมีความน่าเชื่อถือ	4.12	0.774	มาก
5. ท่านเห็นว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานของรัฐ	4.01	0.755	มาก
6. ท่านเห็นว่าผลิตภัณฑ์ชุมชน มีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	4.03	0.739	มาก
รวม	4.09	0.548	มาก
ด้านราคา			
7. ท่านคิดว่าราคาสินค้าของผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์	4.15	0.782	มาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
8.ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีหลากหลายราคาให้เลือกซื้อ	4.26	0.777	มาก
9.ท่านคิดว่าการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถต่อรอง ราคาได้	4.00	0.850	มาก
10.ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับ ราคาที่จ่าย	4.06	0.837	มาก
รวม	4.11	0.642	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
11.ท่านเห็นว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนหาซื้อได้ง่าย	3.97	0.775	มาก
12.ท่านเห็นว่าขั้นตอนในการติดต่อซื้อ-ขายมีความสะดวก และรวดเร็ว	4.03	0.808	มาก
13.ท่านเห็นว่าการตกแต่งสถานที่ขายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความ สวยงาม สะอาด และเหมาะสมทำให้น่าซื้อ	3.99	0.793	มาก
14.ท่านเห็นว่าสถานที่ของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ควร มีความกว้างขวางและสะดวกสบาย	3.98	0.837	มาก
15.ท่านเห็นว่ามียุทธศาสตร์ที่จอตลอดเพียงพอ	3.87	0.862	มาก
รวม	3.96	0.621	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด			
16.ท่านคิดว่าชุมชนมีการประชาสัมพันธ์โดยการแจกแผ่น พับใบปลิวหรือมีป้ายโฆษณาติดป้ายประกาศ	3.93	0.903	มาก
17.ท่านคิดว่าชุมชนมีการส่งเสริมการขายสินค้า เช่น ลด ราคา แจกของที่ระลึก แจกของสมนาคุณอย่างเหมาะสม	3.98	0.921	มาก
18.ท่านคิดว่าพนักงานขายสินค้าให้ข้อมูล รายละเอียด สามารถตอบคำถาม จัดหาข้อมูล และแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง ตรงตามที่ถูกค้าต้องการ	3.95	0.857	มาก
19.ท่านคิดว่าพนักงานขายสินค้า มีความเข้าใจในการส่งเสริม การตลาด เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์	3.95	0.871	มาก
20.ท่านคิดว่าพนักงานขายสินค้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ และเต็มใจในการให้บริการในระหว่างเลือกซื้อสินค้า	4.02	0.828	มาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
21.ท่านคิดว่าพนักงานขายหรือพ่อค้าแม่ค้า มีความใส่ใจดูแลลูกค้าตั้งแต่เริ่มติดต่อจนเสร็จสิ้นกระบวนการในการซื้อขาย	4.04	0.817	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	3.97	0.679	มาก

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน
ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน ปัจจัยด้านสื่อสารโดยบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.687) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยการสื่อสารจากเพื่อน / คนรู้จัก / บุคคลในที่ทำงาน อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยการสื่อสารจากญาติพี่น้อง / บุคคลในครอบครัว ($\bar{X} = 4.07$)

ปัจจัยด้านสื่อออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านเว็บไซต์ ($\bar{X} = 3.87$)

ปัจจัยด้านสื่อเฉพาะกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านนิทรรศการ เช่น งานแฟร์, งานท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการแจกแผ่นพับหรือไปปลิว ($\bar{X} = 3.83$)

ปัจจัยด้านสื่อมวลชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางโทรทัศน์ อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางวิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 3.76$) ตามตารางที่ 2

ปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสื่อสารโดยบุคคล			
1.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผู้มีชื่อเสียง	3.99	0.950	มาก
2.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการผู้ที่เคยใช้สินค้า	4.06	0.769	มาก

ปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากญาติพี่น้อง / บุคคลในครอบครัว	4.07	0.802	มาก
4.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากเพื่อน / คนรู้จัก / บุคคลในที่ทำงาน	4.08	0.822	มาก
รวม	4.04	0.687	มาก
ด้านสื่อออนไลน์			
5.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram	4.19	0.961	มาก
6.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านเว็บไซต์	3.87	0.973	มาก
7.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านเว็บบอร์ด	3.80	1.026	มาก
รวม	3.95	0.877	มาก
ด้านสื่อเฉพาะกิจ			
8.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านนิทรรศการ เช่น งานแฟร์, งานท่องเที่ยว	3.96	0.871	มาก
9.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการแจกแผ่นพับหรือใบปลิว	3.83	0.950	มาก
10.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางไปรษณีย์	3.65	1.062	มาก
รวม	3.81	0.803	มาก
ด้านสื่อมวลชน			
11.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางโทรทัศน์	3.84	1.017	มาก
12.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์	3.66	1.152	มาก
13.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางวิทยุกระจายเสียง	3.76	1.141	มาก
14.ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางภาพยนตร์	3.50	1.302	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	3.69	1.012	มาก

ตารางที่ 2 ปัจจัยช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน
ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ นำนผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนและพบว่าดี ท่านจะกลับไปซื้ออีกครั้ง อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาเห็นว่าการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนของท่านเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ ($\bar{X} = 4.15$) และซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยพิจารณาจากคุณลักษณะและความเหมาะสมในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.10$) ตามตารางที่ 3

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ น่าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ท่านเห็นว่าการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนของท่านเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้	4.15	0.840	มาก
2.ท่านแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนก่อนตัดสินใจซื้อ	3.96	0.856	มาก
3.ท่านศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตราสินค้าของแต่ละยี่ห้อก่อนการตัดสินใจซื้อ	3.99	0.871	มาก
4.ท่านเปรียบเทียบรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของแต่ละยี่ห้อก่อนการตัดสินใจซื้อ	4.01	0.829	มาก
5.ท่านจะใช้ประสบการณ์และความมีชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ชุมชนในการตัดสินใจซื้อ	4.05	0.848	มาก
6.ท่านซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยพิจารณาจากคุณลักษณะและความเหมาะสมในการใช้งาน	4.10	0.841	มาก
7.ท่านตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ	3.99	0.928	มาก
8. ท่านเห็นว่าเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนและพบว่าดี ท่านจะกลับไปซื้ออีกครั้ง	4.16	0.803	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.05	0.548	มาก

ตาราง 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ น่าน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ทำการคืนข้อมูลโดยการสร้างเป็นกลยุทธ์ให้กับผู้ประกอบการโดยการอบรมให้ความรู้ทางด้านการตลาดเพื่อสร้างบุคลิกของกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อกำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่สามารถแก้ปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ โดย

คุณลักษณะพิเศษของกลุ่มเป้าหมายที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนมักเป็นผู้ที่ต้องการอุดหนุนคนในชุมชน ต้องการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น มีความชื่นชอบ ต้องการอนุรักษ์ วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งคนกลุ่มนี้มักมีรายได้ระดับปานกลาง ถึงสูง สามารถซื้อสินค้าในราคาที่สูงกว่าปกติ ดังนั้นในการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ต้องมีความหลากหลาย เช่น มีหลายขนาด เหมาะกับโอกาสการใช้งาน มีราคาที่เหมาะสม และคุณลักษณะตรงความต้องการและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ ผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ เนื่องจากปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสื่อสารข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายควรพัฒนาให้มีการขายรูปแบบออนไลน์ ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีความใส่ใจดูแลลูกค้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องคอยตอบคำถามของลูกค้าเมื่อมีข้อสงสัย เนื่องจากผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นรูปแบบการผลิตที่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลาง จึงทำให้ต้นทุนของสินค้ามีราคาที่สูงกว่าสินค้าทดแทนตามท้องตลาด ดังนั้นกิจกรรมทางการขายของผลิตภัณฑ์ชุมชนจึงเป็นการขาย ผ่านนิทรรศการ เช่น งานแฟร์, งานท่องเที่ยว ซึ่งช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยด้านสื่อสารโดยบุคคล เป็นลักษณะของการบอกต่อจากเพื่อน / คนรู้จัก / บุคคลในที่ทำงาน ดังนั้นการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนจึงต้องมีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป ดังสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงการให้ความรู้ทางการตลาด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ชุมชนมีเป็นส่วนหนึ่งของความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวันของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความหลากหลาย ประกอบกับราคาที่มีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ และสามารถเลือกซื้อได้อย่างรวดเร็ว ง่าย สะดวก รวมถึงขั้นตอนการซื้อไม่ยุ่งยากซับซ้อน อีกทั้ง ผู้ซื้อยังชอบให้มีพนักงานขายมีความใส่ใจดูแลลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suiphonoi (2019) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP ผ้าไหมปักธงชัยของประชากร จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยด้าน

ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลกับการตัดสินใจซื้อ และ Chaisurat (1994) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาด (marketing mix) ในการดำเนินธุรกิจทุกประเภทจะมีปัจจัยต่างๆ มากกระทบการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานทางการตลาด จะมีปัจจัย 2 อย่าง คือ ปัจจัยภายในของกิจการ (internal factors) ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการสามารถควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายของกิจการ คือ ส่วนประสมการตลาด ปัจจัยภายนอก (external factors) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของกิจการไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นต้องปรับปัจจัยภายในให้สอดคล้องกับปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง คู่แข่งขัน วัฒนธรรม กฎหมาย และเทคโนโลยี และคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Nusit, and Ngermleain (2019) ที่กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลกับการตัดสินใจซื้อ ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านการสื่อสารด้านการสื่อสารโดยบุคคล ด้านการสื่อสารออนไลน์ ด้านการสื่อสารเฉพาะกิจ ด้านการสื่อมวลชน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องจากการสื่อสารบุคคลทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะเป็นบุคคลที่เป็นเพื่อน คนรู้จัก และบุคคลในที่ทำงาน รวมถึงการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lavertu, Marder, Erz, and Angell (2020) ที่กล่าวว่า การรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้ซื้อ มีการตัดสินใจซื้อเพิ่มขึ้นจากการรับรู้สื่อ นอกจากนี้ ผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ตามงานแพร่ งานท่องเที่ยว ซึ่งสะดวกและเข้าถึงง่าย รวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนทางโทรทัศน์ วิทยุต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panthong (2016) ที่กล่าวว่า ช่องทางการรับรู้ของการสื่อสารผ่านการสื่อสารโดยบุคคล ด้านการสื่อสารออนไลน์ ด้านการสื่อสารเฉพาะกิจ ด้านการสื่อมวลชน ทำให้ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยทั่วไปส่วนใหญ่ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์มักจะมีแนวโน้มแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับตราสินค้า ราคา ประสิทธิภาพ ชื่อเสียงผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Atikongkiat, and Srisodto (2019) ที่กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

สรุป

จากการศึกษาการวิจัยคณะผู้วิจัยพบว่า ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.80 มีอายุ 41 – 45 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท ซึ่งพฤติกรรมทั่วไปของลูกค้าในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ระยะเวลาสูงสุดที่เป็นลูกค้าในการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 36.30 โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เคยซื้อ ส่วนใหญ่เป็นอาหาร ร้อยละ 32.80 แหล่งที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ร้านขายของฝาก ร้อยละ 27.10 และมีความถี่ในการใช้/ซื้อบริการผลิตภัณฑ์ชุมชน ซื้อ 1 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 49.50 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดพบว่า ในแต่ละด้านในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งพบว่ากลุ่ม

ตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีสินค้าที่หลากหลายตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ด้านราคา มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชนมีหลากหลายราคาให้เลือกซื้อ อยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องขั้นตอนในการติดต่อซื้อ-ขายมีความสะดวกและรวดเร็ว ด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องพนักงานขายหรือพ่อค้าแม่ค้า มีความใส่ใจดูแลลูกค้าตั้งแต่เริ่มติดต่อจนเสร็จสิ้นกระบวนการในการซื้อขาย ด้านการรับรู้ผ่านข้อมูลข่าวสาร พบว่า ในแต่ละด้านของการรับรู้ข่าวสารในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการสื่อสารโดยบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยการสื่อสารจากเพื่อน / คนรู้จัก / บุคคลในที่ทำงาน อยู่ในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ด้านการสื่อสารออนไลน์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram ด้านการสื่อสารเฉพาะกิจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านนิทรรศการ เช่น งานแฟร์, งานท่องเที่ยว ด้านการสื่อมวลชน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านทางโทรทัศน์ ด้านการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนใน 3 จังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนและพบว่าดี ท่านจะกลับไปซื้ออีกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนควรมีการค้นหา บุคลิกภาพที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะพิเศษของกลุ่มเป้าหมายที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนมักเป็นผู้ที่ต้องการอุดหนุนคนในชุมชน ต้องการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น มีความชื่นชอบ ต้องการอนุรักษ์ วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งคนกลุ่มนี้มักมีรายได้ระดับปานกลาง ถึงสูง สามารถซื้อสินค้าในราคาที่สูงกว่าปกติ ดังนั้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ต้องมีความหลากหลาย เช่น มีหลายขนาด เหมาะกับโอกาสการใช้งาน มีราคาที่เหมาะสม และคุณลักษณะตรงความต้องการและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ เนื่องจากปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้นดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสื่อสารข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ Instagram ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

ควรพัฒนาให้มีการขายรูปแบบออนไลน์ ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีความใส่ใจดูแลลูกค้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องคอยตอบคำถามของลูกค้าเมื่อมีข้อสงสัย เนื่องจากผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งถือเป็นจุดเด่นทางการตลาดที่จะนำมาเป็นข้อได้เปรียบ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการศึกษาความต้องการที่แท้จริงของตลาด ก่อนการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้า และควรมีการฝึกอบรมการสื่อสารการตลาด และช่องทางการขายในรูปแบบออนไลน์ ให้กับผู้ประกอบการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ น่าน เท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมทั้งหมดในประเทศไทย ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภูมิภาคอื่นให้ครอบคลุมมากขึ้น งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาโดยการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เช่น เก็บข้อมูลภาคเหนือเทียบกับภาคอีสาน เป็นต้น

2.2 เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการควรมีการศึกษาข้อมูลรอบด้าน และคอยปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยอาศัยโอกาสที่ภาครัฐให้การสนับสนุนในการสื่อสารการตลาดเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์

References

- Atikongkiat, P., & Srisodto, S. (2019). *The perceived value and consumers' attitudes toward the marketing mix affecting decision making process of collagen supplements in Bangkok*. The 14 th UTCC National Graduate Research Conference 2019.
- Chaisurat, S. (1994). *Principles of marketing*. Bangkok: Bhumibandit Publishing.
- Lavertu, L., Marder, B., Erz, A., & Angell, A. (2020). The extended warming effect of social media: Examining whether the cognition of online audiences offline drives prosocial behavior in 'real life'. *Computers in Human Behavior*, 110(September 2020), 106-389.
- Nusit, A., & Ngerleain, S. (2019). Marketing mix and decision process for choosing Aeon credit card in Pitsanulok. *Journal of management sciences*. 2(3), 3-10.
- Panthong, J. (2016). Product Confidence in Channels of Information, and Product Innovation Affection Purchase Decisions of OTOP Product in Bangkok. Bangkok University. Phakthongchai OTOP silk product of Nakornratchasima. Ramkhamheang University.
- Pantang, P. (2021). *Guidelines for upgrading and developing community products of community enterprise groups in Phrae Province*. The 10th National and the 3th International Conference Management Sciences 2021 Innovation Management

for Enhancing the Local Economy.

Suiphonoi, S. (2019). *A study of marketing mix factors that affect selection decisions.*

Buy OTOP products, Pakthongchai silk of the people Nakhon Ratchasima Province.

Independent research. Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University.

Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques, Experimental designs.* New York: Wiley.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของ
บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
THE WORK MOTIVATION THAT AFFECTING THE EMPLOYEE ENGAGEMENT OF
SUPPORT PERSONNEL IN PRIVATE UNIVERSITY AT PATHUMTHANI PROVINCE

¹กฤตภาคิน มิ่งโสภา, ²บุษกร วัฒนบุตร และ ³วิโรจน์ หมั่นเทพ

¹Krittapakhin Mingsopa, ²Busakorn Watthanabut and ³Wirote Muemthep

¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: krittapakhin.m@rsu.ac.th

Received:2023-09-30

Revised:2023-10-31

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน ซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิที่เป็นสัดส่วน และวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยด้านที่มีแรงจูงใจมาก ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.32$) และน้อยที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.15$)

2) ความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความผูกพันมากคือ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า การยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร ($\bar{X} = 4.25$) และน้อยที่สุดคือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ($\bar{X} = 4.00$)

3) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อด้านความผูกพัน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\beta = .821$) (Sig. = .000*) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\beta = -.274$) (Sig. = .000*) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\beta = .262$) (Sig. = .000*) ตามลำดับ โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 86.6 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .217 (SEE = .217)

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน; ความผูกพัน; บุคลากรสายสนับสนุน; มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

The primary goals of this study were to: 1) examine the motivation of support staff at a private university in the province of Pathum Thani; 2) investigate the organizational commitment of support staff at a private university in Pathum Thani; and 3) analyze the motivation in operations that influences the engagement of support staff at a private university in Pathum Thani Province. This study employs quantitative research methodology. A proportional stratified sample was chosen, and descriptive statistics like frequency, percentage, mean, Standard deviation, and multiple regression analysis were examined. A questionnaire was distributed to a sample of 311 support staff members at a private university in the Pathum Thani Province as part of the research project.

According to the study's findings, 1) relationships with coworkers (= 4.46), followed by job responsibility (= 4.32) and welfare and remuneration (= 3.15), are the factors that drive support staff members at a private university in the province of Pathum Thani the most. 2) There is a high degree of overall dedication to the support staff organization at a private institution in Pathum Thani Province. In other words, the aspect that exhibits the highest level of commitment is the aspect of strong belief, which is defined as acceptance of the organization's goals and values (= 4.28), followed by a willingness to put in a significant amount of effort for the organization's benefit (= 4.25), and lastly by a strong desire to continue being an organizational member (= 4.00). 3) At a private university in the province of Pathum Thani, work motivation has a statistically significant impact on support staff engagement, with a significance level of .05. Job security ($\beta = .821$) (Sig. = .000*) was the factor that affected the most, and job responsibility ($\beta = -.274$) (Sig. = .000) followed in second. *)

Considering the type of work done, the predictive power and prediction error are 86.6% and .217 (SEE = .217), respectively, with $\beta = .262$ (Sig. = .000*).

Keywords: Work Motivation; Engagement; Support Personnel; Private University

บทนำ

บุคลากรถือเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือด้านการเมือง การผลิตบุคลากรหรือทุนมนุษย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการผลิตบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงมิติทางสังคม และทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศไทย มหาวิทยาลัยถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งในระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นสถานที่ผลิตบุคลากรที่มีประสิทธิภาพออกมารับใช้สังคม และเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทุนมนุษย์เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในระบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยบุคลากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นสายสนับสนุนที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน กล่าวได้ว่า หากองค์กรให้ความสำคัญในการลงทุนด้านทุนมนุษย์อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของคนในองค์กร จะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรได้

สถาบันการอุดมศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการผลิต และพัฒนากำลังคน สร้างงานวิจัย และนวัตกรรมขั้นสูง เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาประเทศ เช่นในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจะนำศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษามาเป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อน นอกจากนี้คุณภาพของการอุดมศึกษายังเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน และทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศอย่างจริงจัง การกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือการศึกษาแนวโน้มนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว การแข่งขันอย่างรุนแรงในแวดวงการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย มีความพัฒนาและพยายามปรับตัวเพื่อรองรับกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนถึงแม้ว่าจะมีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีเทคโนโลยีทันสมัย แต่การยอมรับยังน้อยกว่ามหาวิทยาลัยรัฐที่มีการก่อตั้งมายาวนาน มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในองค์กรต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการยอมรับจากสังคมสูงกว่า ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยจะต้องมีการพัฒนาด้านการดำเนินการ แนวคิดการบริหารที่นำเสนอความแตกต่าง และยุทธศาสตร์ในการวางแผนพัฒนาเพื่อดึงดูดนักเรียนให้เข้ามาเรียนในสถาบันของตน

ดังนั้นมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร การจัดระบบอุดมศึกษาเอกชนของไทยบ่อยครั้งทำให้อาจารย์ และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษานั้นเกิดความไม่มั่นคงทางด้านอาชีพมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเงินเดือนตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารใน

สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพ และทักษะความสามารถของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งทางด้านภาษา และการศึกษาต่อในระดับสูง เพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับการก้าวเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลง การมีบุคลากรที่มีความคล่องแคล่วในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ขององค์กรให้มีความพร้อมในการเป็น (Business Agility Coach) มหาวิทยาลัยเอกชนไทยจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรอบความคิดคล่องตัว (Agile Mindset) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีอิสระในการทำงาน พัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ จึงถือเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องเสริมสร้างความผูกพันทั้งระหว่างตัวองค์กรและบุคลากรให้ได้ เพื่อรักษาบุคคลที่มีศักยภาพไว้กับองค์กร และทำให้เข้าใจถึงพันธกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะช่วยลดอัตราการขาดงาน การย้ายงานหรืออัตราการลาออก (Satiaphan and Surachaikulwattana, 2018) ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรจึงเป็นกุญแจสำคัญที่นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หากบุคลากรเกิดแรงจูงใจย่อมส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้น สมครใจ และเต็มใจปฏิบัติงาน ทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ สร้างความรู้สึกรักและความไว้วางใจ (Watthanabut, 2018) ให้บุคลากรมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรใช้ศักยภาพของตนเองผ่านประสบการณ์สู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะต้องให้ความสำคัญกับความผูกพันของบุคลากรวิธีการบริหารจัดการที่ส่งเสริมความรู้สึกผูกพันทั้งในงานและองค์กร ความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กรจะเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กร ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การยอมรับในเป้าหมายขององค์กร 2) การทำงานอย่างเต็มความสามารถ และ 3) ความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กร (Mowday, Porter, and Steers, 1982)

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน แนวโน้มบริบทของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้นโดยคำนึงถึงทรัพยากรมนุษย์ทางปัญญาที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาประเทศ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร การจัดระบบอุดมศึกษาเอกชนของไทยบ่อยครั้งทำให้บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษานั้นเกิดความไม่มั่นคงทางด้านอาชีพมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเงินเดือนตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความผูกพันที่มีต่อองค์กรรวมถึงทักษะความสามารถทางด้านภาษา และการศึกษาต่อในระดับสูง เพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับการก้าวเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กร และใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผนและกำหนดนโยบายที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างในการบริหารด้านทรัพยากรมนุษย์ ช่วยผลักดันการดำเนินงาน สร้างความสามารถทางการแข่งขันแก่สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มีรูปแบบการวิจัยโดยการใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed-end Questionnaire) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี

1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนทั้งงานวิจัยในประเทศ และต่าง ประเทศมาทำการศึกษาร่วมกันในกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อได้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,394 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane(1967) จากประชากร 1,394 คน เมื่อคำนวณแล้วได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นจำนวน 311 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบสอบถาม (Closed Ended Question) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราวัดค่าแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง ท่านเป็นบุคลากรสายสนับสนุนใช่หรือไม่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความถูกต้องของการตีความ และความสอดคล้องของข้อความ โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ IOC จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อ ให้มีความชัดเจน จากการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ (Item - Objective Congruence Index : IOC) ในทุกข้อความที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 – 1.00

การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) เมื่อผู้วิจัยได้แก้ไขแบบสอบถาม ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ระบุเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามมาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) โดยทำการแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกับประชากรแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ได้แก่ บุคลากร มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยการประมวลหาค่าครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Analysis Test) ในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .73 ถึง .94 และทั้งฉบับอยู่ที่ .97 ซึ่งมีค่ามากกว่า .70 ดังนั้นแบบสอบถามนี้จึงมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (Hair et al., 2010)

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ตามจำนวนแบบสอบถามที่ทำการสอบถาม ณ ช่วงเวลาที่กำหนด

5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ เอกสาร บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ ตำรางานวิจัยต่าง ๆ ข้อมูลอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่าง ๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับการวิเคราะห์ และใช้อธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

6.1.1 ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลด้านเพศ สถานภาพ เป็นข้อมูลที่ใช้มาตรการวัดแบบนาม

บัญญัติ และข้อมูลด้านอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กรเป็นข้อมูลที่ใช้มาตรการวัดแบบเรียงลำดับ

6.1.2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้อมูลที่ใช้มาตรการวัดแบบอันตรภาคชั้น และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= .533) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= .525) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.15$, S.D.= .935) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความผูกพันมาก ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า การยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= .514) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= .516) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= .907)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\beta = .821$) (Sig. = .000*) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\beta = -.274$) (Sig. = .000*)

ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\beta = .262$) (Sig. = .000*) ตามลำดับ โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 86.6 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .217 ($SE_{est} = .217$) ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในรูปแบบคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .290 - .185 (X_1) - .138 (X_2) + .336 (X_3) + .309 (X_4) - .065 (X_5) - .127 (X_6) - .084 (X_7) - .152 (X_8) + .090 (X_9) + .061 (X_{10}) + .767 (X_{11})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = -.120 (ZX_1) - .146 (ZX_2) + .262 (ZX_3) + .274 (ZX_4) + .090 (ZX_5) - .201 (ZX_6) - .135 (ZX_7) - .137 (ZX_8) + .120 (ZX_9) + .069 (ZX_{10}) + .821 (ZX_{11})$$

ตัวแปร	ค่าสถิติ	Standardized	Sig.	ผลการทดสอบ
		Coefficients Beta (β)		
ปัจจัยจูงใจ				
ด้านความสำเร็จในการทำงาน (X_1)	MRA	-.120	.000*	ยอมรับ
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_2)	MRA	-.146	.004*	ยอมรับ
ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (X_3)	MRA	.262	.000*	ยอมรับ
ด้านความรับผิดชอบในงาน (X_4)	MRA	.274	.000*	ยอมรับ
ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X_5)	MRA	.090	.030*	ยอมรับ
ปัจจัยค้ำจุน				
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ (X_6)	MRA	-.201	.000*	ยอมรับ
ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา (X_7)	MRA	-.135	.021*	ยอมรับ
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	MRA	-.137	.000*	ยอมรับ

ตัวแปร	ค่าสถิติ	Standardized	Sig.	ผลการทดสอบ
		Coefficients Beta (β)		
ร่วมงาน (X_8)				
ด้านนโยบายและการบริหาร (X_9)	MRA	.120	.000*	ยอมรับ
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน (X_{10})	MRA	.069	.030*	ยอมรับ
ด้านความมั่นคงในการทำงาน (X_{11})	MRA	.821	.000*	ยอมรับ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

องค์ความรู้ใหม่

ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรได้รับอิทธิพลจากปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากบุคลากรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแล้วนั้นจะแสดงออกทางพฤติกรรมในการปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น กระตือรือร้น เกิดความรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน ส่งผลประโยชน์ต่อองค์กรโดยตรง ความผูกพันเป็นนามธรรมที่มีความสำคัญ อีกทั้งเป็นวาระเร่งด่วนของหลายองค์กรในปัจจุบัน เพราะทุกที่ที่ประสบปัญหาด้านความผูกพันของบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ สามารถสร้างความผูกพันของบุคลากรในการทำงานได้ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อองค์กรในการดำเนินงาน ดังรูปภาพที่ 2

รูปภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตรงตามกำหนดระยะเวลา ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา ได้แก่ ท่านพอใจกับความสำเร็จของงานที่ท่านทำมาในอดีต ($\bar{X} = 4.25$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้สำเร็จตามกำหนดระยะเวลาขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งรวมถึงความพร้อมทางทักษะ ความรับผิดชอบของบุคลากร และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการทำงานที่มีความประสบความสำเร็จ บุคลากรสามารถปฏิบัติงานความสำเร็จของงานที่ท่านทำมาในอดีตได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับบุคคลเองว่าเคยปฏิบัติงานอย่างไรในอดีต และมีความสามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในงานปัจจุบันหรือไม่ ประสพการณ์ในอดีตอาจช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และเป็นศักยภาพในการทำงานในตำแหน่งใหม่ได้มากขึ้นอีกทั้งยังสามารถเปิดโอกาสใหม่ และพัฒนางานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และแผนงานที่กำหนดไว้เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จในระยะยาวของบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Herzberg (1959) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นผลของความแตกต่างระหว่างความต้องการ หรือแรงบันดาลใจ ความปรารถนา ความอยากได้ แรงจูงใจเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ เพื่อให้เกิดการตอบสนองจากภายในก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับ Wattanaaree (2019) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าแรงจูงใจในการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพนั้นคือเมื่อสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดจะมีแรงจูงใจในการทำงานต่อ หรือมีแรงจูงใจในการทำงานที่เพิ่มขึ้นจากเดิมปฏิบัติงาน และการทำงานให้เสร็จตามระยะเวลา จะส่งผลต่อการจูงใจในการทำงานต่อแสดงถึงความรับผิดชอบในงาน ซึ่งจากปัจจัยทั้งสองที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดนั้นถือเป็นปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร และพบว่าเจ้าหน้าที่ธุรการในสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความผูกพันต่อองค์กรในเรื่องความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานกับองค์กรและได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ และยังคงสอดคล้องกับ Senaniwat, and U-senyang (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานส่งผลต่อองค์กรมีผลต่อความผูกพันในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรรู้จักหน้าที่รับผิดชอบของตนเองและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยการสร้างความรัก ความผูกพัน ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมมือกันทำงานจนประสบความสำเร็จ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = .601$) และ เพื่อนร่วมงานเห็นว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานและเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานสำเร็จลุล่วง ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = .601$) รองลงมา ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาไว้วางใจมอบหมายงานพิเศษอื่น ๆ ให้ท่านปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = .967$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การทำงานอย่างมีความเป็นธรรม และมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างความมั่นใจในการทำงานที่มีผลต่อผลงานและความสำเร็จในการทำงานของทุกคนในองค์กร และมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดีทำให้ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานไว้วางใจ การได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในสถานที่ทำงาน เพราะจะทำให้บุคลากรมีโอกาสในการได้รับงานพิเศษและโอกาสในการเติบโตในอาชีพได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ Woolfolk (1995) ให้ความหมายของการจงใจว่า การจงใจเป็นภาวะภายในของบุคคลที่ถูกกระตุ้นให้กระทำพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง และมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Purise et al. (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันองค์กรของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ ยังสอดคล้องกับ Wattanaaree (2019) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เจ้าหน้าที่ธุรการในสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความผูกพันต่อองค์กรในเรื่องความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานกับองค์กร และได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งการได้รับการยอมรับนับถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พนักงานรู้สึกถึงความผูกพันต่อองค์กร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ 3 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านพร้อมที่จะปรับปรุงการทำงาน และคิดค้นพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.36$, $S.D. = .549$) รองลงมา ได้แก่ ท่านรู้สึกพึงพอใจกับงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ ($\bar{X} = 4.23$, $S.D. = .789$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์กรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เนื่องจากสภาพแวดล้อม และความต้องการในงานอาจเปลี่ยนแปลงไป การยอมรับและพร้อมที่จะปรับปรุงจะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ผักผันทักษะที่สอดคล้องกับงาน เพื่อพัฒนางานปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ บุคลากรจึงรู้สึกผูกพันกับองค์กรมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Lekpratum and Singhwee (2020) ทำการศึกษาเรื่อง “แรงจูงใจในการทำงาน ความ

สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง” ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสถานะของอาชีพ ด้านความรับผิดชอบด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านนโยบายและการบริหาร และยังสอดคล้องกับ Mobley (2020) ได้ทำการศึกษาความผูกพันของพนักงาน คือการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ เนื่องจากปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ การจัดการสภาพแวดล้อมที่ทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพเพื่อลดอุปสรรคและกระตุ้นให้เกิดมีส่วนร่วมของพนักงาน รายงานทั่วโลกพบว่า 15% ของคนงานสามารถอธิบายได้ว่ามีส่วนร่วมในงานอย่างเต็มที่เช่นกัน ในขณะที่ 85% ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือการค้นพบทั้งหมดเกี่ยวข้องกับปัจจัยจูงใจทั้งตัวกระตุ้นและตัวลดแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อองค์กร จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมขององค์กรมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของพนักงานที่ทำงาน พบข้อสรุปว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ด้านลักษณะองค์กร ด้านลักษณะงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านผู้นำ ด้านการจัดการ ด้านรางวัล ด้านทรัพยากรงาน ด้านการแลกเปลี่ยนทางสังคม และด้านลักษณะส่วนบุคคล เพื่อจัดการกับสภาพแวดล้อมด้านทรัพยากรให้เพียงพอในการปฏิบัติงานขององค์กร เพราะทรัพยากรที่เพียงพอจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมขององค์กรและความต้องการทางจิตใจของพนักงานให้เกิดความผูกพันและมีเป้าหมายร่วมกัน และยังสอดคล้องกับ Rattananon and Thanee (2022) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ปัจจัยด้านลักษณะงานมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความผูกพันต่อองค์กรในระดับมาก อธิบายได้ว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะงานแต่ละด้าน ได้แก่ ความมีอิสระในการทำงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยความผูกพันต่อองค์กรเป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และจะทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร ถ้าบุคคลยังมีความผูกพันต่อองค์กรสูงแนวโน้มที่จะลาออกจากงานจะลดน้อยลง และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์การของบุคลากรความสำคัญของตนเองต่อองค์กร ความพึงพอใจได้ขององค์กร ทักษะติดต่อเพื่อนร่วมงาน และทัศนคติต่อองค์กร

4) ด้านความรับผิดชอบในงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณภาพ และผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= .480) รองลงมา ได้แก่ ท่านมีความกระตือรือร้นในการติดตามงานเพื่อให้งานสำเร็จได้ดีที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= .704) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรสายสนับสนุนมีความรับผิดชอบและเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ บุคลากรในสายงานนี้มักมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความเป็นไปได้และความสำเร็จในองค์กร เป็นส่วนที่เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรการศึกษา สอดคล้องกับทฤษฎีของ Daft (2000) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง พลังหรือแรงผลักดันทั้งภายในและ

ภายนอกใน ตัวบุคคล ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่กระตือรือร้น รวมถึงการเป็นแรงกระตุ้นที่จะทำให้บุคคลรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wattanaaree (2019) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพนั้นคือเมื่อสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดจะมีแรงจูงใจในการทำงานต่อ หรือมีแรงจูงใจในการทำงานที่เพิ่มขึ้นจากเดิมปฏิบัติงานและการทำงานให้เสร็จตามระยะเวลา จะส่งผลต่อการจูงใจในการทำงานต่อแสดงถึงความรับผิดชอบในงาน ซึ่งจากปัจจัยทั้งสองที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดนั้นถือเป็นปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานและส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร และพบว่าเจ้าหน้าที่ธุรการในสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความผูกพันต่อองค์กรในเรื่องความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานกับองค์กรและได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ

5) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์กรของท่านส่งท่านเข้าฝึกอบรม หรือศึกษาต่อเพื่อพัฒนาศักยภาพของท่าน โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= .845) รองลงมา ได้แก่ หากประเมินความสามารถของท่านแล้ว ท่านคิดว่าท่านมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งในองค์กรที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D.= .811) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์กรส่งเสริมโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งในองค์กร เพื่อเป็นการเปิดโอกาสและส่งเสริมพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุน ทั้งยังเป็นการช่วยเสริมสร้างทีมงานที่มีความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพในองค์กรเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนงานและประสบความสำเร็จได้อย่างเต็มมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Greenberg and Baron (1997) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ แรงจูงใจว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแก่บุคคลในการใช้ความพยายามหรือการผลักดันให้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่อง มีความชัดเจนและแนวทางที่แน่นอน เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังสอดคล้องกับวิจัยของ Rattananon and Thane (2022) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในการทำงาน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยความผูกพันต่อองค์กรเป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และจะทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร

6) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นโยบายการจ่ายเงินเดือน และสวัสดิการ มีความโปร่งใส ชัดเจน และมีความยุติธรรม โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D.= 1.087) รองลงมา ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทนยึดหลักความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงาน โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D.= .985) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม และสวัสดิการที่มีคุณภาพสามารถเพิ่มความ

พึงพอใจในการทำงานของบุคลากรได้ เช่น การสนับสนุนการศึกษา และการพัฒนาทักษะ เงินโบนัส หรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ การให้สวัสดิการเหล่านี้ส่งผลให้บุคลากรรู้สึกพึงพอใจที่ได้ทำงานร่วมกับองค์กรจนนำไปสู่ผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Beach (1965) ได้ให้ความหมายแรงจูงใจว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจมุ่งมั่นที่จะทุ่มเทร่างกายแรงใจ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย (Goal) หรือเพื่อให้ได้รับรางวัล (Reward) เป็นสิ่งสำคัญของการกระทำของมนุษย์ และเป็นสิ่งดึงดูดที่สามารถทำให้ไปถึง ซึ่งวัตถุประสงค์ที่มีสัญญาณเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับ สอดคล้องกับ Changsan, Pongachariyakul, Phuleam, and Seede (2023) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยค่าตอบแทนด้านค่าตอบแทนทางการเงินและด้านค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในด้านค่าเฉลี่ยของความผูกพันในองค์กรโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

7) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาช่วยเหลือท่านทุกครั้งเมื่อท่านได้ร้องขอ โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= .886) รองลงมา ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของท่านให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนประชุมร่วมกันเพื่อหารือวางแผนการทำงาน โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D.= .944) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสนับสนุน และสร้างความไว้วางใจให้กับบุคลากร ส่งผลให้ ผู้บังคับบัญชาที่คอยสนับสนุน และมีความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายหน้าที่ของบุคลากรช่วยให้บุคลากรรู้หน้าที่ของตนเองและมีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีมส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน และทำให้บุคลากรรู้สึกสำคัญในทีมและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Navikarn (1997) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจว่า มีความสำคัญต่อการบริหารงานมาก เพราะผู้บริหารจะต้องทำงานให้ประสบความสำเร็จได้โดยอาศัยบุคคลอื่น คนเป็นทรัพยากรที่มีชีวิตจิตใจ แรงจูงใจจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกของคนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อผู้บริหารเสมอ และยังสอดคล้องกับ Kittikornworadej (2019) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาโฮสเทลและโรงแรมขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา พบว่ามีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.12) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการที่ผู้บังคับบัญชามีความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันมากที่สุด

8) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เพื่อนร่วมงานมีความสนิทสนม และเป็นกันเองกับท่าน ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= .498) รองลงมา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานของท่านต่างให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= .499) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญในการสร้าง

บรรยากาศที่ดีในองค์กร การให้ความร่วมมือและสนับสนุน ซึ่งกันและกันสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อีกทั้งยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนเองและเพื่อนร่วมงานส่งผลให้สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องทฤษฎี แรงจูงใจของ Herzberg (1959) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ทำให้บุคคลากรในองค์กรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับ Himthong and Whangmahaporn (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

9) ด้านนโยบายและการบริหาร ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์กรมีความยืดหยุ่นในการบริหาร และการจัดการ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= .738) รองลงมา ได้แก่ นโยบายการบริหารงานขององค์กรมีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 1.009) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์กรที่มีความยืดหยุ่นทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างอิสระส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงาน อีกทั้งนโยบายที่มีความชัดเจนช่วยสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ Limptiyakon and Tuvadaratragool, (2022) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสถานีบริการน้ำมันในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นโยบาย และการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสถานีบริการน้ำมันในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 82.80 ($R^2 = 0.828$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10) ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาคาร สถานที่ และพื้นที่ที่ทำงานมีความมั่นคงและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= .753) รองลงมา ได้แก่ สถานที่ทำงานของท่านมีลักษณะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิพอเหมาะ แสงสว่างเพียงพอ มีบรรยากาศชวนให้ทำงาน ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= .743) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศที่ดีสามารถส่งเสริมการปฏิบัติงาน ช่วยเพิ่มความมุ่งมั่น และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้บุคลากรรู้สึกว่าการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้อง Dechkhunthod and Yapradit, (2023) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ถึงความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนเอกชนได้ร้อยละ 74.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

11) ด้านความมั่นคงในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านมีความพอใจกับความมั่นคงขององค์กรในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .661) รองลงมา ได้แก่ ท่านมีความรู้สึกปลอดภัยระหว่างการทำงานภายใต้สถานการณ์ภายในองค์กร ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .710) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่รู้สึกพอใจในสภาพแวดล้อมการทำงาน และมั่นใจในความมั่นคงในการทำงานในอนาคตขององค์กรจะมีแรงจูงใจในการทำงาน และมีความพึงพอใจในองค์กรของตน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ มาสโลว์ Maslow (1954) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้ว่า เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้วมนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาในสิ่งที่ยังไม่มี และเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็น สิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมของบุคคลต่อไป ความต้องการใหม่ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจของ พฤติกรรม เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะมีความต้องการในระดับสูงต่อไป ซึ่ง สอดคล้องกับ Chuchom (2012) ให้นิยามทฤษฎีลำดับขั้นตอนของความต้องการความต้องการของมนุษย์มี ทั้งหมด 5 ชั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุด คือ ความต้องการทางด้านกายภาพความต้องการความ มั่นคงปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการความนิยมนับถือ และความต้องการพัฒนาศักยภาพของ ตน และยังสอดคล้องกับ Somrit (2023) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยลักษณะงาน แรงจูงใจในการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กร ที่มีผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพังงา พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ด้านความก้าวหน้ามั่นคงในงาน และวัฒนธรรมองค์กร ด้านวัฒนธรรม แบบ เป็นผู้นำ มีผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพังงา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

จากการศึกษา เรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสาย สนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี” พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านที่ส่งผลมาก ที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน รองลงมา ด้านความรับผิดชอบในงาน และด้านลักษณะของงานที่ ปฏิบัติ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนมีความรู้สึกพึงพอใจใน สภาพแวดล้อมการทำงาน และรู้สึกมั่นใจในองค์กรถึงความมั่นคงในการทำงาน ส่วนด้านความรับผิดชอบ บุคลากรสายสนับสนุนมีความรับผิดชอบซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญขององค์กรที่มีความคาดหวังอยากให้เกิดขึ้น ส่งเสริมต่อการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ได้อย่างสำเร็จลุล่วง บุคลากรในสายงานนี้มักมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความเป็นไปได้และความสำเร็จในองค์กร เป็นส่วนที่ เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรการศึกษา และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ พบว่า องค์กรมี การส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เนื่องจากสภาพแวดล้อม และความต้องการในงานอาจเปลี่ยนแปลง

ไปอย่างรวดเร็ว การยอมรับและพร้อมที่จะพัฒนาความสามารถของตนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและมีประสิทธิผลต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ด้านปัจจัยจูงใจในภาพรวมของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาและสนับสนุนบุคลากร เช่น การให้โอกาสในการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร สร้างโอกาสในการปฏิบัติงานที่ท้าทายและมีความสำคัญ เพื่อสร้างโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น การฝึกอบรม และการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน และควรมีการเสนอค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมแก่บุคลากร เนื่องจากสามารถช่วยให้บุคลากรรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง และได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน อีกทั้งควรมีสวัสดิการสุขภาพที่สนับสนุนบุคลากร เพื่อดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุน ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านที่มีความผูกพันมาก ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ดังนั้นองค์กรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างบรรยากาศทำงานที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพ ในองค์กร เพื่อส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร โดยการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร ส่งเสริมโอกาสและพัฒนาทักษะและความรู้ ให้การฝึกอบรมและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรรู้สึกว่าองค์กรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงพร้อมกับการให้รางวัลและระบบค่าตอบแทนที่เชื่อถือได้

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อด้านความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน จึงควรมีการสนับสนุนส่งเสริมจากองค์กรในการควรมีการส่งเสริมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอก เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับบุคลากร ซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญในการผลักดันให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจได้ ทั้งยังส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้อย่างดียิ่ง และประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การวิจัยในเรื่องนี้อาจมีผลการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เนื่องจากอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงวิธีการให้บริการ ดังนั้นจึงควรทำการวิจัยซ้ำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

2.2. ควรพิจารณาวิธีการวิจัยในลักษณะอื่น เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลาย และมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมุมมองหรือทัศนคติต่อความผูกพันของบุคลากร ซึ่งอาจมีคำอธิบายแตกต่างไปจากวิธีการวิจัย แบบสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

References

- Beach, D. S. (1965). *Personnel: Management of people at work*. New York: The Macmillan Co. Ltd.
- Changsan, W., Pongachariyakul, P., Phuleam, P., & Seedee, R. (2023). Compensation Factors Affecting Organizational Commitment of Private Company Employee in Pathumthani and Ayutthaya Provinces. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 9(6), 1-13.
- Chuchom, O. (2012). *Work Motivation: Theory and Application*. Bangkok: Kasam Bundit University.
- Daft, R. L. (2000). *Management*. (5th ed.). Fort Worth: Dryden.
- Dechkhunthod, C., & Yaprudit, S. (2023). Work Motivation Affecting Organizational Engagement of Private School Teachers Under The Officer of Education Ratchaburi Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 10(7), 158-167.
- Greenberg, J. & Baron, R. (1997). *Behavior in Organizations*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hair, J.F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). Upper Saddle River. New Jersey: Prentice Hall.
- Herzberg, F. et al. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Wiley and Sons.
- Himthomg, N., & Whangmahaporn, P. (2019). The Relationship between Job Motivations and Organization Commitment of Personnel in Office of the Basic Education Commission. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 8(2), 207-214.

- Kittikornworadej, P. (2019). *Factors Affecting Organization Engagement: The Case Studies of Hostels and Small Hotels in Mueang District, Chiang Mai Province* (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Lekpratum, A., & Singhwee, C. (2020). Working Motivation, Work-Life Balance and Organizational Commitment of Professional Nurses in a Private Hospital. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 46(1), 174-217.
- Limptiyakon, P., & Tuvadaratragool, S. (2022). Work Motivation Affecting Employees' Organizational Commitment of Gas Stations in Prachuap KhiriKhan Province. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*, 19(2), 91-106.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- Mobley, D. M. (2020). *Motivation Toward Employee Engagement in the Public Sector: A Systematic Review of the Evidence*. (Doctoral Dissertation). University of Maryland. U.S.
- Mowday, R. T., Porter, I. W., & Steer, R. M. (1982). *Employee organization linkage: The psychology of commitment, absenteeism and turnover*. New York: Academic Press.
- Navikarn, S. (1997). *Administration and organizational behavior*. Bangkok: Manager.
- Office of the Higher Education Commission. (2020). Model for Developing Organizational Management Efficiency in Organizational Management of the Office of Higher Education Standards and Evaluation. Retrieved from <http://www.mua.go.th>.
- Purise, M. et al. (2022). The Relationship Between The Motivation and The Organizational Commitment of Teachers in Schools Under The Ministry of Education of Samutrn Songkhram. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology*, 8(1). 270-285.
- Rattananon, S., & Thanee, W. (2022). Factors Affecting The Organizational Commitment of Personnel in Rajamangala University of Technology Tawan-Ok, Bangpra. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 7(11), 110-125.
- Satianphan, T., & Surachaikulwattana, P. (2018). Motivation Factors Affect to Satisfaction Level of the Personnel of THAI KYOWA BIOTECHNOLOGIES CO., LTD. *Graduate Research Conference*, 13. PathumThani: Rangsit University.
- Senaniwat, A., & U-senyang, S. (2022). Performance Motivation that affecting the Employee Engagement. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2(1), 29-40.

- Somrit, N. (2023). A Study of Work Characteristic Factor, Work Motivation, and Organizational Culture Affecting Organizational Commitment of Employees' in a Tour Operator, Phangnga Province. *Graduate School Conference*, 5(1), 111-121.
- Wattanaaree, W. (2019). *Motivation Factor in The Work that Affects The Engagement of The Administrative Staff of The Office of The Attorney in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Wattthanabut, B. (2018). Knowledge exchange and transformational leadership style for team improvement. *Utopiay Praxis Latinoamericana*, 24(6), 206-214.
- Woolfolk, A. E. (1995). *Motivation and Personality*. (2nd ed.). Bangkok: Wheelern Publishing.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ
มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

FACTORS INFLUENCING RETENTION OF ACADEMIC PERSONNEL
IN PRIVATE UNIVERSITIES IN PATHUMTHANI

¹วนิดา นาควิเชตร, ²บุษกร วัฒนบุตร และ ³วิโรจน์ หมั่นเทพ

¹Wanida Nakwichee, ²Busakorn Watthanabut and ³Wirote Muentep

¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: wanida.na@northbkk.ac.th

Received:2023-10-04

Revised:2023-11-07

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,507 คน มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 323 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ทุกข้อ ค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง .226 -.869 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ ได้แก่ ความผูกพันต่อเรื่อง ความผูกพันบรรทัดฐาน ปัจจัยจิตใจ ปัจจัยค้ำจุนมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกร่วมมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การคงอยู่; บุคลากรสายวิชาการ; มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

The goal of this study was to examine factors impacting private university staff retention in Pathum Thani Province as well as organizational commitment, work satisfaction, and retention of private university people. This research is survey-based. At the private universities in the province of Pathum Thani, there are 2,507 academic staff members. Three hundred twenty-three academic staff members from private universities in the province of Pathum Thani made up the sample group. The sample was selected by the researcher using the Krejcie and Morgan sampling table, and stratified random selection was carried out using the proportionate comparison method for private universities in the province of Pathum Thani.

Questionnaires are one type of data collection tool used in research. Every item on the questionnaire has a consistency index of 1. The range of the discriminating power value is.226 to.869. The value of dependability is.965. Multiple regression, frequency, percentage, mean, and standard deviation are among the statistics used in data analysis.

The study's findings indicate that:

1) Academic staff members at private universities often have high levels of commitment to the institution, job satisfaction, and retention.

2) Continual commitment, normative commitment, motivating factors, sustaining factors, and factors impacting the retention of academic staff at private universities are among the factors that impact retention with statistical significance at the.01 level.

Additionally, there is statistical significance at the.05 level between the retention of academic staff at private universities and organizational commitment and emotional factors.

Keywords: Retention; Academic Personnel; Private University

บทนำ

บุคลากรสายวิชาการที่คงอยู่กับมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลายาวนาน บุคลากรเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตไปข้างหน้า การที่มหาวิทยาลัยจะรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนี้ให้อยู่กับมหาวิทยาลัยด้วยความพึงพอใจและความผูกพัน ถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่อาจมองข้ามได้ มนุษย์เป็น “ทุน” ขององค์กร หรือเรียกว่า “ทุนมนุษย์” ซึ่งหมายถึง ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความชำนาญ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละคนที่สั่งสมอยู่ในตนเอง ในการพัฒนาทุนมนุษย์หรือ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะทำการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอน จากการสรรหาและคัดเลือกคน ให้เข้ามาอยู่ในองค์กร พัฒนาเขาให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ จนเกิดความเชี่ยวชาญ ส่งผลให้องค์กรมีความเติบโต และองค์กรทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อมอบหมายงานที่เหมาะสม เงินเดือนที่เหมาะสม ให้สวัสดิการรวมถึง สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน และธำรงรักษาให้บุคลากรให้คงอยู่ในองค์กรให้นานจนเกษียณอายุ เป็นเรื่องที่แน่นอนที่สุด ถ้าองค์กรสร้างความเชื่อมั่นในอนาคตการทำงาน สร้างความไว้วางใจให้กับบุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร (Grantton, and Ghoshal, 2003)

องค์กรต้องสร้างสิ่งที่จะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรเพื่อที่จะทำให้บุคลากรคงอยู่ในองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรที่ว่านั้นจะประกอบไปด้วย ความผูกพันทางด้านความรู้สึกรักอารมณ์หรือจิตใจ ด้านความผูกพัน ต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐาน (Allen, and Meyer, 1990) ส่วนความพึงพอใจในงานมาใช้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งปัจจัยประกอบไปด้วย 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยจูงใจและด้านปัจจัยค้ำจุน โดยที่ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานและเป็นปัจจัยที่จะสามารถป้องกันไม่ ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบายและการบริหารงาน โดยการคงอยู่ (Theory Model Retention) เป็นบทบาทในการพัฒนาองค์กร (Watthanabut, 2018) ซึ่งจะมีปัจจัยทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคลากร (Employee Characteristics) คือ ปัจจัยที่เกิดจากตัวบุคลากรโดยตรง เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การได้รับโอกาสใหม่ให้มีการโยกย้ายหน้าที่หรือตำแหน่งพื้นฐานทางด้านครอบครัว หรือเรื่องของการศึกษา และภาระทางบ้าน เป็นต้น 2) ปัจจัยทางด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ (Task Requirement) คือ ปัจจัยที่เกิดจากงาน ลักษณะของงาน หน้าที่ในงาน เช่น การมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นต้น 3) ปัจจัยทางด้าน องค์กร (Organizational Characteristics) คือ ปัจจัยที่เกิดจากองค์กร เช่น การบริหารทรัพยากรบุคคล การจ่าย ค่าตอบแทน การได้รับความยุติธรรม การประเมินผลงาน หรือการเลื่อนตำแหน่งงาน เป็นต้น 4) ปัจจัยด้านผู้บริหาร (Manager Characteristics) คือ ปัจจัยที่เกิดจากหัวหน้างานหรือผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคงอยู่เป็นปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานเป็นปัจจัยที่มีนักวิจัยกล่าวถึงมาก คงเป็น เพราะ ความพึงพอใจในงานจะ ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการทำงาน และในท้ายที่สุดจะส่งผลต่อการลาออก จากงาน (Treeprasittichai, 2013) และปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร จะส่งผลพนักงานเต็มใจที่จะปฏิบัติงานทั้ง แรงกาย และแรงใจ และต้องการอยู่กับองค์กรให้นานที่สุด ซึ่งหากพนักงานไม่ได้รับการส่งเสริม ความผูกพันต่อ องค์กร ก็ส่งผลต่อการคงอยู่ในงาน (Pimthong, 2014) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็นสิ่งสำคัญอีกปัจจัย หนึ่งที่จะ สร้างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อองค์กรและยังลดพฤติกรรมทางด้านไม่ดี เช่น การขาดงานและ ลาออกจากงาน (Pimthong, 2014) สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการคงอยู่ของบุคลากร ความพึงพอใจในงาน ความผูกพัน ต่อองค์กร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ งานวิจัยนี้จัดทำเพื่อที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปนำเสนอให้ผู้บริหารไป เป็นส่วนประกอบของการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อให้การบริหารงานให้ทันสมัยให้ สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ทำให้สามารถรักษา และนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้ในการพัฒนางานและ

ทำให้บุคลากรอยู่กับองค์กรให้นานที่สุด เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการสรรหา คัดเลือก หรือการแก้ปัญหาสมองไหล และเป็นการเติมเต็ม ความต้องการ ความคาดหวังของบุคลากรอีกด้วย

ผู้วิจัยในฐานะเป็นหัวหน้างานงานทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งได้สังเกต พบว่าปัญหาการคงอยู่ของบุคลากรที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนมีการอบรมอาจารย์ปีละ 2 ครั้ง ครั้งละไม่น้อยกว่า 10 คน นับได้ว่าเป็นปัญหาต่อคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้พัฒนาศักยภาพของอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะแล้ว แต่มหาวิทยาลัยไม่สามารถรักษาให้อาจารย์คงอยู่กับมหาวิทยาลัยไปได้ตลอด และยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการพัฒนาอาจารย์ใหม่ และทำให้ขาดบุคลากรที่ทรงคุณค่า ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องธำรงรักษาให้เกิดการคงอยู่ของบุคลากรโดยการดูแลรักษาให้ดีที่สุดโดยการพัฒนาเขาเหล่านั้นจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากบุคลากรสายวิชาการมีการลาออกอยู่ทุกภาคการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน มีผลกระทบต่อนักศึกษา และมีผลกระทบต่อการบริหารงานทรัพยากรบุคคล ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการสรรหา รวมทั้งการฝึกอบรมในแต่ละภาคการศึกษา ทั้งนี้บุคลากรสายวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อมหาวิทยาลัย และเพื่อรักษาบุคลากรให้คงอยู่กับมหาวิทยาลัยด้วยความพึงพอใจ และความผูกพันกับองค์กร ดังนั้นผลการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการคงอยู่ในงานของบุคลากร โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีการคงอยู่ของบุคลากรของ (Taunton, Krampitz, and Wood, 1989) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเรื่องของการคงอยู่ (Theory Model Retention) ว่ามีปัจจัยทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงานที่ปฏิบัติ ด้านองค์กร และด้านผู้บริหาร รวมทั้งได้ศึกษาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากร งานวิจัยนี้ได้ นำ ความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในงาน มาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากร กรณีปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีของ (Allen, and Meyer, 1990) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความผูกพันด้านความรู้สึก ความผูกพันต่อเนื้อ และความผูกพันในบรรทัดฐาน ส่วนปัจจัยความพึงพอใจในงาน ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี (Herzberg, 1959) มาใช้ในการประเมินวัดระดับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและใช้ Google Form

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) บุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี ประชากร ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,507 คน

การสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 323 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejciei, and Morgan,1970) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบข่ายของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ร่างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอร่างเครื่องมือสำหรับการวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

2. นำแบบสอบถามฉบับร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ได้ค่า เท่ากับ 1 ทุกข้อ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าอำนาจการจำแนก ได้ค่าอำนาจการจำแนก อยู่ระหว่าง .226-.869 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .965

4. ปรับปรุงแบบสอบถามให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์ และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย ด้านความรู้สึกรู้สึก ด้านความผูกพันต่อเนื้อ ด้านบรรทัดฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน ประกอบด้วย ด้านปัจจัยจูงใจ และด้านปัจจัยค้ำจุน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านบุคลากร ด้านงานที่ปฏิบัติ ด้านองค์กร และด้านผู้บริหาร ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปส่งให้กับมหาวิทยาลัยเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและใช้ Google Form

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. วิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของเบสต์ (Best, 1993)

4. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงาน และการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า

ความผูกพันต่อองค์กร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านความรู้สึกรัก	4.47	.437	มาก	1
2. ด้านความผูกพันต่อเนือง	3.58	.843	มาก	3
3. ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน	4.02	.404	มาก	2
รวม	4.03	.436	มาก	

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายวิชาการ
จำแนกเป็นรายด้าน

จากตาราง 1 พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03, S.D. = .436$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า และอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความรู้สึกรัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47, S.D. = .437$) รองลงมา คือ ด้านความผูกพันบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D. = .404$) และด้านความผูกพันต่อเนือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D. = .843$) ตามลำดับ

ความพึงพอใจในงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านปัจจัยจูงใจ	4.21	.426	มาก	1
2. ด้านปัจจัยค้ำจุน	3.90	.617	มาก	2
รวม	4.02	.490	มาก	

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจในงานของบุคลากรสายวิชาการ
จำแนกเป็นรายด้าน

จากตาราง 2 พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีความพึงพอใจในงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D. = .490) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.21$, S.D. = .426) ส่วนด้านปัจจัยค้ำจุน มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.90$, S.D. = .617)

การคงอยู่ของบุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ด้านบุคลากร	3.68	.535	มาก	4
2.ด้านงานที่ปฏิบัติ	3.90	.477	มาก	1
3.ด้านองค์กร	3.69	.722	มาก	3
4.ด้านผู้บริหาร	3.78	.947	มาก	2
รวม	3.75	.556	มาก	

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ โดยรวมและรายด้าน

จากตาราง 3 พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีการคงอยู่ของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.75$, S.D. = .556) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีการคงอยู่ของบุคลากรอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านงานที่ปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.90$, S.D. = .477) รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.78$, S.D. = .947) และด้านองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .722)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า

ตัวแปร	การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.567	.170	-	3.334**	.001
ด้านความรู้สึก (X_1)	.090	.037	.071	2.397*	.017
ด้านความผูกพันต่อเนื้อ (X_2)	.099	.022	.150	4.453**	.000
ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X_3)	-.251	.042	-.183	-5.992**	.000
ด้านปัจจัยจูงใจ (X_4)	.146	.041	.112	3.593**	.000
ปัจจัยค้ำจุน (X_5)	.725	.032	.804	22.977**	.000

R =.912 R Square = .831 Adjusted R² = .829 SE (est.) = .23035

F = 312.457** Sig = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

ด้วยวิธี Enter

จากตาราง 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านความรู้สึก (X₁) ด้านความผูกพัน ต่อเนื่อง (X₂) ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X₃) ด้านปัจจัยจูงใจ (X₄) และด้านปัจจัยค่าจูง (X₅) โดยที่ด้านความรู้สึก (X₁) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .071 ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X₃) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ -.183 ส่วนด้านความผูกพันต่อเนื่อง (X₂) ด้านปัจจัยจูงใจ (X₄) และด้านปัจจัยค่า จูง (X₅) มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .150, .112 และ .804 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .829 แสดงว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการได้ร้อยละ 82.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .23035

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัด ปทุมธานี เป็นปัจจัยที่ดี ทั้ง 5 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลการถดถอย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยค่าจูง (X₅, = .804) ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X₃, =-.180) ด้านความผูกพันต่อเนื่อง (X₂, =.150) ด้านปัจจัยจูงใจ (X₄, =.112) และด้านความรู้สึก (X₁, =.071) ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการในรูป ค่ะแนนติบและรูปค่ะแนนมาตรฐาน ดังนี้

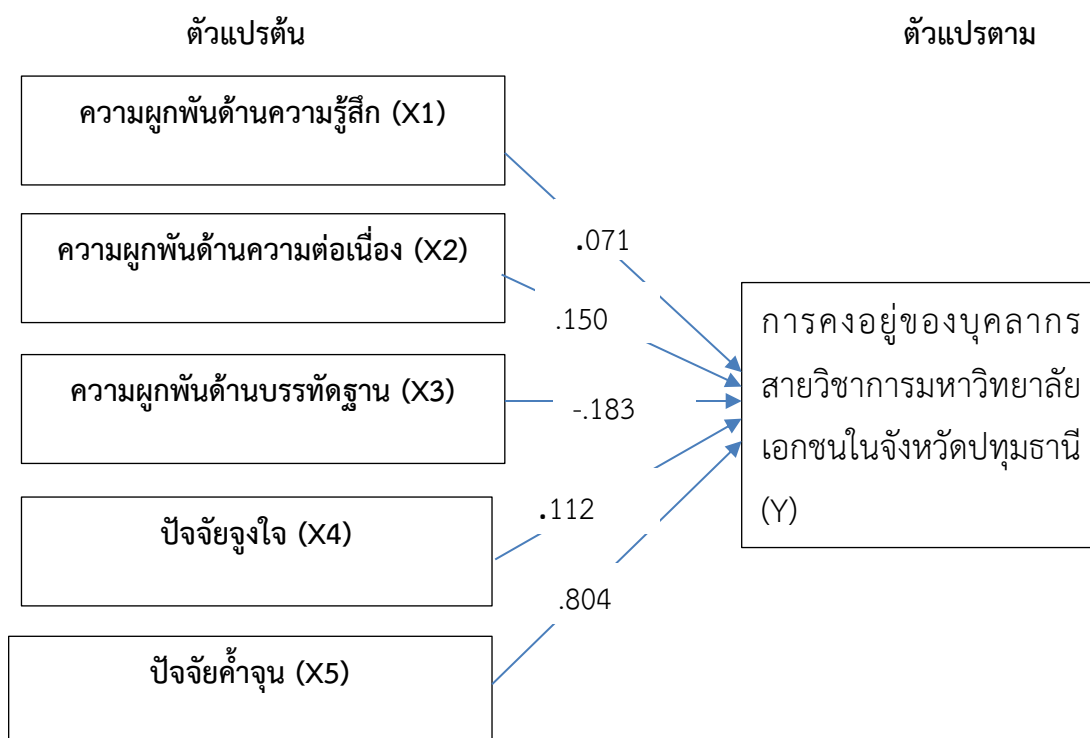
สมการพยากรณ์ในรูปค่ะแนนติบ

$$\hat{Y} = .567 + .725X_5 - .251X_3 + .146X_4 + .099X_2 + .090X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปค่ะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .804X_5 - .183X_3 + .150X_2 + .112X_4 + .071X_1$$

และสามารถนำเสนอเป็นแผนภาพประกอบได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ค่าน้ำหนักอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ

จากภาพประกอบ 1 พบว่า ความผูกพันด้านความรู้สึก (X₁) ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง (X₂) ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน (X₃) ปัจจัยจูงใจ (X₄) และปัจจัยค้ำจุน (X₅) มีค่าอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชน เท่ากับ .071, .150, -.183, .112 และ .804 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า ค่าความผูกพันด้านความรู้สึก (X₁) ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง (X₂) ปัจจัยจูงใจ (X₄) และปัจจัยค้ำจุน (X₅) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชน เพิ่มขึ้น .071, .150, .112 และ .804 หน่วย ตามลำดับ เมื่อความผูกพันด้านบรรทัดฐาน (X₃) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี (Y) ลดลง .183 หน่วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยขอเสนอลำดับของการอภิปรายผลตามลำดับของวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน ดังนี้

1. บุคลากรสายวิชาการ มีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรสายวิชาการมีความรู้สึกส่วนตัวที่ดีต่อองค์กร มีความผูกพันที่ต่อเนื่อง จนเกิดเป็นบรรทัดฐานขององค์กร แสดงว่า องค์กรได้สร้างความประทับใจให้กับบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคง

อยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chantawaro, 2018) เรื่อง ปัจจัยการคงอยู่ในงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของอุทหรเรือพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.1 ความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มีความผูกพันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรสายวิชาการ เต็มใจที่จะช่วยเหลือมหาวิทยาลัยทุกอย่างเต็มความสามารถ ภูมิใจที่ได้ทำงานในมหาวิทยาลัย เต็มใจที่จะปฏิบัติตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย และยินดีเสียสละเวลาทำงานนอกเวลางานให้กับมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกของบุคลากรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chantawaro, 2018) เรื่อง ปัจจัยการคงอยู่ในงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของอุทหรเรือพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกของบุคลากรอยู่ในระดับมาก

1.2 ความผูกพันต่อองค์กรด้านความผูกพันต่อเนื่องของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มีความผูกพันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรสายวิชาการไม่เปลี่ยนงานเพราะค่าตอบแทนที่มหาวิทยาลัยจ่ายให้ดึงดูดใจ บุคลากรที่ขยันได้รับรางวัลเป็นการตอบแทนในการทำงาน ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีอย่างเป็นธรรม แต่มหาวิทยาลัยควรจ่ายค่าตอบแทนให้คุ้มค่ากับภาระงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความผูกพันต่อเนื่องของบุคลากรมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก

1.3 ความผูกพันต่อองค์กรด้านความผูกพันบรรทัดฐาน ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มีความผูกพันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความเสียสละเวลาให้กับมหาวิทยาลัยโดยไม่หวังผลตอบแทน ปฏิบัติตนตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระในการทำงาน การทำงานที่มีส่วนร่วมของบุคลากร บุคลากรมีความจงรักภักดีเป็นคุณธรรมที่สำคัญของการทำงาน ทำให้บุคลากรจึงทำงานอยู่กับมหาวิทยาลัยได้นานขึ้น มหาวิทยาลัยพิจารณาความดีความชอบโดยใช้หลักประสิทธิภาพงานและมหาวิทยาลัยไม่ควรคัดเลือกบุคลากรที่เป็นญาติกันเข้ามาทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า พนักงานมีความผูกพันด้านบรรทัดฐาน อยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรสายวิชาการ มีความพึงพอใจในงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้สร้างปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนให้กับบุคลากร จึงทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงาน

2.1 บุคลากรสายวิชาการ มีความพึงพอใจในงาน ด้านปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมาย ได้รับมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ มี

โอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานจนสำเร็จ ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ได้รับภาระงานด้านการเรียนการสอนที่เหมาะสมได้รับความช่วยเหลือ และคำปรึกษาจากเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย มีความพึงพอใจในงาน ด้านปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมาก

2.2 บุคลากรสายวิชาการ มีความพึงพอใจในงาน ด้านปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีนโยบายในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ผู้บริหารกระจายงาน มอบหมายหน้าที่ มีความเสมอภาค ผู้บริหารกระจายงาน มอบหมายหน้าที่ มีความเหมาะสมกับบุคคล ผู้บริหารกับบุคลากรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ผู้บริหารมีการพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนเงินเดือน เป็นไปตามความรู้ ความสามารถและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบุคลากร บุคลากรพึงพอใจต่อสวัสดิการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ บุคลากรได้รับภาระงานที่เหมาะสมกับเงินเดือนและตำแหน่งในปัจจุบัน และบุคลากรปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย มีความพึงพอใจในงาน ด้านปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมาก

3. การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความคิดที่ดีต่อมหาวิทยาลัย มีความชอบในงานที่ปฏิบัติ ศรัทธาในองค์กร และผู้บริหารที่จะทำให้อุบลารอยู่ร่วมกับมหาวิทยาลัยให้นานที่สุด

3.1 การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนในการทำงานของบุคลากร มีความคาดหวังที่จะทำงานในตำแหน่งบุคลากรสายวิชาการให้นานที่สุด ไม่คิดที่จะไปหางาน มีความสุขในการทำงานและมีความหวังในการความเจริญก้าวหน้า และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chantawaro, 2018) เรื่อง ปัจจัยการคงอยู่ในงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของอุทธรเรือพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ (Phoangphaew, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ในงานของคณานก่อสร้างในบริษัทก่อสร้างที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก

3.2 การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการด้านงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรไม่ยากเลือกที่จะประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่อาชีพอาจารย์ มีความรักในอาชีพอาจารย์ มีความสุขที่ได้ทำงานที่มีความ

เป็นอิสระทางวิชาการ และมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเงินเนอเรนซ์ในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chantawaro, 2018) เรื่อง ปัจจัยการคงอยู่ในงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของอุทหรเรือพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

3.3 การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการด้านองค์กร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบ เปิดโอกาสให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตามความสามารถ มีความยุติธรรมต่ออาจารย์ ประเมินผลงานประจำปีของอาจารย์ประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนโดยคณะกรรมการ และส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการ สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยควรคำนึงถึง คือ การจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเงินเนอเรนซ์ในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านองค์กร อยู่ในระดับมาก

3.4 การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หัวหน้างานส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในเส้นทางสายอาชีพ สอนงานให้กับบุคลากร หัวหน้างานเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน สร้างขั้นตอนการทำงานที่ดี ทำให้ทำงานสะดวก คล่องตัว สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับบุคลากร ความเป็นประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเงินเนอเรนซ์ในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chantawaro, 2018) ปัจจัยการคงอยู่ในงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของอุทหรเรือพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัย พบว่า การคงอยู่ของบุคลากรด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.01 มี 4 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าอิทธิพล จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยค่าจูน (X_5 , $\beta=8.804$) ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X_3 , $\beta=-.180$) ด้านความผูกพันต่อเนื้อ (X_2 , $\beta=.150$) และด้านปัจจัยจูงใจ (X_4 , $\beta=.112$) และมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความรู้สึกลึก (X_1 , $\beta=.071$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรสายวิชาการมีความผูกพันต่อองค์กร และมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับมาก จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีค่าอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Komonsanao, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเงินเนอเรนซ์ในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Treeprasittichai, 2013) เรื่อง ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาพนักงานให้คงอยู่กับองค์กรในอุตสาหกรรมการโรงแรมระดับ 5 ดาวในกรุงเทพมหานคร งานวิจัยของนิศาชล ภูมิพันธ์ผล เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงาน :กรณีศึกษา บริษัท เดลแม็กซ์ แมชชีนเนอรี จำกัด ผลการวิจัย

พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อการคงอยู่ เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ (Phoangphaew, 2018) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ในงานของพนักงานก่อสร้างในบริษัทก่อสร้างที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อการคงอยู่

สรุป

1. บุคลากรสายวิชาการ มีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .436) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านความรู้สึกรู้สึกมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .437) รองลงมา คือ ด้านความผูกพันบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .404) และด้านความผูกพันต่อเนื้อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .843)

2. บุคลากรสายวิชาการ มีความพึงพอใจในงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .490) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านปัจจัยจูงใจมีค่าสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .426) และด้านปัจจัยค้ำจุน มีค่าน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .617)

3. บุคลากรสายวิชาการ มีการคงอยู่ของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .556) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายวิชาการ มีการคงอยู่ของบุคลากรอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .477) รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .947) และด้านองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .722)

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มี 5 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าอิทธิพล จากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยค้ำจุน (X_5 , $\beta = .804$) ด้านความผูกพันบรรทัดฐาน (X_3 , $\beta = -.180$) ด้านความผูกพันต่อเนื้อ (X_2 , $\beta = .150$) ด้านปัจจัยจูงใจ (X_4 , $\beta = .112$) และด้านความรู้สึกรู้สึก (X_1 , $\beta = .071$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านความผูกพันต่อเนื้อ พบว่า รายการค่าตอบแทนคุ้มค่ากับภาระงานที่บุคลากรได้รับ อยู่ในระดับปานกลาง มหาวิทยาลัยเอกชนควรนำไปพิจารณา เพื่อเป็นการรักษาคนที่มีความรู้ความสามารถไว้

1.2. การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ ด้านองค์กร พบว่า มหาวิทยาลัยจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรนำเรื่องนี้มาพิจารณาในด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการคงอยู่ของบุคลากรที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
- 2.2. ควรทำวิจัยกับประเด็นของธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ของบุคลากร
- 2.3. ควรทำวิจัยในรูปแบบของการวิเคราะห์เส้นทาง เกี่ยวกับการคงอยู่ของบุคลากร

References

- Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance And normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.
- Best, J.W. (1993). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Chantawaro, S. (2018). *Retention Factors on Organizational Commitment of Phra Chulachomkiao*. (Master's Thesis). National Institute of Development Administration. Bangkok.
- Grantton, L., & Ghoshal, S. (2003). Managing Personal Human Capital: New Ethos for the 'Volunteer' Employee. *European Management Journal*, 21(1), 1-10.
- Herzberg (1959). *The Motivation to work*. New York : John Wiley and Sons.
- Komonsanoa, K. (2018). *Factors Affecting to Government Employee Gen Y Retention with the Autonomous University in Southern Thailand*. (Doctoral Dissertation). Prince of Songkla University. Songkla .
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. *American Psychological Association*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, In Reading in Fishbein*. New York: Wiley & Son.
- Phoangphaew, P. (2018). *Factors Related to Job Retention Among the Construction Workers in a Building Construction Company in Bangkok*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Pimthong, S. (2014). *Antecedent Factors Correlated with the Organizational Retention of the University Academic Staffs*. (Research Report). Srinakharinwirot University: Bangkok.
- Taunton, R.L., Krampitz, S.D., & Woods, C.Q. (1989). Manager impact on retention of hospital staff, Part 2. *Journal of Nursing Administration*, 19(4), 15-9.

Treeprasitchai, T. (2013). *Factors Affecting Employee Retention of Five-star Hotels in Bangkok*. (Master's Thesis). Bangkok University. Bangkok.

Wattthanabut, B. (2018). Knowledge exchange and transformational leadership style for team improvement. *Utopiay Praxis Latinoamericana*, 24(6), 207-214.

ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

FACTORS INFLUENCING EMPLOYEES' RETENTION BANGPAKOK-RANGSIT 2

¹ หลิว รูลัก

¹ Liu Rooluk

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹ Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Thailand

¹ Corresponding Author's Email: madamliurooluk@gmail.com

Received: 2023-10-10

Revised: 2023-11-28

Accepted: 2023-12-25

บทคัดย่อ

การศึกษาวีวัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านเดินทางสะดวกและรวดเร็ว รองลงมา ได้แก่ เมื่อท่านทำผิดก็มีเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษา และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ปฏิบัติงานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ 2. ปัจจัยค้ำจุนและปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 พบว่า ปัจจัยมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มากที่สุดได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล; ปัจจัยค้ำจุน; ปัจจัยด้านแรงจูงใจ; การคงอยู่ในงาน; พนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

Abstract

The goals of this study were to: 1) examine the conditions surrounding employee retention at Bangpakok-Rangsit Hospital 2; 2) investigate the contributing factors to employee

retention at Bangpakok-Rangsit Hospital 2; and 3) investigate the motivational factors influencing employees' job retention at Bang Bangpakok-Rangsit Hospital 2. 178 Bangpakok-Rangsit Hospital 2 personnel served as the study's sample group. A questionnaire was the study tool utilized to gather data. The statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression are employed in data analysis.

According to the study's findings,

1) staff at Bangpakok-Rangsit Hospital 2 had generally satisfactory employment retention conditions. After weighing each factor, it was discovered that the location with the fastest and most convenient journey was the one that pleased individuals the most. Secondly, colleagues are there to offer guidance in the event of an error. Furthermore, the environment that supported the work was the component that received the least amount of satisfaction.

2) Bangpakok-Rangsit Hospital 2's personnel retention is positively impacted by motivating and sustaining variables. The characteristics that were determined to have the biggest effects on employee retention were those that are supportive of statistical significance at the.01 level and motivating factors.

Keywords: Factors Influencing; Maintenance Factors; Motivation Factors; Retention; Employees of Bangpakok-Rangsit Hospital 2

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพ เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรงดังนั้น บุคลากรด้านสุขภาพจึงมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรขับเคลื่อนต่อไปได้ เพราะแม้ว่าองค์กรจะมีระบบบริหารที่ดีเพียงใด แต่หากขาดบุคลากรที่เหมาะสม และเพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (Pumpoung, 2016)

ซึ่งการบริหารงานบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหาร ในกระบวนการบริหารจึงได้กำหนดให้การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถดึงดูดบำรุงรักษาคนดีมีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากและนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการการจะทำเช่นนี้ได้หน่วยงานจะต้องมีการบริหารงานบุคคลที่ดีเป็นส่วนสำคัญของการบริหารสูงสุด (Phattharakamjorn, 2003)นอกจากการบริหารบุคคลากรให้มีปริมาณเพียงพอต่องานแล้ว ยังต้องทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน เพราะถ้าบุคลากรมีความสุขจากการทำงานจะทำให้อยู่ในองค์กรนานที่สุดมากไปกว่านั้นบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพซึ่ง

เปรียบเสมือนเสาหลักในการดูแลสุขภาพของประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่เจ็บป่วยนั้นมีความสำคัญมาก เพราะพยาบาลเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยมากที่สุดและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมงโดยมีทั้งบทบาทอิสระ ซึ่งเป็นพยาบาลปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความรู้จากศาสตร์ทั้งทางด้านการพยาบาลและความรู้ที่เกี่ยวข้องในศาสตร์สาขาอื่นๆ ตัดสินใจวางแผนเพื่อให้การดูแลผู้ป่วย ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ช่วยฟื้นฟูและสร้างเสริมสุขภาพ อย่างเป็นอิสระภายใต้ขอบเขตของการพยาบาล และบทบาทร่วม ซึ่งเป็นพยาบาลปฏิบัติหน้าที่โดยทำงานร่วมกับแพทย์และทีมสหสาขา โดยนำแผนการรักษาของแพทย์สู่การปฏิบัติดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้หายจากโรค หรือควบคุมโรคได้โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นการมองหามุมมองการปฏิบัติที่ดีที่สุดทางด้านการพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้ป่วยการจัดการระบบการดูแลสุขภาพผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดการดูแลการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เท่าเทียมกันของผู้ป่วยให้ได้มากที่สุดและการมุ่งเน้นเรื่องความคุ้มค่าคุ้มประโยชน์ รวมถึงการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่ามากที่สุด การพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ จึงเป็นคำตอบและเพื่อให้เกิดการขยายผล นวัตกรรมที่พัฒนามากจากพัฒนางานประจำที่รับผิดชอบแล้ว ยังต้องให้สามารถให้เกิดผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ด้วย เพื่อให้สามารถขยายผลการใช้งานและผลลัพธ์ที่ดีทางด้านเศรษฐกิจชาติด้วย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการพยาบาลและผลลัพธ์ด้านสุขภาพผู้ป่วยที่ดีที่สุด ในขณะที่ พยาบาล ไม่มีความสุขในการทำงาน คิดลาออกจากอาชีพ ร้อยละ 70.8 พบวิกฤต COVID-19 ที่ผ่านมา นับเป็นประสบการณ์ครั้งยิ่งใหญ่ที่ทำให้ทุกคนบนโลกต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตในแทบทุกด้าน เช่นเดียวกับ วิชาชีพพยาบาล ที่ต้องพบรอยสะดุดจากความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เนื่องจากการทำงานที่ต้องสัมผัสกับผู้ป่วย อีกทั้งยังต้องประสบกับภาวะต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานจนมีความคิดจะลาออก ซึ่งกลายเป็นปรากฏการณ์เกือบทั่วโลกซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พบคล้ายคลึงกันเกือบทั่วโลก โดยสาเหตุส่วนใหญ่ เกิดจากความไม่พึงพอใจความเหมาะสมของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน อาทิ ที่ประเทศโปแลนด์ สํารวจพบ พยาบาลวิชาชีพที่ประสบปัญหา จนมีความคิดจะลาออกถึงร้อยละ 50 ในขณะที่ทางแอฟริกาใต้พบร้อยละ 55 แม้ที่ผ่านมาจะมีการส่งเสริมสุขภาพ แต่เมื่อได้พิจารณาถึงภาระงานของพยาบาลวิชาชีพไทย พบว่า พยาบาลบางแห่งต้องปฏิบัติหน้าที่มากที่สุดถึง 12 เวรต่อสัปดาห์ บางรายขาดการพักผ่อนที่เพียงพอจนถึงขั้นประสบอุบัติเหตุซ้ำรถกลับในจากนโยบายที่ผ่านมา แม้จะมีการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพทางกาย และสุขภาพทางปัญญา แต่ยังไม่ค่อยเด่นชัดในเรื่องการส่งเสริมที่ครอบคลุมสุขภาพด้านจิตใจซึ่งทางออกสำคัญที่ รศ.ดร.รักษนก ได้นำเสนอเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ได้แก่ การสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยการลดเครียดจากการปฏิบัติงาน การลดภาระที่เกินจำเป็นนอกเหนือจากการใช้ทักษะทางวิชาชีพ การเพิ่มความปลอดภัยในการทำงาน และการให้ค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผลนอกจากนี้ จากการสำรวจที่ผ่านมา ยังพบรอยสะดุดสำคัญ จากการยอมรับความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ ซึ่งหากได้รับการแก้ไขโดยส่งเสริมให้เกิดเอกสิทธิ์ หรืออิสระทางวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ก็จะสามารถเพิ่มความมั่นคงทางวิชาชีพมากขึ้นได้ คุณภาพชีวิตที่ดี จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติที่ดี วิชาชีพพยาบาลไม่ได้เป็นเพียง “ผู้ดูแล” แต่จำเป็นต้องได้รับการดูแล

ทั้งสภาวะทางกาย สภาวะใจ และสภาวะทางปัญญา เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการดำเนินชีวิต ลบรอยสะดุด และทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาวิชาชีพต่อ (Amsutharo et al., 2021)

ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมและความรู้สึกต่างๆ ออกมาในเชิงบวก เช่น มีความมุ่งมั่นที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมนั้นอย่างทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ และมีความรู้สึกผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร (Sinpattanapong, 2017) ขณะเดียวกันหากมนุษย์ไม่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจจะทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในเชิงลบ เช่น มีสภาพแวดล้อมที่เฉื่อยชา ทำกิจกรรมนั้นๆ ให้อ่านๆ ไปไม่ตั้งใจหรือไม่เอาใจใส่กับการทำกิจกรรม ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร ในระยะยาวได้ หากบุคลากรในองค์กร ไม่มีการปรับตัวและไม่ยอมรับในสภาวะ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็นด้านปัจจัยภายในหรือภายนอกองค์กร และปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งหมด (Urai, 2016) แรงจูงใจบางสาเหตุอาจจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจลาออกหรือคงอยู่ในงานต่อได้ง่ายขึ้น

ความผูกพันต่อองค์กรยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ในงาน ซึ่งความผูกพันต่อองค์กร คือ อารมณ์ความรู้สึกผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กรมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรตลอดจนการที่บุคลากรได้รับผลตอบแทนแลกเปลี่ยนในด้านต่างๆ ในการคงอยู่กับองค์กรหรือการที่พนักงานมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบต่างๆ และความรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณทำให้รับรู้ว่าจะต้องจงรักภักดีและเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป ทั้งนี้ความผูกพันต่อองค์กร สามารถทำนายแนวโน้มของการคงอยู่หรือลาออกของพนักงานได้ดีกว่าความพึงพอใจในงาน เนื่องจากความพึงพอใจในงานสะท้อนเพียงแค่ทัศนคติของพนักงานที่มีต่อ งานหรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับงาน แต่ความผูกพันต่อองค์กร สะท้อนได้ถึงทัศนคติของพนักงานที่มีต่อมิติต่างๆ ในองค์กร โดยรวมได้ค่อนข้างครอบคลุม อีกทั้งความผูกพันต่อองค์กร ยังมีความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรซึ่งช่วยเป็นแรงผลักดันที่ทำให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้พนักงานประสานความต้องการของตนให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มีความผูกพันในงานสูง มีความทุ่มเทมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ องค์กร ประสบผลสำเร็จ และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร(Niramom and Anantachai, 2020) การที่องค์กรทุกองค์กรจะขับเคลื่อนต่อไปได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เพียงพอแล้วการบริหารงาน บุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหาร เพื่อที่จะให้หน่วยงานสามารถดึงดูดบำรุงรักษาคนดีมีความรู้ ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากและนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ หากองค์กรมีการบริหารดีแล้วจะต้องมี เหตุที่ดีต่อสุขภาพจิตใจ การให้ความสำคัญต่อความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กรที่ทำให้ความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน ยังต้องการคงอยู่ในงานที่ทำอยู่ปัจจุบันบุคลากรโดยเฉพาะใน ส่วนของพยาบาลมีการลาออกอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการและการรักษาเพราะหากมี สาเหตุที่คิดในแง่ลบจะทำให้บุคลากรไม่มีแรงจูงใจในการทำงานต่อไป จนส่งผลให้บุคลากรยื่นใบลาออกจากการ ทำงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะพนักงานของโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบริการและคุณภาพการรักษาพร้อมกับการดูแลบุคลากรให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด จึงสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการบริหารจัดการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงาน ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยค้ำจุน ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ทฤษฎีเกี่ยวกับการคงอยู่ในงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาในภาคสนาม ศึกษาในพื้นที่ โรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 โดยเป็นพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในช่วงเก็บข้อมูล จำนวน 178 คน พนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 โดยให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษาทั้งตัวแปรต้น และตัวแปรตามงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอกรังสิต-2

ตอนที่ 4 การคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

โดยแบบสอบถามมีค่า IOC 0.67 –1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านและ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาร์ค (α -Cronbach) ความเชื่อมั่นของมาตรวัด อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือมีค่า 0.95

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเพื่อส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัย พร้อมกับแบบสอบถามที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว ไปยังโรงพยาบาล

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลและจำนวนของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาจัดหมวดหมู่และลงรหัสข้อมูล

3. บันทึกข้อมูลของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยที่และการคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.50-1.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบรรยายเป็นความเรียง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence : IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach)

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี ENTER

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาพบทวนมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, S.D.=.91) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านเดินทางสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X}=3.97$, S.D.=.88) รองลงมา ได้แก่ เมื่อท่านทำผิดก็มีเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษา ($\bar{X}=3.89$, S.D.=.82) และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=3.56$, S.D.=.99) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุน ด้านนโยบายการบริหารขององค์กร ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความยุติธรรม และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน ด้านลักษณะงานที่ทำให้ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัย	Unstandardized		Standardized		
	Coefficients		Coefficients		
	b	Std. Error	Beta	t	p
ค่าคงที่	.928	.228		4.07	.00**
ปัจจัยค่าจุน (X_1)	.296	.076	.295	3.89	.00**
ปัจจัยแรงจูงใจ(X_2)	.490	.082	.452	5.96	.00**
R=.690 R ² =.476 Adjusted R ² =.470 SE=.38764F=79.608Sig=.000*					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของ พนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

จากตาราง 2 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มี 2 ตัวแปรหลัก ได้แก่ ตัวแปร ปัจจัยค่าจุน (X_1) และปัจจัยแรงจูงใจ(X_2) พบว่า มีค่าคงที่เท่ากับ .928 ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ปัจจัยนี้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Adjusted R²) เท่ากับ .470 แสดงว่า ปัจจัยค่าจุน และปัจจัยแรงจูงใจ มีประสิทธิภาพร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ได้ ร้อยละ 47.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มากที่สุดได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยค่าจุน มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ.452 มีค่าเท่ากับ .295 ตามลำดับ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์(คะแนนดิบ)ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .928 + .296X_1 + .490 X_2$$

สมการพยากรณ์(คะแนนมาตรฐาน)ได้ดังนี้

$$\hat{Z}_Y = .295Z_{x1} + .452Z_{x2}$$

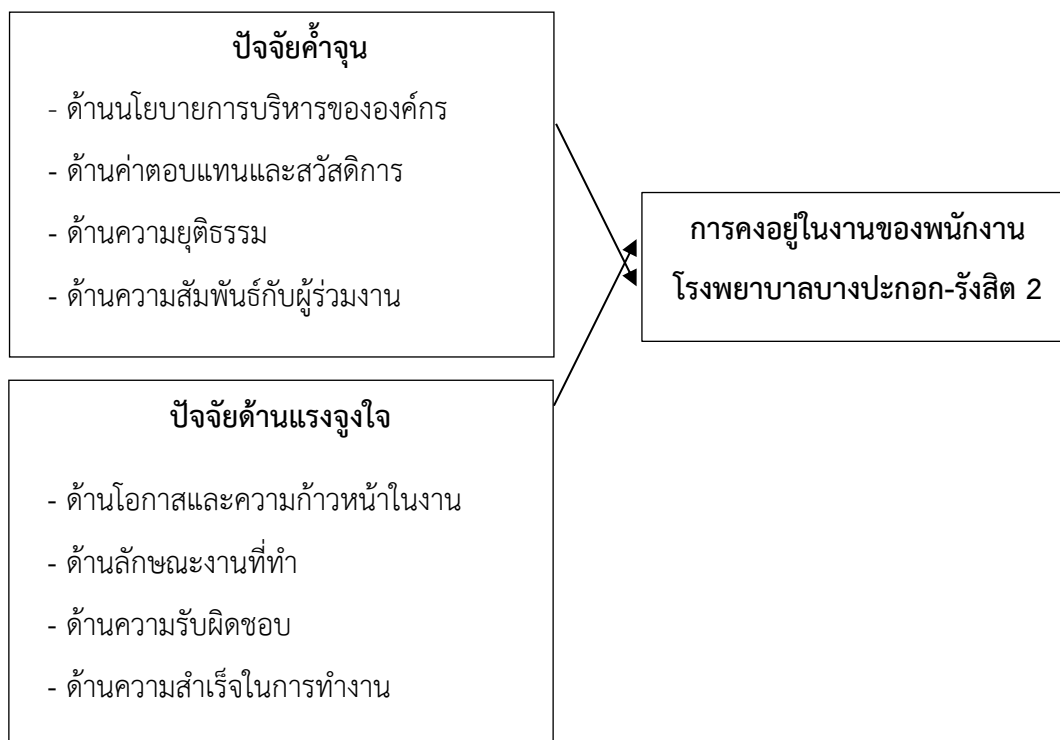
องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้ในงานวิจัยฉบับนี้ สามารถแบ่งเป็น 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ผลที่ได้นำมาสู่การกำหนดแนวทางในการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 เกี่ยวกับการเสริมสร้างปัจจัยแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านงานที่รับผิดชอบมีความ

น่าสนใจและท้าทายความสามารถของพนักงาน นอกจากนี้ปัจจัยค้ำจุนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถกระตุ้นให้พนักงานคงอยู่ในองค์กร โดยเฉพาะด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ รวมถึงการให้ความสำคัญในเรื่องของความยุติธรรมความเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการรักษาพนักงานที่มีคุณภาพเอาไว้

ประการที่สอง ปัจจัยค้ำจุนและปัจจัยจูงใจส่งผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านเดินทางสะดวกและรวดเร็ว รองลงมา ได้แก่ เมื่อท่านทำผิดก็มีเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษา และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับ สอดคล้องกับ Komonsanoa (2018) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอราลในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึง

พอใจในการทำงานโดยรวมในระดับมาก การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร โดยรวมในระดับมาก ความสมดุลระหว่าง ชีวิตกับการทำงานโดยรวมในระดับปานกลาง การคงอยู่ในงานโดยรวมในระดับมาก

ปัจจัยค่าจูนและปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 พบว่า ปัจจัยมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มากที่สุดได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค่าจูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ Lapaphan (2021) เรื่องปัจจัยจูงใจและปัจจัยค่าจูนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการห้างสรรพสินค้าสาขาชิดลม กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานด้านค่าตอบแทน และผลประโยชน์มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความใส่ใจในการบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความใส่ใจในการบริการได้ร้อยละ 24.5 และปัจจัยค่าจูนในการปฏิบัติงานด้านการได้รับการยอมรับมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานเป็นทีมและการปฏิบัติงานร่วมมือกับผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป

1. สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านเดินทางสะดวกและรวดเร็ว รองลงมา ได้แก่ เมื่อท่านทำผิดก็มีเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษา และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ตามลำดับ

2. ปัจจัยค่าจูนและปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 พบว่า ปัจจัยมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 มากที่สุดได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค่าจูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการคงอยู่ในงานของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. องค์กรต้องปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเท่าเทียมกัน
2. ต้องจัดสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกันภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยค้ำจุน ด้านนโยบายการบริหารขององค์กร ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านความยุติธรรม และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงาน โรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนและให้ผลประโยชน์อย่างเหมาะสม
2. องค์กรควรพิจารณาสวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น วันหยุด วันลาป่วย วันลาภิก โบนัส การให้รางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติงานยอดเยี่ยม การให้รางวัลบุคลากรที่มีอายุงานยาวนาน รวมไปถึงการให้พนักงานมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงาน โรงพยาบาลบางปะกอก-รังสิต 2 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. องค์กรควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานซึ่งบางครั้งการจูงใจโดยไม่ใช้เงินอาจจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เช่น การสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและความมั่นคงในการทำงาน
2. องค์กรควรวางแผน เพื่อเตรียมโอกาสสำหรับความก้าวหน้าและเติบโตให้กับพนักงาน ซึ่งอาจจะกระตุ้นให้พนักงาน เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และคำนึงถึงชื่อเสียงองค์กรมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1. ควรเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของปัจจัยส่วนบุคคลเพิ่มเติม
- 2.2. ควรที่จะเก็บข้อมูลกลุ่มอย่างให้มากกว่านี้เพื่อที่ทำการวิจัยครั้งต่อไปจะได้ข้อมูลที่แม่นยำมากกว่านี้
- 2.3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการคงของพนักงานเพิ่มเติม เช่น ด้านความผูกพัน บรรทัดฐาน และด้านความผูกพันต่อเนื่อง เป็นต้น

References

- Amsutharo, S. et al. (2021). Personnel management in the digital age. *Journal of Graduate Review Nakhon Sawan Buddhist College*.9 (1), 71-84
- Komonsanoa, K. (2018). *Factors Affecting to Government Employee Gen Y Retention with the Autonomous University in Southern Thailand*. (Master's Thesis). Songkla University. Songkla.
- Lapaphan, B. (2021). *Motivating factors and sustaining factors that influence the performance of employees at the operating level of the department store, Chidlom branch, Bangkok*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.

- Niramon, P., & Anantachai, N. (2020). The relationship between job satisfaction and Organizational commitment of Mahanakorn University of Technology personnel. *Journal of Social Sciences and Humanities*. 46(2), 190-239.
- Phattharakamjorn, P. (2003). *Study of personnel management in basic educational institutions: Chachoengsao Province*. (Master's Thesis). RajabhatRajanagarindra University. Chachoengsao.
- Pumpoung, S. (2016). *Factors Influencing Staff Resignation Trend of at a PrivateHospital in rat Burana District Bangkok*. (Master's Thesis). Rajamangala University of Technology Rattanakosin. Nakhon Pathom.
- Sinpattanapong, T. (2017). *Factors Affecting Employees' Job Satisfaction In Metropolitan Electricity Authority (Bangkok Area)*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Urai, P. (2016). *Job Performance Motivation of the Employees: A Case Study of AGC Automotive (Thailand) Co., Ltd.* (Master's Thesis). Kirk University. Bangkok.

พุทธศิลป์บำบัด: สร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์ล้านนาสู่

ชุมชนวัดสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

BUDDHIST ART THERAPY: CREATE LANNA BUDDHIST ART PATTERNS INTO SAM
KHA TEMPLE COMMUNITY HUA SUEA SUB DISTRICT,
MAE THA DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

¹สุชัย สิริวิภูถ, ²เทพประวิณ จันทร์แรง, ³ปรุตม์ บุญศรีตัน และ ⁴กัตัญญู เรือนตุ่น

¹Suchai Siriraveekul, ²Thepprawin Chanraeng, ³Parut Boonsritun and
⁴Katanyou Ruentoon

¹สาขาวิชาพุทธศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่,

²สาขาวิชาพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่,

³สาขาปรัชญาและพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง,

¹Department of Buddhist Arts, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus,

²Department of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai,

³Department of Philosophy and Buddhism, Chiang Mai University,

⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Lampang Buddhist Colleges, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: suchai6630@gmail.com

Received:2023-10-21

Revised:2023-11-08

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพุทธศิลป์บำบัด: สร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์ล้านนาสู่ชุมชน วัดสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลป์ล้านนา 2. เพื่อศึกษาคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง 3. เพื่อบูรณาการลวดลายพุทธศิลป์ล้านนากับการบำบัดชุมชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนามกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) ลวดลายที่นำมาประดับตกแต่ง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงส่วนกลาง ลายในกลุ่มนี้ได้แก่ ลวดลายที่เป็นลายกนกต่าง ๆ ส่วนลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดบ่งบอกถึงศิลปกรรมล้านนาโดยแท้ คือ เป็นลวดลายลวดลายกึ่งธรรมชาติ กึ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวิธีการของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแบบไทยใหญ่หรือพม่าคือลวดลายดอกบัวแบบพันยักษ์ 2) ลวดลายพุทธศิลป์ล้านนายังเกี่ยวข้องในด้านสำนักทางประวัติศาสตร์ของชุมชน มีความเหมาะสมและสอดคล้องและเป็นที่ยอมรับในทุกๆด้านของทั้งสมาชิก ผลงานลวดลายทางพุทธศิลป์ล้านนาที่นำไปใช้สู่

ชุมชนบ้านสามขา จะเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการใช้เป็นหลักการบำบัดบรรเทาทุกข์แก่สมาชิกชุมชน

3) วิธีบูรณาการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาเพื่อให้ส่งผลในด้านการบำบัดในการสร้างเสริมความสุขตามหลักพลัง 5 โดยปัจจัยที่สำคัญคือด้านความเชื่อทางพระพุทธศาสนา, ภูมิศาสตร์ที่ตั้ง, สังคม ประเพณี, ชาติพันธุ์ และเทคโนโลยี

คำสำคัญ: ลวดลายพุทธศิลป์; ศิลปกรรมล้านนา; พุทธศิลป์บำบัด; ชุมชนวัดสามขา

Abstract

Research on Buddhist art therapy: creating Lanna Buddhist art patterns for the community of Wat Sam Kha, Hua Suea Subdistrict, Mae Tha District, Lampang Province. Three goals are involved: the elements of Lanna Buddhist art patterns; 2) an examination of the cultural practices and beliefs of the Ban Sam Kha community in Hua Suea Subdistrict, Mae Tha District, Lampang Province; and 3) the incorporation of Lanna Buddhist art patterns with community therapy. Documentary, qualitative, field, and participatory action research are all included in this study.

According to the research findings,

1) There are two kinds of designs that are employed as decorations: those that were affected by central royal artists and those that are not. This collection has a variety of Kanok patterns. The distinctive design, which combines traditional Thai painting techniques with Shan or Burmese style—specifically, the giant tooth lotus pattern—indicates authentic Lanna art, which is a semi-natural and semi-artificial pattern.

2) The historical consciousness of the community is closely connected to the artistic patterns of Lanna Buddhism. Both members agree that it is reasonable, consistent, and acceptable in every way. The Ban Sam Kha community will benefit most from using Lanna Buddhist art patterns as a treatment principle to bring relief to its members.

3) How to combine and develop Lanna Buddhist art patterns to have therapeutic benefits in fostering happiness in accordance with the five power principles, where Buddhist beliefs, location, social traditions, ethnicity, and technology are significant components

Keywords: Buddhist Arts; Lanna Arts; Buddhist Arts Therapy; Sam Kha Temple Community

ดำเนินชีวิตในต้นทุนทางสังคมแบบเดิมๆ ด้วยสภาพสังคมจารีตล้านนาแบบชนบทของชุมชนวัดสามขามีสภาพที่เหมาะสมเพราะเป็นสังคมแบบวิถีพุทธที่พึ่งพาตนเองได้ด้วยการทำเกษตรกรรมและยังมีความสามัคคีและดำรงชีวิตด้วยระบบเครือญาติ ประกอบกับมีการบูรณปฏิสังขรณ์พุทธศาสนสถานของชุมชนครั้งใหญ่ ด้วยความเชื่อความศรัทธาตามหลักทางพระพุทธศาสนา สามารถนำแนวทางการนำพุทธศิลปกรรมของล้านนามาเป็นปัจจัยหลักเพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อการบูรณะพุทธสถานครั้งนี้เพื่อให้ส่งผลต่อการบำบัดอันเกิดจากสภาพปัญหาดังกล่าวของสมาชิกในชุมชน

วิธีการ

พุทธศิลปกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ทางความคิดผ่านสื่อสัญลักษณ์ของผู้ที่ศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้า (Pinngan, 2009) ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พุทธศิลป์ล้านนายังคงสามารถดำรงคุณค่าการถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมภูมิปัญญาล้านนาสู่สังคมโดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์และคัดเลือกภูมิปัญญาล้านนาแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมต่อยอดองค์ความรู้และประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม (Kotsupho, Sriwichailamphan, and Sang-Chuto, 2014) ผังไปด้วยหลักธรรม ปรัชญา และแนวคิดหรืออธิบายคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีมิติที่สามารถจับต้องที่จะเข้าถึงหลักธรรมต่างๆ เช่นการสร้างพระพุทธรูปล้านนาด้วยพุทธศิลป์แบบพระเชียงแสน สิ่งที่ 1 ด้วยโลหะทองเหลืองขนาดหน้าตัก 9.99 เมตร บ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย หรือการสร้างพระพุทธรูปปูนปั้น แบบเชียงแสนสิ่งที่ 1 ขนาดหน้าตัก 45 เมตร สูง 70 เมตร ณ วัดเขาวงพระจันทร์ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี หรือการสร้างพระมหาเจดีย์ศรีแสงธรรมวิสุทธิมิ่งคุณ ณ วัดแสงธรรมวังเขาเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาขนาดฐานกว้าง 99 เมตร สูง 65 เมตร (Sunchan, Rueangdet, (Brahmin Nara Suthamphi, 2016) เป็นรูปแบบของการนำพุทธศิลปกรรมล้านนาคทงมาช่วยเหลือบำบัดทุกข์และส่งเสริมแก่คนในสังคมล้านนาและในระบบพหุวัฒนธรรมในทุกๆด้านมาอย่างยาวนาน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีความสำคัญและเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปัจจุบันขณะอย่างยิ่ง ในการศึกษาวิจัยเรื่องพุทธศิลปกรรมบำบัด: สร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนาสู่ชุมชนวัดสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางนี้ เป็นงานวิจัยย่อย ในชุดโครงการพุทธศิลปกรรมบำบัด: บูรณาการศาสตร์และศิลป์สู่ชีวิตวิถีใหม่ในชุมชนมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยการกำหนดพื้นที่ชุมชนวัดสามขา จึงมีเป้าหมายอย่างชัดเจนด้วยการนำศาสตร์ของงานพุทธศิลปกรรมล้านนาบูรณาการเข้าสู่พื้นที่เป้าหมายแบบมีส่วนร่วมของสังคมชุมชน ในการสร้างสรรค์บูรณปฏิสังขรณ์วัดของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้งานพุทธศิลปกรรมในการบำบัดต่อทุกระดับของสังคมชุมชน ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาต่างๆอย่างเป็นวงกว้าง ทั้งด้านจิตใจและทางกายภาพอื่น ๆ คือด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต โดยนำต้นทุนและพื้นฐานคติความเชื่อทางสังคมวัฒนธรรมของงานพุทธศิลปกรรมล้านนาเป็นหลักการสำคัญในการบำบัดปัญหาเพื่อสร้างสรรค์พัฒนาสังคมในทุกมิติอย่างทรงประสิทธิภาพอันยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนา
2. เพื่อศึกษาคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
3. เพื่อบูรณาการลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนากับการบำบัดชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานในรูปแบบคือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนาม (Qualitative Research and Field Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลจาก

ก.เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช 2539

ข.เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส ตลอดจน วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา จารึก พับสา ไบลาน คัมภีร์ บทความทางวิชาการ และรายงานการวิจัย นิตยสาร อินเทอร์เน็ตสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนาทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อให้ได้ข้อมูลและเนื้อหาที่สำคัญและเกี่ยวข้องเชิงเอกสารวิชาการในการสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนาม (Qualitative Research and Field Research) เป็นวิธีการลงพื้นที่ภาคสนามเขตพื้นที่การวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสำรวจงานพุทธศิลปกรรมทั้งในพื้นที่เป้าหมายและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ใช้แบบสัมภาษณ์ สังเกตการแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการสำรวจชุมชนนี้ใช้วิธีพูดคุย/สอบถามจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั่วไปในเขตพื้นที่การวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นฐานของชุมชนในเขตพื้นที่การวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลและเนื้อหาเชิงกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่การวิจัยด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลในการสนับสนุนและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) คือลงพื้นที่ภาคสนามเขตพื้นที่การวิจัย รวมทั้งการสนทนากลุ่มกับประชากรตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 27 รูป/คน รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญอันเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับงานพุทธศิลปกรรมล้านนา เพื่อ

วิเคราะห์รวมทั้งเพื่อให้เกิดข้อสรุปการทำงานในการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนาสู่ชุมชนวัดสามขากับการบำบัด ตามลำดับของวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยนี้

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 27 ราย ดังนี้

กลุ่มพระสงฆ์ พระครูสิริรัตนกิจ เจ้าอาวาสวัดสามขา, พระเทพปริยัติ เจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่, พระครูโสภณศิลปาคม เจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง อ.เมือง จ.เชียงราย ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการ จำนวน 8 รูป/คน นายบุญเรือน เต๋าคำ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านสามขา, นายเทพฤทธิ์ อินทราประสิทธิ์, นายสันทัศน์ จันทร์จอม, นายสมสัน จันทร์จอม, นายสถิตย์ ยะโส, นายสังเวียน ยะโส, นายบุญธรรม วงศ์ชากัน, นายพนม ใจใส นักวิชาการดำเนินงานพุทธศิลปกรรมล้านนา จำนวน 2 ท่าน ศ.ดร. สุรพล ดำริห์กุล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ดร. พรศิลป์ รัตนชูเดช อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ช่างฝีมือด้านการสร้างงานพุทธศิลปกรรมล้านนา จำนวน 4 คน อาจารย์กนก วิศวกุล ศิลปินผู้สร้างงานดุนโลหะ, นายนิธิต วงศ์จิณา ช่างก่อสร้างพุทธวิหารวัดสามขา, นายชัยยุทธ ประยูรศร สถาปนิกผู้ออกแบบ, นายวรวัฒน์ เขียวดีบ ศิลปินผู้สร้างผลงานประติมากรรม ประชาชนและผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนร่วมการทำงานด้านการสร้างงานพุทธศิลปกรรม จำนวน 10 รูป/คน แม่ชีดร.รัชดา อมาตยกุล, นายพัลลภ อุทธิยะ, นายศักดิ์ชาย แก้วแปง, นายทา จันทร์จอม, นายสนธิ วงศ์ปัญญา, นายสมยศ วรรณสุวงศ์, นายบุญส่ง บุญเจริญ, นายทองสุข ปุค้ำ, นายณรงค์ วงศ์ปัญญา, นายปิ่น ไชยป้อม

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยภาคสนาม (Qualitative Research and Field Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งเครื่องมือวิจัยออกเป็น 3 ชนิด เอกสารกำหนดการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลและอบรมเชิงปฏิบัติการ

- 1) เอกสารขอความอนุเคราะห์การให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย
- 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
- 3) เอกสารกำหนดการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลและอบรมเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการแบ่งเป็น 6 ขั้นตอนที่สัมพันธ์กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 (การเก็บข้อมูลเชิงเอกสารและพื้นที่เกี่ยวข้อง)

1) การศึกษาองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ แนวคิด ความเชื่อศรัทธา หลักปรัชญา ด้านชนิดรูปแบบ และเทคนิควิธีการสร้างงานพุทธศิลปกรรมล้านนาที่เป็นศิลปะประเพณีและศิลปะร่วมสมัย ทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมและอื่นๆ

2) การศึกษาจากเอกสารวิชาการทางประวัติศาสตร์ของงานพุทธศิลปกรรมล้านนา และข้อมูลเกี่ยวกับคติความเชื่อ รูปแบบและเทคนิควิธีการ และประเด็นอื่นๆที่สัมพันธ์และสอดคล้อง

3) การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อบันทึกภาพล้านนาที่งานพุทธศิลปกรรมล้านนาที่ยังปรากฏหลักฐานทั้งในศาสนสถานและในพื้นที่ศาสนสถานของวัดในเขตพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ โดยการบันทึกถ่ายภาพ สัมภาษณ์เจ้าอาวาส ผู้รู้ ช่างฝีมือที่มีประสบการณ์สร้างงานด้านโลหะวิทยา ในประเด็นสำคัญ คือประวัติความเป็นมาของงานโลหะวิทยาของพุทธศิลปกรรม รูปแบบและลักษณะที่สำคัญรวมถึงประเภทและชนิดของงานโลหะวิทยา

โดยกำหนดพื้นที่สำคัญ ได้แก่ วัดบ้านสามขา ต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง เพื่อสำรวจข้อมูลด้านศิลปวัตถุในพื้นที่เป้าหมายการวิจัย และ วัดพระธาตุลำปางหลวง อ.เกาะคา จ.ลำปาง วัดพระธาตุดอยสุเทพ ชุมชนบ้านดอยสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วัดสวนดอก ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เพื่อสำรวจ กลุ่มตัวอย่างวัดที่มีงานโลหะวิทยาของลวดลายพุทธศิลปกรรม ที่มีเอกลักษณ์และทรงคุณค่าของล้านนาที่ถูกสร้างขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันที่กำหนดไว้

4) เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูล แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือดังกล่าวลงสำรวจเก็บข้อมูลของลวดลายทางพุทธศิลปกรรมในรูปแบบของงานโลหะวิทยาแบบต่างๆ รวมทั้งลวดลายที่มีลักษณะโดดเด่นมีเอกลักษณ์แบบพุทธศิลปกรรมล้านนาในพื้นที่ 11 วัด และพิพิธภัณฑ์แห่งชาติของภาคเหนือตอนบนรวมถึงแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานโลหะวิทยาของลวดลายพุทธศิลปกรรม

ขั้นตอนที่ 2 (การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

5) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านงานพุทธศิลปกรรม ได้แก่พระภิกษุ สงฆ์ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ปรมาจารย์ชาวบ้าน ศิลปิน นายช่างหรือสล่า รวมทั้งผู้มีประสบการณ์ในการสร้างหรือมีส่วนร่วมในงานพุทธศิลปกรรมล้านนา จำนวน 27 รูป/คน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับองค์ความรู้ รูปแบบและเทคนิควิธีการสร้างงานคติความเชื่อ อิทธิพลทางงานศิลปกรรมที่ส่งอิทธิพลต่อสังคมชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 (การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และประชุมเชิงปฏิบัติการ)

6) การเข้าร่วมประชุม สนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างงานพุทธศิลปกรรมล้านนาของพื้นที่ชุมชนบ้านสามขา เพื่อการออกแบบลวดลายงานพุทธศิลปกรรมล้านนาล้านนาสู่ชุมชนเพื่อการบำบัด โดยการประชุมและการสนทนากลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชนและงานวิจัยดังนี้

7) ทีมงานเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับทราบข้อมูลและความต้องการของชุมชนเป้าหมาย ทีมงานวิจัยนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการด้านงานพุทธศิลปกรรมล้านนาที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับความต้องการของ

ชุมชนและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้เห็นภาพรวมของการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรม
ล้านนาสู่ชุมชนเพื่อการบำบัดอย่างเหมาะสม

8) จากข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติ การสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดแนวทางการทำงานสร้าง
ลวดลายพุทธศิลป์กรรม ปรับปรุง ทำให้ชิ้นงานให้เป็นงานพุทธศิลป์กรรมร่วมสมัยโดยการประยุกต์ใช้เทคนิค
การออกแบบ งานด้านวัสดุศาสตร์ เพื่อใช้สื่อความหมายของข้อมูลต่าง ๆ ให้นำสนใจเป็นงานเชิงนวัตกรรม
เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในทุกด้าน

ขั้นตอนที่ 4 (การเก็บข้อมูลจากการออกแบบและสร้างชิ้นงาน และตรวจสอบ)

9) การนำชิ้นงานลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่ออกแบบและสร้างสรรค์ชิ้นงานแล้วเสร็จ นำชิ้นงาน
ต้นแบบไปตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ทดลองติดตั้งชิ้นงานจริง กำหนดปรับแก้ไขเพิ่มเติม กำหนด
จำนวนและขนาดที่สอดคล้องสัมพันธ์กับพื้นที่จริงใน แล้วตรวจสอบข้อมูลของชิ้นงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง
ด้าน วัสดุ รูปแบบ หลักทางทัศนธาตุทางงานศิลปะ และความเป็นงานพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่ถูกต้อง
เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลงานที่นำไปสู่ชุมชนที่เกิดประโยชน์ด้านพุทธศิลป์กรรมบำบัด

10) การจัดทำชิ้นงานทั้งหมด ตามข้อสรุปการสร้างที่ได้ทดลอง กำหนดขนาด รูปแบบ จำนวน วิธีการ
ชนิดทางวัสดุศาสตร์และข้อแก้ไขอื่น ๆ ของชิ้นงานลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่มีความถูกต้องตรงตาม
วัตถุประสงค์ของทุกฝ่ายที่สำคัญคือเป็นชิ้นงานในรูปแบบพุทธศิลป์กรรมล้านนาเชิงบำบัดชุมชนอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 5 (การเก็บข้อมูลจากการผลิตชิ้นงาน และตรวจสอบพร้อมการติดตั้งชิ้นงานจริง)

11) การผลิตและจัดทำชิ้นงานทั้งหมด ด้วยขนาด จำนวนและรูปแบบที่ถูกต้องและติดตั้งชิ้นงาน
ทั้งหมดด้วยรูปแบบและวิธีการเชิงนวัตกรรมที่เป็นรูปแบบเฉพาะเพื่อความสวยงามแบบพุทธศิลป์กรรมล้านนา
ที่เป็นข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

12) การสร้างองค์ความรู้ความเหมาะสมของชิ้นงานเชิงคุณสมบัติ รูปแบบและความเป็นงานพุทธ
ศิลป์กรรมล้านนาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมชุมชนผ่านชิ้นงานจริง โดยการให้ข้อมูลแก่สมาชิกสังคม
ชุมชนโดยผู้นำชุมชนและผ่านทางคณะสงฆ์ ในโอกาสการจัดทำกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้สังคมชุมชนได้แสดง
การวิพากษ์และผลตอบรับในการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 6 (การเก็บข้อมูลจากการสำรวจและประเมินผลชิ้นจริงกับพื้นที่งานวิจัย)

13) การประเมินผล เพื่อเก็บรายละเอียดของผลที่ปรากฏขึ้นต่อชิ้นงาน ในขั้นตอนการประเมินผล
คณะผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การติดตามข้อเสนอที่นำเสนอโดยนำรูปแบบเสนอ
ต่อสมาชิกชุมชนทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านการสนทนากลุ่ม และกำหนดตัวชี้วัดจากข้อวิพากษ์ และ
ข้อเสนอแนะโดยตรงจากสมาชิกชุมชนเป้าหมาย 2) การการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการ
กำหนดตัวชี้วัด คือ วัตถุประสงค์ของผู้และวัตถุประสงค์โดย สังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกและการ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยของผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรแบบกิจกรรมจริงในการใช้งาน มีตัวชี้วัดจากผล

ของความพึงประสงค์ ฟังพอใจ และการยอมรับผ่านกิจกรรมเชิงกรรมวิธีใช้งาน ภาพลักษณ์และจัดเก็บรวบรวม รายละเอียดของข้อมูลเชิงปฏิบัติการวิจัย เพื่อเป็นการนำไปใช้เพื่อการวิเคราะห์และรายงานผลการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากวิธีการวิเคราะห์ที่วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงวิชาการที่เป็นข้อค้นพบ องค์ความรู้ และผลสรุปของงานวิจัย จึงมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentation)

โดยศึกษาข้อมูลจาก

ก) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช 2539

ข) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส ตลอดจน วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา จารึก พับสา ไบลาน คัมภีร์ บทความทางวิชาการ และรายงานการวิจัย นิตยสาร อินเทอร์เน็ตสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างงานพุทธศิลปกรรม ในล้านนาทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

การวิจัยเชิงเอกสารข้อมูลและเนื้อหาที่สำคัญและเกี่ยวข้องที่ได้จาก การเก็บรวบรวมเชิงเอกสาร วิชาการในการสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดคือ ข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งมีลักษณะเป็น ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์แบบตีความเพื่อนำไปผสาน วิพากษ์ และแยกแยะกับข้อมูลที่ได้จาก เครื่องมือการวิจัย ทั้งแบบสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการตาม วัตถุประสงค์การวิจัย

2) ข้อมูลเชิงการวิจัยภาคสนาม (field research data) เป็นวิธีการลงพื้นที่ภาคสนามเขตพื้นที่การวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสำรวจงานพุทธศิลปกรรมทั้งในพื้นที่เป้าหมายและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ใช้แบบสัมภาษณ์ สังเกตการแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการสำรวจชุมชนนี้ใช้วิธีพูดคุย/ สอบถามจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั่วไปในเขตพื้นที่การวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นฐานของชุมชนในเขตพื้นที่การวิจัย

ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลที่ต้องใช้จากการจดบันทึก (Note) การบันทึกเสียง (record) ความจำ (memory) ซึ่งจะมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ อันเป็นตัวแปรสำคัญและเป็นเนื้อหาสำคัญสำคัญของการวิจัยที่ต้องใช้การวิเคราะห์กับเอกสารและแนวคิดเทียบเคียงกับทฤษฎี อันเป็นระเบียบวิธีที่กำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักการทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้ได้ทราบถึงรายละเอียดของ รูปแบบ แนวทาง ประเด็นปัจจัย อันเป็นข้อมูลเชิงสังเคราะห์ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ ข้อมูลการวิจัยภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลและเนื้อหาเชิงกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่การวิจัยเพื่อให้ได้ฐานข้อมูลในการสนับสนุนและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

3) ข้อมูลเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory operational information) คือ ลงพื้นที่ภาคสนามเขตพื้นที่การวิจัย รวมทั้งการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 23 รูป/คน รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญอันเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับงานพุทธศิลปกรรมล้านนา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ตรงประเด็น และเป็นเนื้อหาคือที่สำคัญ ในการนำมาเชื่อมโยงประสานกับข้อมูลด้านอื่นๆที่จะทำให้เกิดมิติที่ลึกซึ้งของฐานข้อมูล เพราะเป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มประชากรแบบเจาะจงทั้งด้านวิชาการแนวคิด คติความเชื่อหลักปรัชญาในการสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในสถานที่วิจัยจากสมาชิกกลุ่มชุมชนโดยตรง โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาปฏิบัติเชิงวิเคราะห์ผสมผสานข้อมูลรวมทั้งหมด เพื่อให้เกิดข้อสรุปการทำงานในการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนาสู่ชุมชนวัดสามขากับการบำบัดตามลำดับของวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยนี้

เมื่อได้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์อันเกิดจากฐานข้อมูลทั้ง 3 ส่วนที่สำคัญข้างต้นแล้ว จะนำมาสู่กระบวนการรวบรวมเรียบเรียง เพื่อนำไปสู่การทำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการของการทำระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

ก) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analytic) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูล ข้อมูลที่ได้สามารถตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลอีกครั้ง โดยการสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยต่าง ๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

ข) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์จากแบบประเมินผล ใน 2 ช่องทาง คือ การประเมินผลเทียบกับฐานข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านงานพุทธศิลปกรรม กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มศิลปินและช่างผู้สร้างสรรค์ กลุ่ม สมาชิกชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เพื่อประเมินความถูกต้องของเนื้อหา ประโยชน์ในการใช้ และประเมินผลจากความสัมฤทธิ์ผลจากการติดตามผลภายหลังการปฏิบัติการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนา เพื่อวิเคราะห์ผลเป็นองค์ความรู้เชิงวิชาการโดยการแบบการสนทนาแบบกลุ่ม รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมการก่อสร้างงานพุทธศิลป์ล้านนาในเขตพื้นที่การวิจัย และไม่มีส่วนร่วมคือการติดตามข้อมูลข่าวสารจากการสื่อสารในด้านต่างๆ เช่นข่าวจากการประชาสัมพันธ์หน่วยงานราชการ การออกอากาศ ทางสื่อ

โทรทัศน์ วิทยุ การแสดงงานพุทธศิลป์หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพุทธศิลป์ล้านนา เช่นการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้ง ข้อมูลด้านเอกสาร (Documentation) ข้อมูลเชิงการวิจัยภาคสนาม (field research data) และข้อมูลเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory operational information) ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลหลักที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอผลการศึกษาและการวิเคราะห์ตามประเด็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3 ประเด็น คือ

- 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนา
- 2) เพื่อศึกษาคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

- 3) เพื่อบูรณาการลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนากับการบำบัดชุมชน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ข้อมูลเอกสาร (Documentation) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) และเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) นำมาวิเคราะห์ผสมผสานกับข้อมูลเชิงการวิจัยภาคสนาม (field research data) และข้อมูลเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory operational information) ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) สนทนา (Focus Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant Observation and non-participant Observation) อันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลสรุปของการศึกษาวิจัย และจะเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาเชิงวิชาการ เป็นลักษณะของเนื้อหาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Content Analysis) เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลการวิจัยที่มีลักษณะเป็นรูปแบบเชิงวิชาการด้านข้อค้นพบ องค์ความรู้และพัฒนาเป็นบทความวิจัยในลำดับต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนา พบว่า พุทธศิลป์ของล้านนาคยุคทองนั้น มีพัฒนาการสู่ยุคที่เจริญรุ่งเรืองอย่างสูงสุดในพุทธศตวรรษที่ 19 ช่วงรัชกาลที่ 6 ถึง รัชกาลที่ 9 ของราชวงศ์มังราย รัชกาลพระเจ้าติโลกราช (Ongsakul, 2014) เพราะมีองค์ประกอบของความรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาอย่างสมบูรณ์ทุกด้าน พื้นที่เป้าหมายของงานวิจัยบ้านสามขา อ.แม่ทะ จ.ลำปางยังมีประวัติศาสตร์ชุมชนมีเรื่องราวที่เนื่องด้วย“ตีบปาละ” ซึ่งเป็นบรรพชนของชุมชนเป็นนักรบผู้กล้าแห่งล้านนาที่ร่วมกันกับเจ้าหนานทิพช้าง วีรบุรุษของเมืองลำปาง ต่อสู้เพื่อเอกราชของอาณาจักรล้านนาจากการถูกพม่ายึดครองซึ่งนับเป็นประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับยุคอาณาจักรล้านนาเป็นประเทศราชขึ้นตรงกับรัตนโกสินทร์ตั้งแต่

พ.ศ. 2317 ถึงปัจจุบัน (Meechubot, 2013) เกี่ยวข้องกับกับคุณค่าโบราณสถานของงานพุทธศิลปกรรมยุคทองโดยตรงคือวัดพระธาตุลำปางหลวง (Sutthitham, 1994) ลวดลายที่นำมาประดับตกแต่ง มีอยู่ 2 ลักษณะคือ ลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงส่วนกลาง ลายในกลุ่มนี้ ได้แก่ ลวดลายที่เป็นลายกนกต่าง ๆ ส่วนลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดบ่งบอกถึงศิลปกรรมล้านนาโดยแท้ คือ เป็นลักษณะลวดลายกึ่งธรรมชาติกึ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวิธีการของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแบบไทยใหญ่หรือพม่าคือลวดลายดอกบัวแบบพินัยักษ์ ในการบูรณะวัดสามขาจึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องและเป็นที่ยอมรับในทุกๆด้านของสมาชิกชุมชน ในการนำงานพุทธศิลปกรรมล้านนาที่นำไปใช้ในชุมชนบ้านสามขาครั้งนี้ จะเกิดคุณค่าประสิทธิผลสูงสุดเพื่อการบำบัดบรรเทาทุกข์ทั้งด้านการสร้างวิหารและงานสร้างลวดลายพุทธศิลปกรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอมะเทะ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชากรทั้งหมดนับถือพระพุทธศาสนาทั้งหมด มีประวัติศาสตร์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อและวัฒนธรรมแบบสังคมชนบประเพณีจารีตของล้านนาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของอาณาจักรล้านนาเดิมคือวัดพระธาตุลำปางหลวงที่เป็นแหล่งรวมงานศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมล้านนาที่มีคุณค่ายิ่ง (Damrihkul, 2004) จารึกหลักที่ 2 ระบุปี พ.ศ. 2039 เจ้าหมื่นคำเป็กได้บูรณะวัดแห่งนี้เป็นพุทธศิลปกรรมที่มีคุณค่าของช่างล้านนายุคทอง บูหุ้มด้วยทองจังโก หรือ จังโกฏฐิ ดุนลวดลาย ทั้งรูปดอกบัว ประจำยาม เครือเถาแบบล้านนาและปิดด้วยทองคำเปลวทั้งองค์ตามแบบประเพณีนิยม หรือเป็นศิลปะล้านนายุคทอง (Sutthitham, 1994)

สมาชิกในชุมชนมีความสนิทสนมและรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งพึ่งพาอาศัยกันแบบเครือญาติ มีวิถีการดำเนินชีวิตและอาชีพหลักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ทำไร่ แบบพึ่งพาธรรมชาติและป่าชุมชน จึงก่อให้เกิดความสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมของชุมชน มีการประกอบพิธีกรรมทั้งด้านการดำรงชีวิต การทำพิธีสืบชะตาป่า พิธีเลี้ยงผีอารักษ์อาแก้ว หรือการเลี้ยงผีขุนน้ำ และในด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประเพณีการทานหัวหิงไฟพระเจ้า ประเพณีตานไม้ค้ำสะหลี หรือถวายทานไม้ค้ำตันพระศรีมหาโพธิ์ พิธีฟังธรรมมังฉาพญาปลาช่อน การสร้างงานพุทธศิลปกรรมล้านนาที่สัมพันธ์และเกิดจากคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนจึงเชื่อว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขทำให้ความทุกข์ในด้านต่างๆได้รับการบรรเทาและบำบัดเชิงกายภาพ จิตใจ เกิดการยอมรับ ภาคภูมิใจ และยังทำให้รู้สึกถึงคุณค่าอันสูงส่งอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 บูรณาการลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนากับการบำบัดชุมชน พบว่า การวางแผนงานกับพระสงฆ์ ผู้นำสังคมชุมชนบ้านสามขาเพื่อนำพุทธศิลปกรรมล้านนามาสร้างสรรค์ส่งผลในด้านการบำบัดชุมชนนั้น มีปัจจัยด้านต่างๆคือ ปัจจัยด้านความเชื่อศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนา (Phrakru Teerasutaphot (Sanga Chaiyawong), 2014) สถานที่ตั้งชุมชนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอาณาจักรและบรรพบุรุษสำคัญของชุมชน (Kiatnakin, 1999) ปัจจัยด้านสังคม ประเพณี ความเป็นสังคมจารีตมีระบบทางวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานอย่างเข้มแข็งทางพระพุทธศาสนา ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนาชุมชนมีความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นศรัทธาในความเป็นชาติพันธุ์ล้านนาเพราะประวัติศาสตร์

ของชุมชนคือ “ตีบปาละ” ซึ่งเป็น 1 ใน 4 นักรบผู้กล้าแห่งล้านนาที่ร่วมรบกับเจ้าพระยาสุละวภาไชยสงคราม กู้อิสราภาพจากพม่าและปกครองเมืองลำปางเป็นต้นตระกูล ณ ลำปาง ณ ลำพูน และเชื้อเจ็ดตน (Sutthitham, 1994) การนำลวดลายพุทธศิลป์ที่งดงามทรงคุณค่าเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเป็นการบูรณาการเชิงวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้ถึงภาพลักษณ์ของความแข็งแรง ทนสมัย (Saisingh, 2011) มีแบบอย่างในงานพุทธศิลป์กรรมล้านนาชั้นครู องค์ประกอบสำคัญเหล่านี้จึงส่งผลให้เป็นข้อสรุปในการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาเพื่อให้ส่งผลในด้านการบำบัดในการสร้างเสริมความสุขหลักพละ 5 คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา (Thai Tripitakas: 22/308/409) เพื่อมีทุกข์เกิดขึ้น คนทั้งหลายต้องหาแนวทาง คือความ “ศรัทธา” จะทำให้เกิดหลักที่จะยึดถือ การมี “วิริยะ” จะเกิดความเพียรในการแสวงหาทางดับทุกข์ “สติ” จะทำให้เห็นหนทางที่ถูกต้อง “สมาธิ” จะยิ่งทำให้มีความตั้งมั่นในการแก้ไขปัญหา และ “ปัญญา” จะสามารถแก้ไขและบำบัดทุกข์ได้อย่างแท้จริง เพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีเป้าหมายเพื่อบำบัดทุกข์ของสรรพสัตว์อย่างแท้จริง

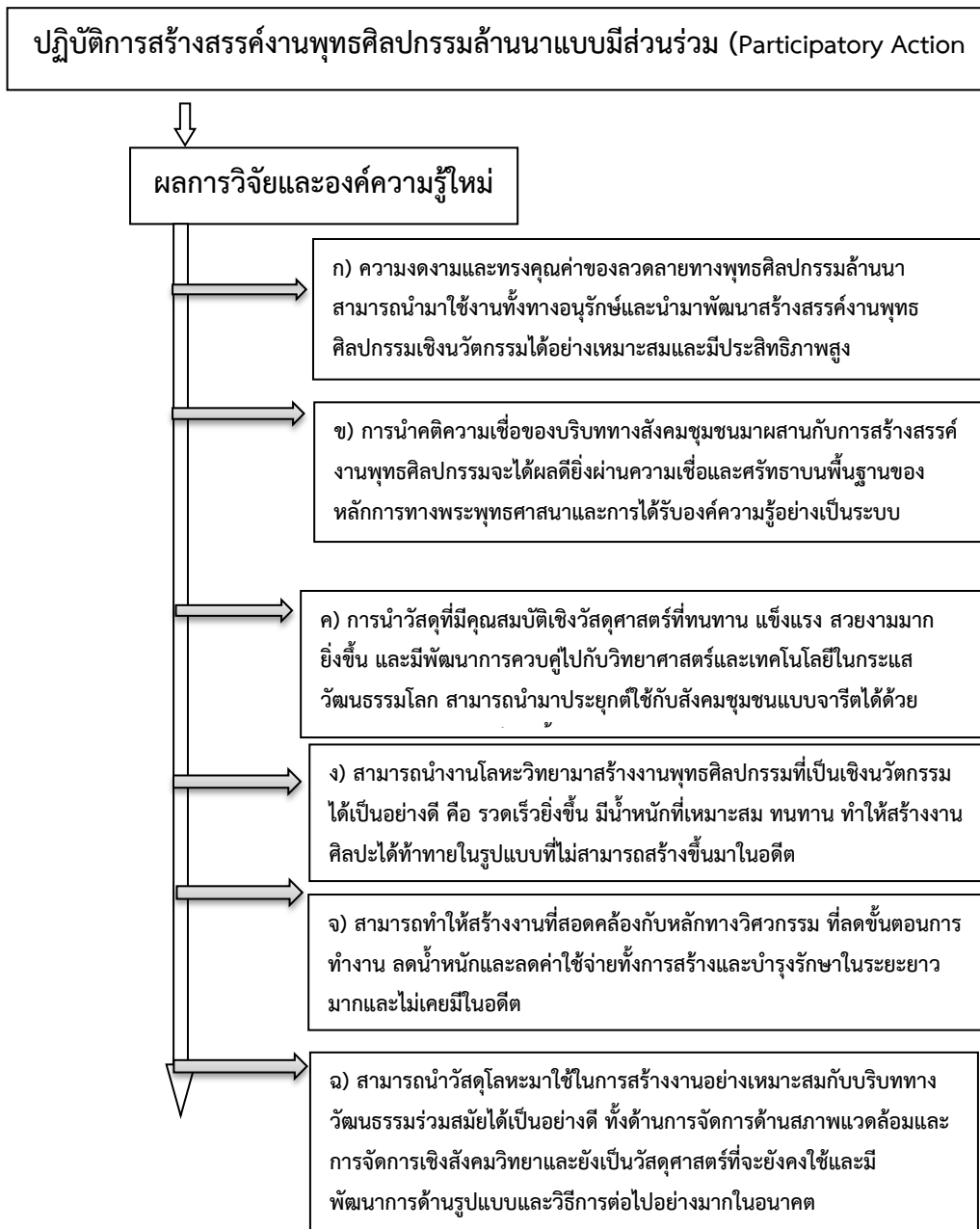
องค์ความรู้ใหม่

จากการลงพื้นที่และทำการวิจัยและปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดข้อสรุปเป็นข้อมูลข้อค้นพบและเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันของวัตถุประสงค์เป็นบทสรุปทั้ง 3 ประเด็น ที่สามารถอธิบายขั้นตอนการศึกษาและสร้างสรรค์งานและกระบวนการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ดังนี้ 1) เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของงานพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่ทรงคุณค่าเกิดขึ้นในอดีตมีภาพลักษณ์ที่งดงามอันเกิดจากองค์ประกอบที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในภูมิภาคนี้มาอย่างยาวนาน ได้รับการสืบทอดและนำมาใช้ในลักษณะต่างๆรวมทั้งงานพุทธศิลป์กรรมล้านนายังเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของสังคมชุมชนบ้านสามขา สอดคล้องกับทางวัฒนธรรมของสังคมชุมชนเป้าหมายทุกด้านทำให้เกิดการยอมรับในการใช้เป็นแนวทางการสร้างสรรค์งานพุทธศิลป์กรรมล้านนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่สู่ชุมชนเชิงบำบัดได้อย่างดียิ่ง 2) เมื่อศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าคติทางสังคมชุมชนมีพื้นฐานแบบสังคมแบบจารีตมีความเกี่ยวข้องของสมาชิกชุมชนแบบเครือญาติและเมื่อวิถีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการพึ่งพิงป่าและมีรูปแบบของชาวบ้านชนบทที่ใช้แนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง 3) ชุมชนมีความเชื่อและศรัทธาต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งหมดและมีวัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมชุมชนและมีรากฐานทางสังคมประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนที่ผสมผสานทั้งแบบพุทธพราหมณ์และผีอันเป็นรูปแบบที่ส่งผลสะท้อนในการนำศาสตร์ต่าง ๆ ตามคติความเชื่อมาประสานกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านการเรียนรู้และความแข็งแกร่งด้านสายสัมพันธ์จึงเกิดการยอมรับได้เป็นอย่างดีเมื่อผลการสร้างสรรค์บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสังคมชุมชนทุกประการ

ผลการวิจัยพบว่าการประเด็นข้อค้นพบทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาเป็นข้อมูลขององค์ความรู้ที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยนำมาบูรณาการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนากับการบำบัดชุมชนด้วยหลักพละ

5 ที่กระบวนการวิเคราะห์และสร้างสรรค์เป็นลำดับนั้นส่งผลให้การพิจารณาหลักการหลักการสำคัญต่าง สามารถประสาน สอดคล้องกับมิติทางสังคมในทุกด้านทำให้การบูรณาการลวดลายพุทธศิลป์ที่สร้างสรรค์ ขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดผลกระทบที่ดีและความสัมฤทธิ์ผลในด้านที่เกิดการยอมรับของสมาชิกของ ชุมชนบ้านสามขา สมาชิกชุมชนได้รับผลทั้งด้านชุมชนบำบัดตามหลักทางพระพุทธศาสนาในการสร้างเสริม ความสุข คือหลักพละ 5 คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เกิดประสิทธิผลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของ โครงการรวมทั้งสมาชิกของสังคมชุมชนเกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆตั้งแต่เริ่มต้น มีการ ประสานความต้องการและข้อมูลกับทีมงานวิจัยโดยตลอดรวมทั้งเกิดสำนึกการยอมรับแบบมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ เมื่อสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลป์แล้วเสร็จ มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ต่างๆและยังยอมรับให้เป็นศูนย์กลางของสังคมชุมชนอย่างแท้จริง โดยจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนยังคง ประกอบศาสนกิจต่างๆในโอกาสและการทำประเพณีสำคัญต่างๆทางพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วย สำนึกที่ดียังมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สร้างสรรค์งานพุทธศิลป์ตาม วัตถุประสงค์ทั้งของชุมชนและการวิจัยนี้

จากข้อสรุปอันเกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ข้อค้นพบสามารถนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิองค์ความรู้ ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยดังนี้.

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากผลการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ พุทธศิลป์ล้านนาได้รับการสืบทอดและนำมาใช้อย่างต่อเนื่องนับจากอดีตนั้นยังคงเป็นศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนาที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยหลักการพุทธปรัชญาอย่างสมบูรณ์ผลงานที่ปรากฏทั้งในรูปแบบของสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และอื่นๆ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า วิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนาผลงานที่แสดงถึงภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ที่นำภาคภูมิใจเป็นเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติ สอดคล้องกับ

แนวคิดการสร้างงานพุทธศิลป์ประเพณีการก่อสร้างเจดีย์ 4 ประเภทในพระพุทธศาสนา คือ อุเทสิกเจดีย์ (Worayangkun, 2002) การสืบทอดงานช่างพุทธศิลป์ ภายในวัดของล้านนามีความมุ่งหมายในการเรียนรู้ในด้านต่างๆ (Suttakhet, 2009)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ศักยภาพความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชน มีรากฐานของคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาในด้านอานิสงส์ในการสร้างศาสนวัตถุเชื่อว่าก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเอง และสมาชิกของสังคมชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ PhrakruTeerasutaphot (SangaChaiyawong), (2014) สอดคล้องกับหลัก“มัชเชนธรรมเทศนา หลักธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี ในสารณียธรรม 6”เนติปกรณ์: ทหารที่1 เทศนาทหาร (Noppakhun, 2001) สอดคล้องกับแนวคิดด้านศิลปกรรมจะมีคุณค่าที่กว้างขวางออกไปก็ต่อเมื่อมีผู้ชมที่เข้าถึงสุนทรียธาตุ 2 ส่วนได้แก่สุนทรียธาตุอันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และส่วนในโลกที่เป็นไปได้ของตน (Bunchua, 1979)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า บุรณาการลวดลายพุทธศิลป์ล้านนากับการบำบัดชุมชนสังคมชุมชนบ้านสามขามิพระพุทธศาสนาเป็นวิถีการดำเนินชีวิตเป็นศูนย์กลางทางจิตใจการสร้างลวดลายดอกบัวตามแบบพุทธศิลป์ล้านนาเป็นการนำปัจจัยด้านต่างๆ มาบูรณาการเข้ากับศิลปกรรมปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งและประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษสำคัญของชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในทางศิลปะวิชาการกับปริณิผลทางวัฒนธรรมที่กว้างกว่าจะนำไปสู่การขยายตัวทางวัฒนธรรมเข้าไปสู่ทุก ๆ ปริณิผลของชีวิตทางสังคม จนกล่าวได้ว่าทุกสิ่งในชีวิตทางสังคมของเราล้วนมีลักษณะเชิงวัฒนธรรมทั้งสิ้นสอดคล้องกับ Fredric (1992) ปัจจัยด้านสังคม ประเพณี สังคมจึงจะพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์อย่างยั่งยืน หลักธรรมจักร 4 ในข้อที่ว่า “ปฏิรูปเทสวาสะ การอยู่ในถิ่นหรือประเทศที่เหมาะสม (Thai Tripitakas: 21/31/50) สุนทรียศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และศิลปะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมของการปัจจัยที่ส่งเสริมในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพ (David, 1990) อาณาจักรล้านนาในด้านประวัติศาสตร์ศิลปะและสถาปัตยกรรมของล้าน สังคมวัฒนธรรม ยุคสมัยต่างๆ โดยคัดเลือกผลงานทางสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนาที่เป็นขึ้นยอดเยี่ยมในแต่ละยุคสมัยมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า รวมถึงการนำเสนอรูปแบบของพุทธศิลป์ล้านนาที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้และการปรับปรุง และใช้งานในรูปแบบอื่นๆ (Sthapitanonda, 2016) ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนาสมาชิกในชุมชนมีความภาคภูมิใจกระทำระหว่างมนุษย์กับสังคม ผ่านสัญลักษณ์โดยเฉพาะภาษาเป็นสื่อสำคัญในการติดต่อทำให้มีความผูกพันและสัมพันธ์กันจนสร้างเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆในสังคมขึ้น (Wannasiri (Phonwattana), 2007) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความสำคัญของการออกแบบ การออกแบบเป็นการให้คุณค่าต่อพื้นที่ว่างและความเป็นอยู่ของมนุษย์ การออกแบบที่มีคุณค่ามิได้อยู่ที่เพียงความงามและประโยชน์ใช้สอยเท่านั้น แต่ผู้ออกแบบยังต้องตระหนักถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในภายภาคหน้า งานออกแบบที่ดีจะต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของโลกเป็นสำคัญ สอดคล้องกับทฤษฎีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม (Cultural Progress Theory) หมายถึง การนำเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเทคนิควิธีในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้นมาใช้

อย่างเหมาะสมกับบริบทร่วมสมัย (Cummings and Tettoni, 2006) การส่งผลต่อการบำบัดหมายถึง การใช้งานพุทธศิลป์ในการสร้างเสริมความสุข (Happleness) ของผู้ร่วมกิจกรรมตามหลักพละ 5 คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา (Thai Tripitakas: 22/308/409) โดยปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งประวัติศาสตร์ชุมชนที่ตั้งชุมชน จำนวนประชากร ขนาดพื้นที่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนคตินิยมเชื่อความศรัทธาทางศาสนา โดยหลักการดังกล่าวสัมพันธ์กับแนวคิด เรื่อง “Ecotherapy” คือรูปแบบแห่งกิจกรรมที่ส่งผลต่อการบำบัดมนุษย์และสังคม (S.A., 1990)

สรุป

งานพุทธศิลป์กรรมล้านนาที่ทรงคุณค่าเกิดขึ้นในอดีตมีภาพลักษณ์ที่งดงามอันเกิดจากองค์ประกอบที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในภูมิภาคนี้มาอย่างยาวนาน และยังเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของสังคมชุมชนบ้านสามขา

ในด้านคตินิยมเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนมีพื้นฐานแบบสังคมแบบจารีตสมาชิกชุมชนสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ วิธีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการพึ่งพิงป่าแบบชาวบ้านชนบทที่ใช้แนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง ชุมชนมีความเชื่อและศรัทธาต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งหมดและมีวัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมต่างๆ

การบูรณาการลวดลายพุทธศิลป์กรรมล้านนากับการบำบัดชุมชนที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสร้างสรรค์เป็นลำดับนั้นส่งผลให้สามารถประสานสอดคล้องกับมิติทางสังคมในทุกด้านทำให้ลวดลายพุทธศิลป์กรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดผลกระทบที่ดีและความสัมฤทธิ์ผลในด้านที่เกิดการยอมรับของสมาชิกของชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ลวดลายที่นำมาประดับตกแต่ง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงส่วนกลาง ลายในกลุ่มนี้ ได้แก่ ลวดลายที่เป็นลายกนกต่าง ๆ ส่วนลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดบ่งบอกถึงศิลปกรรมล้านนาโดยแท้ คือ เป็นลักษณะลวดลายกึ่งธรรมชาติ กึ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวิธีการของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแบบไทยใหญ่หรือพม่าคือลวดลายดอกบัวแบบพินัยักษ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้คือการนำรูปแบบของลวดลายต่างๆเพื่อนำไปใช้ในบริบททางชุมชนต่างๆควรคำนึงถึงพื้นฐานทางอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์และความเหมาะสมสอดคล้องด้านคุณค่าที่จะปรากฏในการนำไปใช้งานอย่างจริงจัง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนายังเกี่ยวข้องในด้านสำนึกทางประวัติศาสตร์ของชุมชน มีความเหมาะสมและสอดคล้องและเป็นที่ยอมรับในทุกๆด้านของทั้งสมาชิก ผลงานลวดลายทางพุทธศิลปกรรมล้านนาที่นำไปใช้สู่ชุมชนบ้านสามขา จะเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการใช้เป็นหลักการบำบัดบรรเทาทุกข์แก่สมาชิกชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนั้นการคำนึงถึงคติ ความเชื่อและหลักความศรัทธาของสังคมชุมชนเป็นประเด็นสำคัญ และการคำนึงถึงหลักการสร้างสรรค์ชิ้นงานต่างๆควรคำนึงถึง เทคนิควิธีการ วัสดุศาสตร์และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลเช่น ความเจริญทางเทคโนโลยีและสะท้อนการจัดการโดยพิจารณาอย่างเป็นระบบที่ครอบคลุมมิติด้านต่างๆทางสังคมที่มีความสำคัญในแต่ละชุมชนตามสภาพการณ์ที่แท้จริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า วิธีบูรณาการสร้างสรรค์ลวดลายพุทธศิลปกรรมล้านนาเพื่อให้ส่งผลในด้านการบำบัดในการสร้างเสริมความสุขตามหลักพละ 5 โดยปัจจัยที่สำคัญคือด้านความเชื่อทางพระพุทธศาสนา, ภูมิศาสตร์ที่ตั้ง,สังคมประเพณี, ชาติพันธุ์ และเทคโนโลยี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ โดยการนำปัจจัยที่สัมพันธ์และสอดคล้องทั้งด้านหลักการทางพระพุทธศาสนานำมาประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมมาพิจารณาในการสร้างสรรค์งานทางพุทธศิลปกรรมเพื่อเป็นการสนับสนุนด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมชุมชนขององค์กรหรือสถาบันทางพระพุทธศาสนา ระดับส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งใช้กำหนดเป็นรูปแบบและหลักสูตรการศึกษา หรือองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในองค์กรและสถาบันการศึกษาในระดับที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้พุทธศิลปกรรมเชิงปฏิบัติกับการประยุกต์เชิงทดลองใช้ในด้านรูปแบบและเทคนิค วิธีการ และวัสดุต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัยพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองกลไกทางสังคมในด้านการแก้ไขปัญหาการใช้งานพุทธศิลปกรรมเฉพาะกลุ่มด้วยวิธีวิทยาที่เป็นแนวทางเชิงนวัตกรรม

References

- Bunchua, K. (1979). *Philosophy of Art*, Bangkok: Thaiwattanapanich.
- Cheyakiwong, U. (2007). *King Mangrai the Great. (Phaya Mangrai the Great)*. Bangkok: Wisdom Publishing House.
- Cummings, J., & Tettoni, L. (2006). *Lanna Renaissance*. Chiang Mai Thailand: Dara Dhevi hotel Co.Ltd.
- Damrihkul, S. (2004). *History and Art of Hariphunchai*, Bangkok: DanSutthaPrinting.
- Fredric, J. (1992). *Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism*, United States of America: Duke university Press.

- Kotsupho, P., Sriwichailamphan, T., & Sang-Chuto, V. (2014). Transferring Lanna arts and culture wisdom to society by local wisdom holders (The Parting and Teaching of Art and Culture, in the Tradition of Lan na Wisdom to Society by local Scholars). Chiang Mai: Noppaburi Chiang Mai Publishing.
- Kiatnakin, S. (1999). *“The relationship between the value of art and the formation of attitudes towards Self and Community Relations”* (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Ayutthaya.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Meechubot, W. (2013). *Lord of the North and the legend of love of Mameia*, Bangkok: A.P.Graphic Design and Printing.
- Noppakhun, K. (2001). *“Nettipakon Translation and Nettisarathpani”*. Bangkok: Thipwisut Printing Ltd.
- Ongsakul, S. (2014) *King of Lanna Chiang Mai*. Chiang Mai: Wanida Printing.
- Phrakru Teerasutaphot (Sanga Chaiyawong) (2014). *“Analysis of faith in Buddhism that influences the creation of Buddhist art in Lanna”*, (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Chiang Mai.
- Pinngen, C. (2009). *Chakkawanthipanee: Model of Lanna Buddhist Thought*, (Chiang Mai: Research Institute Society, Chiang Mai University.
- Rojanasathien, B. (2005). *Legend of Thai architecture 2*. Bangkok: Bangkok Printing Company.
- Saisingh, S. (2011). *Buddhapatima the power of faith*. Bangkok: Matichon.
- Sukhasawat, S., & Penth, H.(2007). *Buddhist art in the Sihlabhikkhu sect, 1900-2100, study from the Sihing Buddha and Buddha images that have Inscriptions in Thailand (Emphasis on Lanna)*. Bangkok: October Printing House.
- Sthapitanonda, N. (2016). *Architecture of Lanna to Commemorate the 720th Anniversary of Chiang Mai Cit*. Bangkok: Li-Zenn Publish.
- Sunchan, I., & Rueangdet, P.(Brahmin Nara Suthamphi) (2016). *Mahathat Chedi*, 2nd edition, Bangkok: Rueankaew Printing Ltd.
- Sutthitham, S. (1994). *Important Buddha relics and the tradition of ascending Phra That Lanna*. Bangkok: Sophon Printing.

- Suttakhet, T. (2009). *“Inheritance of Lanna Buddhist Arts: A Case Study of Wat Saen Mueang Ma Luang (Hua Khuang) Province Chiang Mai”*, (Master’s Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Chiang Mai.
- S. A., (1990). "Protest and thrive: The relationship between global responsibility and personal empowerment". *The New England Journal of Public Policy, Special issue (April, 1990)*, 163
- Thepsingh, P. (2005). *Asian Art*. Bangkok: Active Print Company Limited.
- Tingsanchalee, C. (2012). *Sattamahasathan, the life history of the Buddha Time of enjoyed liberation, and Indian and Southeast Asian arts*. Bangkok: Dan Suttha Printing.
- Wannasiri, N. (2007). *Anthropology, Society and Culture*, Bangkok: ThanaPress.
- Worayangkun, P. (2002). *Thai Dhamma Way*. Bangkok: Artley Press.

แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF A SPECIAL LOCAL

¹ณญาพัทธ์ ธัญญกิจ

¹Chayaphat Thanyakit

¹คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Thailand

¹Corresponding Author E-mail: chayaphat@go.buu.ac.th

Received:2023-11-07

Revised:2023-11-21

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วยหนึ่ง เพื่อศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ สอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ และ สาม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานข้าราชการส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครแหลมฉบัง

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษมี หนึ่ง ปัญหาด้านการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชน สอง ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และสาม ปัญหาด้านรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ

แนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ พบว่า มี 4 แนวทาง ได้แก่ หนึ่ง รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ต้องยกเลิกการกีดกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การบังคับแห่งกฎหมาย และต้องให้เสถียรภาพทางการเมือง นโยบาย สอง เทศบาลนครแหลมฉบังต้องหันกลับมาสนใจกับการผลักดันและขับเคลื่อนตนเองเข้าสู่การเป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ สาม กฎหมายและระเบียบต้องปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจุบันและพื้นที่ และต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น และสี่ ประชาชนต้องมีความเข้มแข็งในระดับรากฐานของชุมชน และต้องมีการรับรู้สิทธิและสิทธิพิเศษของการเป็นเมืองพิเศษ

ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งถิ่นรูปแบบพิเศษ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครแหลมฉบัง ได้แก่ ถนนชำรุดเสียหาย การจราจรติดขัด การจัดการขยะ ประชากรแฝง ชุมชนแออัด น้ำท่วมขัง สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ

มลพิษจากอุตสาหกรรมและท่าเรือ การทุจริตภายในหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์และการกระจายข้อมูล ข่าวสารที่ไม่เพียงพอ การทำงานของหน่วยงานที่ล่าช้า ขาดการลงทุนที่ดูแลประชาชนและชุมชน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารงานของเทศบาลนครแหลมฉบัง ส่วนผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปรับให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ การได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุข การรองรับเศรษฐกิจ และการลงทุนในอนาคต การได้รับบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาความร่วมมือกันระหว่างเทศบาลและประชาชนในพื้นที่ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของชุมชน และการยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบัง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ; เทศบาลนครแหลมฉบัง

Abstract

The goals of the research on the guidelines for developing the municipality into a special locality are threefold: first, to examine the issues surrounding the need to change the Laem Chabang City Municipality's status to that of a special locality; second, to examine the guidelines for turning the municipality into a local special form; and third, to investigate the views of the general public regarding turning the municipality into a special local form. This study is qualitative by design and is based on records and interviews with residents of the Laem Chabang Municipality as well as local administrators, council members, and government employees.

The study's findings indicate that the following issues must be addressed in order to change Laem Chabang City Municipality's status to a special local form: issues with legal authority and law enforcement, issues with income and budget management, and issues with public service management in industrial areas, ports, and communities.

Four strategies were identified as guidelines for creating the Laem Chabang City Municipality as a unique type of municipal government: 1) The government needs to prioritize giving local administrative groups true decentralized power. It is imperative to release local government entities from legal pressure and provide policy stability. 2) The Laem Chabang Municipality needs to focus on advancing and forcing itself into a unique type of localization. 3) Laws and regulations need to be strengthened to enable the management of the expanded region while also being appropriate and consistent with the

times. 4) People need to understand their rights and benefits as residents of a unique city and possess a strong sense of community.

Views of the public regarding the transformation of municipalities into unique local forms. It was discovered that people have ideas about the issues and barriers that the Laem Chabang Municipality faces in providing public services. These issues and barriers include broken roads, heavy traffic, waste management, undocumented populations, slum neighborhoods, flooding, and inadequate public utilities. Pollution from ports and industry, internal agency corruption, poor public relations and information dissemination, sluggish agency work, a dearth of field visits to provide care for individuals and communities, and a lack of funding for Laem Chabang City's municipal administration. Regarding the advantages that people will experience as a result of this unique localization strategy, they include the collection of taxes for local development and the suitable and regional solution of community issues improving public health, strengthening the local economy and making investments in the future, attaining better public services, resolving issues jointly with the local community and the municipality, encouraging involvement in the management of local issues, and improving the environment, economy, and society within the Laem Chabang Municipality area.

Keywords: Guidelines for the Development; Special Local; Laem Chabang City Municipality

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีรูปแบบการบริหาร แตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีอยู่เดิม โดยมีลักษณะทางกายภาพหรือองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ แตกต่างจาก อปท. ทั่วไป เช่น เป็นส่วนท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก มีประชากรอยู่หนาแน่น มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง หรือเป็นท้องถิ่นที่มีปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ซึ่งในปัจจุบัน อปท. รูปแบบพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา จึงมีการเสนอเพื่อพิจารณาศึกษาให้เกิดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเพิ่มเติมอีก 7-8 แห่ง ตามศักยภาพและความเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เจริญมากขึ้น ที่ผ่านมามีความพยายามผลักดันการจัดตั้งเป็น อปท. รูปแบบพิเศษต่อเนื่องมาเป็นระยะ เช่น เทศบาลเมืองเกาะสมุย ในปี 2543 สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีรวมทั้งในปี 2551 สมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนารูปแบบการให้บริการและสถานะ ในลักษณะเครือข่ายกลุ่มพื้นที่และรูปแบบการจัดตั้งองค์กรการบริหารจัดการในพื้นที่

พิเศษ ซึ่งก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อพิจารณาจากความเจริญทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการ อปท. รูปแบบพิเศษแบบเดิมนั้น ในบางพื้นที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและรองรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ส่งผลทำให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากติดขัดในข้อกฎหมายและระเบียบบางประการ รวมทั้งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และการพัฒนารากฐานของประชาธิปไตยของประเทศ ควรให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง อปท. รูปแบบพิเศษ ในเขตพื้นที่ที่มีความสำคัญตามหลักและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการบริหารจัดการตนเองของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (Phinijwong, 2019)

การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จึงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะพิเศษบางประการที่แตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันมาจากลักษณะหรือปัจจัยเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งทาง King Prajadhipok's Institute (2023) ได้กล่าวว่า ลักษณะหรือปัจจัยเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ มักจะเป็นการปกครองที่เน้นหนักในด้านของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการแก้ไขสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ โดยลักษณะที่พบเห็นโดยทั่วไปได้แก่การปกครองในพื้นที่ ๆ คือ 1) เป็นเขตนครหลวงหรือเขตพื้นที่ที่เป็นเมืองหลวง 2) เป็นเขตพื้นที่ชายแดน 3) เป็นแหล่งท่องเที่ยว และ 4) เป็นพื้นที่เกาะและชนบท

โดยการพัฒนาพื้นที่แหลมฉบังเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ซึ่งได้กำหนดพื้นที่แหลมฉบังเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกอันเป็นท่าเรือพาณิชย์หลักของประเทศ ตลอดจนเป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมและศูนย์พาณิชย์กรรมเพื่อการส่งออก และมีการจัดตั้งเทศบาลนครแหลมฉบังขึ้นมา ทำหน้าที่พัฒนาหรือสร้างชุมชนเมืองและบริการสาธารณะในเมือง (Laem Chabang City Municipality, 2007) แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมและการขนส่งในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบังมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมปิโตรเลียมที่มีกลิ่นน้ำมันในพื้นที่ถึง 2 แห่ง คลังเก็บก๊าซและน้ำมันปิโตรเลียม 6 แห่ง มีเขตอุตสาหกรรมทั้งภาครัฐและเอกชนมีพื้นที่กว่า 4,800 ไร่ และซึ่งมีท่าเทียบเรือเป็นอันดับที่ 16 ของโลก และอันดับ 1 ของประเทศ มีท่าเรือน้ำลึก สามารถเปิดบริการได้ 25 ท่าเทียบเรือ ซึ่งจะเป็ท่าเรือน้ำลึกที่เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จาก การเจริญเติบโตของทั้งภาคอุตสาหกรรมและการขนส่งได้ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและการจราจร ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการอพยพของแรงงานและประชากรแฝง รวมทั้งปัญหาในการบริหารจัดการและการให้บริการภาคอุตสาหกรรมและการขนส่ง หากพิจารณาจากลักษณะพิเศษของพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบัง จะเห็นได้

ชัดเจนว่ามีแนวโน้มของการเจริญเติบโตด้านอุตสาหกรรมและการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อได้มีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแล้วเสร็จสมบูรณ์ และการเจริญเติบโตดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Research Institute and Consultancy of Thammasat University, 2010)

เมื่อพิจารณาจากปัญหาและนโยบายดังกล่าว จึงสมควรจัดระเบียบการปกครองพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบังให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และเพื่อให้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังให้สามารถพัฒนาเป็นเมืองที่น่าอยู่ มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับการพัฒนาดังกล่าวเทศบาลนครแหลมฉบังจึงจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่รูปแบบการปกครองแบบเทศบาลนครไม่สามารถรองรับได้ และมีความต้องการที่จะยกระดับการปกครองจากเทศบาลนครแหลมฉบังสู่การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับการขยายตัวของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของการบริหารจัดการของเทศบาลนครแหลมฉบัง และแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษาเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรองต่าง ๆ เช่น บันทึกรายงานของทางราชการกฎหมาย ระเบียบ ร่างกฎหมาย รายงานการประชุม หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ วารสารวิชาการ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา และเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมและบันทึกไว้แล้ว เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ในพื้นที่เขตปกครองของเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยได้มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานข้าราชการส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครแหลมฉบัง รวมจำนวน 122 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้วิธีการการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างในเชิงคุณภาพ คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจาก ลักษณะของการมีข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เกี่ยวข้องกับการบวนการกำหนดนโยบาย การจัดตั้งเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประเด็นดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์โดยการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ ทั้งนี้ในกระบวนการสัมภาษณ์จะไม่มีการบันทึกเสียงหรือถ่ายรูปผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้หากจะมีการบันทึกเสียงหรือการถ่ายรูปผู้ให้ข้อมูล จะมีการขออนุญาตผู้ให้การสัมภาษณ์หรือเสวนากลุ่มก่อน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์และเสวนากลุ่มจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และผลประโยชน์ใด ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยบทบาทของนักวิจัยจะเป็นคนอ่านหรือชวนพูดคุยในประเด็นตามแนวสัมภาษณ์ และจดบันทึกประเด็นการสัมภาษณ์ และผู้ช่วยนักวิจัยจะเป็นผู้จัดรายละเอียดการให้สัมภาษณ์ ซึ่งกระบวนการจดบันทึกจะมีการขออนุญาตผู้เข้าร่วมเสวนาก่อนหากมีประเด็นใดที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้จดบันทึกก็จะไม่มีการจดบันทึก

ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การรวบรวมข้อมูลในกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานข้าราชการส่วนท้องถิ่น มีผู้เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 7 คน สำหรับการศึกษาปัญหา/ความจำเป็นในการปรับฐานะของเทศบาล และแนวทางการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และ 2) การรวบรวมข้อมูลในกลุ่มประชาชนในพื้นที่เขตปกครองของเทศบาลทั้ง 23 ชุมชน มีผู้เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 115 คน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย มาจัดกระทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการศึกษาวิจัย และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีการนำเสนอคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากศึกษามาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและความจำเป็นในการปรับเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ สามารถสะท้อนผ่านปัญหาที่สำคัญ ๆ อยู่ 3 ประเด็น คือ 1) ปัญหาด้านการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชน เป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาและการเติบโตของพื้นที่อุตสาหกรรมและท่าเรือภายในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสภาพถนนและเส้นทางการจราจรที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ที่เกิดจากการใช้ถนนเกินขีดความสามารถ อันเป็นเหตุมาจากการวิ่งของรถบรรทุกหรือรถเทรลเลอร์ภายในพื้นที่ ที่มีการบรรทุกน้ำหนักมากและมีการขนส่งที่มากเกินไปที่ถนนจะรองรับได้ หรือปัญหาการจราจรติดขัดที่เป็นผลมาจากการขยายตัวของประชากรภายในพื้นที่ ทำให้เกิดการจราจรติดขัดในช่วงเวลาเช้าและเย็นหรือช่วงก่อนและหลังทำงาน หรือปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค อันเป็นผลมาจากการใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรมและภาคครัวเรือนที่เกิดการขยายตัวอย่างมาก แต่กลับไม่สามารถรองรับการใช้น้ำได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการได้ หรือปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง และมลพิษทางน้ำที่เป็นปัญหามาจากการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ที่ไม่ได้ผ่านการจัดการให้เหมาะสมและสอดคล้องตามมาตรฐานก่อนปล่อยออกสู่ธรรมชาติ ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ภายในพื้นที่ดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิต (Laem Chabang City Municipality, 2021) 2) ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาททางอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลนครแหลมฉบังมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดการหรือแก้ไขปัญหาภายในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ เช่น การรั่วไหลของน้ำมันลงสู่ทะเลจากโรงกลั่นน้ำมัน การกำจัดขยะพิษจากโรงงาน เหตุการณ์ไฟไหม้ขนาดใหญ่ภายในพื้นที่ สภาพพื้นผิวถนนขรุขระ เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ในการปกครอง แต่อำนาจหน้าที่กลับเป็นของหน่วยงานรับผิดชอบอื่น ๆ เทศบาลนครแหลมฉบังกลับไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายในพื้นที่ปกครองของตนเองก็ตาม (Deputy Mayor of Laem Chabang City Municipality, 2021) และ 3) ปัญหาด้านรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ เป็นปัญหาของเทศบาลนครแหลมฉบังที่มีรายได้จากการเก็บภาษีโรงเรือน ที่ดิน และภาษีป้าย และเมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วไม่พอที่จะบริหารงานสาธารณะต่าง ๆ ภายในพื้นที่ และเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ก็ไม่ได้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของเทศบาลนครแหลมฉบังที่ต้องรองรับการพัฒนาเมืองและชุมชนที่เติบโตจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือ (Director of the Strategy and Budget Division, 2021)

สำหรับ ความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษนั้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ว่ามีเหตุผลมาจาก 1) ด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของประชากรและชุมชนที่รวดเร็วส่งผลต่อภาระที่มากเกินไปของเทศบาลนครแหลมฉบัง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการจัดบริการสาธารณะในเขตชุมชนเมือง และปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาจราจร ปัญหาอาชญากรรมและยา

เสพติด เป็นต้น 2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและขยายตัวของอุตสาหกรรมและท่าเรือภายในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบัง ที่ส่งผลให้เกิดการจ้างงาน นำมาสู่การหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานต่างถิ่นจำนวนมาก พร้อม ๆ กับขาดแคลนสาธารณูปโภคที่ไม่สามารถรองรับตามความต้องการของการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรได้ และ 3) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนครแหลมฉบังมีอยู่อย่างจำกัดภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่มอบหมายอำนาจและหน้าที่ให้ หรือการจัดสรรงบประมาณที่ยังไม่สมดุลต่อการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อประชากรกลุ่มต่าง ๆ ภายในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Laem Chabang City Municipality, 2021)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้ 4 แนวทางดังต่อไปนี้ (Deputy Mayor of Laem Chabang City Municipality, 2021; Director of the Strategy and Budget Division, 2021; Laem Chabang City Municipality, 2001)

1. แนวทางการพัฒนาในส่วนของรัฐบาลส่วนกลาง

1.1 รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องให้ความไว้วางใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลและรับผิดชอบภายใต้พื้นที่ปกครองตนเองได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ไม่ใช่ว่าอยู่ในพื้นที่ปกครอง แต่กลับไม่มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ โดยการสร้างการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง

1.2 รัฐบาลต้องยกเลิกการกีดกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การบังคับแห่งกฎหมาย กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นมากขึ้น หากรัฐบาลส่วนกลางลดอำนาจลงและทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น มีอำนาจมากขึ้น และมีรายได้มากขึ้น ก็จะส่งผลดีต่อขับเคลื่อนและพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวม

2. แนวทางการพัฒนาในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 เทศบาลนครแหลมฉบังต้องหันกลับมาสนใจกับการผลักดันและขับเคลื่อนตนเองเข้าสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กล่าวคือ เทศบาลนครแหลมฉบังจะต้องมีความพยายามที่จะนำเรื่องของการยกระดับฐานะของเมืองพิเศษ เพื่อเป็นการแสดงจุดยืนและเจตนารมณ์ของเทศบาลนครแหลมฉบังที่มีการขับเคลื่อนดังกล่าว

2.2 เทศบาลนครแหลมฉบังต้องทำการกำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาของเทศบาลนครแหลมฉบังร่วมกัน กล่าวคือ เทศบาลนครแหลมฉบังร่วมกับชุมชนต่าง ๆ ทั้ง 23 ชุมชน ต้องร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ ร่วมกันผลักดันการยกระดับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังให้เข้าสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

3. แนวทางการพัฒนาในส่วนของข้อกฎหมายและระเบียบ

3.1 กฎหมายและระเบียบต้องปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และพื้นที่ กล่าวคือ เพื่อเป็นการเสริมความคล่องตัวภายในบริบทพื้นที่ที่มีความเฉพาะ กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับควรที่จะเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอยู่

3.2 กฎหมายและระเบียบต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้นบังคับใช้ภายในพื้นที่ได้ จึงจะเป็นให้อำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น

4. แนวทางการพัฒนาในส่วนของภาคประชาชน

4.1 ประชาชนต้องมีความเข้มแข็งในระดับรากฐานของชุมชน เนื่องจากว่าชุมชนจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้ได้เสียก่อน และจะต้องมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ทำให้เกิดการรวมตัวกันในระดับชุมชน และทั้งเทศบาลและประชาชนก็จำเป็นที่จะต้องมีความเข้มแข็งและมีจุดยืนร่วมกันในการขับเคลื่อนการยกระดับฐานะไปสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

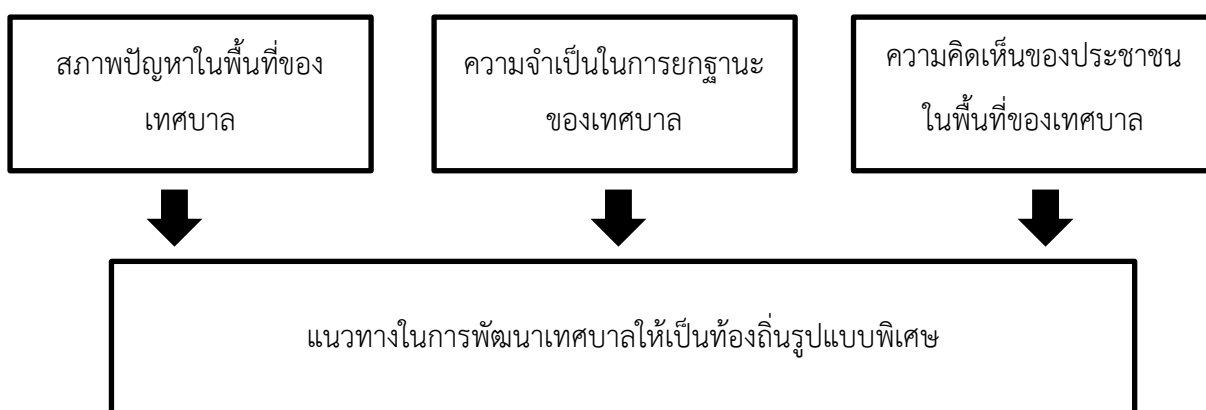
4.2 ประชาชนต้องมีการรับรู้สิทธิและสิทธิพิเศษของการเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เนื่องจากการเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษตามชื่อเรียกแล้ว ประชาชนจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมการขับเคลื่อนและผลักดันการยกระดับฐานะของเทศบาลไปสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ความคิดเห็นด้านบทบาทการดูแลพื้นที่ของเทศบาลนครแหลมฉบังนั้น ปัญหาส่วนใหญ่ที่ประชาชนให้ความสนใจจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชน เช่น ปัญหาเรื่องถนนขรุขระ ปัญหาการพัฒนาพื้นที่ที่ไม่ทั่วถึง เป็นต้น 2) ความคิดเห็นด้านการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครแหลมฉบังนั้น สิ่งที่ประชาชนให้ความสนใจในด้านความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตและสิทธิในการได้รับการดูแลจากทางเทศบาลนครแหลมฉบัง 3) ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครแหลมฉบัง ได้แก่ ถนนชำรุดเสียหาย การจราจรติดขัด การจัดการขยะ ประชากรแฝง ชุมชนแออัด น้ำท่วมขัง สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ มลพิษจากอุตสาหกรรมและท่าเรือ การทุจริตภายในหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์และการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพอ การทำงานของหน่วยงานที่ล่าช้า ขาดการลงทุนที่ดูแลประชาชนและชุมชน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารงานของเทศบาลนครแหลมฉบัง และ 4) ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปรับให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของเทศบาลนครแหลมฉบัง มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ การได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุข การรองรับเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต การได้รับบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างเทศบาลและประชาชนในพื้นที่ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของชุมชน

และการยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบัง (People of Laem Chabang City Municipality, 2021a; 2021b)

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ” โดยเป็นการศึกษาปัญหา ความจำเป็น และแนวทางการพัฒนาในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ รวมถึงการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย

จากแผนภาพข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากพื้นที่ของแหลมฉบังเป็นพื้นที่ที่มีความพิเศษและมีความเฉพาะแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เป็นอย่างมาก จากการที่เทศบาลนครแหลมฉบังนั้น เป็นทั้งพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ท่าเรือพาณิชย์กรรม และพื้นที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นของประชากร จึงเป็นเหตุให้พื้นที่มีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับฐานะให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาลส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับปรุงแก้ไขในส่วนของข้อกฎหมายและระเบียบ และภาคประชาชน ที่ต้องผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และเมื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ของเทศบาล ก็สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบัง เพื่อให้ตอบโจทย์กับปัญหาในพื้นที่และแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในพื้นที่แหลมฉบังได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ” เป็นงานวิจัยที่ไม่ได้มุ่งถกเถียงในเชิงแนวคิดหรือทฤษฎี แต่เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาแนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ตามกรอบแนวคิดความจำเพาะของพื้นที่ท้องถิ่น (Luangprapat, 2011) โดยจากผลการศึกษาได้สะท้อนประเด็นสภาพปัญหาในพื้นที่แหลมฉบัง อันเกิดจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมในพื้นที่และผลกระทบจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ประกอบด้วย ปัญหาประชากรแฝง อันเกิดจากการอพยพของแรงงาน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการจราจรหนาแน่นและติดขัด ปัญหาการใช้ที่ดินและการไม่ปฏิบัติตามผังเมือง โดยเฉพาะลานกองตู้สินค้าและโรงงานนอกเขตอุตสาหกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้คือปัญหาของพื้นที่ นอกจากปัญหาพื้นที่แล้ว จากการศึกษายังพบประเด็นปัญหาขององค์กรปกครองท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลนครแหลมฉบัง มีปัญหาในการบริหารจัดการ คือ หนึ่ง ปัญหาการจัดบริการสาธารณะไม่เพียงพอต่อความต้องการ สอง ปัญหาอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ที่ยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสาม ปัญหารายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ ที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งทั้งสามปัญหาในการบริหารจัดการกลับเป็นปัญหาที่ทางเทศบาลนครแหลมฉบังไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ภายใต้การปกครอง แต่ก็ไม่สามารถเข้าไปจัดการและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ต้องติดกับข้อกฎหมายและระเบียบอำนาจหน้าที่ รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากกว่าการสนับสนุนของรัฐบาลส่วนกลาง ถึงแม้ว่าจะเก็บภาษีและรายได้ได้ค่อนข้างมาก แต่ก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ จากงบประมาณของตนเองได้

เมื่อพิจารณาจากปัญหาทั้งหมดดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เทศบาลนครแหลมฉบังจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตในทุกด้านเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อให้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง สามารถพัฒนาเป็นเมืองที่น่าอยู่ มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในพื้นที่ให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมที่รูปแบบการปกครองแบบเทศบาลนครไม่สามารถตอบสนองได้ ดังนั้น จึงควรหารูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ ที่มีศักยภาพ มีเอกภาพมากกว่ารูปแบบเดิม ที่จะสามารถรองรับการขยายตัวของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าโดยงานวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการปรับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปให้เป็นรูปแบบพิเศษ โดยศึกษาจากลักษณะความจำเพาะของพื้นที่ ได้แก่ งานวิจัยของ Setabutr (1998) และ Luangprapat (2011) เท่านั้นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในแง่ของความพิเศษหรือความจำเพาะของพื้นที่ ที่แตกต่างจากพื้นที่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น พื้นที่ที่เป็นเกาะ พื้นที่ที่เป็นย่านการค้าชายแดน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับแหลมฉบังซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกอันดับที่ 16 ของโลก และเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมกว่า 200 โรงงานในพื้นที่ จึงจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามต่อสังคมว่า การปกครองท้องถิ่นแบบปกตินั้นมีความสอดคล้องต่อพื้นที่มากน้อยแค่ไหน

ไหน และควรจะมีการสนับสนุนใหม่ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพิเศษหรือเฉพาะจะก้าวขึ้นมาดูแลพื้นที่ของตนเองอย่างจริงจัง ดังเช่นเดียวกับคนในพื้นที่ที่รับรู้ปัญหาของตนเอง แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ เนื่องจากขาดความเป็นอิสระ ขาดอำนาจหน้าที่ และขาดงบประมาณที่จำเป็นต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา หรือจำเป็นที่จะต้องรอการแก้ไขปัญหาจากส่วนกลางที่เป็นคนไกลจากพื้นที่และชุมชน

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ที่เป็นกระแสของการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ของแม่สอด จังหวัดตาก จะเห็นได้ว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตากนั้น เน้นหนักไปในด้านของการเป็นพื้นที่ชายแดน ที่มีการค้าและการลงทุนชายแดน มีลักษณะความจำเพาะของท้องถิ่น แต่ในขณะการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลนครแหลมฉบัง มีความแตกต่างออกไป กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยเขตอุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชนหนาแน่น ทำให้มีความเจริญเติบโตทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมบางประการ จึงทำให้มีปัญหาความต้องการและความเร่งด่วนในการจัดบริการสาธารณะสำหรับพื้นที่ที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการเติบโตและการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมและท่าเรือ

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษ เริ่มมีการกล่าวถึงในปัจจุบันอย่างกว้างขวางและมีการเรียกร้องการพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้เป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษ แต่ก็พบกับข้อจำกัดในหลาย ๆ ประการ ซึ่งอุปสรรคที่สำคัญที่สุดและมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการเกิดขึ้นของท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ก็คือ รัฐบาลส่วนกลาง หมายความว่า การแสดงท่าทีของรัฐบาลกลางที่มีต่อความมุ่งมั่นใส่ใจ ความตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาในแต่ละพื้นที่ที่ต้องการการพัฒนาในรูปแบบอื่นที่มีแนวทางที่แตกต่างออกไป และความชัดเจนต่อนโยบายดังกล่าวยังมีไม่เพียงพอ จึงทำให้ในปัจจุบันการขับเคลื่อนทางการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษเป็นเพียง “การศึกษาถึงแนวทางในความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษ” ซึ่งมีการศึกษาในพื้นที่สำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เกาะสมุย แม่สอด เกาะภูเก็ต ทั้งนี้ก็พบได้ว่ายังไม่มีความคืบหน้าจากเรื่องดังกล่าว

สุดท้าย ความเข้มแข็งของภาคประชาชนก็ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเทศบาลให้เป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษ แต่กระนั้น ผู้วิจัยได้พบว่า สำหรับประชาชนยังมีปัญหาในการไม่เข้าถึงข้อมูลประชาชนขาดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง และไม่ได้รับรู้ปัญหาของการดูแลพื้นที่อย่างสมบูรณ์ จึงทำให้มองว่าการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ และยังพบเห็นปัญหาในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ไม่เข้าใจว่าการพัฒนารูปแบบการปกครองให้เป็นที่ตั้งรูปแบบพิเศษมีความแตกต่างจากรูปแบบเดิมอย่างไร และตัวเองในฐานะประชาชนจะได้ประโยชน์อย่างไรจากการพัฒนาดังกล่าว

สรุป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ถือว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีรูปแบบการบริหารแตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อเป็นหน่วยการปกครองที่ตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนและรองรับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ และจากการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลนครแหลมฉบัง ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึก อันเป็นท่าเรือพาณิชย์หลักของประเทศ และเป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมและศูนย์พาณิชย์กรรมเพื่อการส่งออกอีกด้วย เทศบาลนครแหลมฉบังที่เป็นหน่วยการปกครองในพื้นที่ที่จะต้องเผชิญกับการขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่พาณิชย์กรรม และพื้นที่ท่าเรืออย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจึงมีทั้งปัญหาจากการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชน ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และด้านรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ ที่เป็นข้อจำกัดต่อการทำงานภายในพื้นที่ ทั้งนี้เมื่อศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำเป็นที่จะต้องเป็นการประสานการทำงาน การผลักดัน และการขับเคลื่อนผ่านหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ เทศบาลนคร ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมท้องถิ่น และชุมชน เพื่อร่วมมือกันดำเนินการการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กลับสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนยังมีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการบริการสาธารณะ และการบริหารจัดการของเทศบาลนครแหลมฉบังต่อสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก่อน แต่ก็พร้อมที่จะเห็นการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เพื่อที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน พร้อม ๆ กับการยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบังให้มีความเจริญเติบโตที่เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาและความจำเป็นในการปรับฐานะเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษประกอบไปด้วยปัญหาด้านการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชน ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และปัญหาด้านรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปพิจารณาถึงความจำเป็นในพื้นที่เทศบาลนครแหลมฉบังต่อเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มขอบข่ายอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ท่าเรือ และชุมชนที่เติบโตไปตามการพัฒนาของเมือง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปทบทวนและปรับปรุงกฎหมายหรือข้อระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปพิจารณาและทบทวนการเก็บรายได้และการจัดการงบประมาณในการบริหารเทศบาลนครแหลมฉบังหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำเป็นที่จะต้องขับเคลื่อนผ่านหลายภาคส่วน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งในการปกครอง กฎหมาย และนโยบาย

1.2 หน่วยงานเทศบาลนครแหลมฉบังควรให้ความสำคัญกับการผลักดันและขับเคลื่อนตนเองเข้าสู่การเป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมากขึ้น ซึ่งอาจมีการประสานงานและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ สามารถแบ่งออกเป็น ด้านบทบาทการดูแลพื้นที่ของเทศบาล ด้านการจัดบริการสาธารณะ ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาล และด้านผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปรับให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและการบริการสาธารณะให้กับประชาชนภายในพื้นที่ของเทศบาล

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปรับฟังสภาพปัญหาและความต้องการภายในพื้นที่ของประชาชนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการรับฟังปัญหา พร้อม ๆ กับการสะท้อนกลับของสถานการณ์ในการทำงานที่อาจล่าช้า ซึ่งเป็นการรับสารและส่งสารด้วยกันทั้งสองฝ่าย อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการวิจัยและสำรวจการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาเทศบาลนครแหลมฉบังให้เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เพื่อเป็นการแสวงหาคำตอบว่าประชาชนในพื้นที่มีการรับรู้และเข้าใจต่อการผลักดันในครั้งนี้อย่างไร และภาพรวมของประเด็นการศึกษาดังกล่าวเป็นอย่างไร

2.2. ควรมีการวิจัยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในประเทศไทยเชิงเปรียบเทียบกับเทศบาลนครแหลมฉบัง เพื่อเป็นการตั้งคำถามถึงประเด็นต่าง ๆ ที่อาจสอดคล้องหรือแตกต่างกัน อันจะนำมาสู่สาเหตุและความจำเป็นต่อการผลักดันให้เกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่น ๆ ในประเทศไทยที่นอกเหนือไปจากกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

References

- Deputy Mayor of Laem Chabang City Municipality (2021). *Interview*. October, 15.
- Director of the Strategy and Budget Division, Laem Chabang City Municipality (2021). *Interview*. October, 26.
- King Prajadhipok's Institute. (2023). *A Special Local*. Retrieved September 15, from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=>.
- Laem Chabang City Municipality (2007). *Summarizing the details of establishing Laem Chabang Municipality as a special local area, 'Laem Chabang City'*. Chon Buri: Laem Chabang City Municipality.
- Luangprapat, W. (2011). *Summary Report on the Study of Organizational Management Models in Special Administrative Areas: A Case Study of Mae Sot City and the Establishment of Special Local Administration presented to Mae Sot Municipal Council*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Luangprapat, W. (2011). *A Special Form of Local Government Administration*. Bangkok: Thammasat University.
- People of Laem Chabang City Municipality. (2021a,). *Interview*. September, 22.
- People of Laem Chabang City Municipality. (2021b,). *Interview*. September, 28.
- Phinijwong, A. (2019). *Push of 'the development of a special local' The 20 MPs urging the formation of a subcommittee*. Retrieved September 4, from <https://www.thansettakij.com/business/406451>.
- Research Institute and Consultancy of Thammasat University (2010). *The project elevates the status of Laem Chabang City Municipality to a special industrial and port*. Chon Buri: Laem Chabang City Municipality.
- Setabutr, N. (1998). *Direct election of mayor*. Bangkok: Thammasat University.

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร
ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

THE RELATIONSHIP BETWEEN QUALITY OF LIFE AND OPERATIONAL
EFFECTIVENESS OF PERSONNEL IN BAN LUANG PROVINCIAL
ADMINISTRATION OFFICE, NAN PROVINCE

¹ชลกานต์ โต๊ะทองนพคุณ, ²ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร และ ³จิตาภา ธิรศิริกุล

¹Chornrakarn Totongnoppacun, ²Chanchai Chitlaoarporn and ³Jidapa Thirasirikul

¹สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยสยาม

¹Master of Political Science (Government) Siam University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: onn_122@hotmail.com

Received:2023-11-07

Revised:2023-11-24

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน (2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน (3) ศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่านจำนวนทั้งสิ้น 134 คน ใช้รูปแบบการแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ใช้สถิติหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุงานไม่เกิน 2 ปี สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คุณภาพชีวิตของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า คุณภาพชีวิตทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยค่าตอบแทน มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.89 รองลงมา คือ ปัจจัยสภาพการทำงานมีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.85 และ น้อยที่สุด คือ ปัจจัยโอกาสความก้าวหน้า มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน; ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง

Abstract

The primary goal of this study was to investigate the staff members' quality of life at the Ban Luang Provincial Administration Office in Nan Province. (2) Examine how well-functioning the Ban Luang Provincial Administration Office staff is. (3) Research the connection between employees' operational efficacy and quality of life at the Provincial Administration Office of Ban Luang. The study in question was quantitative. The study's population comprises 134 employees of the Provincial Administration Office of Ban Luang. Frequencies, percentages, means, standard deviations, and correlation coefficient analysis were the statistical methods employed for the data analysis.

The majority of the respondents, according to the research's findings, had less than a bachelor's degree, no more than two years of job experience, and an average monthly income of less than 15,000 baht. The staff members' standard of living is excellent. Personnel have a high degree of operational effectiveness. Every facet of life quality is correlated with employee performance, as seen by the link between the two variables. With a relationship level (r) of 0.89, the remuneration factor has the highest relationship level (followed by the working conditions component with a r of 0.85), while the advancement potential factor has the lowest.

Keywords: Quality of Life; Operational Effectiveness; Ban Luang Provincial Administration Office

บทนำ

คุณภาพชีวิตในการทำงานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรให้จะต้องตระหนักถึง เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำงานของบุคคลและต่อองค์กร เนื่องจากคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคคลแต่ละคน จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน แรงจูงใจทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งนี้ หากบุคคลในองค์กรได้รับแรงจูงใจที่เหมาะสม ย่อมทำให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน และทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความเต็มใจ (Santiwong, 2010) นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตในการทำงานยังมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร เนื่องจากการพัฒนาองค์กรมีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับองค์กร ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาหน่วยงานและความสามารถขององค์กรโดยรวม (Chaithongrat and Soonthornvipar, 2022) นอกจากนี้คุณภาพชีวิตส่งผลต่อองค์กรในการทำให้องค์กรมีการเพิ่มผลผลิต ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น รวมทั้ง คุณภาพชีวิตการทำงานส่งเสริมให้บุคลากรดึงศักยภาพในการทำงานออกมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพอีกด้วย (Chiamsakun, 2020)

ประสิทธิผลในการปฏิบัติการบริการของบุคลากรในองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะ เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในองค์กรในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือสภาพขององค์กรที่ตั้งไว้หรือปรารถนาให้เกิดขึ้น เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ที่ตรงตามความคาดหวัง ที่กำหนดล่วงหน้า โดยการที่องค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ ตั้งใจไว้ได้นั้น จะต้องบริหารโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ยึดหลักการทำงานร่วมกัน มีการสร้างการทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งการทำงานเป็นทีมเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบองค์การและการทำงานสมัยใหม่ ที่ผู้บริหารของ องค์กรนิยมนำมาใช้เพื่อปรับโครงสร้างการบริหารและการดำเนินการให้มีความแบนราบ (Flat Organization) และลดลำดับชั้น (Delaying) ในการจัดการให้น้อยลง ทำให้องค์กรสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และ ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว (Kajornnan, 2002)

การปฏิบัติงานของบุคลากรในที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จะบรรลุเป้าหมายได้ นั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชนซึ่งถือว่าเป็น ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่านได้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโดยผู้บังคับบัญชาได้ให้ความสำคัญ ในการสร้างบรรยากาศในการทำงาน และดูแลคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร เพื่อเกิดประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานของบุคลากร แม้ว่าที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จะได้มีฝึกอบรมบุคลากร เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานอยู่เสมอแล้วก็ตาม แต่ในสภาพ ความเป็นจริง เมื่อปฏิบัติหน้าที่มักจะพบปัญหากำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอกับภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้ง ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติที่อาจเกิดความไม่สะดวกหรือเกิดความไม่คล่องตัว เนื่องจากอุปกรณ์ยังไม่ทันสมัย แม้ว่า บุคลากรจะพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุเป้าหมายก็ตาม แต่ด้วยโครงสร้าง การบังคับบัญชาในปัจจุบันอาจไม่ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ได้ในระยะเวลาที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ จากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งผลให้ค่าตอบแทนที่ได้รับไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต สภาพปัญหาต่างๆ เหล่านี้อาจทำให้บุคลากรเกิดความเบื่อหน่ายไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เท่าที่ควร ไม่มีแรงจูงใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งกรณีเช่นนี้ ย่อมส่งผลให้ความสำเร็จขององค์กรเกิดขึ้นได้ยาก ไม่สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานได้ คุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรมากที่สุด ดังนั้นการบริหารงานบุคคล ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน และทำให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตและมีความสุขในการทำงานมากขึ้น อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานในที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุง

และพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน อันจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายองค์การต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

1. การวางแผนการดำเนินการวิจัยผู้วิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยและเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้การตั้งคำถามปลายเปิดและให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่านจำนวนทั้งสิ้น 134 คน ผู้วิจัยกำหนดให้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับตัวแปร เนื้อหา วัตถุประสงค์ โดยได้รับการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา จากนั้นจึงนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบตามความคิดเห็น 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามตัวแปรได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน ด้านโอกาสความก้าวหน้า ด้านโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเองและด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบตามความคิดเห็น 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามตัวแปร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เป็นรายด้าน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 103 ชุด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบหากไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่ให้จนครบตามจำนวนที่กำหนด
4. นำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ Best (1977) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ Best (1977) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัว ขึ้นไป ตามสมมติฐานการวิจัย การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย ถ้า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่ง มีค่าสูง อีกตัวหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย) ถ้า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว และทดสอบขนาดหรือระดับของความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผลวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านโอกาสความก้าวหน้า และลำดับสุดท้าย คือ ด้านสภาพการทำงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชาของท่านเป็นกันเอง และให้ความสนใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ท่านและเพื่อนร่วมงานยินดีช่วยเหลือกัน และแบ่งเบางานเมื่อมีความจำเป็น และน้อยที่สุด คือ ภายในหน่วยงานของท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ในการทำงานซึ่งกันและกันตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านจัดสถานที่ทำงานจัดวางของใช้เป็นระเบียบ หยิบใช้ได้สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว รองลงมา คือ หน่วยงานของ

ท่านมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซมของใช้และอาคารสถานที่ ให้มีสภาพดีใช้งานได้ และน้อยที่สุด คือ หน่วยงานมีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในหน่วยงาน ตามลำดับ

2. ด้านโอกาสความก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองและด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง

เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้เพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น รองลงมา คือ ท่านพอใจโอกาสที่จะก้าวหน้าจากการพัฒนาตนเอง และน้อยที่สุด คือ หน่วยงานเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภายนอกและภายใน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเลื่อนตำแหน่งจะพิจารณาจากการใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ เกณฑ์การประเมินเพื่อการเลื่อนตำแหน่งต่างๆ มีความเหมาะสม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และน้อยที่สุด คือ ท่านเห็นว่างานที่ปฏิบัติอยู่มีโอกาสก้าวหน้าและมีความมั่นคงในชีวิต

3. ด้านค่าตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ด้านค่าตอบแทนและด้านสวัสดิการ

เมื่อพิจารณาด้านค่าตอบแทน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพ รองลงมา คือ ค่าตอบแทนอื่นนอกเหนือจากเงินเดือน เช่น ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ หรือเงินเพิ่มตำแหน่ง มีความเหมาะสม และน้อยที่สุด คือ ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติอยู่ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านสวัสดิการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับความต้องการของท่าน รองลงมา คือ ท่านได้รับความสะดวก รวดเร็วในการใช้สิทธิ์เบิกค่า รักษาพยาบาล และสวัสดิการต่างๆ และน้อยที่สุด คือ หน่วยงานจัดสวัสดิการต่าง ๆ เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ และ ความรับผิดชอบของท่าน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานลำดับที่หนึ่งคือ ความพึงพอใจ ลำดับที่สองคือ การทำงานเต็มความสามารถ และลำดับสุดท้ายคือ การบรรลุเป้าหมาย ตามลำดับโดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการบรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานลำดับที่หนึ่งคือ หน่วยงานสามารถบริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ลำดับที่สองคือ หน่วยงานมีการติดตามประเมินผลการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การดำเนินงานของบุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและลำดับสุดท้ายคือ การดำเนินงานของหน่วยงานสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ตามลำดับ

2. ด้านความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานของท่าน รองลงมา คือ ท่านมีความพึงพอใจกับผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และลำดับสุดท้าย คือ ท่านมีความสุขสนุกสนานในการทำงานตามลำดับ

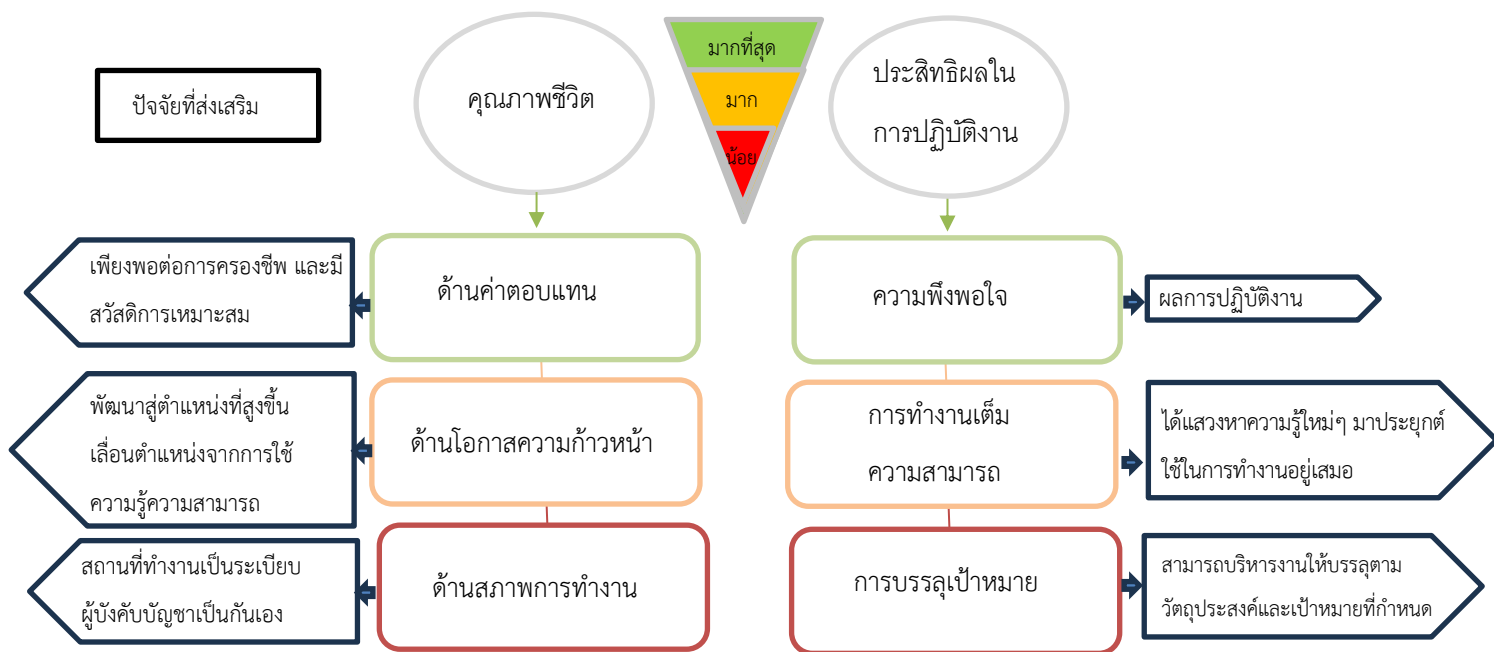
3. ด้านการทำงานเต็มความสามารถโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้แสวงหาความรู้ใหม่ๆมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอยู่เสมอ รองลงมา คือ ท่านได้ใช้ทักษะที่หลากหลายในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และลำดับสุดท้าย คือ ท่านได้ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน พบว่า คุณภาพชีวิตทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน โดยด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยค่าตอบแทน รองลงมา คือ ปัจจัยสภาพการทำงานมีค่าระดับความสัมพันธ์ และ น้อยที่สุด คือ ปัจจัยโอกาสความก้าวหน้า มีค่าระดับความสัมพันธ์ ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน อภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จำนวนทั้งสิ้น 134 คน จากประชากรทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือทำให้ทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ต่อมาคือด้านโอกาสความก้าวหน้า และด้านสภาพการทำงาน ตามลำดับ จากมากลงไปใน้อย ทำให้ทราบถึงปัจจัยคุณภาพชีวิตจะเห็นได้ว่า บุคลากรให้ความสนใจกับปัจจัยด้านค่าตอบแทน โดยเฉพาะค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอต่อการครองชีพ นอกจากนี้ยังต้องมีสวัสดิการที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร ส่วนในด้านโอกาสความก้าวหน้า บุคลากรต้องการได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้เพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นมากที่สุด และยังคงคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภายนอกและภายใน และในด้านสภาพการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านนี้มากที่สุดคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในที่ทำงาน โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาของท่านเป็นกันเอง และให้ความสนใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเท่าเทียมกันซึ่งทุกด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานทั้งสิ้น ส่วนมากคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตลำดับแรก คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ต่อมาคือด้านโอกาสความก้าวหน้า และด้านสภาพการทำงาน และในส่วนของ ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของบุคลากร ปัจจัยด้านความพึงพอใจ มาเป็นอันดับแรก ต่อมาเป็น การทำงานเต็มความสามารถ และการบรรลุเป้าหมาย จากมากลงไปใน้อยตามลำดับ

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

เมื่อสรุปผลออกมาเป็นค่าเฉลี่ยแล้วจะเห็นผลลัพธ์จากปัจจัยในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิต ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์พัฒนาในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นในด้านพัฒนาองค์กร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเรื่องค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสมเพียงพอเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร นำไปพิจารณาวางแนวทางด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งของบุคลากรเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานโดยตรง เมื่อผู้ปฏิบัติมีความพึงพอใจในหน้าที่ ส่งผลให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในระดับที่ดียิ่งขึ้น ทำให้สังคมส่วนรวมประชาชนผู้มารับบริการ มีบรรยากาศในสถานที่ทำงานที่ดี ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร และประชาชน และนำไปสู่การวางแผนงานวางนโยบายหรือมาตรการอื่นในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้นต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยของ Pengsut (2017) ที่ศึกษาปัจจัยบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การ

บริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาด้านคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Promchada (2018) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรคำฝักกุด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีคุณภาพชีวิตด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน สภาพห้องปฏิบัติงานมีระเบียบเรียบร้อย มีแสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศที่เหมาะสม ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านสภาพการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านโอกาสความก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Atpakhom (2019) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลขององค์การศึกษาระดับการยาสูบแห่งประเทศไทย ผลการศึกษา ด้านโอกาสความก้าวหน้าอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีคุณภาพชีวิตด้านโอกาสความก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก โดยเท่าเทียมกัน และถือได้ว่าความสำเร็จขององค์การมาได้มาจากผู้บังคับบัญชาเพียงท่านเดียวเท่านั้น ดังนั้น จึงให้โอกาสแก่บุคลากรในการสร้างความมั่นคงของชีวิตการปฏิบัติงานพอสมควร หรือมีทางก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น เพราะการที่บุคลากรมีงานที่มั่นคงมีโอกาสก้าวหน้าจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทำให้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม พัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มโอกาสก้าวหน้า จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านโอกาสความก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านค่าตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pengsut (2017) ที่ศึกษาปัจจัยบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาด้านค่าตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีคุณภาพชีวิต ด้านค่าตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากบุคลากรมีค่าตอบแทนในปัจจุบันที่เหมาะสมและยุติธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงาน ความรับผิดชอบและความรู้ความสามารถ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาได้พยายามจัดหาสวัสดิการต่างๆ ที่จำเป็นให้บุคลากรเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ทำให้บุคลากรได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม จึงส่งผลให้

คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านค่าตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยของ Nakwaree (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดส่วนตรวจสภาพรถ สำนักงานขนส่งกรุงเทพมหานครพื้นที่ 5 ผลการศึกษา ด้านประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านการบรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kongin (2019) ที่ศึกษาประสิทธิผลขององค์การภาครัฐ : ศึกษากรณีสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติงาน สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาด้านการบรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านการบรรลุเป้าหมายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บังคับบัญชามีนโยบายและกระบวนการในการบรรจุแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งและขึ้นเงินเดือน ตลอดจนมีการมอบหมายงานให้ตรงกับตามความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชายังมีแนวทางการดำเนินงานให้งานสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลและในภาพรวม ซึ่งการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นมีปัจจัยหลายด้านที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ด้านลักษณะงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ หากผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่ดี มีการร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างสามัคคีเป็นทีมเดียวกัน และมีบรรยากาศการทำงานที่ดี ย่อมส่งผลให้สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย จึงส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านการบรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chaiphum (2019) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรบริษัท เซเว่นสตาร์ สตูดิโอ จำกัด ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บังคับบัญชาได้สร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการมอบหมายภาระหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีการกระบวนการแก้ไขปัญหาและการยุติความขัดแย้งภายในหน่วยงาน มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้บังคับบัญชา มีการจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงานได้เหมาะสม และลักษณะงานที่ปฏิบัติตรงกับความรู้ความสามารถ

ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความท้าทายและสนุกกับงาน ตรงกับความรู้ความสามารถ จึงส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านทำงานเต็มความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Suwanchim (2019) ที่ศึกษาปัจจัยการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นสนับสนุนผลงานวิจัยดังกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านทำงานเต็มความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บังคับบัญชาได้สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยการสนับสนุนให้ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน การสร้างค่านิยมการทำงานเป็นทีมและเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของทีมงาน ตลอดจนการให้อิสระในการตัดสินใจในงานตามขอบเขตความรับผิดชอบส่งผลให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ มีการศึกษาหาความรู้และนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และมีการใช้ทักษะจากการอบรมและจากประสบการณ์จากการทำงานที่หลากหลายมาใช้ในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย จึงส่งผลให้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้านทำงานเต็มความสามารถโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน โดยด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยค่าตอบแทน มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.89 รองลงมา คือ ปัจจัยสภาพการทำงานมีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.85 และ น้อยที่สุดคือ ปัจจัยโอกาสความก้าวหน้า มีค่าระดับความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.81 ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ปัจจัยค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Promchada (2018) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตในแนวทางความเป็นบุคคล (Humanistic) และสภาพแวดล้อมตัวบุคคลหรือสังคม เรื่องสังคมขององค์การที่ทำงานประสบผลสำเร็จ ผลผลิตของงาน และการเติบโตของภาวะเศรษฐกิจที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลในการทำงาน โดยกำหนดว่าบุคคลที่มีคุณภาพการทำงานต้องมีข้อซึ่งในด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (Adequate and Fair Compensation) ค่าตอบแทนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตได้ เนื่องจากบุคคลทุกคนมีความต้องการทางเศรษฐกิจซึ่งความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่รอด บุคคลนอกจากจะสร้างความคาดหวัง โดยจะพิจารณาในเรื่องความเพียงพอ คือค่าตอบแทนที่ได้จากการทำงานนั้นเพียงพอที่จะดำรงชีพตามมาตรฐานของสังคมและพิจารณาในเรื่องความยุติธรรม

ซึ่งประเมินจากความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนกับลักษณะงาน พิจารณาได้จากการเปรียบเทียบค่าตอบแทนที่ได้จากงานของตนกับงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน และ Thianlom (2008) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของคนงานขึ้นอยู่กับปัจจัยค่าจ้างและค่าตอบแทน ได้แก่ จำนวนเงินรายได้ประจำที่ได้รับและรายได้ที่จ่ายตอบแทนพิเศษที่หน่วยงานให้ผู้ปฏิบัติงานด้วย

2. ปัจจัยสภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Promchada (2018) ที่ได้กำหนดว่าบุคคลที่มีคุณภาพการชีวิตทำงานต้องมีสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและมีความสัมพันธ์กับคุณภาพ (Safe and Healthy Working Conditions) คือ ผู้ปฏิบัติงานควรจะอยู่ในสภาพแวดล้อมทางด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อมของการทำงานที่ป้องกันอุบัติเหตุ ไม่เกิดผลเสียต่อสุขภาพ และควรจะได้กำหนดมาตรฐานที่แน่นอน เกี่ยวกับ การคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่จะมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ และความปลอดภัยซึ่งเป็นการควบคุมสภาพทางกายภาพ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่องานเป็นอย่างมาก เพราะถ้าบุคคลมีสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงก็ไม่สามารถปฏิบัติงานใดๆให้ลุล่วงไปได้ ทำนองเดียวกัน ถ้าภาวะจิตใจของบุคลากรอยู่ในสภาพ ที่ไม่มั่นคง มีทุกข์ทางใจ ก็ไม่สามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้เช่นกัน และ Thianlom (2008) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของคนงานขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สภาพการทำงาน แสง สี เสียง อากาศ เหมาะกับการทำงาน เป็นต้น

3. โอกาสความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pengsut (2017) ได้นิยามความหมายของคุณภาพชีวิตว่า เป็นความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการหรือความปรารถนาในงานของบุคคลกับประสิทธิผลขององค์กร หรืออีกนัยหนึ่ง คุณภาพชีวิต คือประสิทธิผลขององค์การอันเนื่องมาจากความผาสุกในงานของผู้ปฏิบัติงาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานนั้นๆ คุณภาพชีวิตจะส่งผลต่อองค์การ 3 ประการ คือ ประการแรก ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์การ ประการที่สอง ช่วยเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นแรงจูงใจให้แก่พวกเขาในการทำงานด้วย และประการที่สาม คุณภาพชีวิตจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย และ Pantapalangura (2012) ได้ทำการวิจัยและศึกษาหาปัจจัยที่จะทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกรักในงานและมีความปรารถนาที่จะทำงานในองค์กรนั้นอย่างเต็มใจ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยประการหนึ่งที่มีผล คือ Growth คือการมีโอกาที่จะเติบโตในองค์กรได้ เมื่อพนักงานรู้ว่าสิ่งที่เขานั้นสามารถทำให้เขาก้าวหน้าไปถึงไหน และองค์กรมีการมีความสัมพันธ์กับให้เขามีความก้าวหน้าสักเพียงใด ถ้าองค์กรใดพนักงานรู้ว่าทำงานแล้วมีความก้าวหน้าได้อย่างแน่นอน สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ เขาจะมีความรักและความทุ่มเทให้กับการทำงานมากขึ้น

สรุป

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมาก ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพชีวิต สภาพการทำงาน การมีอุปกรณ์และเครื่องมือ

ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอ สภาพแวดล้อมห้องทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในที่ทำงานที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม ผู้บังคับบัญชาจัดหาสวัสดิการให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบกับ โอกาสความก้าวหน้าที่มีแนวทางชัดเจนช่วยส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกรักในงานและมีทุ่มเทที่จะทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น องค์กรรวมเหล่าปัจจัยสภาพการทำงาน โอกาสความก้าวหน้า และค่าตอบแทนนี้ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เพื่อมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มากยิ่งขึ้น เห็นควรดำเนินการดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริม/สนับสนุน

1.1.1 ด้านค่าตอบแทน ผู้ศึกษามีความเห็นที่ควรปรับปรุงค่าตอบแทนของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยระบบเงินเดือนและระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือนของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ควรเป็นระบบเดียวกับบุคลากรที่สังกัดประเภทอื่น เพื่อให้ได้รับความยุติธรรมและมีรายได้เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน นอกจากนี้การเพิ่มค่าตอบแทนในรูปแบบเงินประจำตำแหน่งและการเพิ่มเบี้ยเลี้ยงในแต่ละเดือนให้กับบุคลากร ซึ่งจะเป็นวิธีการที่สามารถเพิ่มรายได้ให้เพียงพอต่อค่าครองชีพของบุคลากรและครอบครัวได้ อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานด้วย

1.1.2 ด้านโอกาสความก้าวหน้า ผู้ศึกษามีความเห็นที่ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญกับบุคลากรโดยเฉพาะการมีความสัมพันธ์กับให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่แก่บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ด้วยกันและบุคคลทั่วไป ทั้งนี้การมีความสัมพันธ์กับให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้านั้น ควรเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของบุคลากร

1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

1.2.1 ด้านการบรรลุเป้าหมาย ผู้ศึกษามีความเห็นที่ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน หาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ในการทำงานเสมอ และส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบร่วมกันคิดร่วมกันสร้างผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิผลมีการทำงานที่เป็นทีมให้มากยิ่งขึ้นและผู้บังคับบัญชาควรมีการติดตามประเมินผลการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ให้เป็นไปอย่างอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการประเมินการทำงานของแต่ละบุคคล และภาพรวมของหน่วยงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ด้านการทำงานเต็มความสามารถ ผู้ศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหาร คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร เพื่อจะได้เข้าใจว่าหลักความคุ้มค่าของการทำงานให้แก่หน่วยงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิผลมากที่สุด และผู้บังคับบัญชาควรเห็นถึงคุณค่าของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ทุกคน โดยให้โอกาสในการแสดงความรู้ความสามารถออกมาและต่อยอดให้มีการเพิ่มทักษะในเรื่องของประสบการณ์ให้มากขึ้น เพื่อที่จะนำมาปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความรู้ความสามารถ และพัฒนาหน่วยงานให้มีความก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

1.2.3 ด้านความพึงพอใจ ผู้ศึกษามีความเห็นที่เห็นว่าควรมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ได้ใช้บทบาทหน้าที่ตามความถนัดและทักษะที่ตรงตามแต่ละบุคคล คือการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้งานออกมามีคุณภาพ และถ้าบุคลากรท่านใดปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี ควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป และควรมีนโยบายส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในหน่วยงานอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรดำเนินการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน ตลอดจนเป็นต้นแบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานที่แท้จริงและนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 เมื่อมีการปรับปรุงตามผลการศึกษาแล้ว ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ซ้ำอีกครั้ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน

References

Atpakhom, W. (2019). *Quality of Life and Operational of Effectiveness Personnel of Organization of Tobacco Authority of Thailand*. (Master's Thesis). Bangkok Thonburi University. Bangkok.

- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Chaiphum, B. (2019). *Job Performance Efficiency of Employees in Seven Star Studio Company Limited*. (Master's Thesis). Thong Sook College. Bangkok.
- Chaithongrat, N., & Soonthornvipar, L., (2022). *Qualities and Happiness of Work Life of the Officials of Department of Foreign Trade, Ministry of Commerce*. (Research Report) Pathum Thani: Western University Research Journal of Humanities and Social Science.
- Chiamsakun, S. (2020). *Qualities of Working Life of Personnel in Chanthaburi Subdistrict Municipality, Chanthaburi District Chanthaburi Province*. (Master's Thesis). Thong Sook College. Bangkok.
- Kajornnan, N. (2002). *Goal Setting, Training Material on the Techniques of Life Skills Academic year 2003*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Kongin, J. (2019). *The Effectiveness of Government Organization of Bangkok Environment Department*. (Master's Thesis). Bangkok Thonburi University. Bangkok.
- Nakwaree, C. (2017). *The Factor Affecting Performance Efficiency among Employees in Bangkok Land Transport Office Area 5*. (Master's Thesis). Thong Sook College. Bangkok.
- Pantapalangkura. P. (2012). *Employee Work Passion*. Retrieved July 10, 2023, from <https://prakal.wordpress.com/2012/01/30>.
- Pengsut, A. (2017). *Organizational Climate and Quality of Work Life of Effectiveness Personnel of Bangrakpattana Subdistrict Administrative Organization, Bangbuathong District Nonthaburi Province*. (Master's Thesis). Thong Sook College. Bangkok.
- Promchada, P. (2018). *Quality of Work Life Affecting Work Efficiency of Police Officers of Phakut Provincial Police Station, Kut Chum District Yasothon Province*. (Master's Thesis). Thong Sook College. Bangkok.
- Santiwong, T. (2010). *Behavior in Organizations*. (6th ed.). Bangkok: THAI WATANA PANICH.
- Suwanchim, P. (2019). *Factors the Personnel of Affecting the Performance in office of Chachoengsao Department of Juvenile Observation and Protection*. (Master's Thesis). Bangkok Thonburi University. Bangkok.
- Thianlom, W. (2008). *The Studying of Affecting Motivation and Participate in University Student Activities of Suan Dusit University*. (Research Report). Student Development Division of SDU: Bangkok.

การยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี:
กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ

ADOPTION OF INDUSTRIAL INNOVATION FOR LOCAL DEVELOPMENT OF
CHANTHABURI PEOPLE: A CASE STUDY OF GOLD MINING INDUSTRY

¹จำลอง แสนเสนาะ, ²ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, ³พรทิwa อาชีวะ และ ⁴ขวัญศิริ เจริญทรัพย์

¹Chamlong Saensanoh, ²Chaiyon Praditsil, ³Porntiwa Archeewa and

⁴Kwansiri Charoensup

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

³Corresponding Author's Email: porntiwa.a@rbu.ac.th

Received:2023-11-14

Revised:2023-11-28

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี ในการวิจัยจะใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานแบบรับลูกต่อกันระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจในแง่เชิงปริมาณโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์เชิงตีความทางสังคมจำนวน 8 คน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์คือ ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้าน

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยคือ ประชาชนในเขตตำบลพวาและตำบลสามพี่น้องไม่ยอมรับยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี โดยมีประเด็นตามลำดับคือ

1. การไม่ยอมรับให้มีการจัดตั้งเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม โดยอ้างว่าเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม

2. การไม่ยอมรับให้บริษัทเหมืองแร่ทองคำเข้ามาสำรวจในพื้นที่ได้จากราชการอนุมัติแล้ว และการยอมรับอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำว่าเป็นการนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่

3. การไม่ยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำเพราะว่าจะช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่แก่ท้องถิ่นและการยอมรับให้มีการจัดตั้งโรงงานเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ได้ถ้ามีการสำรวจพบว่า มีแร่ทองคำเพียงพอจริง

4. การไม่ยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำเพราะถือว่าเป็นรูปแบบอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดจันทบุรี

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ ได้แก่ ประโยชน์เชิงสัมพัทธ์ของนวัตกรรม ความเข้ากันได้ของนวัตกรรม ความซับซ้อนของนวัตกรรม ความสามารถนำไปทดลองก่อน และความสามารถในการสังเกตเห็นได้

คำสำคัญ: นวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรม; การพัฒนาท้องถิ่น; เหมืองแร่ทองคำ

Abstract

The purpose of this research is to examine the degree and variables influencing the adoption of innovation in the gold mining sector and for the local development of the Chanthaburi community. A mixed approach of follow-up research was employed in the study, with a sample size of 386 participants obtained through sampling procedure in accordance with Taro Yamane's formula for quantitative survey research. A questionnaire was used to gather the data, and descriptive statistics were used to analyze it. Semi-structured interviews and social interpretative analysis of eight participants, including important informants in each field, were used in this qualitative study.

The study's conclusions show that the people in Sam Phi Nong Subdistrict and Phawa Subdistrict, Chanthaburi Province, refuse to embrace the advances in the gold mining sector in Kaeng Hang Maeo District. The problems in this order are,

1. Refusing to allow gold mining to occur in the region under any conditions. It was asserted that taking action early.

2. Refusing to permit exploration by gold mining companies in the region even after the government has approved and acknowledged the industry's contribution to the region's development.

3. Refusing to support gold mining even if it would bring new technology to the region and agreeing to the construction of a gold mining facility there should a survey determine that there is in fact sufficient gold mineral resources.

4. The Chanthaburi Province's refusal to permit gold mining since it is viewed as a novel sort of industry.

The relative utility, compatibility, complexity, ability to be tried first, and ability to be noticeable are some of the factors that influence the acceptance of innovations in the gold mining business.

Keywords: Industrial Innovation; Local Development; Gold Mining

บทนำ

โลกทางเศรษฐกิจมีพลวัตอยู่ตลอดเวลาตามการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม เราสามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุค ดังนี้ (Research Administration and Educational Quality Assurance Division, 2017)

ยุคที่ 1 เกิดการปฏิวัติในภาคเกษตร หรือที่เรียกกันว่า การปฏิวัติเขียว (Green Evolution)

ยุคที่ 2 เกิดการปรับเปลี่ยนสู่สังคมอุตสาหกรรม ผ่านการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) ครั้งที่ 1 และ 2

ยุคที่ 3 เกิดการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) เป็นระลอกๆ

ยุคที่ 4 คือ การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) หรือยุคปัจจุบัน เกิดการรวมตัวและแตกตัวของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใน 3 พื้นที่ (Domains) หลัก คือ พื้นที่ทางชีวภาพ (Bio Domain) พื้นที่ทางกายภาพ (Physical Domain) พื้นที่ทางไซเบอร์ (Digital Domain)

กระแสการพัฒนาอุตสาหกรรมได้นำประเทศไทยเข้าสู่การพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในเวทีระดับโลก ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard และในปัจจุบันตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) และการเป็น Thailand 4.0 ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีระดับสูงเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต โดยมีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในระยะแรกเป็นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขต 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง โดยมีเป้าหมายในการต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมและเพิ่มอุตสาหกรรมใหม่ (Eastern Economic Corridor, 2017)

ต่อมาที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่(ครม.สัญจร) จ.จันทบุรี เห็นชอบในหลักการโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor : EFC) มีเป้าหมายให้ภาคตะวันออกเป็นตลาดกลางประมุลผลไม้คุณภาพสูง โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตผลไม้เมืองร้อนทั้งสดและแปรรูปให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Thaipublica, 2018)

ในอีกด้านหนึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่ก็ได้เปิดให้มีการขออาชญาบัตรพิเศษในการสำรวจเหมืองแร่ทองคำในอำเภอแก่งหางแมว โดยหวังให้เป็นแหล่งรายได้และช่วยให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รายได้ดังกล่าวที่เกิดจากการดำเนินการทำเหมืองแร่นั้น พบว่านอกจากค่าภาคหลวงแร่ที่รัฐได้รับจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากส่วนอื่น ๆ คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ Supplier ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายด้านการชำระเงินให้แก่ภาครัฐทั้งในรูปแบบภาษีรายได้และภาษีธุรกิจอื่น ๆ (Chonpaisarn, 2015)

จากนโยบายของรัฐจะพบปรากฏการณ์ว่า บริษัท ริชภูมิ ไมนิ่ง จำกัด จึงได้เคลื่อนไหวก่อสร้างเหมืองแร่ทองคำได้ยื่นขออาชญาบัตรพิเศษต่ออุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรีในพื้นที่ลุ่มน้ำวังโตนดที่ตำบลพวา และตำบลสามพี่น้อง จำนวน 14,650 ไร่ (Chanthaburi Industry Government, 2020) เป็นระยะแรก ซึ่งคาดว่าในลำดับต่อไปจะขยายการทำเหมืองแร่ทองคำไปที่อำเภอสอยดาว การทำเหมืองแร่ทองคำถือว่าเป็นนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมที่เป็นสิ่งใหม่สำหรับคนจันทบุรี

การศึกษาวัฒนธรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำที่เข้ามาสู่จังหวัดจันทบุรีนั้น ประชาชนจันทบุรีจะมีการยอมรับได้มากน้อยเพียงใดและเพราะเหตุใด กลุ่มผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่องการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปสู่ข้อเสนอในเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต การศึกษาใช้แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมโดย โรเจอร์ (Rogers, 1968)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของยุคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมในชุมชน การยอมรับเทคโนโลยี ความขัดแย้งที่เกิดจากการทำเหมืองทองคำ การดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากองค์กรสู่ท้องถิ่นรอบเหมืองแร่ทองคำ และแนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรมทางอุตสาหกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (mix method research) โดยใช้กลยุทธ์การผสมผสานแบบแบบปรับลูกกันต่อ (sequential mixed designs) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Praditsil, 2016)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) มีเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนของจันทบุรีที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลพวา และตำบลสามพี่น้อง จำนวน 387 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) คือ ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้านจำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น
3. ผู้นำของสภาองค์กรชุมชนตำบล
4. ผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัย และหัวข้อวิจัยจำนวน 3 คน และความเที่ยง (Reliability) มีการทดสอบใช้ (Try Out) กับประชาชนจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดที่เป็นการนำผลจากการสำรวจมาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ ซึ่งอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ที่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารขั้นต้น (Primary Data) ได้แก่ รายงานเกี่ยวกับพื้นที่ในการขอสัมปทานสำรวจเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดจันทบุรี และเอกสารชั้นรอง (Secondary Data) ได้แก่ วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ทองคำในประเทศไทย ข้อมูลทางสื่อออนไลน์

2. การจัดทำเครื่องมือวิจัยและการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นเกี่ยวกับการให้สัมปทานเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ แล้วนำมาคำนวณด้วยโปรแกรม SPSS การทดสอบสมมุติฐานการวิจัยจะใช้สถิติอนุमान คือ ค่า t-test และค่าสหสัมพันธ์ Pearson's correlation กรณีในการพิจารณาสหสัมพันธ์จะใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของ Pearson's product moment correlation coefficient (Mhopsarit, 1993)

3. การจัดทำแนวการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการนำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจมาจัดทำเป็นแนวการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) คือ ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้านจำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดจันทบุรี

3.1 ขั้นการเตรียมการสัมภาษณ์ ก่อนลงสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเสียง สมุดบันทึก ให้พร้อมก่อนการสัมภาษณ์

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สนทนาและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในระหว่างสัมภาษณ์ รวมถึงแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะเก็บเป็นความลับ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้จะเป็นผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย การตีความทางสังคมเพื่อทำความเข้าใจความหมายทางสังคม (social meaning) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มความหนักแน่นของผลการวิจัยเชิงปริมาณ นอกจากนี้จะใช้การตีความในเชิงทฤษฎีของ Everett Rogers เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงด้วยการพรรณนาซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์ ซึ่งนำเสนอผลการศึกษาทั้งในรูปแบบของตารางเพื่อสะท้อนผลการศึกษาเชิงปริมาณและการตีความทางสังคมด้วยการพรรณนาในเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ในระดับน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายประเด็น ก็จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างยอมรับในประเด็นเรื่องต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อยตามตารางดังต่อไปนี้

ลำดับ	ประเด็น	จำนวน	\bar{x}	SD	ระดับการยอมรับ	ลำดับ
1.	การยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำ เพราะถือว่าเป็นรูปแบบอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดจันทบุรี	385	1.07	.392	ยอมรับน้อยที่สุด	4

ลำดับ	ประเด็น	จำนวน	\bar{x}	SD	ระดับการยอมรับ	ลำดับ
2.	การยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำ เพราะว่าจะช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่แก่ท้องถิ่น	385	1.09	.424	ยอมรับน้อยที่สุด	3
3.	การยอมรับให้บริษัทเหมืองแร่ทองคำเข้ามาสำรวจในพื้นที่ได้จากราชการอนุมัติแล้ว	385	1.11	.542	ยอมรับน้อยที่สุด	2
4.	การยอมรับให้มีการจัดตั้งเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม โดยอ้างว่าเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม	386	2.51	1.89	ยอมรับปานกลาง	1
	รวม		1.33	.451	ยอมรับน้อยที่สุด	

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเด็นการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเด็นการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี พบว่า

1. การยอมรับให้มีการจัดตั้งเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม โดยอ้างว่าเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม
2. การยอมรับให้บริษัทเหมืองแร่ทองคำเข้ามาสำรวจในพื้นที่ได้จากราชการอนุมัติแล้ว และการยอมรับอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำว่าเป็นการนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่
3. การยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำเพราะว่าจะช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่แก่ท้องถิ่นและการยอมรับให้มีการจัดตั้งโรงงานเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ได้ถ้ามีการสำรวจพบว่า มีแร่ทองคำเพียงพอจริง
4. การยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำเพราะถือว่าเป็นรูปแบบอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของยุคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมุติฐานการวิจัยโดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถสรุปผลได้ตามตารางดังนี้

สมมุติฐาน	Pearson Correlation	p	ขนาดของความสัมพันธ์	ทิศทางของความสัมพันธ์
1. ประโยชน์เชิงสัมพันธ์ของนวัตกรรมการทำเหมืองแร่ทองคำมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี	.344	.000	ปานกลาง	บวก
2. ความเข้ากันได้ของนวัตกรรมเชิงการทำเหมืองแร่ทองคำมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี	.336	.000	ปานกลาง	บวก
3. ความซับซ้อนของนวัตกรรมเชิงการทำเหมืองแร่ทองคำมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี	.191	.000	ต่ำ	บวก
4. ความสามารถทดลองได้ของนวัตกรรมเชิงการทำเหมืองแร่ทองคำมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี	-.147	.004	ต่ำ	ลบ
5. ความสามารถในการสังเกตเห็นได้ของนวัตกรรมเชิงการทำเหมืองแร่ทองคำมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี	-.235	.000	ต่ำ	ลบ

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี พบว่า

1. ประโยชน์เชิงสัมพัทธ์ของนวัตกรรมมีผลในทิศทางบวกต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ประโยชน์ในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับอยู่ในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ประโยชน์ในเชิงสัมพัทธ์ของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ

2. ความเข้ากันได้ของนวัตกรรมมีผลในทิศทางบวกต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ความเข้ากันได้เชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความเข้ากันได้กับวิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ความเข้ากันได้ของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ

3. ความซับซ้อนของนวัตกรรมมีผลในทิศทางบวกต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ความซับซ้อนในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจและการนำไปใช้ของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ความซับซ้อนของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ

4. ความสามารถนำไปทดลองก่อนได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ความสามารถนำไปทดลองก่อนได้ในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถที่จะเรียนรู้การทำเหมืองแร่ทองคำที่เป็นมาในอดีตของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ความสามารถนำไปทดลองก่อนของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ

5. ความสามารถในการสังเกตเห็นได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ความสามารถในการสังเกตเห็นได้ในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการสังเกตเห็นเป็นรูปธรรมได้ของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ความสามารถในการสังเกตเห็นได้ของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเมืองแร่ทองคำ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบว่า ความสามารถนำไปทดลองก่อนได้ในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถที่จะเรียนรู้การทำเหมืองแร่ทองคำที่เป็นมาในอดีตของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทองมากเท่านั้น และความสามารถในการสังเกตเห็นได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจันทบุรี หมายความว่า ความสามารถในการสังเกตเห็นได้ในเชิงเปรียบเทียบของการทำเหมืองแร่ทองคำเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการสังเกตเห็นเป็นรูปธรรมได้ของประชาชนในปัจจุบันยิ่งน้อยก็ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ยอมรับเหมืองทอง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนให้การยอมรับการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดจันทบุรีน้อย ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ควรนำผลการวิจัยดังกล่าวมาพิจารณาในการจัดทำเวทีสาธารณะ เพื่อร่วมกันหาทางออกร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยและทฤษฎีที่เป็นองค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับนวัตกรรมของ Everett Rogers ซึ่งแบ่งกระบวนการยอมรับนวัตกรรม (Adoption Process) ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรู้หรือขั้นรับรู้ (Awareness Stage) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ เป็นขั้นที่บุคคลหรือสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขา แต่ยังได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วนอย่างเพียงพอ การรับรู้มักเป็นไปโดยบังเอิญ ซึ่งอาจทำให้เกิดการอยากรู้อยากเห็น เพื่อต้องการนำวิทยาการใหม่นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นสนใจ (Interest Stage) เป็นขั้นที่บุคคลหรือสังคมเริ่มให้ความสนใจและแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มเติม ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกบ่งบอกถึงความตั้งใจอย่างชัดเจนและใช้กระบวนการคิดมากกว่าในขั้นแรก ในขั้นนี้จะทำให้บุคคลหรือสังคมได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่หรือวิทยาการใหม่มากขึ้น บุคลิกภาพ ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมหรือประสบการณ์ในอดีตจะมีผลต่อการติดตามข้อมูลข่าวสารหรือรายละเอียดของสิ่งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นขั้นที่บุคคลหรือสังคมนำเอาข้อมูล ที่แสวงหามาได้พิจารณาไตร่ตรองดูว่านวัตกรรมนั้นมีค่าควรแก่การรับเอามาใช้หรือปฏิบัติหรือไม่ ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสียว่าเมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของตนหรือไม่ หากเห็นว่าข้อดีมากกว่าข้อเสียก็จะดำเนินการในขั้นต่อไป แต่หากเห็นว่าข้อเสียมากกว่าข้อดีก็จะยุติกระบวนการตัดสินใจเพียงขั้นนี้ ขั้นประเมินค่าจะแตกต่างจากขั้นอื่น ๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะทดลองความคิดใหม่ ๆ ซึ่งปกติบุคคลมักคิดว่าการใช้วิทยาการใหม่ ๆ เป็นการเสี่ยง ไม่แน่ใจถึงผลที่จะได้รับ ดังนั้นในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม

(Reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจแล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการให้คำแนะนำให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประกอบการตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นที่บุคคลหรือสังคมนำเอานวัตกรรมไปทดลองใช้กับสถานการณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นการทดลองดูกับส่วนน้อยก่อนเพื่อจะได้ดูว่าได้ผลหรือไม่และประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากพอที่จะยอมรับปฏิบัติอย่างเต็มที่หรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลหรือสังคมจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ซึ่งผลการทดลองจะมีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลหรือสังคมตกลงใจยอมรับเอานวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมของตนอย่างเต็มที่หลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติดูและเห็นประโยชน์แล้ว

โดยผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับทฤษฎีตามสมมติฐานที่ตั้งไว้มี 2 ข้อ คือ (Rogers, 1968)

1. ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถนำไปทดลองก่อนได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ในขณะที่ทฤษฎีของโรเจอร์ระบุความสัมพันธ์ในเชิงบวก ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยสามารถอธิบายไปได้ว่า การที่ความสามารถนำไปทดลองก่อนได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำนั้น ก็เนื่องจากประชาชนในเขตตำบลพวาและสามพี่น้องสามารถเรียนรู้การทำเหมืองแร่ทองคำที่มีมาก่อนว่าให้เกิดผลเสียเป็นหลัก อาทิ การปิดเหมืองแร่ทองคำในต่างประเทศหรือปัญหาการทำเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดพิจิตร เช่น ปัญหาปนเปื้อนที่ส่งผลกระทบต่อปลา การปลูกผัก และความเจ็บป่วยที่มากขึ้น เป็นต้น ดังนั้น ประชาชนจึงเกิดการไม่ยอมรับการมาตั้งเหมืองทองในเขตพื้นที่ตำบลพวาและสามพี่น้อง

2. ความสามารถในการสังเกตเห็นได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ในขณะที่ทฤษฎีของโรเจอร์ระบุความสัมพันธ์ในเชิงบวก ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยสามารถอธิบายไปได้ว่า การที่ความสามารถในการสังเกตเห็นได้มีผลในทิศทางลบต่อการยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำนั้น ก็เนื่องจากประชาชนในเขตตำบลพวาและสามพี่น้องสามารถที่จะติดตามข่าวสารว่าการทำเหมืองแร่ทองคำที่ผ่านส่งผลกระทบในเชิงลบอย่างสังเกตเห็นได้ชัด เช่น จากการไปดูงานเห็นการทำลายทัศนียภาพ รวมทั้งภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ หรือ internet ดังนั้น จึงทำให้ประชาชนเกิดการไม่ยอมรับการมาตั้งเหมืองทองในเขตพื้นที่ตำบลพวาและสามพี่น้อง

สรุป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมยอมรับนวัตกรรมเชิงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำของอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ในระดับน้อยที่สุด และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation) อยู่ในระดับการมีนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระทรวงอุตสาหกรรมควรมีการถอนการขออาชญาบัตรพิเศษในพื้นที่ตำบลพวาและสามพี่น้อง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนดังกล่าวไม่ยอมรับการทำเหมืองแร่ทองคำในเขตนี้ ถ้ามีการพิจารณาอาชญาบัตรพิเศษต่อไปก็จะนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่และบริษัทริชกูมิ ไมล์นิง จำกัด อย่างยิ่งยื้อเรื้อรังตั้งแต่การขอเข้ามาสำรวจในพื้นที่รวมถึงการทำเหมืองต่อไปในอนาคต

2) จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระทรวงอุตสาหกรรมควรมีการถอนจังหวัดจันทบุรีหรือออกจากการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีไม่เห็นด้วยกับการการทำเหมืองแร่ทองคำในเขตนี้ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาท้องถิ่นมีจุดยืนว่า การเข้ามาทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งเรื้อรังมากกว่า นอกจากนี้ ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีเองก็มีแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งเป็นการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว

3) จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ควรมีการทำเหมืองแร่ทองคำในรูปแบบที่ไม่ใช้ทุนนิยมซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อบริษัทข้ามชาติเป็นหลักในขณะที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถยังคงใช้ประโยชน์จากแร่ทองคำในขณะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการขยายพื้นที่ในการสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับการทำเหมืองทองให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดจันทบุรี เพื่อจะได้เห็นความหลากหลายของการยอมรับมากขึ้น

2.2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการยอมรับการทำเหมืองทองระหว่างพื้นที่ที่มีการดำเนินการทำเหมืองทองแล้ว เช่น จังหวัดพิจิตร กับ พื้นที่ที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาดังเช่นจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

References

Chanthaburi Industry Government. (2020). *Department of Primary Industries and Mining*.
(Announcement dated 27 August 2020). Chanthaburi: Author.

- Chonpaisarn, J. (2015). *Economic impact from gold mining*. Bureau of Mines and Concessions.
- Eastern Economic Corridor. (2017). *EEC*. Retrieved October 31, 2020, from <https://www.eeco.or.th/th>.
- Praditsil, C. (2016). *Social research methods*. (1st ed.). Rambhai Barni Rajabhat University: Work Press.
- Research Administration, and Educational Quality Assurance Division. (2017). *Thailand 4.0 blueprint, a model for driving Thailand towards prosperity, stability and sustainability*. Retrieved October 31, 2020, from http://www.bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/Thailand%204.0_050160%20%281%29.pdf.
- Rogers, E. M. (1968). *Diffusion of Innovation*. New York: The Free Press.
- Mhoprasit, S. (1993). *Statistics for research*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Thaipublica. (2018). *Eastern Fruit Corridor*. Retrieved October 31, 2020, from <https://thaipublica.org/2018/02/eec-ncpo-cabinaet-6-2-2561/>.
- Yamane, T. (1973). *Elementary Sampling Theory*. Englewood Clift: N.J. Prentice-Hall.

รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้า
ปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

A MODEL FOR CREATING A NETWORK OF BUDDHIST AGRICULTURAL
DEVELOPMENT AND SAFE PRODUCT MANUFACTURING PROCESSES FOR
COMMUNITY-BASED ECONOMIC DEVELOPMENT IN PHETCHABURI PROVINCE

¹อนุชา พละกุล, ²พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และ ³ดาวนภา เกตุทอง

¹Anucha Bhalakula, ²Phrasamu Arkom Arkamatheero and ³Dawnapa Ketnotg

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

Received:2023-11-16

¹Corresponding Author's E-mail: anucha.bha@mcu.ac.th

Revised:2023-11-29

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 10 รูป/คน ผู้ร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ 15 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. การสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชแบบกลุ่ม ด้วยระบบพืชอาศัยพืช อาทิ การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงแสงแดด การปลูกพืชไร่แมลงศัตรูพืช อาทิ ตะไคร้ ปอเทือง ดาวเรือง มะละกอ การไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลงในการทำเกษตร การใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ลดการเผาวัชพืช ไม่เบียดเบียนเพื่อนบ้าน ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นการทำเกษตรเชิงวิถีพุทธ ควรซื้อสัตย์ต่อตนเองและผู้ိုင်ด้านการไม่ใช้สารเคมีกับพืชผักที่ปลูกหรือนำไปจำหน่าย

2. กลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธ การวิเคราะห์สออาร์ เกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ จุดแข็ง 1) ศูนย์เรียนรู้ 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ทุนกายภาพ 4) ด้านผู้นำ 5) ด้านผู้ตาม 6) ผักปลอดสารพิษ 7) เครือข่ายในการสนับสนุน โอกาส 1) เครือข่ายชุมชน 2) การท่องเที่ยวชุมชน 3) แปรรูปผลผลิต 4) โสมสแต่ย์วิถีวัฒนธรรม เป้าหมาย 1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ 2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ 3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ 4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ 5) ตลาดครบวงจร และผลลัพธ์ 1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม 3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ 4) การเงินดี 5) สุขภาพดี 6) ชุมชนมีรายได้ 7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร”

3. รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่

ยั่งยืนปลอดภัย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท ตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการรับประทานพืชผักปลอดภัย ควรเริ่มจากครอบครัว ขยายไปสู่ชุมชน สังคม และประเทศ ซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมการรับประทานผักปลอดภัย

คำสำคัญ: รูปแบบการสร้างเครือข่าย; การพัฒนาเกษตรวิถีพุทธ; กระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย; การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

Abstract

Research on the technique of making safe products and the concept for building a Buddhist agricultural development network to support the local economies of Phetchaburi Province. Ten participants in-depth interviews are part of this mixed-methods study. In this training utilizing descriptive data analysis, fifteen participants participated part.

The results of the research revealed that:

1. The Organic Agriculture Community Enterprise Center's synthesis of the Buddhist agriculture model Agriculture is the practice of planting groups of plants using a plant system, such as planting perennials in the west and vegetable gardens in the east for sunlight; planting crops with insect pests like lemongrass, hemp, marigold, and papaya; avoiding the use of chemical insecticides in agriculture; using natural fertilizers; minimizing weed burning; and not inflicting harm on neighbors, animals, the environment, or nature. The Buddhist practice of not using chemicals on grown or sold vegetables is an example of being honest with oneself and others.

2. A development plan for setting up a network of businesses that produce secure Buddhist goods. The following elements of organic agriculture are analyzed using a Buddhist lens: 1) assets; 2) educational institutions; 3) regional thinkers; 4) tangible assets; 5) leaders; 6) adherents; and 7) organic produce. Opportunities, community networks, community tourism, product transformation, and cultural homestays are some examples of supporting networks.

The objectives are as follows: 1) mental and physical well-being; 2) growth of spatial agriculture; 3) construction of a Buddhist way network; 4) Buddhist organic market; and 5) integrated market. Among the outcomes are: 1) sustainability of the environment;

2) social sustainability; 3) economic sustainability; 4) sound financial management; 5) good health; 6) community income; 7) fostering community cohesion; and 8) Establishing "Bawon" network partners.

3. The following components make up the model for building a network to advance Buddhist agriculture and the safe product manufacturing process: Monks, village chief, and village headmen are examples of community leaders who should take the lead in arranging learning activities that meet the needs of target groups like children, youth, agricultural entrepreneurs, students, academics, agencies, and agricultural centers in order to create systematic learning. The significance of networks where information can be shared while engaging in a variety of activities is appreciated by the participants.

The concept of organic agriculture emphasizes that safe vegetable consumption should begin in the extended family and spread throughout the community, society, and community. It may lead to a change in the manner in which that people consume organic vegetables.

Keywords: Forms of Network Creation; Buddhist Agricultural Development; Safe Product Production Processes; Grassroots Economic Development

บทนำ

การประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นพื้นที่สร้างเครือข่ายแรงงานทุกระดับที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนการขยายตัวด้านการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.51 ต่อปี ตั้งแต่ปี 2552-2560 การตลาดที่ส่งออกหลักอยู่ในประเทศจีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เป็นต้น (Ministry of Commerce, 2017) จากความต้องการดังกล่าว ความต้องการสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ย่อมกระตุ้นให้เกษตรกรเร่งผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปุยและสารเคมี การเกษตรเพื่อเร่งการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ และทำให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น โดยมีแนวโน้มการนำเข้าสารกำจัดวัชพืชและสารกำจัดศัตรูพืช เพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 21,590 ตัน และ 10,626 ตัน ในปี 2550 เป็น 119,971 ตัน และ 12,927 ตัน ในปี 2558 ตามลำดับ คิดเป็นอัตราการนำเข้าเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 44.19 และ 17.42 ต่อปี ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการนำเข้าปุ๋ยเคมีที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกเช่นกัน นับตั้งแต่ปี 2550-2558 โดยในปี 2558 มีปริมาณการนำเข้าสูงถึง 4.65 ล้านตัน คิดเป็นอัตราการนำเข้าเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 1.80 ต่อปี (Office of Agricultural Economics, 2015) เกษตรอินทรีย์จึงเป็นหลักการที่คำนึงถึงความสมดุลทางด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ และยังเป็นทางเลือกเลี่ยงการใช้สารเคมีทางการเกษตรโดยการให้หันกลับมาใช้สารอินทรีย์หรือชีวภาพแทน เพื่อนำมาสู่สินค้าที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคไม่เพียงแต่ในประเทศยังรวมถึง

ต่างประเทศ (Bunraeng, and Yamontri, 2007) สังเกตจากทั่วโลกมีอัตราการขยายตัวพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ในปี 2558 เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมนี ในอัตราร้อยละ 38/11/10 และ 5 ตามลำดับ ทำนองเดียวกันพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยที่ได้รับการรับรอง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.97 จาก 235,523 ไร่ ในปี 2557 เป็น 284,918 ไร่ ในปี 2558 จะเห็นว่าการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นผลจากความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มี แนวโน้มสูงขึ้นทั้งตลาดในและต่างประเทศด้วยอัตราการขยายตัวร้อยละ 77.9 และ 22.06 ตามลำดับ (Panyakul, 2016) ถึงแม้ว่าแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยมีทิศทางที่เพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่า มูลค่าการส่งออกสู่ตลาดโลกยังน้อยมากเมื่อเทียบกับการบริโภคของตลาดในทวีปอเมริกาและยุโรป อีกทั้ง เกษตรกรบางส่วนตัดสินใจปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเป็นเกษตรเคมีอีกครั้ง

การสร้างความเข้มแข็งทางการตลาดโดยการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความเหมาะสมและแตกต่างกันย่อมนำมาสู่การเพิ่มโอกาสทางการตลาดในการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่องทางการตลาดที่ต่างกัน ก่อให้เกิดความตระหนัก ความเชื่อมั่น และความจงรักภักดีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2560-2564 (Ministry of Commerce, 2017) พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาตนเอง ฝึกฝนตนเองให้สมบูรณ์ สูงสุด โดยใช้พระธรรมเป็นเครื่องมือฝึกฝน และมีพระสงฆ์เป็นผู้ยืนยัน ความจริงดังกล่าว พระสงฆ์จึงมีบทบาท ที่สำคัญ ที่จะนำกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยนำหลักธรรมทางศาสนาเข้ามาใช้กับงานพัฒนา ตัวอย่างเช่น คำสอนที่กล่าวว่า “อุจฺฐาตา วินฺทเต ธน หมาย ถึง ผู้มีความขยันหมั่นเพียร ย่อมหาทรัพย์ได้” การประกอบอาชีพ อย่างไม่อย่างหนึ่ง มีการค้าขาย รับราชการ เกษตรกรรม ปกครอง ลูกจ้าง หรือศึกษาหาความรู้ ก็ทำอย่างสุด ความสามารถ จนสำเร็จในสิ่งที่ตนต้องการ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ฟุ่มเฟือย กล่าวคือ ความสำเร็จในหน้าที่ การงานของตนที่ทำอยู่ ต้องไม่ขัดกับศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมือง ได้รับประโยชน์ตามความมุ่งหมาย เมื่อ กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนให้เจริญพร้อมทั้งด้านกายกับจิต และสภาวะแวดล้อมอย่างเหมาะสม บุคคลควรนำ หลักธรรม มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดเป้าหมาย และกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยเฉพาะหลักธรรมที่ เรียกว่า “วิริยอิทธิบาท” อันหมายถึง การมีความเพียรไม่ย่อท้อต่อการทำงาน (Mahachulalongkorn rajavidyalaya University, 1996) การประยุกต์หลักธรรมเพื่อบูรณาการแนวคิดเพื่อการสร้างการตระหนักรู้ และจิตสำนึกเพื่อสังคมในเชิงนิเวศวิทยาเชิงลึกที่ยั่งยืนที่คาดว่าจะเกิดจากการวิจัย ก็เพื่อเป็นการเสริมสร้าง แนวทางของการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งจิต เศรษฐกิจ และสังคม โดยจะวิเคราะห์หาปัจจัยความเป็นไปได้ใน การศึกษาทั้งจากภาครัฐและเอกชนเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้เป็นฐานในการประยุกต์สำหรับ องค์กรอื่นๆ (Phrarajworamuni (Phon Aphakaro) et al. 2015)

จากความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาชุดโครงการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาพุทธเกษตร ปลอดภัยเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ เครือข่ายสังคมวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เมื่อเสร็จสิ้น โครงการแล้วสามารถนำผลการวิจัย และรูปแบบการพัฒนาพุทธเกษตรปลอดภัย ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจ ชุมชนแนวพุทธ หรือเกษตรแนวพุทธ ทั้งศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรีที่สนใจจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรแนวพุทธ และหน่วยงาน/องค์กรอื่นที่สนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Participatory Action) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกหรือสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ (Focus group) ร่วมกับการสังเกต โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ที่ดำเนินการอยู่ในวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ประธานศูนย์ กรรมการ และสมาชิก รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 รูป/คน
 - 1.2 ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการจากการปรึกษาที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และประธานศูนย์วิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ ที่ดำเนินการอยู่ในวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่องสะแก และ 3) วิสาหกิจชุมชนตาลตันตึงตำบลช่องสะแก ที่มีทั้งประธานศูนย์ กรรมการ และสมาชิก รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยพัฒนาแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากแนวคิดหลักการ ความเป็นมา เอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการบูรณาการ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก วิสาหกิจชุมชน และหลักธรรมเพื่อการเกษตร กลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่าย และรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย จำนวน 3 พื้นที่ ตัวอย่าง ๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน
 - 2.2 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ร่วมกับเกษตรกรอำเภอเมืองเพชรบุรี และกลุ่มที่ทำการเกษตรอินทรีย์ ทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่องสะแก และ 3) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรีส่งเสริมอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

2.3 การสังเกต ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้สามารถมองเห็นองค์ความรู้ รวมถึงกระบวนการรู้สร้างแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธ และกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การลงพื้นที่ในเขตตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่ด้วยตนเอง

3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของเกษตรกรผู้จัดทำวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 พื้นที่ตัวอย่าง ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์ และเข้าร่วมกิจกรรม การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่กลุ่มเกษตรกรนำมาจัดจำหน่ายตามสถานที่จำหน่ายสินค้า

3.3 การสัมภาษณ์ผู้วิจัยให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เกษตรอำเภอเมืองเพชรบุรี และกลุ่มที่ทำการเกษตรอินทรีย์ ทั้ง 3 พื้นที่ จำนวน 15 คน

3.4 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับการสังเคราะห์เกษตรกรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี และสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3.5 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญของกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี และสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เพื่อสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อดังนี้

4.1 การสังเคราะห์เกษตรกรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี

4.2 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี

4.3 สร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

4.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานกับระดับการปฏิบัติของวิสาหกิจชุมชนเกษตรที่นำมาเป็นตัวแบบที่ดำเนินการอยู่ปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับคุณสมบัติและตัวชี้วัดของกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

4.5 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำไปพัฒนานโยบายในการส่งเสริมภาคการเกษตร และสร้างกลุ่มเครือข่ายการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อการสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การปลูกพืชแบบกลุ่ม ใช้ระบบพืชอาศัยพืช เช่น การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงของแสงแดด การปลูกพืชไร่แมลงศัตรูพืช อาทิ ตะไคร้ ปอเทือง ดาวเรือง มะละกอ เป็นต้น ไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลง เบียดเบียนสัตว์ ไม่ละเมิดศีล 5 ลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร หรือดใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำเกษตรปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ 100% ลดการเผาวัชพืชที่สร้างเป็นพิษในอากาศ และธรรมชาติ ไม่เบียดเบียนเพื่อนบ้าน ไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นการทำเกษตรเชิงวิถีพุทธ ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียนสัตว์ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ปลูกไว้กิน เหลือแบ่งปันและนำไปจำหน่ายสร้างรายได้เสริม ควรซื้อสัตว์กับตนเองและกับผู้อื่นในเรื่องการใช้สารเคมีกับพืชผักที่ปลูกหรือนำไปจำหน่าย โดยใช้หลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 หลักศีล 5 หลักอิทธิบาท 4 และหลักทิวฐธัมมิกัตถะ 4

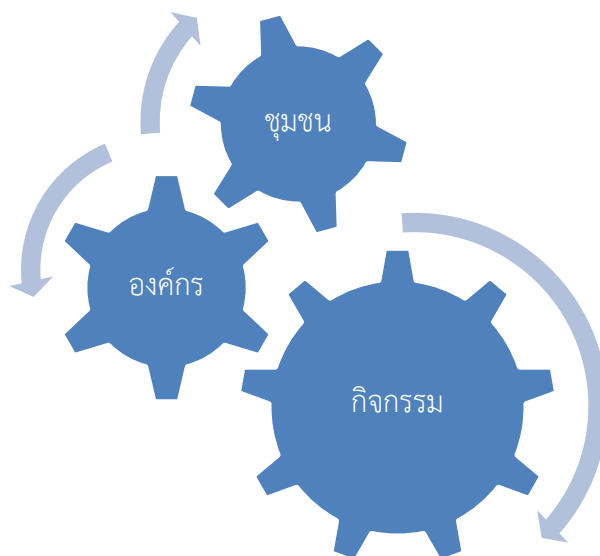
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อกลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี การวิเคราะห์สออาร์ (SOAR Analysis) เกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) 1) ศูนย์เรียนรู้ 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ทุนกายภาพ 4) ด้านผู้นำ 5) ด้านผู้ตาม 6) ผักปลอดสารพิษ 7) เครือข่ายในการสนับสนุน โอกาส (Opportunities) 1) เครือข่ายชุมชน 2) การท่องเที่ยวชุมชน 3) แปรรูปผลผลิต 4) โหมสเตย์วิถีวัฒนธรรม เป้าหมาย (Aspirations) 1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ 2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ 3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ 4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ 5) ตลาดครบวงจร และผลลัพธ์ (Results) 1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม 3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ 4) การเงินดี 5) สุขภาพดี 6) ชุมชนมีรายได้ 7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ 8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร”

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ต้องตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ที่นิยมบริโภคอาหารสมัยใหม่ที่ปนเปื้อนสารเคมี ที่แตกต่างไปจากอดีตที่เคยปลูกเองเพื่อบริโภคในครัวเรือน แต่กลายเป็นปลูกเพื่อค้าขาย โดยกระตุ้น

การเจริญเติบโตด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ผู้นำชุมชนเหล่าจึงควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่ยั่งยืนปลอดภัย การสร้างเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ที่ได้รับความนิยมและเป็นรูปธรรม คือ การจัดการการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท การส่งเสริมความสนใจและตระหนักต่อประโยชน์ของพืชผักที่ได้จากการเพาะปลูกตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการรับประทานพืชผักปลอดภัย ควรเริ่มจากครอบครัวก่อนเป็นจุดเริ่มต้น ที่สามารถสร้างนิสัยการบริโภคอย่างปลอดภัย ที่ได้จากการเพาะของครอบครัว ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่อย่างยั่งยืน หากทำได้หลายครอบครัวจะสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมการรับประทานผักปลอดสารพิษอย่างแน่นอน

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี” สามารถการสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายเกษตรกร สามารถพัฒนาได้ด้วยการสร้างเป้าหมายร่วมกันทั้งระดับชุมชน องค์กร และกิจกรรมดังนี้

1. ชุมชน สามารถใช้กระบวนการกลุ่มให้สร้างความสามัคคี เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปได้ และมีความยั่งยืน ยึดการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล แบ่งหน้าที่กันทำเพื่อสมาชิก ได้ทำตามความถนัดของตนเองให้สมาชิกใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อทำงานตามหน้าที่ตนเอง

2. องค์กร ต้องส่งเสริมคนทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรให้มีส่วนร่วมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย และได้มาตรฐานมีการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อลดการเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย เพื่อให้มีชีวิตที่ยั่งยืนยาวมากขึ้น

3. กิจกรรม การสร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับความนิยมและเป็นรูปธรรม คือ การจัดการการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าการสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการปลูกพืชแบบกลุ่ม ใช้ระบบพืชอาศัยพืช เช่น การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงของแสงแดด การปลูกพืชไร่แมลงศัตรูพืช อาทิ ตะไคร้ ปอเทือง ดาวเรือง มะละกอ เป็นต้น ไม่ใช่สารเคมีฆ่าแมลง เบียดเบียนสัตว์ ไม่ละเมิดศีล 5 ลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร หรืองดใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำเกษตร ปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ 100% ลดการเผาวัชพืชที่สร้างเป็นพิษในอากาศ และธรรมชาติไม่เบียดเบียนเพื่อนบ้าน ไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นการทำเกษตรเชิงวิถีพุทธ ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียนสัตว์ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ปลูกไว้กิน เหลือแบ่งปันและนำไปจำหน่ายสร้างรายได้เสริม ควรซื้อสัตย์กับตนเองและกับผู้อื่นในเรื่องการใช้สารเคมีกับพืชผักที่ปลูกหรือนำไปจำหน่าย โดนใช้หลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 หลักศีล 5 หลักอิทธิบาท 4 และหลักทิวฐธัมมิกัตถะ 4 สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การเกษตรแนวพุทธเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชนพบว่า พัฒนาการเกษตรแนวพุทธ มีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลากว่า 2,500 ปี โดยปรากฏในคัมภีร์ชั้นปฐมภูมิหลายแห่ง อาทิ ในคัมภีร์วินัยปิฎกมหาราชิกสูตรคัมภีร์วรรค เป็นต้น โดยมีหลักคำสอนที่สอดคล้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของสังคม และมีความสัมพันธ์กับพระมหากษัตริย์อิทธิพลของคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งมิได้สอนแต่เรื่องชีวิต แต่รวมไปถึงการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมซึ่งเป็น “สัมมาอาชีพะ” เลี้ยงชีพชอบ ซึ่งก็คือวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในชนบท ส่วนรูปแบบต่าง ๆ ของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน มีความแตกต่าง หลากหลายตามลักษณะของสภาพนิเวศ เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมแนวทางของเกษตรกรรมแบบยั่งยืนสามารถจำแนกได้ 6 รูปแบบ คือ ระบบไร่มุมนเวียน วนเกษตร เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์เกษตรธรรมชาติและเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งการเกษตรแนวพุทธ เป็นระบบนิเวศที่มนุษย์ออกแบบขึ้นมา จากระบบนิเวศตามธรรมชาติและการเข้าไปถึงธรรมชาติหรือไตรลักษณ์ จึงเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณขั้นสูงสุดองค์ประกอบของเกษตรแนวพุทธ คือ กระบวนทัศน์แนวพุทธ วิถีชีวิตเกษตรแนวพุทธ การรักษาสมาคมคุณธรรมศีลสิ่งแวดล้อมตามหลักเกษตรแนวพุทธ และการพึ่งพาตนเอง (Phra Thep Rattanamuni (Saipong Anompanyo/Kongsin) et al. 2016)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาการสร้างเครือข่ายกิจกรรมการผลิตสินค้าปลอดภัยวิถีพุทธในจังหวัดเพชรบุรี การวิเคราะห์สอระอาเกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) 1) ศูนย์เรียนรู้ 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ทุนกายภาพ 4) ด้านผู้นำ 5) ด้านผู้ตาม 6) ผักปลอดภัยพิช 7) เครือข่ายในการสนับสนุน โอกาส (Opportunities) 1) เครือข่ายชุมชน 2) การท่องเที่ยวชุมชน 3) แปรรูปผลผลิต 4) โฮมสเตย์วิถีวัฒนธรรม เป้าหมาย (Aspirations) 1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ 2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ 3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ 4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ 5) ตลาดครบวงจร และผลลัพธ์ (Results) 1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม 3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ 4) การเงินดี 5) สุขภาพดี 6) ชุมชนมีรายได้ 7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ 8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร” สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเพิ่มโอกาสจำหน่ายในตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยที่จำหน่ายร่วมกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตลาดเฉพาะสินค้าเกษตรปลอดภัย และตลาดเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์ ต้องมุ่งเน้นกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และราคา ตามลำดับ นอกจากนี้กลยุทธ์ความปลอดภัยและปราศจากสารเคมีตกค้างของผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการตลาดเกี่ยวกับการลด แลก แจก แถม หรือทดลอง และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของภาคเอกชนเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ กลับลดโอกาสจำหน่ายในตลาดทั่วไป จึงต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง ซึ่งระบุความแตกต่างการจำหน่ายระหว่างสินค้าเกษตรทั่วไปและสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างเหมาะสมตามการจัดจำหน่ายในแต่ละช่องทางการตลาดนำมาสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Supapunt, et al. 2017)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่ารูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ที่นิยมบริโภคอาหารสมัยใหม่ที่ปนเปื้อนสารเคมี ที่แตกต่างกันไปจากอดีตที่เคยปลูกเองเพื่อบริโภคในครัวเรือน แต่กลายเป็นปลูกเพื่อค้าขาย โดยกระตุ้นการเจริญเติบโตด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ผู้นำชุมชนเหล่าจึงควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่ยั่งยืนปลอดภัย การสร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับความนิยมและเป็นรูปธรรม คือ การจัดการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็กเยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท การส่งเสริมความสนใจและตระหนักต่อประโยชน์ของพืชผักที่ได้จากการเพาะปลูกตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์ ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการรับประทานพืชผักปลอดภัย ควรเริ่มจากครอบครัวก่อนเป็นจุดเริ่มต้น ที่สามารถสร้างนิสัยการบริโภคอย่างปลอดภัย ที่ได้จากการเพาะของครอบครัว ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน หากทำได้หลายครอบครัวจะสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมการรับประทานผักปลอดภัยอย่างแน่นอน สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง รูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ในประเทศไทย

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ (16 ตัวบ่งชี้) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และการเพิ่มสมรรถนะสมาชิก 2) การจัดการความรู้ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การบ่งชี้ความรู้การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ 3) วัฒนธรรมองค์การ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของความสอดคล้องต้องกัน ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Anusornpanitchakul et al., 2018)

สรุป

การวิจัยรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การปลูกพืชแบบกลุ่มด้วยระบบพืชอาศัยพืช อาทิ การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงแสงแดด การปลูกพืชไร่แมลงศัตรูพืช อาทิ ตะไคร้ ปอเทือง ดาวเรือง มะละกอ การไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลงในการทำเกษตร การใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ลดการเผาวัชพืช ไม่เบียดเบียนเพื่อนบ้าน ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่เบียดเบียนสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นการทำเกษตรเชิงวิถีพุทธ 2) การวิเคราะห์สออาร์ (SOAR Analysis) เพื่อสร้างกลยุทธ์เกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ 2.1) จุดแข็ง (1) ศูนย์เรียนรู้ (2) ประชาชนชาวบ้าน (3) ทุนกายภาพ (4) ด้านผู้นำ (5) ด้านผู้ตาม (6) ผักปลอดสารพิษ (7) เครือข่ายในการสนับสนุน 2.2) โอกาส (1) เครือข่ายชุมชน (2) การท่องเที่ยวชุมชน (3) แปรรูปผลผลิต (4) โหมสเตย์วิถีวัฒนธรรม 2.3) เป้าหมาย (1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ (2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ (3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ (4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ (5) ตลาดครบวงจร และ 2.4) ผลลัพธ์ (1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (2) ความยั่งยืนด้านสังคม (3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ (4) การเงินดี (5) สุขภาพดี (6) ชุมชนมีรายได้ (7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ (8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร” และ 3) รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัย ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่ยั่งยืนปลอดภัย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท ตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการรับประทานพืชผักปลอดภัย ควรเริ่มจากครอบครัว ขยายไปสู่ชุมชน สังคม และประเทศ ซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมการรับประทานผักปลอดสารพิษ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การสังเคราะห์เกษตรวิถีพุทธต้นแบบของศูนย์วิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชแบบกลุ่มด้วยระบบพีชอาศัยพืช อาทิ การปลูกไม้ยืนต้นแนวทางทิศตะวันตก พืชผักสวนครัวแนวทางทิศตะวันออก เพื่อการเข้าถึงแสงแดด การปลูกพืชไร่แมลงศัตรูพืช ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ หน่วยงานภายในชุมชน ควรเสนอโยบายชุมชนเพื่อสร้างแนวทางการร่วมมือทางเกษตรอินทรีย์ ซึ่งส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ความมั่นคงทางอาหาร และความสุขภาพดี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์สออาร์ (SOAR Analysis) เกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ได้แก่ จุดแข็ง 1) ศูนย์เรียนรู้ 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ทุนกายภาพ 4) ด้านผู้นำ 5) ด้านผู้ตาม 6) ผักปลอดสารพิษ 7) เครือข่ายในการสนับสนุน โอกาส 1) เครือข่ายชุมชน 2) การท่องเที่ยวชุมชน 3) แปรรูปผลผลิต 4) โฮมสเตย์วิถีวัฒนธรรม เป้าหมาย 1) สุขภาพกายและสุขภาพใจ 2) การพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ 3) สร้างเครือข่ายวิถีพุทธ 4) ตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ 5) ตลาดครบวงจร และผลลัพธ์ 1) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนด้านสังคม 3) ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ 4) การเงินดี 5) สุขภาพดี 6) ชุมชนมีรายได้ 7) สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และ 8) สร้างภาคีเครือข่าย “บวร” ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ชุมชนและศูนย์เกษตร ควรรวมกลุ่มคนที่มีแนวคิดเดียวกัน สร้างข้อตกลง ระเบียบแบบแผนการปฏิบัติให้เข้าเชือถือ มีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาตรวจสอบรับรองถึงคุณภาพตลาดอินทรีย์วิถีพุทธ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผู้นำชุมชน คือ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรริเริ่มแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคในชุมชนที่ยั่งยืนปลอดภัย ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ รูปแบบการสร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับความนิยมและเป็นรูปธรรม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก เยาวชน ผู้ประกอบการเกษตร นักวิชาการ หน่วยงาน ศูนย์เกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบเป็นระบบ ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างร่วมกิจกรรมทุกประเภท

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. จัดสัมมนาความต้องการของผู้ผลิต ผู้บริโภค เพื่อพูดถึงความต้องการทางด้านอาหารและพืชผักผลไม้ ปลอดภัย

2.2. รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรอินทรีย์เพื่อขับเคลื่อนความมั่นคงทุกระดับตามแนวคิด

References

- Anusornpanitchakul, T. et al. (2018). Model of successful community enterprises in Thailand. *Phetchabun Rajabhat Journal*, 20(1), 8-17.
- Bunraeng, P. & Yamontri, A. (2007). *Organic agriculture: theory and applications for farmers*. Chiang Mai: Good Printing Limited Partnership.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- Ministry of Commerce. (2017). *National Organic Agriculture Development Strategy 2017 – 2021*. Bangkok: Ministry of Commerce.
- Office of Agricultural Economics. (2015). *Quantity and value of agricultural hazardous substances 2010-2015*. Bangkok: Office of Agricultural Economics.
- Phra Thep Rattanamuni (Saipong Anompanyo), K. et al. (2016). Buddhist agriculture to solve community economic problems. *Cho Payom Journal*, 25(1), 53-64.
- Phraraj woramuni (Phon Aphakaro) et al. (2015). Integrated Buddhist ecology for sustainable development in enhancing the health and learning of Thai society. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 41(2), 32-48.
- Supapunt, P. et al. (2017). Appropriate marketing strategies for organic agricultural product distribution channels in Chiang Mai Province. *Parichat Journal Thaksin University*, (Special Issue), 35-44.

รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
THE MODEL OF HEALTH SPA BUSINESS MANAGEMENT
IN THAILAND NATIONAL SPORTS UNIVERSITY: LAMPANG CAMPUS

¹สุขุมาล ทองดี และ ²ณภัทร ส่งมหาชัย

¹Sukhuman Thongdee and ²Napat Songmahachai

¹สาขาการบริหารจัดการธุรกิจสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

¹Department of Health business Administration Faculty of Liberal Arts,

Thailand national Sports University, Lampang Campus, Thailand

Received:2023-11-03

¹Corresponding Author E-mail: sukhuman.13@gmail.com

Revised:2023-12-13

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ 2) จัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้รับบริการ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า 1. การจัดการธุรกิจสปาควรมีการวางแผนการและกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้าทำงาน กำหนดคุณสมบัติของพนักงาน ในด้านงบประมาณลงทุนในสัดส่วนที่เหมาะสมตามขนาดของสถานประกอบการ คำนวณหน่วยต้นทุน ด้านการตลาดมุ่งเน้นคุณภาพ การจัดทำเมนูสปาที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์บริษัทท่องเที่ยว การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีความปลอดภัย และ 2. รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มีรูปแบบการจัดการ 2 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ (2) ด้านการจัดการด้านการตลาด (7Ps) พบว่า สิ่งสำคัญต่อการให้บริการเป็นอันดับแรก คือ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์และทักษะการให้บริการ และ 3. การประเมินรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ พบว่า คุณภาพของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการ; ธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ; ส่วนประสมทางการตลาดบริการ

Abstract

The objective of this research and development (R&D) study was aimed 1) to examine the context of health spa business 2) to create a health spa business management model and 3) to assess the quality of the health spa business management model in Thailand National Sports University: Lampang Campus. The samples 387 were the entrepreneurs, service recipients, and experts involved in operating a health spa business.

The results founded that 1. The spa business management should plan and the role and responsibility, the qualification of each position, the investment proportion, the business size, the unit cost, the marketing strategy focused on product and service quality. The unique spa menu was well designed. The public relations were via tourism agency and tourism operator website. Providing for a safe physical environment. 2.The Massage and Spa Operation Center in Thailand National Sports University: Lampang Campus has two management models which are 1) Business management Model for Health Spa and 2) Marketing Models (7Ps). The study showed that the most importance service qualifications are the good personality, interpersonal skill and service skills, and 3. The assessment of Health Spa Business Model founded that the overall quality of the spa management model is high level.

Keywords: Management; Health Spa Business; Service Marketing Mix (7Ps)

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจสปา เป็นธุรกิจหนึ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ และมีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมโดยการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์โดยมีการใช้น้ำและเทคนิคการนวดเพื่อผ่อนคลายร่างกายและจิตใจเป็นองค์ประกอบหลัก (Health Spa Operator's Guide, 2020) ธุรกิจสปาไทยยังถูกวางรากฐานทางวัฒนธรรมไทยและผสมผสานวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นจึงเกิดเป็นเอกลักษณ์ของสปาไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ จึงได้รับความนิยมทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ จึงก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการตลาดที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และส่วนแบ่งทางการตลาดค่อนข้างสูง สำหรับมูลค่าตลาดของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยที่คำนวณจากยอดรายได้รวมทั้งหมดของนิติบุคคลที่ส่งรายงานงบการเงินแต่ละปีให้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ขนาดมูลค่าตลาดของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยนั้น มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ.2556 มีมูลค่าตลาดเท่ากับ 3,469 ล้านบาท เทียบกับปี พ.ศ.2555 ซึ่งมีมูลค่าตลาดเท่ากับ 3,117 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.27 ส่วนใหญ่เป็น

ธุรกิจขนาดเล็กมีพนักงานเฉลี่ยวประมาณ 1-5 คน เป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มในอนาคตที่ดีทั้งในกลุ่มลูกค้าคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Chantaburee, 2016) อีกทั้งจากการที่ประชาชนหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น และประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนสุขภาพ (Health promotion services) โดยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนธุรกิจนี้ ด้วยการประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดวิสัยทัศน์ Thailand as World Class Healthcare Destination โดยธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ เป็นหนึ่งในบริการหลักภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ

คณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารจัดการธุรกิจสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 ซึ่งใช้เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษา และให้บริการสำหรับบุคคลภายนอก แต่เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เมื่อปลายเดือนธันวาคม 2562 ส่งผลให้ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาไม่สามารถเปิดให้บริการแก่บุคคลภายนอกได้ตามปกติ จึงใช้เป็นเพียงสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษา อย่างไรก็ตามทางคณะศิลปศาสตร์เล็งเห็นความสำคัญของธุรกิจสปา ซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต และต้องการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมสุขภาพชุมชนที่ให้บริการอย่างมีมาตรฐานโดยนักศึกษาและมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ประกอบด้วย กิจกรรมด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและงบประมาณ รวมไปถึงกิจกรรมด้านการจัดการตลาด ได้แก่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร หลักฐานทางกายภาพและกระบวนการให้บริการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวิธีการบริหารจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการและการให้บริการของศูนย์นวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการและผู้ให้บริการเกี่ยวกับการจัดการในสถานบริการสปาเพื่อสุขภาพ
2. เพื่อจัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ สาขาการจัดการธุรกิจสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

3. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ พนักงานบริการ และผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจัดการในสถานบริการสปาเพื่อสุขภาพ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการจัดการองค์การ (POSDCoRB) และแนวคิดการจัดการด้านการตลาด (7P's) มาประยุกต์ใช้

กลุ่มประชากรในการศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ได้แก่

1. ผู้ประกอบการ (เจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปา, พนักงานบริการ) ที่ผ่านการรับรองสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลปี พ.ศ. 2560 จำนวน 24 แห่ง (Health Establishment Division, 2017) และสถานประกอบการที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน กลุ่มส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ สำนักสถานพยาบาล และการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2560 จำนวน 6 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 แห่ง

2. ผู้มารับบริการ คือ ผู้เข้ารับบริการในศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 จำนวน 1,195 คน ที่มาจากรายงานประจำปีศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา (Massage and Spa Operations Center, 2021)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ประกอบการ คณะผู้วิจัยคัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจากสถานประกอบการในแต่ละภูมิภาค และมีรายชื่อบริษัท เครือข่ายผู้ประกอบการที่ไม่ซ้ำกัน ได้กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการจำนวน 15 แห่ง เป็นเจ้าของสถานประกอบการ และผู้จัดการสปาแห่งละ 2 คน รวมเป็นจำนวน 30 คน พนักงานสปาแห่งละ 5 คน รวมเป็นจำนวน 75 คน

2. กลุ่มผู้มารับบริการ คณะผู้วิจัยคำนวณจากจำนวนประชากรผู้เข้ารับบริการในศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 จำนวน 1,195 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรคำนวณของเครซี่ และมอร์แกน (Tirakanan, 2005) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำได้กลุ่มตัวอย่าง 291 คน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยคัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจากผู้มาเข้ารับบริการในศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.2565

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสำรวจและสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพสำหรับสถานประกอบการ โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ด้านการจัดการ (POSDCoRB) และด้านการตลาด (7P's) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และการบรรยายแสดงความคิดเห็น

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพสำหรับพนักงาน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดคำตอบไว้ 5 ระดับ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพสำหรับผู้มารับบริการ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อการบริการสปาเพื่อสุขภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดคำตอบไว้ 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำรูปแบบฯ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบริบทการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในสถานประกอบการ ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับนำเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการจัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ โดยการประชุมกลุ่ม (Focus Group) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพไปใช้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพและผู้จัดการสปา จำนวน 3 ท่าน ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านธุรกิจบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ จำนวน 5 ท่าน และผู้ใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ จำนวน 2 ท่าน ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

วิธีการศึกษา คณะผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพและด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 5 ท่าน ร่วมกันพิจารณาถึงคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและสรุปผลจากการตกผลึกแนวคิดจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการประเมินคุณภาพรูปแบบฯ

คณะผู้วิจัยใช้แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ เป็นแบบประเมินคุณภาพที่นำเอาเครื่องมือของ Phuvipadawat (2011) มาประยุกต์ใช้ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดคำตอบไว้ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยประเมินใน 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) 2) ด้านความเหมาะสม (Appropriateness) 3) ด้านความถูกต้องแม่นยำ (Adequacy) 4) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรง (Validity) โดยคณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยวิธีการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Congruence : IOC) เมื่อผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร และไม่ได้ถูกจัดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach Alpha Coefficient) (Tirakanan, 2005) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่

1. คำนวณหาค่าความถี่ และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปและแบบตรวจสอบรายการของกลุ่มตัวอย่าง
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์และเปรียบเทียบค่าที่ ของคะแนนจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับบริบทของผู้ประกอบการและผู้มารับบริการเกี่ยวกับการจัดบริการในสถานบริการสปาเพื่อสุขภาพ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อคำถามปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บริบทเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพของเจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปา คณะผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลจากการตกผลึกแนวคิดจาก เจ้าของสถานประกอบการ ผู้จัดการสปา พนักงานบริการ และผู้มาใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ ได้ข้อสรุปผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- ด้านการวางแผน ให้ความสำคัญมากที่สุด และสถานประกอบการส่วนใหญ่จะมีการวางแผน ทบทวนแผนการดำเนินงานในระยะเวลา 3 ปี

- ด้านการจัดองค์การ ให้ความสำคัญมากที่สุด โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่มีโครงสร้างธุรกิจ แบบเป็นทางการ ส่วนสถานประกอบการขนาดเล็กจัดโครงสร้างการบริหารแบบไม่เป็นทางการ และจะมีการ แบ่งแผนกต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

- ด้านการจัดคนเข้าทำงาน สถานประกอบการจะมีการวางแผนกำลังคนก่อนเปิดกิจการ มีการ คัดเลือกคนเข้าทำงานตามคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็นต่องานแต่ละตำแหน่ง

- ด้านการควบคุม เจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้จัดการให้ความสำคัญต่อการควบคุมมาก ที่สุด การประเมินผลการปฏิบัติงาน ใช้เครื่องมือหรือเทคนิควิธีในการติดตามงาน ประกอบด้วย คุณภาพงาน เวลา ปริมาณและความพึงพอใจของลูกค้า

- ด้านการรายงาน สถานประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าของงานจากรายงานผลการปฏิบัติงาน จากผู้ใต้บังคับบัญชา ผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ ความพึงพอใจของผู้มา รับบริการ ตลอดจนการกำหนดแผนงานเป้าหมายของพนักงานแต่ละคนที่น่าเสนอแต่ละวงรอบการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพงาน ปรับปรุงด้านการบริการ ปรับปรุงบุคลากร ขึ้นเงินเดือน ให้โบนัส ให้ค่าคอมมิชชั่นเพิ่ม

- ด้านงบประมาณ สถานประกอบการมีวิธีการลงทุนในสัดส่วนที่แตกต่างกันตามลักษณะของขนาด สถานประกอบการ เช่น ลงทุนในรูปแบบบริษัท 100% ลงทุนแบบเจ้าของ : หุ้นส่วนในปริมาณ 80:20, 70:30, และ 50:50 บางสถานประกอบการลงทุนด้วยงบลงทุนของเจ้าของ:สถาบันการเงิน ในปริมาณ 40:60 เงินทุน สำรองในสถานประกอบการจะมีทุนสำรองจากกำไรเพื่อนำไปเป็นทุนหมุนเวียน เช่น ปรับปรุงสถานที่ขยายกิจการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จัดสรรค่าโบนัส คอมมิชชั่น เพิ่มเงินเดือนพนักงาน มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย การคำนวณหน่วยต้นทุนต่อผลผลิตเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในวงเงินที่เหมาะสม

2. ด้านการตลาด เจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปาและพนักงาน ให้ความสำคัญ ต่อการจัดการด้านการตลาดดังนี้

- ผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบ (Product) ที่ใช้ในการให้บริการที่ได้มาตรฐานและมีใบรับรองคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ บางสถานประกอบการมีการผลิตผลิตภัณฑ์ตามวิถีธรรมชาติและมีเมนูสปาเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละ สถานประกอบการ วิธีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะมีระบบระเบียบการเก็บและวิธีการเบิกใช้คล้าย ๆ กัน ถูกต้องตามหลักการและมาตรฐานการให้บริการสปา

- ราคา (Price) แต่ละสถานประกอบการตั้งราคาค่าบริการตามความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และการ บริการ การกำหนดราคาค่าบริการขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์และรูปแบบการให้บริการในแต่ละสถานประกอบการ แตกต่างกันไป

- สถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผู้บริการสามารถติดต่อได้หลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต บริษัททัวร์ นายหน้า ไกด์ คนขับรถรับจ้าง หรือมาติดต่อด้วยตนเอง
- การส่งเสริมการขาย (Promotion) ผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต โบร์ชัวร์ในแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์บริการท่องเที่ยว ทางเอเยนซี ทางโทรศัพท์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การวางป้ายภายในห้องพัก รวมถึงส่งเสริมการขายผ่านพนักงาน มีโปรโมชั่นที่หลากหลาย มีส่วนลดราคาจากการเป็นสมาชิก การสะสมแต้ม หรือส่วนลดสำหรับลูกค้าที่กลับมาใช้บริการครั้งต่อไป
- บุคลากร (People) มีการกำหนดงานที่ชัดเจน การติดต่อสื่อสารชัดเจน มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างกระบวนการทำงานที่สั้น กระชับและมีประสิทธิภาพ การดูแลพนักงานมีการสับเปลี่ยนกันทำงาน มีระเบียบข้อบังคับการแต่งกาย การปฏิบัติงานและระเบียบในการให้บริการ
- หลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ จะเน้นแนวคิดด้านการออกแบบตกแต่งสถานที่ทั้งด้านแสง สี เสียง กลิ่น เน้นความสะอาดสงบผ่อนคลาย เป็นธรรมชาติ ปลอดภัย ง่ายสะดวกสบายและมีความเป็นส่วนตัว การตกแต่งส่วนใหญ่เน้นความเป็นไทยและล้านนา บางแห่งเน้นศิลปะแบบญี่ปุ่นหรือบาหลิเข้ามาผสมผสาน ในด้านความปลอดภัยจัดให้มีระบบป้องกันภัย เช่น วัสดุกันลื่น อุปกรณ์ดับเพลิง สัญญาณเตือนในห้องอบไอน้ำ ระบบตรวจจับควันไฟ ถึงดับเพลิง
- กระบวนการให้บริการ (Processes) มีการให้บริการด้วยน้ำ บริการนวด การบริการทรีทเมนต์เพื่อความงาม การบริการกิจกรรมทางกาย และบางแห่งอาจมีบริการอื่นเสริม เช่น ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำบัดด้วยหินร้อน สุคนธ์บำบัด อาหารธรรมชาติ มังสวิรัติ และการดีท็อกซ์ผิว

นอกจากนี้เจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปา ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจตามลำดับความสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 1

การดำเนินธุรกิจ	ลำดับความสำคัญ	
	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการจัดการ	14	25.00
ด้านการตลาด	17	30.56
ด้านการผลิตและดำเนินงาน	14	25.00
ด้านการเงิน	11	19.44

ตารางที่ 1 แสดงลำดับความสำคัญของการดำเนินธุรกิจตามความคิดเห็นของเจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปา

จากตารางที่ 1 การดำเนินธุรกิจในความคิดเห็นของเจ้าของสถานประกอบการ และ/หรือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ ให้ความสำคัญต่อการตลาดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 30.56 รองลงมาได้แก่

ด้านการจัดการและด้านการผลิตและการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านการเงิน คิดเป็นร้อยละ 1

นอกจากนี้พนักงานยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ดังแสดงในตารางที่ 2

ความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับ การจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.26	.80	มาก
2. ด้านการจัดองค์การสถานบริการธุรกิจสปาที่ท่านเป็นพนักงานอยู่	4.15	.99	มาก
3. ด้านการสั่งการ (กำกับและตามงาน)	4.17	.93	มาก
4. ด้านการประสานงาน	4.09	.83	มาก
5. การควบคุม	4.09	.83	มาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ

จากตารางที่ 2 ในภาพรวมพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่อลำดับความสำคัญของการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในระดับมากทุกด้านโดยเฉพาะด้านการวางแผน

ความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อการบริการสปาเพื่อสุขภาพ ดังแสดงในตารางที่ 3

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.31	.61	มาก
ด้านราคา (Price)	4.44	.62	มาก
ด้านสถานที่ตั้ง (Place)	4.29	.62	มาก
ด้านส่งเสริมการขาย (Promotion)	4.24	.74	มาก
ด้านบุคลากร (People)	4.55	.56	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence)	4.47	.55	มาก
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	4.35	.56	มาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อการบริการสปาเพื่อสุขภาพ

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ พบว่า ผู้มารับบริการให้ความสำคัญ ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านบุคลากร (People) ($\bar{x} = 4.55$) พนักงานมีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี มีทักษะปฏิบัติการที่ดี 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ($\bar{x} = 4.47$) โดยบรรยากาศมีความเหมาะสมและเป็นแบบธรรมชาติ มีความสะอาดเป็นระเบียบในสถานบริการ 3) ด้านราคา (Price) ($\bar{x} = 4.44$) โดยมีป้ายบอกราคาค่าบริการที่ชัดเจน มีการกำหนดราคาในแต่ละคอร์สและราคาเหมาะสมกับบริการ 4) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ($\bar{x} = 4.35$) โดยมีความปลอดภัยในการบริการและได้มาตรฐาน ได้รับบริการตามลำดับ และบริการเสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนด 5) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ($\bar{x} = 4.31$) มีใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้มีคุณภาพและความปลอดภัย มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย 6) ด้านสถานที่ตั้งและการจัดจำหน่าย (Place) ($\bar{x} = 4.29$) มีความปลอดภัยในการเข้ารับบริการ มีการจัดภูมิทัศน์ภายนอกร่มรื่นสบายตา มีการคมนาคมสะดวกและ 7) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ($\bar{x} = 4.24$) มีส่วนลดให้สมาชิก มีเครื่องดื่มฟรีระหว่างการรับบริการ และมีเทศกาลลดราคาค่าบริการ

คุณภาพของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบ	4.12	.67	มาก
2. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ของรูปแบบ	4.12	.74	มาก
3. ด้านความเหมาะสม (Propriety) ของรูปแบบ	4.40	.44	มาก
4. ด้านความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ของรูปแบบ	4.24	.59	มาก

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

จากตารางที่ 4 พบว่ารูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคุณภาพดังนี้ คือ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ (Propriety) ($\bar{X}=4.40$) ด้านความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ($\bar{X}=4.24$) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ($\bar{X}=4.12$) และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Feasibility) ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาบริบทของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจัดการในสถานบริการสปาเพื่อสุขภาพ

1. บริบทเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพของเจ้าของสถานประกอบการและ/หรือผู้ดำเนินการสปาและพนักงาน มีความเห็นต่อการจัดการธุรกิจสปาเพื่อคุณภาพ ดังนี้

ควรมีการวางแผนการดำเนินการและทบทวนแผนการดำเนินงานอย่างน้อยทุกระยะเวลา 3 ปี โครงสร้างของธุรกิจขนาดใหญ่ใช้แบบเป็นทางการ ขนาดเล็กจะใช้แบบไม่เป็นทางการโดยมีเจ้าของเป็นผู้บริหารงาน มีการแบ่งแผนงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้าทำงาน มีการกำหนดคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็นต่อพนักงานแต่ละตำแหน่ง มีการกำหนดอัตราค่าจ้าง สวัสดิการ การส่งการมีวิธีการหลากหลาย มีการสร้างแรงจูงใจ และให้มีการพัฒนาความรู้เพิ่มเติม มีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ด้านงบประมาณมีวิธีการลงทุนในสัดส่วนที่เหมาะสมตามรูปแบบและขนาดของสถานประกอบการ มีการคำนวณหน่วยต้นทุนต่อผลผลิตในวงเงินที่เหมาะสม ด้านการตลาด เน้นคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีเมนูสปาที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานประกอบการ มีการสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์บริษัทท่องเที่ยวและการส่งเสริมการขายหลากหลายรูปแบบ มีการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้รู้สึกเป็นธรรมชาติ ปลอดภัย สะอาด สงบและผ่อนคลาย มีการจัดระบบความปลอดภัยอย่างครบวงจร

2. บริบทด้านความคิดเห็นของผู้มารับบริการเกี่ยวกับความสำคัญในการดำเนินงานธุรกิจ สปาเพื่อสุขภาพ

ความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ พบว่า ผู้มารับบริการให้ความสำคัญ ตามลำดับดังนี้ อันดับ 1 คือ ด้านบุคลากร (People) อันดับ 2 คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) อันดับ 3 คือ ด้านราคา (Price) อันดับ 4 คือ ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) อันดับ 5 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) อันดับ 6 คือ ด้านสถานที่ตั้งและการจัดจำหน่าย (Place) และอันดับ 7 คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลจากการตกผลึกแนวคิดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพและด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เจ้าของสถานประกอบการ พนักงาน ผู้มารับบริการ และผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง สรุปรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 2 จัดทำรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ สาขาการจัดการธุรกิจสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า

รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ แบ่งการบริหารจัดการ 2 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ควรมีการวางแผนประกอบการและทบทวนกระบวนการดำเนินงานอย่างน้อยทุกระยะเวลา 3 ปี ควรมีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการกำหนดตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการวางแผนการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในแต่ละเทอม แต่ละชั้นปี ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับรายวิชาที่เรียนและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาที่จะเข้ามาฝึกปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยความร่วมมือของหัวหน้าศูนย์และอาจารย์ผู้สอน และมีการควบคุมติดตามงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ในการประเมินผลการให้บริการและปฏิบัติงานของนักศึกษา มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับบริการจากลูกค้า และมีรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาต่อผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง

2. การจัดการด้านการตลาด (7Ps) สิ่งสำคัญต่อการให้บริการเป็นอันดับแรก คือ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์และทักษะความสามารถในการปฏิบัติของผู้ให้บริการ รองลงมาได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่ โดยเฉพาะความร่มรื่นเป็นธรรมชาติ ความสงบและความสะอาดเรียบร้อยทำให้เข้ามาแล้วมีความรู้สึกผ่อนคลาย ในด้านการให้บริการมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ราคาค่าบริการมีความเหมาะสม มีการอธิบายกระบวนการให้บริการ มีการให้คำปรึกษาแนะนำที่ดีสำหรับลูกค้า ในการใช้บริการ สถานที่ตั้งมีความปลอดภัย การคมนาคมสะดวก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ มีการทำบัตรสมาชิกและมีส่วนลดแก่สมาชิกเป็นรายปีหรือให้ส่วนลดในโอกาสเทศกาล ต่าง ๆ การให้บริการต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้มารับบริการด้วย เนื่องจากผู้มารับบริการส่วนใหญ่จะมีอายุเฉลี่ยระหว่าง 30 - 44 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้นการให้บริการจึงต้องคำนึงถึงคุณลักษณะดังกล่าวเพื่อความเหมาะสมในด้านการส่งเสริมการตลาดที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้มารับบริการ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ อาจารย์ผู้สอนและผู้ดูแลศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มีความเห็นว่าคุณภาพของรูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ของศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคุณภาพดังนี้ คือ คุณภาพด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องแม่นยำ ด้านการใช้ประโยชน์และด้านความเป็นไปได้

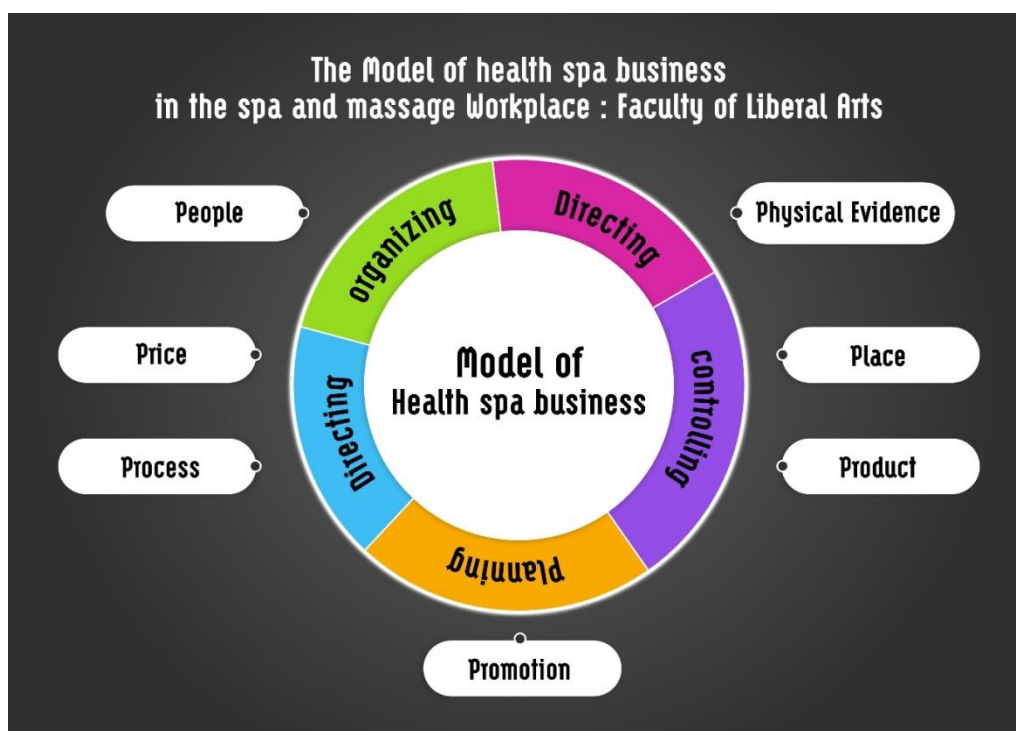
องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

การจัดการด้านธุรกิจ ผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์ปฏิบัติการฯ ต้องยึดหลักการบริหารจัดการ โดยมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานให้นักศึกษามีส่วนร่วมวางแผนและออกแบบการดำเนินงานในศูนย์ปฏิบัติการฯ ตามความรู้จากทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติตามรายวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จัดการและการตลาด ตามทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาแต่ละชั้นปีอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้การควบคุมดูแล สิ่ง การจากทีมงานตามลำดับชั้น ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ฯ อาจารย์ผู้สอนและการดูแลกันเองของนักศึกษารุ่นพี่ รุ่นน้อง รวมถึงให้นักศึกษารายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บังคับบัญชารับทราบในทุกไตรมาส ตลอดจนให้โอกาส บุคลากรได้ร่วมกันประเมินผลการดำเนินธุรกิจเพื่อวิเคราะห์จุดด้อย จุดแข็งของการดำเนินธุรกิจ ในวงรอบ 3 ปี เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนการดำเนินการธุรกิจในช่วงต่อไป

การจัดการด้านการตลาด สำหรับการจัดการด้านการตลาด เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาเพื่อ สุขภาพสามารถดำเนินธุรกิจได้เสมือนสถานประกอบการจริง ผู้สอนและผู้รับผิดชอบศูนย์ปฏิบัติการฯ ต้องจัด ระบบงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์จริง โดยฝึกทักษะให้นักศึกษาให้มีคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติการที่ดี ทั้ง ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การกำหนดให้ออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์ กำหนดราคา ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความเหมาะสมและชัดเจน ด้านผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน นักศึกษาสามารถเตรียมผลิตภัณฑ์ จัดทำบรรจุภัณฑ์ การเก็บรักษาได้รับการฝึกทักษะด้านการจัดการธุรกิจ และด้านการตลาดอย่างครบถ้วน

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านการจัดการธุรกิจ ควรมีการวางแผนประกอบการและทบทวนกระบวนการดำเนินงานอย่างน้อย ทุกระยะเวลา 3 ปี ควรมีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการกำหนดตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของ

ผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้าทำงาน มีวิธีการสั่งการที่หลากหลาย มีการดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด สร้างแรงจูงใจและพัฒนาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wansiri (2021) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสปาไทยและนวดเพื่อสุขภาพภายใต้ภาวะวิกฤตโควิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสปาประเภทโรงแรมและรีสอร์ทสปาและธุรกิจสปาประเภทเดย์สปา และผู้ใช้บริการองค์กรดังกล่าว เพื่อนำมาวิเคราะห์กลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันให้องค์กร โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเสนอผลวิจัยในลักษณะพรรณนาโดยใช้คำถามสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ โครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ทั้งโรงแรมและรีสอร์ทสปาและเดย์สปา ใช้กลยุทธ์องค์กรที่เหมือนกัน คือการลดขนาดองค์กรโดยการเลิกจ้างพนักงานและมอบหมายหน้าที่อื่นให้พนักงาน แต่มีเพียงเดย์สปา ที่ให้ความช่วยเหลือแก่พนักงาน และพบว่าทั้งคู่ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด เน้นด้านโปรโมชั่นเหมือนกัน ซึ่งในกลุ่มผู้ใช้บริการพบว่า โปรโมชั่นและองค์ประกอบทางกายภาพส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านราคา, ด้านสถานที่และด้านบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจสปาส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก จึงยังไม่มีแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการนำหลักการพื้นฐานของการบริหารจัดการธุรกิจมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ และเกิดประสิทธิภาพต่อเจ้าของธุรกิจและผู้ใช้บริการสูงสุด

ด้านการจัดการตลาด สิ่งสำคัญต่อการให้บริการเป็นอันดับแรก คือ บุคลากร เน้นบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์และทักษะความสามารถในการปฏิบัติของผู้ให้บริการ รองลงมาได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่ โดยเฉพาะความร่มรื่นเป็นธรรมชาติ ความสงบและความสะอาดเรียบร้อยทำให้เข้ามาแล้วมีความรู้สึกผ่อนคลาย ในด้านการให้บริการมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ราคาค่าบริการมีความเหมาะสม มีการอธิบายกระบวนการให้บริการ การให้คำปรึกษาแนะนำที่ดีสำหรับลูกค้าในการใช้บริการ สถานที่ตั้งมีความปลอดภัย การคมนาคมสะดวก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ มีการทำบัตรสมาชิกและมีส่วนลดแก่สมาชิกหรือในเทศกาลต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Chanthanawan, and Fongthanakit (2019) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจสปาของผู้ใช้บริการในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากพนักงานในสถานประกอบการในเขตจตุจักร 3 บริษัท ได้แก่ บริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัทมติชน จำกัด จำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจสปาของผู้ใช้บริการในเขตจตุจักร คือ ราคา ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ Larptaweesome (2021) ศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านสปา กรณีศึกษา Sarisa Beauty Palace โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการ พฤติกรรมผู้บริโภค ภาพลักษณ์ของแบรนด์และการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านสปา Sarisa Beauty Palace ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านสปา Sarisa Beauty Palace ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาพลักษณ์ของแบรนด์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ ด้านราคา ด้านการให้บริการ และด้าน

คุณภาพ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Klunpakdee (2016) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 2) เพื่อศึกษาการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จำนวน 400 คน และสถานประกอบการสปาระดับสากล จำนวน 10 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการตลาดที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการขายมีความสำคัญมาก ในส่วนของการรับรู้คุณภาพของมาตรฐานการบริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ในระดับมากที่สุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ด้านการบริการ ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ดำเนินธุรกิจสปาที่มีจำนวนมากและมีผู้ดำเนินธุรกิจสปาที่จดทะเบียนรายใหม่เพิ่มอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงการแข่งขันที่สูงขึ้น กลยุทธ์สำคัญในการประกอบการสปา คือ การรักษาคุณภาพการให้บริการ การสร้างความประทับใจในบริการเพื่อให้กลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง และการบอกต่อหรือกลยุทธ์แบบ “ปากต่อปาก” (Word of Mouth) อีกทั้งการนำเสนอการบริการในลักษณะแพ็คเกจ บางแห่งร่วมเป็นพันธมิตรทางการค้ากับบัตรเครดิต การจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้แนะนำการบริการ การเน้นการให้บริการในบรรยากาศที่สวยงาม การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี บางรายที่ไม่เน้นเรื่องความสวยงามของสถานที่มักแข่งขันโดยใช้กลยุทธ์การตัดราคาซึ่งมีผลทำให้คุณภาพของการให้บริการลดลงและจะไม่เป็นผลดีต่อธุรกิจโดยรวมในระยะยาว

สรุป

สรุปรูปแบบการจัดการธุรกิจสุขภาพ ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการเรียนการสอนให้นักศึกษาให้เกิดความรู้และมีทักษะปฏิบัติการเสมือนในสถานประกอบการ ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านการตลาด โดยนักศึกษาได้รับการฝึกการวางแผนธุรกิจ การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ การควบคุม กำกับดูแลตามลำดับสายงาน เรียนรู้คุณสมบัติของพนักงาน การจัดทำงบประมาณลงทุนในสัดส่วนที่เหมาะสม มีการประเมินผลและรายงานผลของการประกอบการต่อผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับด้านการตลาด มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการให้บริการ การจัดทำเมนูสปา การผลิตและออกแบบผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ การออกแบบเพื่อส่งเสริมการขาย รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ร่มรื่นเป็นธรรมชาติและมีความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านการเรียนการสอนในสาขาการบริหารจัดการธุรกิจสุขภาพ เพื่อให้เป็นต้นแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2 ศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ควรมีการวางแผนพัฒนารูปแบบการจัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานภายในศูนย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือสามารถใช้สำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในกรณีที่ไม่สามารถส่งนักศึกษาออกไปฝึก ณ สถานประกอบการในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น สถานประกอบการปิดกะทันหัน ในกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่จำเป็น ทั้งทางด้านการบริหารจัดการธุรกิจและทางด้านการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการฯ และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลที่ดีสำหรับนักศึกษาต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการนวดและสปาภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือกับสถานประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทักษะวิชาชีพ ตลอดจนได้แนวทางในการประกอบอาชีพของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

References

- Chantaburee, S. (2016). Opportunity and Competitiveness of Spa and Thai Massage Businesses in Thailand. *Kasem Bundit Journal*, 17(2), 49-63.
- Chanthanawan, S., & Fongthanakit, R. (2019). Factors affecting decision making on using Spa services towards Consumers in Chatuchak District, Bangkok. *Journal of the Association of Researchers of Thailand*, 24(3), 190-204.

- Health Establishment Division. (2017). *List of health spa establishments that have been certified to international health spa establishment standards in 2017*. Retrieved February 20, 2019, from http://www.thaispa.go.th/spa2013/web/web_new/fileupload_doc/2017-08-31-2-17-2477448.pdf.
- Klunpakdee, P. (2016). *Standrad factors of Thai spa quality award influencing satisfaction on using service towards foreign tourists*. (Master's Thesis). Dhurakij Pundit University. Bangkok.
- Larptaweesomboon, W. (2021). *Determinant of consumer's decision to select Sarisa Beauty Palace spa shop* (Research Report). Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Massage and Spa Operations Center. (2021). *Annual Report of Massage and Spa Operations Center 2021 in Thailand National Sports University: Lampang Campus*.
- Phuvipadawat, S. (2011). *Learner centeredness & authentic assessment*. (4th ed.). ChiangMai : SaengSilp Printing
- Tirakanan, S. (2005). *Social science research methods: guidelines for practice*. (5th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.
- Wansiri, S. (2021). *Strategic management for the impact of COVID-19 in health wellness and Spa Thai business*. (Master's Thesis). Mahidol University. Bangkok.

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEARNING METHODS AND LEARNING
STRATEGIES OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN PRIVATE SCHOOL,
PATHUMTHANI PROVINCE

¹ปิยนุช อุดมเกียรติสกุล, ²สินกาญจน์ สังข์สถฤกษ์ และ ³ประสิทธิ์ นาคปทุมสวัสดิ์
¹Piyanut Udomkiatsakul, ²Sinakarn Sangsakrit and ³Prasit Nakpathumswat

¹ภาควิชาภาษาอังกฤษธุรกิจสากล, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Bachelor of Liberal Arts Program in Global Business English, North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: piyanut.ud@northbkk.ac.th

Received:2023-11-30

Revised:2023-12-05

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี (3) เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษทุกวิชา ในภาคเรียนที่ 1/2566 ของโรงเรียนเอกชนที่เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 270 คน จากสถาบันการศึกษาเอกชน 5 แห่ง ในจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .22-.09 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าอยู่ระหว่าง .75-.92 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

ผลการวิจัย พบว่า (1) วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและการเรียนรู้โดยลำพังมีนัยสำคัญสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ส่วนอีก 4 วิธีการเรียนรู้ที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำ ถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อย (2) กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ผู้เข้าร่วมการศึกษามักใช้ในการเรียน

ภาษาอังกฤษ พบว่าใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์พุทธิปัญญา ตามด้วยกลยุทธ์อภิปริชาน กลยุทธ์ความจำ กลยุทธ์การทดแทน กลยุทธ์ทางสังคม และที่ใช้ใช้น้อยสุดได้แก่กลยุทธ์ประเภทอารมณ์ (3) ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่าผู้ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยสายตาสามารถควบคุมอารมณ์และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้ดี นั่นคือสามารถควบคุมระดับความวิตกกังวล และสามารถจงใจตนเองได้ ส่วนผู้เรียนที่ใช้วิธีการฟังจะเป็นผู้ที่รู้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุมีผลและสามารถแปลความหมายเพื่อนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ยังพบอีกว่านักเรียนมีปัญหาในการใช้กลยุทธ์อภิปริชานร่วมกับกลยุทธ์การเรียนรู้อื่นๆ และกลยุทธ์ดังกล่าวถูกนำมาใช้โดยผลการปราศจากการไตร่ตรอง

คำสำคัญ: วิธีการเรียนรู้; กลยุทธ์การเรียนรู้; การเรียนภาษาอังกฤษ

Abstract

In this survey-based study, high school students who attended private schools in the province of Pathumthani were asked to examine the relationship between their learning techniques and methods for learning the English language. This study's sample group was made up of high school students enrolled in all English classes in the first semester of 2023 at private high schools in the province of Pathumthani that offer education at the high school level. From five private educational institutes, there were 270 individuals in all. An individual item's discrimination score ranged from .22 to .90 on a five-rating scale questionnaire, while the questionnaire as a whole had a reliability score between .75 and .92. The statistical analysis comprised mean (\bar{x}), standard deviation (SD), Pearson's correlation coefficient (Pearson correlation).

The findings were as follows: 1) The individual and auditory learning approaches were very compatible with English learning approaches. The remaining four learning strategies were deemed to have no statistical relevance because of their low average values. Students are thought to use it infrequently as a learning strategy. 2) The study participants' preferred methods for learning English are cognitive strategies, which are followed by the metaphysical approach. The order in which memory, compensation, and social techniques are employed is evident, with the emotive kind being the least utilized. 3) Regarding the connection between learning strategies and methods, it was discovered that learners who were visual could effectively regulate their attitudes and feelings while acquiring English. It implies that students could regulate their anxiety levels and exercise self-motivation. For example, those who learn best by auditory means would be able to understand information and apply reasoning to analyze it. When the metacognition method was combined with

other strategies that were applied carelessly and arbitrarily, the students also experienced difficulties.

Keywords: Learning Methods; Learning Strategies; Language learning

บทนำ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญมากในโลกของการสื่อสารทั้งทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ อีเมล หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ และประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ รวมทั้ง การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนทั่วโลก อีกทั้งทักษะด้านภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 (21th Century) (Soosongdee, 2023) ส่งผลให้บทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษเป็นแรงผลักดันให้คนไทยต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็น ภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและเทคโนโลยีต่างๆกับ ชาวต่างชาติ ด้วยเหตุนี้การมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อันสามารถ แข่งขัน เผยแพร่ความรู้ ความสามารถ และผลงานการคิดค้นสู่เวทีโลก (Yongkamon, 2011)

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยได้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน และส่งเสริมการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบต่างๆ มาโดยตลอด แต่ความสามารถทักษะภาษาอังกฤษด้านต่างๆ ของนักเรียน ไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจและไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (Siladet, 2002) อาจกล่าวได้ว่าการเรียนการ สอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จดังมุ่งหวัง ทั้งที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา อีกทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่มีลักษณะเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น และ ค่อนข้างเคยกับการสอนแบบมีผู้คอยป้อนความรู้ให้ แต่ผู้เรียนสนใจทำในสิ่งที่ได้คะแนนดีเท่านั้น และพฤติกรรม เหล่านี้ทำให้การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาเป็นไปได้อย่างยากและขาดประสิทธิภาพ จำเป็นต้อง ได้รับการเปลี่ยนแปลง (Jindaprasert, 1997) นอกจากนี้ Prawanphruek (1998) กล่าวไว้ในประเด็นการ จัดการเรียนการสอนว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นความรู้ความจำไม่เพียงพอที่จะเตรียมคน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การเรียนการสอนในปัจจุบันจำเป็นต้องสร้างบุคคลให้มี ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง รู้จักสร้างและหาความรู้ด้วยตนเองได้ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาที่ซับซ้อนในสังคม

วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หมายถึง วิธีการหรือรูปแบบของพฤติกรรมของผู้เรียนมีต่อการเรียนรู้เอง และสภาพแวดล้อมในการเรียน ผู้เรียนมีวิธีการรับรู้และประมวลข้อมูลที่เป็นของตนเองในสภาพการเรียนที่ แตกต่างกัน เช่นเดียวกับที่มีวิธีการในการตอบสนองและมีปฏิริยาต่อการเรียนต่างกันด้วย ดังนั้น วิธีการ เรียนรู้ของผู้เรียนจึงหมายถึง ความแตกต่างและความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวอีก ทางหนึ่งคือ ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนวิธีการหนึ่งที่ตนเองชอบใช้ในการเรียนมากกว่าวิธีการอื่นๆ (Wasanasomsit, 1999) ส่วน Munkham (2012) ได้เสนอวิธีการเรียนรู้โดยมีพื้นฐานอยู่บนคำจำกัดความ ของวิธีการเรียนรู้โดย Reid (1987) และ Oxford (1990) ดังนี้ 1) การเรียนรู้ด้วยการใช้สายตา คือ การใช้

สายตาอ่านเรื่องและศึกษาแผนผัง แผนภูมิ และสื่อประกอบภาพอื่นๆ เช่น รูปภาพ ป้ายประกาศ วีดิทัศน์ และ ภาพยนตร์ 2) การเรียนรู้ด้วยการฟัง คือ ผู้เรียนที่เรียนจากสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟัง เช่น การฟังการ บรรยาย บทสนทนา แลบบันทึกเสียง คำบอกเล่าจากบุคคลอื่น 3) การเรียนรู้ด้วยการสัมผัส คือ การเรียนด้วยการลงมือการทำงานต่างๆ เช่น การสร้างรูปจำลอง การทำการทดลองในห้องทดลอง การเรียนรู้จากวัตถุต่างๆ ที่จับต้องได้ เช่น สมุดภาพ หรือ บัตรคำ 4) การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ คือ การเรียนจากการปฏิบัติตนในสถานการณ์จำลองที่จำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวในสถานการณ์การเรียนนั้นๆ เช่น การแสดง บทบาทสมมติ การสัมภาษณ์ การแสดงละคร การเรียนรู้การฟังเพลงร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ 5) การเรียนรู้ด้วยการเรียนตามลำพัง คือ การที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 6) การเรียนรู้ด้วยการเรียนเป็นกลุ่ม คือ สถานการณ์ในการเรียนที่ผู้เรียนทำงานร่วมกับเพื่อนชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็กลุ่ม หรือกลุ่มผู้เรียน ซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม

Grainger (2008), Green and Oxford (1995) และ Oxford (1990) กล่าวว่า กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาเป็นพฤติกรรม การกระทำ ขั้นตอน หรือ เทคนิค ที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียนที่ทำให้การเรียนภาษาใหม่ ประสบความสำเร็จ หากผู้เรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอย่างตั้งใจและรู้ว่าต้องใช้เพื่อให้เข้าใจภาษาและ สื่อสารได้ โดยกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนจำแนกเป็น 6 วิธี (Oxford and Crookall, 1990) ได้แก่ 1) กลยุทธ์ ด้านการจำ คือ วิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูลความรู้ไว้และนำมาใช้เมื่อต้องการ 2) กลยุทธ์ด้านพุท ธิปัญญา คือ วิธีการใช้ความรู้ความเข้าใจเพื่อช่วยในการเรียนรู้ภาษา 3) กลยุทธ์ด้านการทดแทน คือ วิธีการเดา อย่างมีหลักการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน หรือ การใช้ท่าทางแทนการพูด 4) กลยุทธ์ด้านอภิปริชา น คือ วิธีการที่ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ ตระหนักในการเรียนรู้ภาษาตนเอง การประเมินการเรียนรู้ภาษา ของตนเอง และสามารถจัดการกับตนเองได้ 5) กลยุทธ์ด้านอารมณ์ คือ วิธีการในการจัดการกับอารมณ์หรือ ความรู้สึกของตนเองให้พร้อมในการเรียนรู้ภาษา เช่น การลดความวิตกกังวล การให้กำลังใจตนเอง และการ ดูแลสุขภาพของตนเอง 6) กลยุทธ์ด้านสังคม คือ วิธีการสร้างหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ภาษา เช่น การถามคำถาม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

ดังนั้น หากได้มีการศึกษาวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่นักเรียนชอบใช้ รวมทั้ง ตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้หรือไม่ ทำให้ประสิทธิภาพการเรียน ภาษาของนักเรียนดีขึ้น อีกทั้งนำผลการวิจัยนี้ให้อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษและผู้ที่เกี่ยวข้องไปพัฒนาการ เรียนการสอนอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษาในวิทยาเขตรังสิต จังหวัด ปทุมธานี อยากรศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับนักเรียนที่จบจากโรงเรียนเอกชน เขตจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากนักเรียน จากโรงเรียนเอกชนในเขตจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่จะมาศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตจังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนของรัฐบาลมักเก่งภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนที่จบจาก โรงเรียนเอกชน ทำให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันมาก จึงเป็นแรงจูงใจที่อยากจะ ศึกษาในนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนดังกล่าว เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีวิธีการเรียนรู้ และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาประมวลและทำการศึกษาร่วมกันเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ตลอดเดือนกันยายน พ.ศ. 2566

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย นักเรียนมัธยมที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษทุกวิชา ในภาคเรียนที่ 1/2566 ของโรงเรียนเอกชน 5 แห่ง จาก 7 อำเภอในจังหวัดปทุมธานีที่เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP) เพื่อให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 490 คน (ข้อมูลจำนวนนักศึกษารวบรวมจากฝ่ายทะเบียนของ โรงเรียนเอกชนในเขตปทุมธานี เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566) นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 221 คน ทั้งนี้เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่อาจพบความไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 270 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนให้ครบถ้วนทั้ง 5 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนเซนต์โยเซฟเมืองเอก จำนวน 65 คน 2) โรงเรียนจุฬารัตน์วิทยา จำนวน 39 คน 3) โรงเรียนอุดมศึกษารังสิต จำนวน 83 คน 4) โรงเรียนสารสาสน์วิเทศรังสิต จำนวน 41 คน 5) โรงเรียนเตรียมบัณฑิต จำนวน 42 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำการปรับปรุงขึ้น โดยพิจารณาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ งานวิจัยนี้เป็นเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การแจกแจงข้อมูล

ของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของตัวแปร ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนด้วยการใช้สายตา 2) ด้านการเรียนด้วยการฟัง 3) ด้านการเรียนด้วยการกระทำ 4) ด้านการเรียนด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ 5) ด้านการเรียนด้วยการเรียนตามลำพัง และ 6) ด้านการเรียนด้วยการเรียนเป็นกลุ่ม สำหรับตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ด้านการจำ 2) ด้านกลยุทธ์ด้านพุทธิปัญญา 3) ด้านกลยุทธ์ด้านการทดแทน 4) ด้านกลยุทธ์ด้านอภิปราย 5) ด้านกลยุทธ์ด้านอารมณ์ และ 6) ด้านกลยุทธ์ด้านสังคม โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีความตรงตามเนื้อหาในระดับดี โดยมีค่า IOC เท่ากับ .975 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่สามารถใช้ได้ พร้อมกับมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษทวิวิชา ในภาคเรียนที่ 1/2566 ของโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวัดความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .902 ซึ่งเป็นค่าที่สามารถยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปพบทุกโรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามของนักเรียนจากครูและสำนักฝ่ายทะเบียนของโรงเรียนเอกชนในเขตปทุมธานี ตลอดเดือนกันยายน พ.ศ.2566 เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาทบทวน มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ใช้วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการเรียนรู้ตามลำพังสูงที่สุด โดยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.75) รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยการฟัง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.85) การเรียนรู้เป็นกลุ่ม อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.11) การเรียนรู้ด้วย

การปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.01) การเรียนรู้ด้วยการสัมผัส ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.91) และการเรียนรู้ด้วยการใช้สายตา ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.83) ตามลำดับ

2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้านพุทธิปัญญาสูงที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.01) รองลงมาคือ กลยุทธ์ด้านอภิปราย ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.21) กลยุทธ์ด้านการจำ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.71) กลยุทธ์ด้านสังคม ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.11) กลยุทธ์ด้านการทดแทน ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.07) และ กลยุทธ์ด้านอารมณ์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.93) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า

วิธีการเรียนภาษาอังกฤษ		กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ					
		การจำ	พุทธิปัญญา	การทดแทน	อภิปราย	อารมณ์	สังคม
1.การเรียนรู้ด้วยการใช้สายตา	r	.24	.23	.21	.09	.45(**)	.24
	p	.101	.080	.140	.545	.001	.065
	r ²	5	6	5	0	20	5
2.การเรียนรู้ด้วยการฟัง	r	.44(**)	.41(**)	.28	.26	.34(*)	.31(*)
	p	.001	.002	.050	.066	.012	.025
	r ²	19	17	7	6	12	10
3. การเรียนรู้ด้วยการสัมผัส	r	.05	.20	.00	.26	-.04	.15
	p	.665	.206	.965	.070	.855	.306
	r ²	0	3	0	2	0	2
4.การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ	r	-.10	-.00	.00	.16	-.15	.14
	p	.520	.996	.986	.275	.240	.360
	r ²	1	0	0	2	3	2
5.การเรียนรู้ตามลำพัง	r	-.05	.20	.28(*)	-.20	-.05	.06
	p	.776	.120	.044	.141	.710	.685
	r ²	0	5	8	5	0	0
6.การเรียนรู้เป็นกลุ่ม	r	-.14	-.15	-.13	-.16	-.14	.02
	p	.301	.255	.340	.245	.327	.888
	r ²	2	3	2	3	2	0

**มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

3.1) วิธีการเรียนรู้ด้วยการใช้สายตามีความสัมพันธ์กับอารมณ์ความรู้สึกอย่างมีนัยสำคัญกลยุทธ์ที่ $p < .01$ ค่านัยสำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .45, ($r^2 = 20$) ซึ่งคิดเป็น 20 % ของความแปรปรวน

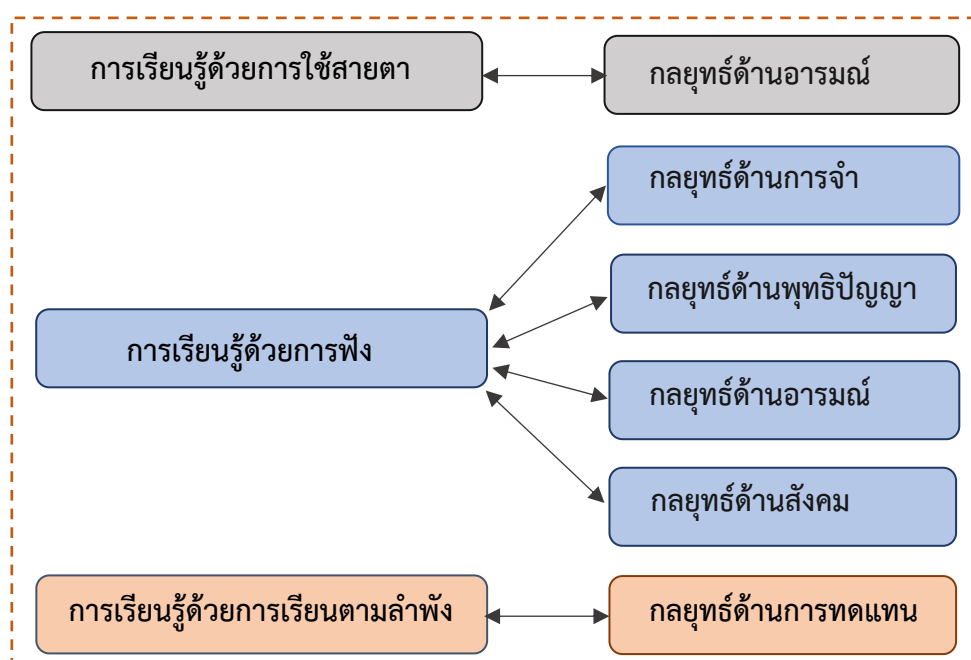
3.2) วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับกลยุทธ์การจำและกลยุทธ์พุทธิปัญญาที่ระดับนัยสำคัญ $p < .01$ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .44, ($r^2 = 19$) และ .41, ($r^2 = 17$) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและกลยุทธ์การจำคิดเป็น 19 % ของการแปรปรวน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและกลยุทธ์พุทธิปัญญามีความแปรปรวนเท่ากับ 17 %

3.3) วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอารมณ์ ($r = .34$, $p < .05$) และกลยุทธ์ทางสังคม ($r = .31$, $p < .05$) เพอร์เซ็นต์ความแปรปรวนเป็น $r^2 = 12$ และ $r^2 = 10$ ตามลำดับ ซึ่งบ่งชี้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและกลยุทธ์ทางอารมณ์สามารถอธิบายความแตกต่างได้ 12% และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและกลยุทธ์ทางสังคมคิดเป็น 10% ของการแปรปรวน

3.4) ความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างวิธีการเรียนรู้ตามลำพังและกลยุทธ์การทดแทนที่ $p < .05$ ระดับนัยสำคัญพบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .28$ และ $r^2 = 8$ คิดเป็น 8% ของความแปรปรวน

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การเรียนรู้ เป็นตัวช่วยที่สำคัญในการวางแผนและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วิธีการเรียนรู้ด้วยการใช้สายตา มีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านอารมณ์ ส่วนวิธีการเรียนรู้ด้วยการฟัง มีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านการจำและกลยุทธ์ด้านพุทธิปัญญา กลยุทธ์ด้านอารมณ์และกลยุทธ์ด้านสังคม และวิธีการเรียนรู้ด้วยการเรียนตามลำพัง มีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านการทดแทน โดยสามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

รูปภาพที่ 1 วิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนชอบวิธีการเรียนรู้ตามลำพังมากที่สุด ขณะที่ไม่ชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ การเรียนรู้ด้วยการสัมผัส และการเรียนรู้ด้วยการใช้สายตา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wasanasomsit (1999) ที่ศึกษาสไตล์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความชอบจะเรียนด้วยการทำกิจกรรมทางการฟัง และชอบสไตล์ในการเรียนรู้ตามลำพังมากกว่ากิจกรรมที่เป็น การอ่านหรือการใช้สายตาในการทำกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งผลการศึกษาของ Reid (1998) พบว่าผู้เข้าร่วม การศึกษาใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟัง และการเรียนรู้ตามลำพัง ส่วนการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสซึ่งจัดอยู่ใน หมวดหมู่การเรียนรู้เล็กน้อยในการศึกษา ขณะที่การศึกษาของ Peacock (2001) มีความแตกต่างกับผลวิจัย โดยพบว่านักศึกษาจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 206 คน ที่ the City University of Hong Kong ชอบใช้รูปแบบการเรียนแบบการปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ และการเรียนเป็นกลุ่ม และไม่ชอบ ใช้รูปแบบการเรียนแบบตามลำพัง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Wintergerst (1998) ที่พบว่านักศึกษารัสเซียที่ เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ส่วนใหญ่ชอบรูปแบบการเรียนด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ รองลงมาคือ การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบการฟัง ส่วนการเรียนรู้ตามลำพัง เป็นรูปแบบการเรียนที่ นักศึกษารัสเซียชอบใช้น้อย และอีกทั้ง Mulalic, Mohd Shah, and Ahmad, (2009) ศึกษา รูปแบบการเรียน ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยในมาเลเซีย จำนวน 160 คน พบว่า นักศึกษาชอบรูปแบบการเรียน ด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนด้วยการฟัง ส่วนรูปแบบการเรียนที่ นักศึกษาไม่ชอบคือการเรียนรู้ตามลำพัง และการเรียนด้วยการใช้สายตา

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้านพุทธิปัญญามากที่สุด และใช้ กลยุทธ์ด้านสังคม ด้านการทดแทน และด้านอารมณ์ อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thapphun (2011) ศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยกลยุทธ์การเรียนรู้ ภาษาอังกฤษที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ กลยุทธ์พุทธิปัญญา และผลการศึกษาสรุปรได้ว่ากลยุทธ์การเรียนรู้ ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่ง Oxford (1990) ได้สนับสนุนว่าผู้เรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา ประเภทใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ใช้ จุดประสงค์ การแก้ปัญหา ขณะที่การศึกษาของ Pringprom (2008) ศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษ พื้นฐานของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการสำรวจพบว่าการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้านของกลยุทธ์ ส่วนกลยุทธ์ที่ นักศึกษานิยมใช้สูงที่สุดคือ กลยุทธ์ด้านการชดเชยหรือทดแทน รวมทั้ง Wongphankamon (2005) ศึกษา กลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงและ ต่ำ ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และศิลปะโรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี ปีการศึกษา 2547-2548 ผลการวิจัย สรุปรว่า นักเรียนทั้งหมดในแผนวิทยาศาสตร์และแผนศิลปะใช้ กลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษโดยรวมในระดับ ปานกลาง และใช้กลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษในทุกกลุ่มกลยุทธ์โดยใช้กลยุทธ์กลุ่มชดเชยมากที่สุด และใช้กล

ยุทธ์กลุ่ม ความจำน้อยที่สุด นอกจากนี้ นักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงมีการใช้กลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษในเกือบทุกกลุ่ม

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า วิธีการเรียนรู้ด้วยการใช้สายตามีความสัมพันธ์กับอารมณ์ความรู้สึกอย่างมีนัยสำคัญ วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การจำและกลยุทธ์พุทธิปัญญา วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านอารมณ์ และกลยุทธ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tabanlıoğlu (2003) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนและกลยุทธ์การเรียนภาษาของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา (EAP) ระดับกลางตอนต้น ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยบาซึร์ ประเทศตุรกี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนและกลยุทธ์การเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ทั้งหมด 60 คน โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและกลยุทธ์การเรียนรู้อังกฤษ พบว่า 1) การเรียนด้วยการใช้สายตามีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านอารมณ์ ทั้งนี้ผู้เรียนที่ใช้รูปแบบด้วยการใช้สายตาสามารถควบคุมอารมณ์และระดับความวิตกกังวล ความผิดพลาด รวมทั้งมีแรงจูงใจและทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนรู้อังกฤษที่ดี 2) การเรียนด้วยการฟังมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การจดจำและพุทธิปัญญา ผู้เรียนรู้จักการฝึกใช้กลยุทธ์การเรียนต่างๆ และวิเคราะห์ข้อมูลและความหมายของคำศัพท์ด้วย อย่างไรก็ตาม การเรียนด้วยการฟังยังมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านอารมณ์และทางด้านสังคมด้วย เพราะผู้เรียนรู้จักใช้วิธีการควบคุมอารมณ์และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนกลยุทธ์ทางด้านสังคม ผู้เรียนสามารถถามคำถามอย่างไม่ลังเลใจและเข้าใจคำตอบได้ดี ซึ่งผู้เรียนชอบประสานงานร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนและเจ้าของภาษา รวมทั้งผู้เรียนมีความเข้าใจผู้อื่นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ความคิด และความรู้สึกของคนอื่นๆ และ 3) การเรียนรู้อ่านมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การทดแทน ผู้เรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนด้วยตนเอง ใช้เทคนิคเข้าใจและใช้คำอื่นแทนต่างๆ ที่มีข้อจำกัดในความรู้ทางภาษา โดยการเดาศัพท์จากบริบทอย่างฉลาดและใช้หลักทางภาษาศาสตร์ ผู้เรียนสามารถใช้กลยุทธ์ทดแทน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาบางส่วนที่ดำเนินการว่ามีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้อังกฤษกับความชอบทางประสาทสัมผัสของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขัดแย้งกับผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาของ Shih and Gamon (2003) ซึ่งสรุปว่าวิธีเรียนรู้ไม่มีผลกระทบต่อกลยุทธ์การเรียนรู้อ่าน

สรุป

สรุปภาพรวม พบว่า วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เข้าร่วมการศึกษามักใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการฟังและการเรียนรู้โดยลำพังมีนัยสำคัญสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้อังกฤษเป็นหลัก ส่วนอีก 4 วิธีการเรียนรู้ที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำ ถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อย

ส่วนกลยุทธ์การเรียนรู้อ่าน พบว่าใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์พุทธิปัญญา ตามด้วยกลยุทธ์อภิปราย กลยุทธ์ความจำ กลยุทธ์การทดแทน กลยุทธ์ทางสังคม และที่ใช้น้อยสุดได้แก่กลยุทธ์ประเภทอารมณ์

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้อังกฤษ พบว่าผู้ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยสายตาส่งผลกระทบต่ออารมณ์และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้ดี คือสามารถควบคุมระดับความ

วิตกกังวล และสามารถจูงใจตนเองได้ ส่วนผู้เรียนที่ใช้วิธีการฟังจะเป็นผู้ที่รู้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุมีผล และสามารถแปลความหมายเพื่อนำไปใช้ได้ และยังพบอีกว่านักเรียนมีปัญหาในการใช้กลยุทธ์อภิปรายร่วมกับกลยุทธ์การเรียนรู้อื่นๆ และกลยุทธ์ดังกล่าวถูกนำมาใช้โดยผลการปราศจากการไตร่ตรอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 วิธีการเรียนรู้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเรียนตามลำพัง - อาจารย์ควรสอนให้ทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นภาษาอังกฤษ, การแปลข้อความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย, การพูดภาษาอังกฤษกับคุณครู, 2) ด้านการเรียนด้วยการฟัง - อาจารย์ควรสอนการฟังบรรยาย บทสนทนา คำสั่งต่างๆ ใช้สเตทส์นุปรกรณ์ ประเภทคลิปเสียง วิดีทัศน์ หรือการเรียนโดยการฟังอื่นๆ เช่น สอนการอ่านออกเสียงคำศัพท์ สำนวน ภาษาอังกฤษต่างๆ หรือขยับริมฝีปากไปด้วย ขณะอ่าน ให้นักเรียนฝึกแต่งเพลงช่วยจำ ยกตัวอย่างเรื่องราวประกอบการสื่อความคิด, 3) ด้านการเรียนด้วยการใช้สายตา - อาจารย์ควรสอนการใช้สื่อทางสายตาประกอบ เช่น ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ ภาพวาด ภาพประกอบ ภาพ แผนภูมิ แผนที่ กราฟ, และให้นักเรียนทำที่นั่งที่มองเห็นครูได้ชัด เพื่อสังเกตท่าทางและสีหน้าขณะพูด, ใช้ปากกาสีสะท้อนแสง เน้นความสำคัญในหนังสือ, 4) ด้านการเรียนภาษาอังกฤษด้วยการกระทำ - อาจารย์ควรสอนนักเรียนฝึกทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน โดยใช้สเตทส์นุปรกรณ์ช่วย เช่น คอมพิวเตอร์ และให้ลงมือปฏิบัติ การจดโน้ตย่อ หรือการเขียนสรุปสั้นๆ ช่วยให้จดจำข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ 5) ด้านการเรียนด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ - อาจารย์ควรให้นักเรียนเรียนจากการปฏิบัติตนในสถานการณ์จำลอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสมบูรณ์ หรือใช้วิธีการเรียนแบบผสม เช่น การเรียนด้วยวิธีการฟังคลิปเสียง-ภาพ, นักเรียนร่วมการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกชั้นเรียน, และ 6) ด้านการเรียนรู้เป็นกลุ่ม - อาจารย์ควรสอนผู้เรียนให้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มหรือกลุ่ม เช่น ให้นำเสนอ การอ่านหรือการพูด เป็นกลุ่ม, แต่งประโยคภาษาอังกฤษ, ช่วยกันทำงาน ฝึกแสดงความคิดเห็น

1.2 กลยุทธ์การเรียนรู้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) กลยุทธ์ด้านพุทธิปัญญา - อาจารย์ควรให้นักเรียนฝึกการเล่นเกมภาษาอังกฤษเป็นประจำ โดยใช้กิจกรรมเกมมาช่วยในการสอน รวมทั้งกิจกรรมปกติใช้สมุดแบบฝึกหัด นอกจากนักเรียนจะได้รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมการเล่นเกมภาษาอังกฤษ นักเรียนยังมีทัศนคติที่ดี ชอบวิชาภาษาอังกฤษ และได้รับความรู้และความเข้าใจด้านคำศัพท์ต่างๆ ซึ่งช่วยการเรียนรู้ภาษาได้ดีมากยิ่งขึ้น, 2) กลยุทธ์ด้านอภิปราย - อาจารย์ควรให้นักเรียนแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนอยู่เสมอ โดยแนะนำให้ค้นคว้าเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะฝึกฟัง อ่าน เขียน ทำแบบฝึกหัด หรือเรียนไวยากรณ์, 3) กลยุทธ์ด้านการจำ - อาจารย์ควรแนะนำนักเรียนจดจำคำศัพท์ใหม่ๆ จากการนึกถึงภาพ สถานที่ อันเป็นการสร้างจินตนาการเห็นภาพ กระตุ้นความทรงจำถึงศัพท์นั้นๆ และช่วยให้จำศัพท์ได้แม่นยำขึ้นเมื่อนึกถึงคำนั้นๆ ในคราวต่อไป ที่สำคัญอาจารย์ควรเน้นนักเรียนได้นำคำศัพท์เหล่านั้นมาใช้, 4) กลยุทธ์ด้านการทดแทน - อาจารย์ควรสอนนักเรียน

หัดเป็นคนช่างสังเกตและจดจำคำศัพท์ที่เป็นหมวดหมู่/คล้ายกัน/ตระกูลเดียวกัน ในเรื่องของความหมาย คำศัพท์ หรือเสียงของคำ เนื่องจากการนึกถึงศัพท์คำอื่นที่ออกเสียงคล้ายๆ กัน หรือความหมายเหมือนๆ กัน กับคำศัพท์ใหม่ที่กำลังเรียนอยู่ เป็นการช่วยให้นักเรียนจำการออกเสียงของคำใหม่นั้นได้ง่ายขึ้น, 5) กลยุทธ์ด้านอารมณ์ - อาจารย์ควรกระตุ้นให้นักเรียนฝึกพูดภาษาอังกฤษ แม้ว่าจะกลัวพูดภาษาอังกฤษผิดก็ตาม โดยนักเรียนฝึกพูดด้วยตนเอง ออกเสียงตามเทปและผู้สอน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนไวยากรณ์ ฝึกสนทนากับชาวต่างชาติ ให้กำลังใจตนเอง ทำให้นักเรียนมั่นใจในการสื่อสาร ลดความวิตกกังวลในการพูด หากได้ฝึกฝนอยู่เสมอ, และ 6) กลยุทธ์ด้านสังคม - อาจารย์ควรให้นักเรียนฝึกพูดภาษาอังกฤษ แม้จะพูดผิด นักเรียนควรขอให้อาจารย์หรือเจ้าของภาษาแก้ไขให้ทันที ทั้งนี้ นักเรียนควรมีความกล้าพูด กล้าถามกับอาจารย์หรือชาวต่างชาติเจ้าของภาษาในสิ่งที่ไม่เข้าใจ กล้าตอบคำถาม กล้าแสดงความคิดเห็น โดยไม่ต้องกลัวผิด เป็นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษานี้ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาและเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้เร็วขึ้น ดีขึ้น และเข้าใจมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษารูปแบบการเรียนและกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาในกลุ่มอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา, นักเรียนระดับมัธยมศึกษา, นักเรียนระดับอาชีวศึกษา, นักศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือสูงกว่า

2.2 ควรศึกษามีการทำวิจัยแบบระยะยาว เพื่อดูว่ารูปแบบการเรียนและกลยุทธ์การเรียนรู้สามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ โดยอาจใช้ระยะเวลา 1 ปี ในการเก็บข้อมูลเพื่อสำรวจว่านักศึกษามีวิธีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างไร สังเกตพัฒนาการของนักศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.3 ควรศึกษามีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้อาจมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยต่างๆ เช่น แรงจูงใจ การวางแผนอาชีพ ผลการเรียนรู้ และระยะเวลาของการเรียนภาษาที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ การรับรู้วิธีการเรียนรู้และกลยุทธ์การเรียนรู้ด้านภาษาของผู้เรียนภาษาอังกฤษหรืออื่น ๆ

References

- Granger, P. (2008). *Language-learning strategies for learners of Japanese: investigating ethnicity. (Research Report)*. Foreign Language Annals: ACTFL Language.
- Green, M. & Oxford, L. (1995). *A closer look at learning strategies, L2 achievement, and gender. (Research Report)*. TESOL Quarterly: TESOL International Association.
- Jindaprasert, A. (1997). *Development of foreign language learning strategies. (Master's Thesis)*. Khon Kaen University. Khon Kaen.

- Mulalic, A., Mohd Shah, P. & Ahmad, F. (2009). Perceptual Learning styles of ESL students. Retrieved October 6, 2023, from https://www.researchgate.net/publication/285976746_Perceptual_learning_styles_of_ESL_students.
- Munkham, S. (2012). *Learning management methods: to develop thinking processes*. Bangkok: Print.
- Oxford, R. & Crookall, D. (1990). Research on six situational language learning strategies: Methods, findings, and instructional issues. *Modern Language Journal*, 22 (3), 73-76.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: what every teacher should know*. New York: Newbury House Publishers.
- Peacock, M. (2001). Match of Mismatch: Learning Style and Teaching Styles in EFL. *International Journal of Applied Linguistics*, 11(1). 38 - 58.
- Prawanphruek, W. (1998). "Classroom research and guidelines for developing teaching and learning" *Handbook for learning development*. Bangkok: Department of Academic Affairs, Ministry of Education.
- Pringprom, P. (2008). *A study of the use of English learning strategies for first- and second-year students at Bangkok University*. (Master's Thesis). Bangkok University. Bangkok.
- Reid, J. (1987). *The learning style preferences of ESL students*. Boston: Heinle & Heinle.
- Reid, J. (1998). *Understanding learning styles in the second language classroom*. USA: Prentice Hall Regents.
- Shih, C., & Gamon, J. (2003). *Student learning styles, motivation, learning strategies, and achievement in web-based courses*. Retrieved on October 23, 2023, from <http://iccel.wfu.edu/publications/journals/jcel/jcel1990305/ccshih.htm>.
- Siladet, C. (2002). *Mapping manual that focuses on learners*. Bangkok: Mac.
- Soosongdee, Y. (2023). English Language Learning Management in the 21th Century. Retrieved October 6, 2023, from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru/article/view/269417>
- Tabanlıoğlu, S. (2003). *The Relationship between Learning Styles and Language Learning Strategies of Pre-intermediate EAP Students*. (Master's Theses). Middle East Technical University. Turkey.
- Thapphun, A. (2011). *A study of the use of English learning strategies of first year students at the Thai-Nippon Institute of Technology 2011*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.

- Wasanasomsit, P. (1999). *A study of the learning styles of first year students in English as a foreign language*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Wintergerst, A. (1998). *Conceptualizing Learning Style Modalities for ESL/EFL Students System*. Retrieved on October 20, 2023 from https://www.researchgate.net/publication/222115577_Conceptualizing_learning_style_modalities_for_ESLEFL_students.
- Wongphankamon, A. (2005). *English reading strategies of Mathayom 6 students with high and low English proficiency levels In the science and art lesson plan of Assumption College Thonburi, academic year 2004-2005*. (Master's Thesis). Bangkok University. Bangkok.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.
- Yongkamon, S. (2011). *Overview and synthesis of research related to international English language teaching 1982-1997*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.

แนวทางในการป้องกันไฟป่าบริเวณพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

GUIDELINES FOR PREVENTING FOREST FIRES IN THE AREA WANG NOK AEN
SUBDISTRICT, WANG THONG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

¹นพดล ศาลาคาม, ²ประจักษ์ สุวรรณเดช และ ³โชติ บดีรัฐ

¹Noppadon salakam, ²Prajak Suwannadeat and ³Chot Bodeerat

¹คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Faculty of Faculty of Social Sciences and Local Development,

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's E-mal: Salakam5462@gmail.com

Received:2023-11-03

Revised:2023-11-29

Accepted:2023-12-25

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาแนวทางการป้องกันไฟป่า เพื่อที่จะไปปรับใช้และเสนอเป็นแนวนโยบายในการป้องกันและดูแลปัญหาการเกิดไฟป่าในบริเวณพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมและสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อที่จะทำการถอดบทเรียนและสร้างแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการเกิดไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผลการจากศึกษาพบว่า ปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งการถอดบทเรียนในพื้นที่หนึ่งเพื่อเอาไปใช้ในอีกพื้นที่หนึ่งนั้นไม่สามารถที่จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความแตกต่างกันในเรื่องของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ แต่อย่างไรก็ดีผู้เขียนได้เสนอหลักการเชิงทฤษฎี โดยให้นำเอาแนวความคิดที่ว่าด้วยการสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่ไปปรับใช้ในแต่ละพื้นที่

คำสำคัญ: ไฟป่า; มลภาวะทางอากาศ; จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

The main objective of this article is to examine forest fire prevention guidelines in order to apply and provide policy guidelines for preventing and addressing forest fire issues in the local community. Wang Thong District, Phitsanulok Province; Wang Nok Aen

Subdistrict. The goal of this study is to develop guidelines and draw lessons from the literature regarding the problem of preventing and solving forest fires in the Wang Nok Aen Subdistrict, Wang Thong District, Phitsanulok Province. To this end, the author has gathered and reviewed relevant literature on the subject. The study's findings indicate that the particular types of wildfires that occur in different places vary depending on their specific circumstances. Because each place has a different lifestyle and culture, it is impossible to apply lessons learnt in one to another efficiently. On the other hand, the author has applied the notion of developing a good sense of viewing the world in a new way in each domain to establish theoretical concepts.

Keywords: Forest Fires; Air Pollution; Phitsanulok Province

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์การเกิดขึ้นของ “ไฟป่า” กำลังเพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยมีความถี่ ความรุนแรง และระยะเวลาเผาไหม้ยาวนานขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้เพราะควันไฟที่เกิดขึ้นจากไฟป่าเป็นต้นเหตุของการเกิดมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตราย เช่น การเกิดภาวะ PM2.5, NO₂, อะโรมาติกไฮโดรคาร์บอนหรือการปนเปื้อนของตะกั่ว เป็นต้น ซึ่งนอกจากการปนเปื้อนมลพิษในอากาศแล้วนั้น ไฟปายังนำมาซึ่งปัญหาของสภาพอากาศ กล่าวคือ เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ในปริมาณมากออกสู่ชั้นบรรยากาศ อีกทั้งยังนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นและเกิดสภาวะที่แห้งแล้งมากยิ่งขึ้น (WHO, 2023)

ในส่วนของประเทศไทย เฉพาะในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2565 กระทั่งถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2566 พบว่ามีการเกิดขึ้นของไฟป่าอย่างน้อย 5,675 ครั้ง นับเป็นพื้นที่ความเสียหายกว่า 126,218.27 ไร่ ซึ่งปริมาณความเสียหายมากกว่าในช่วงปี พ.ศ.2564 – 2565 กว่า 3 เท่าตัว และยิ่งกว่านั้นเมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของพื้นที่ภาคเหนือจะพบว่ามีไฟป่าเกิดขึ้นมากกว่า 3,000 ครั้ง และพื้นที่ความเสียหายมีมากถึง 91,734.58 ไร่ ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา (Bureau of Forest Fire Prevention, Suppression and Control, 2023) จากสถิติดังกล่าวผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า แม้จะมีการเฝ้าระวังรวมทั้งมีการณรงค์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เข้ามาเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามปัญหาที่ก่อให้เกิดไฟป่า แต่ทำไมตัวเลขทางสถิติของการเกิดไฟป่ายังคงเพิ่มขึ้นในปริมาณตัวเลขที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นเองบทความชิ้นนี้ผู้เขียนจึงตั้งข้อสงสัยว่าหรือเป็นเพราะที่ผ่านมากการป้องกันไฟป่าในแต่ละเขตพื้นที่ใช้ยุทธวิธีซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์หรือมีแนวทางในการป้องกันที่ยังคงมีจุดบกพร่อง บทความชิ้นนี้ผู้เขียนจึงต้องการที่จะทดลองศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ตลอดจนการถอดบทเรียน เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเกิดขึ้นของไฟป่าในพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นหนึ่ง

ในพื้นที่ที่มีปัญหาไฟป่าเกิดขึ้นในทุกปี (Information and Communication Technology Center, Royal Forest Department, 2023)

สำหรับการทดลองศึกษาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้แบ่งการนำเสนอของบทความขึ้นนี้ออกเป็นประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาของการเกิดไฟป่าในเขตพื้นที่ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก : เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายเพื่อแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาอันก่อให้เกิดปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

2. บทสำรวจเบื้องต้นประเด็นที่ว่าด้วยแนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่า : เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการสำรวจวรรณกรรมงานวิชาการที่ทำการศึกษถึงแนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่าในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย

3. กรอบแนวคิดและการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่า : เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์และอภิปรายถึงจุดแข็งจุดอ่อนของแนวทางในการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย และทำการถอดบทเรียนเพื่อนำไปปรับใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ: เนื้อหาในส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายสรุปผลจากการศึกษา และข้อเสนอแนะบางประการ

1. สภาพปัญหาของการเกิดไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

หากพิจารณาจากสภาพของลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จะเห็นได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นเนินเขาสลับกัน มีพื้นที่ราบเป็นบางแห่งตามบริเวณที่ราบลุ่มลำน้ำโดยเฉพาะตอนกลางพื้นที่ทั่วไปมีระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลางประมาณ 150 - 500 เมตร ทางตอนใต้มีแนวเขาค่อนข้างสูงชันเป็นต้นกำเนิดของลำห้วยเล็ก ๆ หลายสายไหลลงสู่ลำน้ำเข็ก ส่วนทางด้านทิศตะวันตกมีแนวเขาสูงชันอันเป็นแนวแบ่งเขตของ อำเภอวังทอง กับ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก และเมื่อพิจารณาในส่วนของสภาพป่าจะพบว่าเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติลุ่มแม่น้ำวังทองฝั่งขวา บริเวณตำบลวังนกแอ่น ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าผลัดใบมีป่าเต็งรัง อยู่ด้านทิศตะวันตกยาวตลอดแนวจนถึงทิศใต้ ส่วนทางตอนเหนือและทิศตะวันออกเป็นป่าที่ถูกทำลายหรือเสื่อมโทรมจากการบุกรุกเข้าไปทำไร่ของประชาชนตามแนวของเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งบางส่วนได้กลายเป็นหมู่บ้านและไร่ร้าง และเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดเชื้อเพลิงอยู่ทั่วไปในฤดูแล้ง เช่น หญ้าคา หญ้าพง หญ้าเพ็ก สาบเสือ และไม้พื้นล่างอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากสภาพป่าเปิดออกกลายเป็นไร่ และเมื่อมีการทำไร่ผ่านไปแล้วปล่อยให้ไร่ร้างว่างเปล่าจึงเกิดวัชพืชเหล่านี้ขึ้นมาในฤดูฝนก่อนที่จะแห้งตายในฤดูแล้ง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้เองได้ก่อให้เกิดปริมาณเชื้อเพลิงสะสมอยู่ทั่วไป กระทั่งเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวพืชไร่ผ่านไป ประชาชนหรือชาวไร่ก็จะเผาเศษพืชไร่ที่แห้งอยู่ให้หมดไป แต่ขาดการควบคุมที่ถูกต้อง จึงนำมาสู่เกิดปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในฤดูแล้ง (Phitsanulok Forest Fire Operations Center, 2023)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้ พบว่า ปี พ.ศ.2562 ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เกิดไฟป่า 25 ครั้ง พื้นที่เสียหาย 964 ไร่ โดยมี 2 สาเหตุ 1. เผาป่าเพื่อเก็บหาของป่า ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่ามากที่สุด การเก็บหาของป่าส่วนใหญ่ ได้แก่ ไข่มดแดง ไม้ไผ่ และไม้พิน การจุดไฟส่วนใหญ่เพื่อให้พื้นที่ป่าโล่ง เดินสะดวกหรือให้แสงสว่างในระหว่างการเดินทางผ่านป่าในเวลากลางคืนหรือจุดเพื่อกระตุ้นการงอกของเห็ด 2. เผาเพื่อเตรียมพื้นที่ทำเกษตร ทำไร่ เป็นสาเหตุที่สำคัญรองลงมา การเผาไร่ก็เพื่อกำจัดวัชพืชหรือเศษซากพืชที่เหลืออยู่ภายหลังการเก็บเกี่ยว ทั้งนี้เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกในรอบต่อไป ทั้งนี้โดยปราศจากการทำแนวกันไฟและปราศจากการควบคุม ไฟจึงลามเข้าป่าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง (Information and Communication Technology Center, Royal Forest Department, 2019)

2. บทสำรวจเบื้องต้นประเด็นที่ว่าด้วยแนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่า

ตามที่คุณเขียนได้อธิบายไปแล้วในขั้นต้นว่าปัญหาการเกิดขึ้นของไฟป่าในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งในหลาย ๆ เขตพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นเองเนื้อหาในส่วนนี้จึงต้องการจะทำการสำรวจว่าในพื้นที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีการเกิดไฟป่าอยู่เป็นประจำ พื้นที่เหล่านั้นที่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร ก่อนที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ของตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ต่อไป

2.1 แนวทางในการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

หากย้อนกลับไปพิจารณาสถานการณ์ไฟป่าในเขตพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาไฟป่าอย่างรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ซึ่งนอกจากไฟป่าจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของธรรมชาติในพื้นที่แล้วนั้น ประเด็นสำคัญอีกประการคือผลกระทบต่อสภาพอากาศ ส่งผลให้เกิดปัญหาหมอกควัน นำมาซึ่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของคนในชุมชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อทัศนวิสัยในการมองเห็น ยิ่งกว่านั้นคือผลกระทบที่ส่งต่อการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนที่ลดลงเป็นอย่างมาก จากสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำจึงนำมาสู่การร่วมกันทบทวนเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Phosri, 2011)

โดยแนวทางที่การแก้ไขปัญหาที่เสนอโดยชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น เห็นตรงกันว่าต้องเริ่มจากการปรับทัศนคติในการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งสามารถที่สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. การให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการอบรม ให้ความรู้ รวมทั้งกระจายข่าวสารไปยังกลุ่มชาวบ้านและเกษตรกรอย่างทั่วถึง
2. การเปิดพื้นที่ให้ส่วนของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง รวมทั้งร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาไฟป่า
3. การรณรงค์ปลูกฝังเพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน
4. บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำความผิดอย่างชัด รวมทั้งนำ

กฎของชุมชนมาใช้ด้วย (Phosri, 2011)

2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันของหมู่บ้านแม่เตี้ยะใต้ ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

จากปริมาณการเกิดไฟป่าจำนวนมากในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง ถือเป็นหนึ่งพื้นที่ที่มีการเผาไหม้ของป่าในทุก ๆ ปี ทั้งนี้เพราะเป็นที่พื้นที่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติอินทผลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดการเผาไหม้อยู่เสมอ ๆ ทั้งนี้หากพิจารณาจากพื้นที่ที่เกิดการเผาไหม้ในตำบลสบเตี๊ยะ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวนั้นมีปริมาณพื้นที่มากซึ่งเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นเองการที่คาดหวังว่าหน่วยงานรัฐจะเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันได้อย่างครบครันนั้นจึงไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ หรือ หากจะให้ชาวบ้านดูแลกันเองก็ไม่อาจจะทำได้เช่นกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำดำเนินการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันนั้นไม่สามารถที่จะดำเนินการแก้ไขได้เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น หากแต่ต้องเกิดจากการเข้ามาร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ (Phichitpacha, 2014) ซึ่งจากงานการศึกษาของ (Phichitpacha, 2014) สามารถที่จะสรุปเป็นประเด็นสำคัญว่าภายในหมู่บ้านแม่เตี้ยะใต้ ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีกระบวนการในการจัดการกับปัญหาไฟป่าและหมอกควันดังนี้

1. สร้างกระบวนการในการเจรจาต่อรองและสร้างกระบวนการสร้างข้อตกลง กล่าวคือในกระบวนการดังกล่าวนี้จะเป็นการสร้างข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการของหมู่บ้านกับประชาชนในชุมชน โดยใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านเป็นพื้นที่ในการพูดคุย โดยประเด็นสำคัญจะเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากไม่ได้มีการดำเนินตามรูปแบบที่มีการกำหนดไว้ ซึ่งนั่นหมายถึงการจะก่อให้เกิดปัญหาไฟป่าที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้นเองจึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ร่วมกับเกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบในการรับมือกับไฟป่าในแต่ละครั้ง

2. ในส่วนของการดำเนินงาน ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้นำในการกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นแบบแผน แต่อย่างไรก็ดี ก่อนที่จะสร้างแบบแผนดังกล่าวนี้ได้ ผู้นำชุมชนและกลุ่มชาวบ้านจะต้องร่วมกันเรียนรู้วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการลองผิดลองถูก นอกจากนี้ภายใต้กระบวนการดังกล่าวยังได้มีการเชิญผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านมาให้ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างแนวป้องกันตลอดจนยุทธวิธีในการดับไฟ

3. นอกจากการสร้างกระบวนการดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น หนึ่งในขั้นตอนสำคัญที่คนในพื้นที่หมู่บ้านแม่เตี้ยะใต้ ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สร้างขึ้นมาร่วมกันนั้นก็คือการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะหาถึงจุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อที่จะนำไปพัฒนาหรือมีการกำหนดรูปแบบในการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ต่อไป

2.3 แนวทางในการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควันของหน่วยป้องกันพัฒนาป่าไม้เกาะคา จังหวัดลำปาง

หน่วยป้องกันและพัฒนาป่าไม้เกาะคา จังหวัดลำปาง ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่เฝ้าระวังเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดลำปาง 26 กิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตอำเภอเกาะคา ในพื้นที่จำนวน 320,273.75 ไร่ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

จำนวน 7 ป่า พื้นที่จำนวน 172,685.29 ไร่ ได้แก่ 1) ป่าแม่ยาว จำนวน 14,836.82 ไร่ 2) ป่าแม่เรียง จำนวน 55,233.44 ไร่ 3) ป่าแม่ไฮ จำนวน 48,624.45 ไร่ 4) ป่าแม่จางใต้ฝั่งซ้าย จำนวน 12,522.30 ไร่ 5) ป่าแม่สะเลียม จำนวน 21,078.69 ไร่ 6) ป่าแม่ทาน จำนวน 13,835.83 ไร่ และ 7) ป่าแม่เสริม จำนวน 6,552.74 ไร่ ซึ่งการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนและนโยบายที่หน่วยงานได้กำหนด แต่ปัญหาหมอกควันและไฟป่ากลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากกรณีปัญหาดังกล่าว ได้มีคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางในการจัดการกับปัญหาไฟป่าและหมอกควันของหน่วยป้องกันพัฒนาป่าไม้เกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งความน่าสนใจของการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควันตามหลักพุทธรณีเวศวิทยา เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า กล่าวคือ รูปแบบการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควันตามหลักนิเวศวิทยาเชิงพุทธจำแนกออก 3 ระดับ ได้แก่ 1) ต้นน้ำ การสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชน ได้แก่ (1) การบวชป่า (2) การสืบชะตาป่า (3) การปลูกป่า และ (4) การกำหนดเขต/พื้นที่ 2) กลางน้ำ การเฝ้าระวังและดูแลเพื่อป้องกันไฟป่าและหมอกควัน ได้แก่ (1) การทำแนวกันไฟ (2) การรณรงค์การลดการเผา (3) การชิงเผา เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศและลดผลกระทบที่เกิดจากการเกิดฝุ่นควันได้ดีที่สุด และ 3) ปลายน้ำ การสร้างพื้นที่ให้อุดมสมบูรณ์หรือการเตือนภัยไฟป่าด้วยระบบสัญญาณตรวจจับความร้อน Hotspot เพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่ กลุ่มจิตอาสา ภาศิได้รู้บริเวณที่เกิดไฟไหม้หรือหมอกควัน เพื่อหน่วยงานจะได้เข้าไปยับยั้งไฟป่าและหมอกควันได้ทันถ่วงที ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ได้ปฏิบัติตามนโยบายภาครัฐและเอื้ออำนวยต่อท้องถิ่นในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ด้วยการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ได้แก่ 1) การป้องกัน 2) การจัดการเชื้อเพลิง 3) การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานและจิตอาสา 4) การดับไฟป่า ซึ่งกระบวนการจัดการมีกลยุทธ์ในการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควัน (Sa-ngasri, 2022)

2.4 การจัดการปัญหาหมอกควันและไฟป่าในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

พื้นที่ในจังหวัดพะเยา ถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาหมอกควันและไฟป่ามากที่สุดจังหวัดหนึ่งของภาคเหนือ ดังจะเห็นได้จากการตรวจวัดคุณภาพทางอากาศที่มีความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) มีค่าสูงเป็นอันดับที่สองกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ นอกจากนี้ในการเฝ้าติดตามสถานการณ์จุดความร้อนด้วยข้อมูลจากดาวเทียม Terra และ AQUA ระบบ Modis พบว่าในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2561 – 2562 พื้นที่ในจังหวัดพะเยามีจุดความร้อนสะสมเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 81.10 (Environmental Office Region 2, Lampang, 2019) ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดมาจากปัญหาของไฟป่าที่มีปริมาณมากด้วยเช่นกัน

จากภาพปัญหาดังกล่าว ได้มีงานการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการกับปัญหาไฟป่าและฝุ่นควันในพื้นที่จังหวัดพะเยา โดยงานวิจัยชิ้นดังกล่าวได้สร้างเกณฑ์ในการประเมินเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนต้นแบบด้านการจัดการไฟป่าและฝุ่นควันขึ้น และผลจากการใช้กรอบดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นว่า การที่จะเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการกับปัญหาไฟป่าได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ ๆ หลายด้าน ยกตัวอย่างเช่น การทำแผนพัฒนาชุมชนและแผนการจัดการไฟป่า การกำหนดข้อตกลงในการบริหารจัดการป่าชุมชน การจัดกิจกรรมที่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การสร้างผู้นำเครือข่าย การสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการป้องกัน ฟื้นฟู และบำรุงรักษา

สิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการ ที่แต่ละชุมชนมีการจัดการที่แตกต่างกันออกไปจากตัวแบบดังกล่าวนี้คือ บางชุมชนได้นำพิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนเข้ามาผสมผสานกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น การเลี้ยงผีขุนน้ำบริเวณป่าชุมชน ตลอดจนการใช้เครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านมาเป็นพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ (Ketuo, 2020)

3. กรอบแนวความคิดและการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่า

จากการสำรวจแนวทางในการแก้ปัญหาไฟป่า ที่ผู้เขียนได้อภิปรายไปแล้วในข้างต้นนั้น ผู้เขียนพบว่าแม้ว่าในแต่ละพื้นที่นั้นจะประสบกับปัญหาไฟป่าและหมอกควันจากการเผาไหม้เหมือน ๆ กัน แต่หากพิจารณาในส่วนของการละเอียดทางลักษณะทางภูมิประเทศจะเห็นว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีลักษณะของภูมิประเทศที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ความต่างอีกประการที่ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตเห็นนั้นก็คือ ความเชื่อและวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ของคนในแต่ละพื้นที่นั้นก็มีความแตกต่างกันด้วย ดังนั้น แม้ว่าภาพรวมของแนวทางในการแก้ปัญหาของแต่ละพื้นที่นั้นจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือทำตามยุทธวิธีของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่อย่างไรก็ดีปัญหาการเกิดไฟป่าก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเองผู้เขียนจึงตั้งข้อสังเกตว่าหรือแท้แล้วในแต่ละพื้นที่นั้นจะต้องมีวิธีการที่เป็นเฉพาะของที่ละท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ ประกอบกับหลักหรือองค์ความรู้ที่มีลักษณะเป็นสากลควบคู่กันไปด้วย

ซึ่งต่อกรณีปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงเสนอว่าสำหรับแนวทางในการจะกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับเป็นการแก้ปัญหา หรือการป้องกันการเปิดไฟป่าในแต่ละพื้นที่นั้น เป็นเรื่องจำเพาะเจาะจงของแต่ละพื้นที่ที่จะกำหนดขึ้นมาโดยอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ภาคส่วนในสังคม กล่าวให้ยิ่งกว่านั้นคือ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างทั้งในได้ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม วิถีชีวิต การนำแนวทางของที่หนึ่ง ๆ ไปใช้กับอีกที่หนึ่งจึงอาจจะไม่ใช่คำตอบหรือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องซะทีเดียว ดังนั้นเองเนื้อหาในส่วนนี้ผู้เขียนจึงจะเสนอแนวทางการแก้ไขและป้องกันการเกิดไฟป่าในเชิงทฤษฎี โดยผู้เขียนเสนอให้ใช้กรอบแนวความคิดที่ว่าด้วย สำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่ (Good sense) ตามแบบชนมหรือวิถีคิดของอันโตนิโอ กรัมสกี

สำหรับการสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่นั้น เป็นสภาวะหรือกลไกที่กรัมสกีพยายามพูดถึงแนวทางที่ใช้สำหรับตอบโต้ต่อสภาวะการครองอำนาจนำ (Counter Hegemony) กล่าวคือ หากกลุ่มชนชั้นที่รู้สึกถูกกดขี่ต้องการจะสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือจะไม่ยอมจำนนต่อสภาวะการณดังกล่าว เมื่อประเมินแล้วเห็นว่ามีความศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นอยู่ได้ พวกเขาจะต้องตั้งคำถามกับสภาวะของการถูกกดขี่ และลุกขึ้นสู้ในสนามทางความคิด ความเชื่อ ตลอดจนการสร้างจิตสำนึก เพื่อที่จะยกระดับทางปัญญาของผู้คนทั่วไปให้ได้ (Gramsci, 1971)

แต่อย่างไรก็ดี การสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่จะสำเร็จไม่ได้เลยหากปราศจากกลไกที่เรียกว่า “ปัญญาชน” (Intellectuals) ทั้งนี้เพราะปัญญาชนในมุมมองของกรัมสกีนั้นคือผู้ที่มีบทบาทในเชิงของการจัดองค์การ หรือบทบาททางด้านอุดมการณ์และวัฒนธรรม ซึ่งคนที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ในมุมมองของกรัมสกีนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญว่าจะต้องเป็นบุคคลในชนชั้นสูงหรือชนชั้นนำเท่านั้น ทั้งนี้เพราะกรัมสกีให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ของบุคคลเหล่านั้นมากกว่าสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และชาติกำเนิด

ดังนั้น ปัญญาชนในมุมมองของกริมซีจึงหมายถึงใครก็ได้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแสดงสำคัญในการขับเคลื่อนหรือสร้างแรงผลักดัน ตลอดจนการสร้างความรู้อันจะนำไปสู่การสร้างรากฐานทางคติความเชื่อ ทักษะ และที่สำคัญคือการสร้างจิตวิญญาณแห่งการต่อสู้ให้เกิดขึ้นในระดับจิตสำนึกของกลุ่มผู้ถูกกดขี่ ซึ่งสภาวะดังกล่าวจะนำไปสู่การทำทลาย “สามัญสำนึกแบบดั้งเดิม” (Puttaraksa, 2014)

อนึ่ง ปัจจัยสำคัญอีกประการที่จะเป็นส่วนสนับสนุนและนำพาการสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่ไปสู่เป้าหมายปลายทางที่เรียกว่า “เจตจำนงร่วมกัน” (Collective will) นั้น คือการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดและพื้นที่ทางวัฒนธรรม (War of Position) สำหรับแนวความคิดที่ว่าด้วยการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด เป็นหนึ่งในยุทธวิธีของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความได้เปรียบทางการเมือง ซึ่งกริมซีเห็นว่าการทำสงครามขับเคลื่อนยึดพื้นที่ (War of Movement) นั้นอาจจะเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับรัฐที่มีอำนาจทางการเมืองที่เปราะบาง เป็นรัฐที่มีกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ ที่ยังพัฒนาอย่างไม่เต็มที่ ซึ่งกริมซีเห็นว่าแม้ว่าจะสามารถยึดอำนาจรัฐมาได้แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะรักษาอำนาจนั้นไว้ได้อย่างยาวนานและยั่งยืน ดังนั้นเขาจึงเสนอแนวทางที่ว่าด้วย “การทำสงครามเพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด” เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองอำนาจนำที่จะสามารถเข้าไปเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รวมทั้งการจัดระเบียบทางสังคมใหม่อย่างยั่งยืน สำหรับแนวทางหรือวิธีการนั้นกริมซีไม่ได้เสนอเอาไว้อย่างชัดเจน หากแต่ให้แนวทางเอาไว้ว่าจะต้องมีกระบวนการที่คนกลุ่มหนึ่งทำให้ความคิด อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรมของตนเอง กลายเป็นความคิดและวัฒนธรรมหลักของสังคมนั้น ๆ ให้ได้ ซึ่งกลไกต่าง ๆ เหล่านี้นั้นอาจจะใช้ผ่านสถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา เป็นต้น (Kaewthep, 1983)

สรุป

การเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกในรอบถัดไป หรือการรูกป่าทำแปลงเกษตรและปศุสัตว์ ทำให้พื้นที่ที่เป็นแหล่งทำการเกษตรและแหล่งเพาะปลูกเสียหาย คุณภาพของดินบริเวณนั้นเสื่อมโทรม ซึ่งต้องใช้เวลาดินฟื้นเป็นเวลานานจึงจะกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีผลกระทบที่เกิดจากไฟป่า 5 ประเด็นหลักดังนี้ (Sueb Nakasathien Foundation, 2023)

1. ผลกระทบจากไฟป่าต่อสังคมพืช

- การขาดช่วงการสืบพันธุ์ทดแทนตามธรรมชาติ
- เปลี่ยนแปลงโครงสร้างป่า
- ลดการเจริญเติบโตและคุณภาพของเนื้อไม้

2. ผลกระทบจากไฟป่าต่อสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในป่า

- ทำอันตรายต่อชีวิตของสัตว์ป่า
- ทำลายแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า
- ทำอันตรายต่อชีวิตของสัตว์เล็ก ๆ และจุลินทรีย์ในดิน

3. ผลกระทบจากไฟป่าต่อสภาวะอากาศโลก

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากอุณหภูมิของโลกที่สูงขึ้น

- การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก
- 4.ผลกระทบจากไฟฟ้าต่อน้ำ
- สมดุลของน้ำเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดอุทกภัยและภัยแล้ง
 - เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของน้ำ

แนวทางการป้องกันไฟฟ้า

1. ทำระบบป้องกันไฟไหม้ป่า โดยใช้แนวคลองส่งน้ำและแนวพืชชนิดต่าง ๆ ปลูตามแนวคลองนั้น สร้างระบบการควบคุมไฟฟ้าด้วยแนวป้องกันไฟ ป่าเปียก โดยอาศัยน้ำชลประทานและน้ำฝน
2. การปลูกต้นไม้โตเร็วคลุมแนวร่องน้ำ เพื่อให้ความชุ่มชื้นค่อยๆ ทวีขึ้นและแผ่ขยายออกไปทั้งสองข้างของร่องน้ำ ซึ่งจะช่วยให้ต้นไม้งอกงามและมีส่วนช่วยป้องกันไฟฟ้าเพราะไฟฟ้า จะเกิดขึ้นง่ายหากป่าขาดความชุ่มชื้น
3. การสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น หรือที่เรียกว่า "Check Dam" ขึ้น เพื่อปิดกั้นร่องน้ำหรือลำธารขนาดเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เก็บกักน้ำและตะกอนดินไว้บางส่วน โดยน้ำที่เก็บไว้จะซึมเข้าไปสะสมในดิน ทำให้ความชุ่มชื้นแผ่ขยายเข้าไปทั้งสองด้านกลายเป็น "ป่าเปียก"
4. การสูบน้ำเข้าไปในระดับที่สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วปล่อยน้ำลงมาที่ละน้อยให้ค่อยๆ ไหลซึมลงดิน เพื่อช่วยเสริมการปลูกป่าบนพื้นที่สูงในรูป "ภูเขาป่า" ให้กลายเป็น "ป่าเปียก" ซึ่งสามารถป้องกันไฟฟ้าได้
5. ปลูกต้นกล้วยในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นช่องว่างของป่าประมาณ 2 เมตร หากเกิดไฟไหม้ป่าก็จะปะทะต้นกล้วยซึ่งอุ้มน้ำไว้ได้มากกว่าพืชอื่น ทำให้ลดการสูญเสียน้ำลงไปได้มาก (Sueb Nakasathien Foundation, 2023)

ดังนั้น จากที่ผู้เขียนได้อภิปรายมาทั้งหมดในข้างต้น ที่ผู้เขียนพยายามที่จะยกตัวอย่างของพื้นที่ต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน เพื่อที่จะเข้าไปดูวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่าในแต่ละกรณีศึกษานั้นแม้ว่าจะเผชิญปัญหาเดียวกันก็ตาม และพยายามที่จะใช้ยุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาคล้าย ๆ กัน รวมทั้งการพยายามใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเข้ามาจัดการ แต่ปัญหาก็กลับไม่ได้เบาบางลง ตรงกันข้ามกับเพิ่มขึ้นและทวีความรุนแรงมากกว่าเดิม ซึ่งผู้เขียนพยายามตั้งข้อสังเกตว่าการพยายามถอดบทเรียนของพื้นที่ต่าง ๆ แล้วนำไปใช้กับอีกพื้นที่หนึ่งนั้น สามารถทำได้เพียงหลักการของการดับไฟที่มีลักษณะเป็นสากลเท่านั้น หากแต่ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นต้นตอของการเกิดไฟฟ้าได้อย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะในแต่ละเขตพื้นที่นั้น ผู้คนมีวิถีคิด มีความเชื่อ มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดถึงการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การจะแก้ไขปัญหาจึงเป็นเรื่องเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งต่อประเด็นดังกล่าว ผู้เขียนได้เสนอเป็นหลักทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างสำนึกที่ดีในการมองโลกแบบใหม่เป็นต้นแบบที่จะนำไปปรับใช้ในแต่ละพื้นที่ กล่าวคือ

นำหลักการดังกล่าวไปสร้างกระบวนการต่าง ๆ นับตั้งแต่การสร้างกลุ่มปัญญาชนที่จะทำหน้าที่ในแต่ละส่วนรับผิดชอบ การพยายามใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นหรือปลุกจิตสำนึกให้กับคนในพื้นที่ รวมไปถึงการพยายามทำให้คนในสังคมนั้นเห็นปัญหาร่วมกันและสร้างให้เกิดการเห็นพ้องต้องกันในการจะแก้ปัญหาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งหวนนำหลักการดังกล่าวนี้ไปปรับใช้ในแต่ละพื้นที่ ผู้เขียนเชื่อว่า จะช่วยให้ปัญหาในการเกิดไฟป่าที่เกิดจากมนุษย์นั้นมีอัตราส่วนที่ลดลงได้ ซึ่งนั่นเองจะช่วยให้หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การป้องกันไฟป่าในแต่ละพื้นที่ที่มีเวลาไปแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากภัยทางธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 พื้นที่กรณีศึกษาประสบปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ควรมีการทำเปรียบเทียบพื้นที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้เห็นความแตกต่างและสามารถนำมาถอดบทเรียนในพื้นที่ได้และนำข้อมูลที่ได้ถ่ายทอดแบบเอกสารหรือถ่ายทอดด้วยการอธิบาย โดยการจัดกลุ่มให้แต่ละหน่วยแต่ละพื้นที่ประสบปัญหาไฟป่าและหมอกควันทั่วประเทศ

References

- Bureau of Forest Fire Prevention, Suppression and Control. (2023). *Wildfire statistics*. Retrieved August 25, 2023, from <https://portal.dnp.go.th/Content/firednp?contentId=15705>.
- Environmental Office Region 2, Lampang. (2019). Retrieved August 25, 2023, from <https://reo02.mnre.go.th/th/index>.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the prison notebooks, In The applied theatre reader*. Routledge.
- Information and Communication Technology Center, Royal Forest Department. (2023). *Royal Forestry Department, Forestry statistics*. Retrieved August 25, 2023, from <https://forestinfo.forest.go.th/Default.aspx>.
- Information and Communication Technology Center, Royal Forest Department. (2019). Retrieved December 10, 2023, from https://forestinfo.forest.go.th/fWildde_firedetailist.aspx?id=2239
- Kaewthep, K. (1983). Gramsci's Marxism. *Thammasat Journal*, 12(2), 90-91.
- Ketuot, R. (2020). Evaluation of the potential of model communities for managing smog and forest fire problems in Phayao Province. *Academic Journal for the Development of Space-Based Innovation*, 1(3), 42-49.

- Phosri, N. (2011). Integrated approach to solving forest fire problems in Doi Suthep National Park-Fertilizer for farmers in Don Kaeo Subdistrict Mae Rim District Chiang Mai Province. *Agricultural Journal*, 27(2), 122-127.
- Phichitpacha, P. (2014). Solving the problem of forest fires and smog in Mae Tia Tai Village Sop Tia Subdistrict, Chom Thong District Chiang Mai Province. *Journal of Politics, Administration and Law*, 6(3), 58-60.
- Phitsanulok Forest Fire Operations Center. (2023). *Knowledge about forest fires*. Retrieved August 25, 2023, from <https://www.oocities.org/firecontrol35/wun.html>
- Puttaraksa, W. (2014). *A survey of Antonio Gramsci's political thought*. Bangkok: Saman Publishing House.
- Sa-ngasri, S. (2022). Managing forest fire and smog problems according to Buddhist ecological principles of the Ko Kha Forest Protection and Development Unit Lampang Province. *Panya Journal*, 29(1), 73-83.
- Sueb Nakasathien Foundation. (2023). Retrieved December 10, 2023, from <https://www.seub.or.th/blogging/knowledge/2023-104/>
- WHO. (2023). *Wildfires*. Retrieved August 25, 2023, from https://www.who.int/health-topics/wildfires?gclid=CjwKCAjwoqGnBhAcEiwAwKOKWYNLDn0AY94G2wqq_r8tVn7YTX8zW892wq65z4_FNutxuQVT5hb2RoCZy0QAvD_BwE#tab=tab_1.

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

Volume 12 No.3 (September – December 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

1	คุณหัสยา วงศ์วัน	คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเทอร์เน็ตลำปาง
2	คุณเพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
3	คุณกฤตภาคิน มิ่งโสภา	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
4	คุณวนิดา นาควิเชตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
5	คุณหลิว รุ่งหลัก	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
6	คุณสุชัย สิริวิบูล	สาขาวิชาพุทธศิลปกรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
7	คุณณญาพัทธ์ ชาญกิจ	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
8	คุณชลกานต์ โต๊ะทองนพคุณ	สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยสยาม
9	คุณจำลอง แสนเสนาะ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
10	คุณอนุชา พละกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11	คุณสุขุมล ทองดี	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
12	คุณปิยนุช อุตมเกียรติสกุล	คณะศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
13	คุณนพดล ศาลาคาม	คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ

.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :

.....

สถานที่ทำงาน :

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่น่าเสนอต้องผ่านการ
วิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

ดีมาก เหตุผล

.....

.....

ดี เหตุผล

.....

.....

พอใช้ เหตุผล

.....

.....

ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....
.....
ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

2. ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

3. การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

4. การเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบ
เดียวกัน

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข

เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1.

2.

ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1.

2.

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

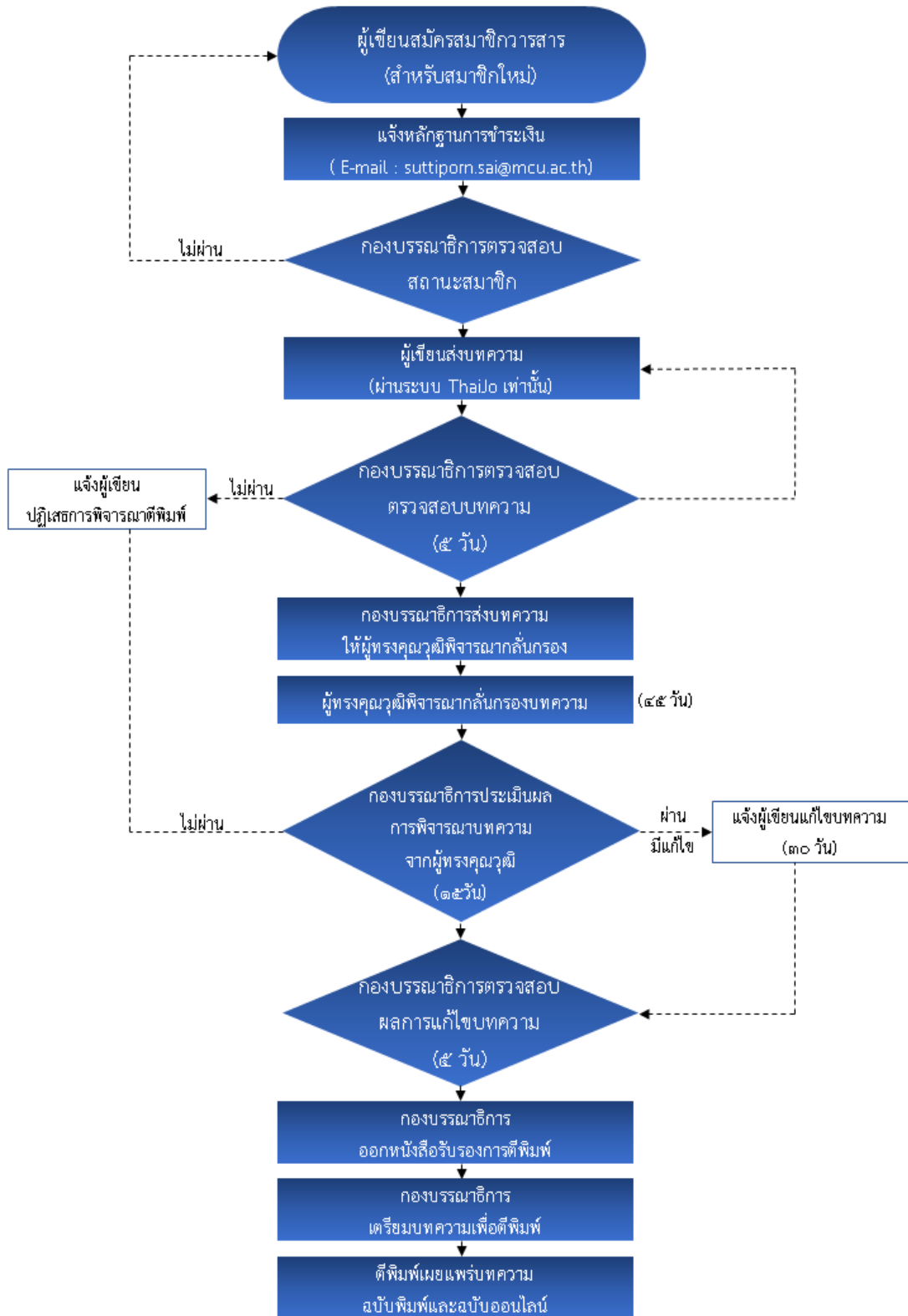
ลงชื่อ.....

()

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ : หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566)

ตัวอย่าง

รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และ
ตัวเลขอารบิกทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ
(ทั้งในเนื้อหา และ References)
5. บทความต้องไม่เกิน 15-18 หน้า

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเภทของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....

.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....

1.....

2.....

3.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปลขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....

.....
.....
.....

กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....

.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....
2. เพื่อ.....
3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)
- ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)
- ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
- ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)
 - 2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
 - 3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....

.....

.....
.....
อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับ
กรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรามา ไม่เอียง
ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.

2.2.

2.3.

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิงตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว

2. อักษร TH SarabunPSK และ
ตัวเลขอารบิกทั้งหมด

3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6

4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

(ทั้งในเนื้อหา และ References)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทักษะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่
หลักการแนวทาง วิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น
ให้เห็นชัดเจน

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

(16 pt.) แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)

.....
.....
.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....

.....
.....
.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลข ข้อ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจน

(อ้างอิง).....
.....
.....
.....

นำเสนอให้นักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็น
หมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนาโดย
สอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)

.....
.....
.....
.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่
แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร
ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.....

2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.*

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่งนามแฝง	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). <i>Kaew Kalaya of the Land</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Na Ban Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). <i>ชื่อเรื่องที่แปล</i> [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). <i>Money Knowledge</i> [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2 nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทนผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	<i>ชื่อเรื่อง</i> . (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer solution” (1975)	(“Transient viscoelastic flow of polymer solution”, 1975)	<i>Art of display: Cultural shows</i> . (2 nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิง ใน)	นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	(นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหา ต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิง เหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่ พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). <i>Development of Selection model to support higher education</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), ชื่อเรื่อง (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), <i>The Gale encyclopedia of nursing & allied health</i> (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI: Gale Group.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อพจนานุกรม</i> . สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). <i>Dictionary of diseased and therapies</i> . Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารรายงาน การวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> (รายงาน ผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). <i>Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province</i> (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ดุชนิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาานิพนธ์ระดับดุชนิพนธ์). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). <i>Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok.</i> (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
			Marpue, S. (2013). <i>Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand.</i> (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

วารสาร / เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding) / หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. <i>Journal of MCU Peace Studies</i> , 4(2), 17-37.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Edge (1996)	(Edge, 1996)	Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch, T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), <i>Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation</i> (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารประกอบ การสอน/การ อบรม (Power Point Lecture Note)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> . ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). <i>The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database</i> . Songkla: Prince of Songkla University.
หนังสือพิมพ์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ., วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. <i>ชื่อหนังสือพิมพ์</i> . pp. เลข หน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. <i>The Nation</i> , pp. 7-8.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ / เว็บไซต์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหัวข้อ</i> . สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). <i>Challenges of Thai workers in the digital age</i> .

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

			<i>National Institute for Thailand Development Research</i> . Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage >
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. เมือง. สถาบัน หรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). <i>Maternal, neonatal, and women's health nursing</i> . New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

หน่วยงานรัฐบาล / สถาบัน / องค์กร / สมาคม / ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากหน่วยงานสถาบัน หรือ	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Ministry of Education, Department of	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). <i>Basic education curriculum B.E. 2544</i> [A.D. 2001]. (2 nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction

องค์กร อ้างอิงครั้งแรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้งต่อไปใช้อักษรย่อ	Curriculum, and Instruction Development (2001)	Instruction Development, 2001)	Development.
--	--	--------------------------------	--------------

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากพระไตรปิฎก/คัมภีร์	อ้างชื่อคัมภีร์ หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ตั้งในพระสูตรที่กล่าวไว้ ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). <i>Thai Tripitakas</i> . Bangkok: MCU Press.

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
สัมภาษณ์/ Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. สัมภาษณ์. เดือน, วัน.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2566)

	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. <i>Interview</i> . February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่ม ย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย</i> . เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. <i>Focus Group</i> . January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พระสงฆ์ มีสมณศักดิ์	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม). (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). <i>Dictionary of Buddhism</i> . Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho). (2010). <i>Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency</i> . India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566)

	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). <i>Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development</i> . A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi), 2012)	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). <i>Ahimsa Magga to Peace</i> . Bangkok: Buddhist Economics University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566)

ใบสมัครสมาชิก

วันที่สมัคร.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

สถานที่ส่งเอกสาร บ้าน

ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail:.....

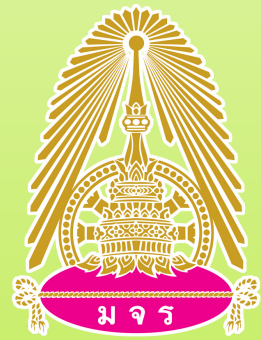
กรุณาส่งหรือโทรสารใบสมัครมายัง

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 662 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
รหัสไปรษณีย์ 52130

โทร/โทรสาร : 0-5420-9454-5, 09-79242953

จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
พัฒนาจิตใจและสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

เลขที่ 662 ถ.พหลโยธิน ต.ศาลา อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130

โทร : 054-209-454 E-mail : suttiporn.sai@mcu.ac.th

website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ>

